

היכל הקודש ברסלב

הלימוד היומי

בי"ת נצחי,
שנים מקרא ואחד תרגום,
נ"ך, רמב"ם

לעתיד בעולם הבא
מזכירין אותו כל מזה שלמד
בעולם הזה
(שיחת הר"ן כח)

עַל יְהוָה
לִי מוֹד
שִׁיעוּרִים אֱלוֹ
אֲנִי נוֹתֵן
אֶת הַחֹמֶשׁ
וְאֶת הַזְּמֶשֶׁר
לְהַקְדֹּשׁ
בְּרוּךְ הוּא
(עצתו אמונה)

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

**4801 11th Ave,
Brooklyn NY 11219
347.760.5924**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563**

היכל הקודש

מאנסי

**32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551**

היכל הקודש

כני ברק

**רחוב ירושלים 2
052.760.5715**

היכל הקודש

וויליאמסבורג

**27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299**

היכל הקודש

בלומינגראוו

**24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804**

היכל הקודש

ירושלים

**רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150**

צו הערן די

הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'רפס ע"י

**קון הדפסה
היכל הקודש**

**2623 State Route 52
Liberty, NY 12754**

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

הי' ונחשים על בקרן דכתיב והשבעית תשקטנה ונמשתה. היינו על כרחה אפקעתא דמלכא. למרות המלה: הנחשים מדעתן דכתיב אם גנים רופשה. היינו מדעתו ולא שבקה דכתיב רישיה דקרא וקם שאון בעמק יהו יראים שלא ויבאו אויבים עליהם וכל מבקריו יושד יולו בגולה מאיליהו ורשאר והעירות שדריהו למחמה הבאין למלחמה על ידיו

וכולם שמין להם בארסי. אנטושים דרשביג קאי בדמוסיא פי רשי' דבשבושי שמעו שמחו אוכל כל הפירות ואם יבואו הבעלים קודם שיאכל הפירות ישול כשאר ארסיון וחיור השאר ובנחשים דלא שמעו שמת לא יאכל כל הפירות אלא שמין הפירות שיהא כשאר ארסיון למחמה העירות ארסיון שלשול בלום בחנם קאשה

נחשים דבע"כ דכתיב והשבעית תשקטנה ונמשתה
אפקעתא דמלכא רטושים דמדעתן דכתיב אם על גנים רופשה תנא וכולם שמין להם בארסי
אחיהא אילימא אשבוין השתא וריו ונשפר הוה
מאי דאשבה מיבעיא אלא ארטושים והא מוציאין אותו מידו קתני אלא אנטושים למאן אילימא
לרבן אמר מוציאין אותו מידו אלא רבן שמעון
בן גמליאל הא אמר שמעוני שהנחשים פשבוין
פשבוין ולא שבוין פשבוין דאין מוציאין אותו מידו ולא שבוין דאילו התם וריו ונשפר ואילו
הכא שיימינן ליה בארסי ומאי שנא מהא דתנן
המוציא הוצאות על נכסי אשתו הוציא הרבה ואכל
קימעה קימעה ואכל הרבה מה שהוציא הוציא
ומה שאכל אכל הא לא דמיא אלא להא (דתנן)
המוציא הוצאות על נכסי אשתו קטנה כמוציא
על נכסי אחר דמי אלמא כיון דלא סמכא דעתיה
תקיננה ליה רבן כי חיכי דלא לפסדינהו הכא נמי
תקיננה ליה רבן כי חיכי דלא לפסדינהו וכולן שמין
להם בארסי וכולן לאותויו מאי לאותויו הא דאמר
רב נחמן אמר שמואל שבו שנשפה מורדין קרוב
לנכסיו יצא לדעת אין מורדין קרוב לנכסיו ורב
נחמן דידיה אמר בורח הרי הוא פשבוין בורח
מחמת מאי אילימא מחמת פרגא היינו לדעת אלא
בורח מחמת מריון אמר רב יהודה אמר שמואל
שבו שנשפה והניח קמה לקצור ענבים לבצור
התמרים לגדור יותים למסוק בית דין ויודין לנכסיו
ומעמידין אפטורפוס וקוצר ובוצר וגודר ומוסק
ואח"כ מורדין קרוב לנכסיו ולוקים אפטורפא
לעולם אפטורפא דריקני לא מוקמינן: אמר רב
הונא אין מורדין קטן לנכסי שבו ולא קרוב לנכסי
קטן ולא קרוב מחמת קרוב לנכסי קטן אין מורדין
קטן לנכסי שבו וילמא מפיסד להו ולא קרוב לנכסי
מחמת קרוב לנכסי קטן באחי מאימא ולא קרוב
לנכסי קטן: כיון דלא כתיב אתי לאתוויי ביה אמר
רבא שמע מוניה מדרב הונא אין מחזיקין גנבסי קטן
ואפילו

מאיר על עם הישוב שלום שלא נהרו בהם
לבדוח מפניהם ושוודיה את הכל וקמהו (ירמיה
י) לגלות וזהוה כולל וקולת שלומים מתוך
השבת שלום באין מקריד הגלם ובכודנצר. בית
ארבאל תרגם ויהונתן בית מאיר אלף למיד
יתרים הם כמו (רש"י) יענו את וירקעא שלא
לשון וירעה ולא לשון עיר ומדקא אמר יושד
כשוד שלמן בית ארבאל מפכל דההוא יומא
לאו בית ארבאל ביום מלחמה הוה אלא מורך
בא בבלם והמה עתוים אם על גנים והולכים
להם וירעה וקטן יושד יבא ומדקא אמר יושד
נעזבה: וכולן. מפ' לקמיה אחיהא קאי וכללא
לאותויו מאי: שמין להם בארסי. אם יבאו
הבעלים ישלו אלו בשבח קרענות ופירות
במניה ארסיס מוקמה: וריו ונשפר. הוי
והיטול הכל: דאילו התם וריו ונשפר. דכיון
שמענו בו שמת יב נתת לה אדעתא דכוליה
פריי נתת אבל הכא דלא שיעמו שמת לאו
אדעתא דכוליה נתת אלא שיעמו בארסי נכסי
שהו ושאר פירות: והא מנחין: נכסי אשתו. וכל
מלוג שהוא אוכל פירות והקטן שלה: הוציא
הרבה ואכל פירות. קימעה. קודם שמת או
שדריהו: והא לא דמיא. תרפא הוא הא דבבסי
שביון: להא דאפטורפא קטנה דמי קמיה. שהיא
יתומה שהשיאה: אמה ואחיה ואין קידושין
תופסין בה מה התורה אלא מדבר ספרים
לפיכך יוצאה במיאה ע"כ אם תמא: כמוציא
על נכסי אחר דמי. ואם הוציא ולא אכל בדי
הוצאתו שמין לו בארסי: דלא סמכא דעתיה.
שהיא מתוך ביה דדואא שמת תמאן הוה תמיני
ליה רבנן. לביד בארסי: כי חיכי דלא
נישפדינהו. שלא וקלקל הקרענות לזרועת המיד
ולא יעבוד ולא יעודו ברמיס: לאותויו הא דרב
נחמן. בורח מחמת מריון: יצא לדעת אין
מורדין. כיון שהיה שמי בדעתו ולא עזרה
בלכות לירד לנכסיו שפי לא ניחא ליה: בורח
הרי הוא כשבו. שאין דעתו מיושבת עליו
מחמת שהוא בורח: מחמת פרגא. שאין לו ממה
לפרוע קטן וגלגלתו למלך ובורח לפניו באו
הזמן: כיון דאית דעתא שאין כאן בורחה מחמת
מרדיו. שהרג את הנפש ופרסאי הורגין על
שפיכות דמים דארמיון כבבא קמא דף קיז)
מרדיו היא ריזיה בלשון פריי וכן מפרש
בשעריה דרב אביי הלוא שמי וכן מעמידין
אפטורפוס. להכניס דבר המונק ויהא שמור
לבעלים ואח"כ מורדין קרוב להשיב ולישול

אמר שמואל שבו שנשפה מורדין. וא"ת
והאמרה שמואל תרא זמקא ויל דהיק
אף על גב דבשבו מורדין יצא לדעת אין מורדין:
היינו לדעת. דמסקתא לא פליג אשמואל
מדלא קאמר אף בורח או אף יוצא
לדעת.
ש"מ מדרב הונא אין מחזיקין גנבסי קטן
ואפי' הגדיל. פריש"י מדימור רב הונא
אין מורדין קרוב הוא כבדי מורדין וקשה
דבלא רב הונא כמה משניתי יש שמעמידין
אפטורפוס לנכסי והניחם ופרק הניזקין (גיטין
דף נב). מהא ביד לא ישבע ע"כ חיכי מוכח
מדרב הונא אלא אין מחזיקין דלמא אי טוען שני
חזקה מועיל והא דמורדין נכרי משום דליכא
למיחש למדיד דיע"כ כיון דמורדין אי"כ יש
לו דעת לומר הבא עדים שקלקת מאביי והכי
נמי יש לו לדעת ולמחש בסוף כל שלשה
וכי

בארסי ולוקים אפטורפוס לעולם. שלא ישול כלום:
ליתמי איבא דשמע להו תווי אפטורפוס לרבי מזהא אכל לדיקני לא שמעי להו: אין מורדין קטן לנכסי שבו. ואפילו הוא ראי לירשו דקא מפסיד להו ומוטב שיורידו להם איש
נכרי: ולא קרוב. דהריא לירש גנבסי קטן לעשות ולאכול בדמוסיס טעמיה דכיון דקטן לא ידע למחויי אתא האי קרוב לאחזיקי בהו ולומר לחלק וירשוהו בא וטוב להם להוריד איש
נכרי דלא מצי למטען בהו וירשוהו: ולא קרוב מחמת קרוב לנכסי קטן. כגון קטן שיש לו אח מאב ואותו אח מאב יש לו אח מאם דאיש נכרי אלא קטן הוא אצל קטן או חוץ מאם
לנכסי קטן מחמת קרובת אחיו של זה ושואן אף של קטן דאית לאחזוקי בהו לצורך אחיו ויאמר גנבסי הללו של אחי נמי מאמי הם שנפלו על מאביי ואלו לחלקו באו: **בבא** **מאמי**
דבפרישת שני אח מאם לנכסי קטן מהא: שאם מרב הונא. דאמר אין מורדין קרוב לנכסי קטן שמא חזוק בהם מחמת וירשה אבל אתר שאין לו טענת וירשה מורדין אין
מיישנין שמא יטען אביו של קטן מקרב לי ואבלתים שני חזקה ש"מ אין מחזיקין גנבסי קטן אם לא אכל בהני שלש שנים אין שלש שנים שאכלו בפני הקטן חזקה:
ואפי'

רש"י

וכי תימא דהי פשיטא ליה דאינו יודע למחות בסוף ג' אף ע"פ שהוא נזכר לשאלו עידי
מכירה דרגילות הוא טפי לשכות מחקה בסוף כל ג' א"כ בלא רב הונא פשיטא דאין
מוחזקין וי"ל דאי לרוב לא בהונא ממה שמעמידין אפטרופוס לנכסי יתומין אין להזכיר דאין
מוחזקין דאפילו מוחזקין שמוא יתומין אבן ג' בפרש"י חזק
ידע למחות בסוף כל ג' כדפרש"י חזק
מאמר רב הונא אין דלא דאין קרוב א"כ ויחש 1
לרמאות וגם אית לה דאין ידע למחות בקרוב
ולומר שיהו ע' של אבי ולא היגע לחלקם פ' 3
בבב"י נמי לא ידע למחות ולכך אין מוחזקין
ואת כמו שיש לו לדעת ולומר לכבדי לשאלו 4
עידי מכירה כמו כן היזה לו דעת לומר לקרובו 5
אייתי ואמר שזה היגע לחלקה וי"ל דגבי קרוב 6
סביר שהיגע אמת שיהי של אביהם וי"ל דאפ"ה 7
ולא אסקא אדעתיה לומר אייתי ראייה אבל 8
לכבדי מסיק אדעתיה למימר אייתי ראיה עידי 9
מכירה ל"ל שגא עביד עיסקא לא מחמתן. וא"ת 10
דבוח' כ"ב דף ט"ו. ושם י"ה (אבל אמרין עטרא 11
קלא אית לה וי"ל ביומנים הקמדין יותר. 12
לדלמא שכיבא סבתא. וא"ת את דתנן פרק כל 13
הגט (גיטין דף כ). ושם י"ה ותיחז ומפאי ב' 14
ממירת כהן ותיחז וכן ה' ותיחז ותיחז לה 15
בחוקת שהוא קיים וי"ל דסבתא הגיעה לגבורות 16
דהקם אמרין כי היגע לגבורות חיישנן אך 17
קשה דבסמוך אמרין הלך פלגא פלגא יתיבין 18
לאחתא ורתא ותיחז וכן ה' ותיחז דאפילו 19
שכיבא סבתא מסתקא ברתא לא שכיבא דליכא 20
למימר דברתא נמי הגיעה לגבורות דאם פ' 21
סבתא איתפלגא ותו ליכא למיחש דלקא 22
שכיבא ורתא ותיחז וכן ה' ותיחז פלג וי"ל 23
דגבי נ' דוקא אמרין בחוקת שהוא קיים משום 24
עיוגא וכן שבילי אביילת קרוב ותרומה אבל 25
הבא אודרבא הקמדין נכבסי יתומים להחזיק 26
הסבתא ורתא מנותה דאמרין לעיל דאפי' 27
בעביד עיסקא לא מחמתן אפי' דאית לה קלא 28
אי נמי הבא נשכבשו חיישנן פשו דלמא מתו לפי 29
שעשו להם. ויור"ד.

מוקמינן ליה אפטרופוס. ואם האמר והא אין
מורידין קטן לנכסי שבי ומסתקא
אפי' על ידי אפטרופוס דהא משמע דאי רדאי לא
שכיבא סבתא תהי יתיבין על נכסי לאחתא ואמאי
נוקי פלגא דנקא על ידי אפטרופוס אלא רדאי
בכל ענן אין מורידין קטן דכיון שהקטן ארון
האפטרופוס אולי ישמע לקטן שלא לחרוש
ושלא לזרוע וי"ל דהא דקאמר פלגא מוקמינן ליה
אפטרופוס ליענא כל הפירות ביה
קרוב היוד לנכסי שבי אלא שישמור
האפטרופוס כדון אריס בחוקת סבתא ויורפנס
הקטן מזה וזה טוב מלתתם ליה שיהאכל כ"ג
הפירות תמן כדון קרוב היוד לנכסי שבי
שיצא בלא חתימת וקן. הוא הדין אם יצא
בחתימת וקן דאין נאמן לומר שהוא אהו דא"כ
לא שבתת ליה לכל בריה שעשירים שכל אחד יאמר אני אחיך ועוד דהא תנן בפ' יש נחמין
(כ"ב דף ל"ד). האומר דא אחי אינו נאמן אלא הקא מיר בר איסק לא היה טוען ברי אלא
לא ידענא ולך קרוב אם יצא בחתימת וקן אינו נאמן כיון שאינו מבחשוש אלא אמר לא
ידענא ליה: **ויל** את אייתי סהדי דלאו אחוך הוא. וא"ת וכי כל אדם עשיר אלם יצטרך
להביא עדים שאין הולבעו אהו וי"ל דשאני הבא שאותו אמר שיש לו עדים וראים להניח א"ל רב חסדא שיעשה עמכם שענידו ומיר בר איסק איל סוף סוף דהשתא נמי יעידו שקר מריאמי
יאמרנו שאני אחי וא יאמרנו שאני יודעים אפי' שיודענו ומושיני תרמי לא עביד תראי שישתקו מלהעיד וחדא שישקרו יאמרנו אין אנו יודעים וא שישמרו אינו אהו:

ואפי' הנדיל. הקטן משירד לתוכו ואכלו ג' שנים בבניו משהגדיל לא היה חזק והואיל
ותחילת י"דיתו לתוכו היה קטן לא ידע בהשגדיל שהן של אביו ולפיכך לא מיקה דאי
ס' לרב הונא דמוחזקין בהן משהגדיל חיבי מחמתין נכרי לנכסי קטן שמא אין כדון
משגדיל וישעון אהה מכתה לי משגדלת ואכלתהו בני אהוין ולא אהוין. ומוחזקין
קרוב לנכסי קטן: **אלא באחי דאבא**. אהו מאביו

ואפי' הנדיל ולא אמרן אלא באחי דאבא אבל
באחי דאבא לית לן בה ואחי דאבא נמי לא אמרן
אלא בארעתא אבל בבתי לית לן בה ובארעתא נמי
לא אמרן אלא דלא עביד עיסקא אבל עביד עיסקא
קלא אית לה ולא היא לא שגא אחי דאבא ולא שגא
אחי דאבא לא שגא ארעתא ולא שגא בתי ולא שגא
עביד עיסקא לא שגא לא עביד עיסקא לא מחמתין
ההיא סבתא דהניא לה תלת בנותא אישתפאי אהי
וחדא ברתא איךד תרמי בנתא שכיבא חדא מנייהו
ישקבה ינוקא אמו אפי' היכי נעביד לוקמיניהו לנכסי
בידא דאחתא דלמא שכיבא סבתא ואין מורידין
קרוב לנכסי קטן נוקמיניהו לנכסיה בידא דינוקא
דלמא לא שכיבא סבתא ואין מורידין קטן לנכסי
שביי אמר אבוי הלךד פלגא יתיבנא לה לאחתא
ואידך פלגא מוקמינן ליה אפטרופא ליענא רבא
אמר מגו דמוקמינן אפטרופא לפלגא מוקמינן ליה
אפטרופא לאידך פלגא לסוף שמעו דשכיבא סבתא
אמר אפי' תילתא יתיבין לה לאחתא ותילתא יתיבין
ליה ליענא ואידך תילתא יתיבין דנקא לאחתא
ואידך דנקא מוקמינן ליה אפטרופא ליענא רבא
אמר מגו דמוקים אפטרופא לרנא מוקמינן נמי
אפטרופא לאידך דנקא מיר בר איסק אתא ליה
אהא מבי חוזאי א"ל פלוג לי אמר ליה לא ידענא
לה אתא לקמיה דרב חסדא א"ל שפיר קאמר לה
שגאמיר ויכר יוסף את אהו והם לא הכירוהו מלמד
שיצא בלא חתימת וקן ובא בחתימת וקן א"ל זיל
אייתי סהדי דאחיה את אמר ליה אית לי סהדי
ודחיל מיניה דנקרא אלימא הוא א"ל לדיריה זיל אנת
אייתי סהדי דלאו אחוך הוא א"ל דינא הכי המוציא
מחבירו עליו **הראיה** א"ל הכי דינינא לה ולכל אלימי
דיתברך אמר ליה סוף סוף אתו סהדי ולא מסהדי
א"ל תרמי לא עביד לסוף אתו סהדי דאחיה הוא
א"ל לפלוג לי נמי מפרדיסי ובוסתני דשתל אמר
ליה שפיר קאמר לה דתנן הניח פנים גדולים וקמינסי
והשבוהו גדולים את התננים השבוהו לאמצע
וכן

פלגא לי מפרדיסי. כרמים. ובוסתני. ביתן של אילנות. דשתל. איהו והשבוהו ותתן לו
חציון כמו שתון משבוהו:

וכן

וכן

וכן

וכן אמר רבה השביתו לאמצע. לא גרסינן שאין זה לשון נמקא להביא דברי האמוראים סיוע למשנה ועוד רבה תלמידה רבב חסדא היה ויהי אמר רב חסדא שמעתא משמיה ואי רס ליה וכן אמר רב גרסינן שהיה רבו של רב חסדא משום דאיכא למיז' בבבא בתרא (הה שם) לא שנו אלא ששבחו נכסים מחמת נכסים אבל שבוו מחמת עצמן של אחים

קצו"ב אמר רבה גרס. רש"י גרס וכן אמר רב ופליגי אמרי' בפי משמת (בי' דף קמג: ושם ד"ה לא) נכסים ששבחו מחמת עצמן של אחיו השבחו לעצמן וקאמר דאפי' שבוו מחמת טרקים של משיבין בי היא דשתל פרידיסא השביתו לאמצע והוה תימיה שחולק רבא על רב דהתם רבא קאמר ולא מיייתי התם מילתיה דרב ונראה דגרס רבה וכן בספר ר"ת ולא מדברי רב חסדא הוא שהגם מביא שמעשה

כיוצא בזה בא לפני רבה ופסק דהשביתו לאמצע כמו רב חסדא ונביאו הניקא משום כוונת אבי דאל' אבי לרבה מ דמי וכו' ולא חש רבה מקשיטותי ון דהשביתו לאמצע: **אנל' גל** מלתא. פסק של רב חסדא ומקא לקמיה דרבי אמי: **וכי** מה אכפת להו לעבכרם. ושעמידו דרבוו מפרש בירושלמי הני עבכרי רשעי נהו דמי דחמין עבור לו מסתירו אלא קרינ' לחבריהו דאכלי עמיהו והא דאמרונו נמקא אמרו לו רבבה אבודות מהם רבבה מתפירות מהם יל' ולדבריו דרבי יוחנן קאמר אפילו לית לך טעמא דמפרש בירושלמי מ"מ הרבה אבודות מהם:

אפלא לכור בלבר. וא"ת אם בן תפוח מבור נמי יוציא כמו לכור ויל' דאין להם ריוח להטמן בתוכו ומי' לפי חשבון הריא' להתחבר יוציא דאי אפשר שלא יתחסר. **ולאורז** שאינו קלוף ג' סאין לכור. וא"ת ואמאי לא חשיב במתניתין אורז שאינו קלוף עם זרע פשתן כיון דאית להו חד שעורקא ויל' דהפטו לו דבאורז תתחסר כל כך וברישא גבי אורז קלוף לא חשיב זרע פשתן קלוף דשמיא דינא הלוי:

מדה מרובה ג' בורין. וא"ת אפי' ב' בורין או ג' מתנפחין לפי חשבון הסרונות ועולה להם ויל' דבי' בורין עולה להם הנפוח חסרון של בור אחד ולא יוציא להם הסרונות היינו כל החסרון שחסרון של בור אחד לא יוציא ולהכי נקט י" בורים לאפוקי פחות:

אל

מהן הרבה מתפירות מהן תנא כד"א שערבך עם פירותיו אבל יחד לו קרן וזית אומר לו הרי שלך לפניך וכי ערבך עם פירותיו מאי הוי ליחוי לדרייה פמה הויין במסתפק מהם וליחוי פמה אסתפק דלא ידעי פמה אסתפק: ר"י אומר אם היתה וכו': פמה מדה מרובה אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן עשרה בורין תניא נמי הכי פמה מדה מרובה עשרה בורין תני תנא קמיה דרב נחמן כד"א שפמד לו מתוך גורנו והחזיר לו מתוך גורנו אבל מדד לו מתוך גורנו והחזיר לו מתוך ביתו אינו יוציא לו הסרונות מפני שמתירות א"ל וכי בשופטני עסקניו יתיבי בכיילא רבא ושקלי בכיילא וזטא דלמא בימות הגזרן קאמרת כד"א שפמד לו בימות הגזרן והחזיר לו בימות הגזרן אבל מדד לו בימות הגזרן והחזיר לו בימות הגזרן ושקלי בכיילא וזטא דלמא בימות הגזרן קאמרת כד"א שפמד לו אינו יוציא לו חסרון מפני שמתירות וז"ל רב פפא לאבני א"ל כלפקע פדא הוה עובדא ופקע פדא אבע"א משום איצטא: **מתני'** יוציא לו שעות ליון ר"י אומר חושש יוציא לו שלשה לוגין שמן למאה לוג ומחצה שטרם יוצא לו והמחצה פלע אף הוה שמן מווקע אינו יוציא לו שטרם אם היו נקננים ושטרם אינו יוציא לו פלע ר"י אומר אף המוכר שמן מווקע לחבירו כל ימות השנה הרי זה מקבל עליו לוג ומחצה שטרם למאה: **גמ'** ולא פליגי מר כי אתריה ומר כי אתריה באתריה דמר חפו בקורא ולא מיינץ טפי באתריה דמר חפו בכופרא ומיינץ טפי איבעית אימא משום גריגישתא הא מייצא טפי והא לא מייצא טפי באתריה דרב יהודה רמו ארבעים ותמני פוזי בדנא אויל דנא בשיתא וזוי פרים רב יהודה שיתא שיתא בוזא:

1 לממר דלית לן ההיא שמעתא אלא אפילו
2 השביתו מחמת מורוהן של אפילו בי היא
3 היתר פרדס השביתו לאמצע: ידעו. אילו ישעלו
4 הלקום: מי ידע. שיל' אתום: גיולה פוז. קרוב
5 היודר לנכסי שבוי שאם יבאו הבעלים ישלו
6 שלהם: אמרו שמיין להם פארים האם ידירה לא
7 יתבינו ליה. בתמיה זה שפעה והשביתו לדעת
8 עצמו לא יתיב ליה פארים פתח השני. ברשות
9 מ"ד נתי. דמוריון קרוב לנכסי שבוי: הא לא
10 ברשות נתי. שפדך זה לתוכו לא מילך בביד:
11 ועוד. אם בא מילך לא היו מוריון אותו דקא
12 אחיו קטן יהוה ואין מוריון קרוב לנכסי שטא
13 **מתני'** הרי זה יוציא לו חסרונות. בשחורים
14 לו יפחות פמה הם רגילים לחסור ובגמ' מוקף לה
15 בשערבך עם פירותיה. אורי. מירל. הוה. פטיל'
16 דוהה לאורז: הרי זה לכל בר ברב וכו' לכל בר
17 וכו'. הכל לפי חשבונו. שהניחו בידו לכל שנה
18 ושנה ביני לו פה: ר"י יוחנן בן נורי אמר. אהכל
19 לפי המדה פליג: אם היתה מדה מרובה.
20 שהפקיד אצלו הרבה ובמקרה פקד' ג' בורים
21 לא יוציא לו חסרונות מפני שהם מותרות
22 שבימות הגזרן בשמפקיד החשין יבשין ובימות
23 הגשמים בשמפקיד נופחות ובאכילת עבכרים
24 אין נוסקים כל כך לכל בר ברב והאי האי
25 לא אכלי עבכרים מ"י בורין הלכך נפיתו
26 משלמת חסרון המגיע לשיב בורים או שלשה
27 שהעבכרים אובלין: **גמ'** זרע פשתן גנבעליו.
28 חסר כל כך רב שהתגבעולין מתייבשין ונפלים
29 ותרתי מנשבתן אבל זרע פשתן נקי אינו חסר
30 כי: לכל בור ובור. פירוש דמתניתין הוא: ליתני
31 ידירה פמה הוי ב'. ונראה פמה חסרו וטול על
32 של חברו פני ששבחו: ברית גמלי. היתה יתירה
33 על של בתים: בשופטני. שטוים: בכיילא. במדה:
34 בימות הגזרן. סמוך ליושבן שנתייבשן בחמה:
35 והחזיר לו בימות הגשמים. חסרון ונתפחו
36 מלחלוחית הגשם והתקור: אי"ב. שדרבו מסתפק
37 כלפקע פדא. כשממלאין כד חסין או שערין
38 בימות הגזרן ונפין את הכד: יפקע בימות
39 הגשמים מחמת תפוחת התבואה: איצטא. דחק
40 מתוך שהם נמקום רב נדקשו יחד: אינו מתפרין:
41 **מתני'** ליון: אם הפקיד אצלו יין ועירבו עם
42 יינו הנקננים בולעין שותוה: אף המוכר ב'. כשם
43 שאמרו בשמפקיד בן אמר במוכר שמוכר שמן
44 לחבירו נתנו לו מתוך חביתו כשהוא מסתפק
45 תמיד והוא מווקע הרי הלוקח מקבל עליו
46 לפחות לו לוג ומחצה מחמת שטרם: למאה.
47 למאה לוג: **גמ'** חפו בקורא. טוח החביות
48 מנפכים בשענה כדרך שטרם יתנו מנפכים בוריא.
49 זפת: גריגישתא. קרקע שעושה מנפכת החביות
50 ארדלייא כלע"ז: הא. באתריה ד"י מיינץ טפי
51 מהיחא דאתריה דתנא קמא: באתריה דרב
52 יהודה. מילתא באפי נפשיה הוה לואל אמנתין
53 קאי רמו ארבעין ותמני בוזי: מדה קטנה
54 רב יהודה שיתא שיתא בוזא. נעשה רב יהודה חנוני והיה מוכר שן פוזי בוז:

אל ישתר יתיר על שתות. הא עד שתות משתבר ומסתמא רב יהודה היה מוצא שינוי לו יתיר ולקח הניח מלדקוחי עד שתות: **במוזפפין** שנו. וא"ת כל שכן דבלע טפי בדאמרין לעיל בארתא דמר תהם בכורא דמיין טפי ו"ל דהיינו חדש אבל ישן שכבר בלע אינו בולע יותר אי נמי תהם בין אבל הכא בשמן לא בלע בין שזוא יתן.

"אבן ישראל - (שטיינזולץ) תוספות

דל תלתין ושיפתא. כתיב בשיפתא וזו שנקאה פשו תריסר: דל תמניא שתותי. של מ"ח שדך הוא לחסר בבליעת הנקנן כדתנן ויצאו לו שתות לזון פשו לו לשכרו ארבע: והאמר שמואל המשתבר. בדברים שיש בהם חיי נפש: איא וישתבר יותר על השתות. הא שתות שמואל ולקח לא ישתבר רב יהודה עד שתות: **אבא גולפי** ושמשתבר הוא הנקנן ושמשתבר שלקח הכל בו וזה דמי ברוינייתא.

שתותן זמנים לתקוניו למוכר ומציעא ומכרוו עליו בחוצות. כרוינייתא לשון כרוא לשון אחר ואומנתו של כרובית כרוא חכמית של חרס וירדך ליתן שכר: **במוזפפין**. דכיון דשינסי הם ובתכלה בלעתום ותו לא בלעי: כיון דשעון שעון. ותו לא בלעי: כשתפסצא לופי. כשתקדוק ותדע מיצא דבריה: **לעבר** לערב שפירום. המוכר שכן לחבירו סתם בעת שזוא מוזקק ששקע ושקט שקרוי מותר לו לערב ולכלכל שקרים המשתוקקת שיחירו ויערבוו היצאו על השמן בתוך המורה: אסור לערב שפירום. שבחכמת מוזקק לתקון ממנו וזה מקללו: והיינו טעמא דכפבל עליו. לוקח לזון ומחצה שקרים בשלם ערבו ונתנו לו מוזקק: **דא"ל**. מוכר אי בעי לערובי כתיב: הוה פוזקן: כשהייתי מוכר בחנות היה מוכר שקרים עם השמן: **בבעת"כ** עסקין: שהלוקח בעה"ה הוא ולקחו למאכל ביתו: **צמר**. העול שזוא מוסף על גבי השוורים ומציעאם: דרבי. היינו שאין צמד נשכר במאתים וזו אלא כמות שזוא עם הבקר מכויר לו: **ותבמיס אויברים** אין הדמים ראיה. אע"פ דלא שוה כולי האי אחולי אמליה לוקח זה ותר הדמים ו"ל לית ליה שקרא מוחל מן הסתם אלא אם כן פירש: **כפבל** גופי. לית שחיון השמרים איב מה משתבר דרי השכר כולו בשקרים: **ובזו וזבין** תירא איירי. בתמיה משל הוא לאמר לשוטח לקח דמים וחסור ומכור בלא שכן ותיקרי תנה אתה הלוקח ואיך המפקדו: **לכפבלי** לוקח ומפקד אחד הן לענין פקטים תורה אחת לשניהם: פקטים. פסולת התרענים היצפין על פני השמן: לוקח כפבל פקטים. אם מכר לו שמן סתם יקבל ממש ששמן עם פקטים: **לא אמרי** שמן עכור אלא למוכר. לא אמרו הפסד עכירת השמן אלא למוכר: כתיב הלוקח כפבל עליו. לפחות מנאה לזנין לוג מחצה ממתת שקרים לפיכך צריך ליתן לו שמן מוזקק בלא פקטים: **בי** מדה דתשרי. כשער הדמים של תשרי שהוא בולל וסתם שמונים עבורים וקבל עליו פקטים: הא דשקל מיניה בניסן כשער של בניסן. ביוקר דדרך כל השמרים לחיות מוזקקין בניסן ולחולק סתם והמוכר סתם אין מוכר אלא מוזקק: **מתני'** לא יהיו לו הפעלים קוים. בבית שמר לאמר לו וזיתו זה השאיילני: לצורכו. להשתמש בה: לצורכה. שהיתקו במקום התרופה לרובה להשתברא. משנהיהה שביחלה תשמשו והשיבה במקום מתשרב בין ששלטלה מחבלה לצורכה בין ששלטלה לצורכו פטור ובגרא פרך מניא שנקא לא יתיר מחיה: **גמ'**. מי. הא דקתני רישא דאם משנהיהה נשברה אף על פי שלצורכו נטלה מחבלה פטור דאמר משנהיהה היא בפרשות הבעלים כבתחלה ואינו עליה אלא שגמר חנם פטור על אונסיה ואף על פי שלא הודיע בלעלים לומר נטלתיה והחזרתיה

לדברי ר"ל אסור. וא"ת וליקע מותר וטעמא דמקבל משום דלית ליה מחילה ו"ל דרב פפא סבר דצמד וקרי איבא הוכחה דלא מחילה דמסתמא לא רצה ליתן מאתים וזו על הצמד בלא פרי אכל לזון ומחצה שזוא דבר מועט מדלא ערב אחולי אחיל.

זבון ובין תנרא איקרי. מירי שלא היה מוצא למכור ביקר יותר משלקחו לכך א"ל ארעא דרבי קיתא ממני שיהיית יודע שאשכב לוג ומחצה כדי שארויח קצתה.

לא אמרו שמן עכור אלא למוכר. פ"י לא אמרו הפסד של שמן עכור פקטים אלא למוכר דכשנותן ללוקח שמן מוזקק אינו מחסר לו כלום מנאה לוג בשביל הפקטים פי אם לוג ומחצה בשביל השמרים מידו עכירה לא שיקרא כל כך בפקטים אלא כדבר המתערב כמו שקרים ו"ל דלא אמרינו הפסד של עכירת השמרים אלא למוכר שאם מוכר כשהוא מוזקק מקבל עליו לוקח בשביל השמרים לוג ומחצה והמוכר מרויח השמרים וכשהוא מוכר שמן עכור נותן מאה לזנין שלמים שמן עכור ומפסיד השמרים פי מה שמכר כשהוא עכור וכשמכור מוזקק לא קרי הפסד לוקח אע"פ שמפסיד שמרים משום דבעדיב נתיא ליה

והיינו טעמא דמקבל דאמר ליה אי בעי לערובי לא שרי לי לערובי דף קפבלי לא מקבלת **ובזו** ובין תנרא איקרי תנא אחד הלוקח ואחד המפקד ופקטים מאי לפקטים אי לימא פי היכי דלוקח לא מקבל פקטים מפקד נמי לא מקבל פקטים ולימא ליה פקטך מאי איבעדי **הו** אלא פי היכי דמפקד מקבל פקטים אוקח נמי מקבל פקטים וימי מקבל לוקח פקטים והתניא ר"י אומר לא אמרו שמן עכור אלא למוכר כשבד ששרי לוקח מקבל עליו לוג ומחצה שפירום בלא פקטים לא משארי הא דתייב ליה וזו בתשרי וקא שקול מיניה בניסן **פי** מדה דניסן: **מתני'** המפקד חבית אצל חבירו ולא יהיו לה בעלים מקום ומלטלה ונשתברה אם מתוך ידו נשתברה לצורכו חייב לצורכה פטור אם משנהיהה נשברה בין לצורכו בין לצורכה פטור יהיו לה הבעלים מקום ומלטלה ונשתברה בין מתוך ידו ובין משנהיהה לצורכו חייב לצורכה פטור: **גמ'** הא מני רבי ישמעאל היא דאמר לא בעינן דעת בעלים דתניא הגובב מלה מן העדר וסלע מן הפיס למקום שגנב חיזור דברי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר

הוא השקב רבי ישמעאל היא כו: צרך

לחרייה לא מדוב. וא"ת ויתן לו מוכר ללוקח לזון ומחצה שקרים שיערב עזיון המוכר ו"ל דאמר ומתני אפי' אין השמן ערוב שקלחו משע מעט ומכור ואי אכלו: **לדברי** חכמים אסור לערב. וא"ת ונימא משום דאית ליה מחילה ולעולם מותר לערב ו"ל דומתניתין נמי מירי אפי' כשהשמן ערוב בעת ותהם אין שידך מחילה בין שישכול לפסא פי יאמר לו כל השמרים וערב בשמן ולרב פפא דאמר דעתייהו משום מחילה סבר דהשמן אינו בעין דאילו היה בעין לא שידך ביה מחילה אי נמי סבר דאף ע"פ שזוא בעין שידך ביה מחילה בין דמדורו מוזקק:

לדברי ר"ל אסור. וא"ת וליקע מותר וטעמא דמקבל משום דלית ליה מחילה ו"ל דרב פפא סבר דצמד וקרי איבא הוכחה דלא מחילה דמסתמא לא רצה ליתן מאתים וזו על הצמד בלא פרי אכל לזון ומחצה שזוא דבר מועט מדלא ערב אחולי אחיל.

זבון ובין תנרא איקרי. מירי שלא היה מוצא למכור ביקר יותר משלקחו לכך א"ל ארעא דרבי קיתא ממני שיהיית יודע שאשכב לוג ומחצה כדי שארויח קצתה.

לא אמרו שמן עכור אלא למוכר. פ"י לא אמרו הפסד של שמן עכור פקטים אלא למוכר דכשנותן ללוקח שמן מוזקק אינו מחסר לו כלום מנאה לוג בשביל הפקטים פי אם לוג ומחצה בשביל השמרים מידו עכירה לא שיקרא כל כך בפקטים אלא כדבר המתערב כמו שקרים ו"ל דלא אמרינו הפסד של עכירת השמרים אלא למוכר שאם מוכר כשהוא מוזקק מקבל עליו לוקח בשביל השמרים לוג ומחצה והמוכר מרויח השמרים וכשהוא מוכר שמן עכור נותן מאה לזנין שלמים שמן עכור ומפסיד השמרים פי מה שמכר כשהוא עכור וכשמכור מוזקק לא קרי הפסד לוקח אע"פ שמפסיד שמרים משום דבעדיב נתיא ליה

והיינו טעמא דמקבל דאמר ליה אי בעי לערובי לא שרי לי לערובי דף קפבלי לא מקבלת **ובזו** ובין תנרא איקרי תנא אחד הלוקח ואחד המפקד ופקטים מאי לפקטים אי לימא פי היכי דלוקח לא מקבל פקטים מפקד נמי לא מקבל פקטים ולימא ליה פקטך מאי איבעדי **הו** אלא פי היכי דמפקד מקבל פקטים אוקח נמי מקבל פקטים וימי מקבל לוקח פקטים והתניא ר"י אומר לא אמרו שמן עכור אלא למוכר כשבד ששרי לוקח מקבל עליו לוג ומחצה שפירום בלא פקטים לא משארי הא דתייב ליה וזו בתשרי וקא שקול מיניה בניסן **פי** מדה דניסן: **מתני'** המפקד חבית אצל חבירו ולא יהיו לה בעלים מקום ומלטלה ונשתברה אם מתוך ידו נשתברה לצורכו חייב לצורכה פטור אם משנהיהה נשברה בין לצורכו בין לצורכה פטור יהיו לה הבעלים מקום ומלטלה ונשתברה בין מתוך ידו ובין משנהיהה לצורכו חייב לצורכה פטור: **גמ'** הא מני רבי ישמעאל היא דאמר לא בעינן דעת בעלים דתניא הגובב מלה מן העדר וסלע מן הפיס למקום שגנב חיזור דברי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר

הוא השקב רבי ישמעאל היא כו: צרך

א' רבי ישמעאל אפילו נמי גורי וא"ת מגיל ל"ל מודקט טלה וסלע דסתם טלה לא יחד לו מקום אלא הולך ממרעה למרעה וסתם סלע יחדו לו מקום כביס וגם כביס יחדו לו מקום בחיבה ולכך פריך נמי בסמוך לר"ע אפילו לא יחדו נמי:

שְׁנַמְלָה רב הגביהה ע"מ לגזלה כו'. והיינו חסרון שהכל גזול ונטל לפרוי עצמו. **שְׁנַמְלָה** לא משלוח בה דר. ר"י לישול מקצת א"ע"פ שלא נטל אותה מקצת חייב בכולה כדאמר בשליחי פרוקין (דף מד.) לא נטל נטל משום אלא כיון שהגביה לישול א"ע"פ שלא נטל אכל למדי' ע"מ לגזולה דבעי חסרון אם הגביה לישול קצת אינו חייב עד שישול המקצת כיון דבעי חסרון וקשה דבשליחי פרוקין קאמר אפי' למדי' בעי חסרון מודה הגביה אם הגביהה א"ע"פ אכל למדי' ע"מ לגזולה לא דמיא ליה דהגביה כביס להאי רביעיית ומתני' בחבית איירי ויש לומר דמתני' איירי אפילו בשמן דלא מנטר פורתא אבא האחר.

ובא זבא וטרף. בשעת משלוח זאבים ורבי יהודה היא דאמר זבא אחד אונס בפ הפועלים (לקמן דף גגז.) **הא** כשקלינהו. לרבי ישמעאל פריך דאמר לא בעינן דעת בעלים כפרש"י: **הא** לא משכח' בדרתנא דערוך עליה לא קיימא ברשותיה להתחייב באונסיה עד שישכור כדאמר במתני' (לקמן דף מג.) הטה את החבית ונטל ממנה רביעיית אינו חייב אלא דמי רביעיית כיון דלא הגביה את החבית ומשני דהניח מקלו ותרמילו עליה כל כר בחזק עד שרצה עליה לפניו: **ד'קא** נמי דקתני שהכשיהו. וא"ת בפ"ק דקדושין (דף כב:) תניא אז שהכשיהו במקל ורצהו לפניו ואמר משיכה ולא חזרה הכחשה ור"ל דהתם דאדם נכרי לקחה ואינה מכירתו דבבבוי שפיר למיתני הכחשה אכל הכא דאיירי ברועה שהבהמה מכירתו ואזלה מחמת דבורו לא שפיר למיתני שהכשיהו: **לומר**

יד אינה צריכה חסרון תסתמים דרב הוא דאמר שלוחות יד אינה צריכה חסרון דתניא רועה שהיה רועה עדרו והניח עדרו ובא לעירי ובא זבא וטרף ובא ארי ודרם פטור הניח מקלו ותרמילו עליה חייב והיוני בה משום דהניח מקלו ותרמילו עליה חייב הא שקלינהו אומר ר"ג אומר רבה בר אבהו אומר רב בעוון עליה וכי עוון עליה מאי הוי הא לא משכה ואמר רב שמואל בר רב יצחק אומר רב שהכשיהו במקל ורצהו לפניו והא לא חסרה אלא לאו ש"מ קסבר שלוחות יד אינה צריכה חסרון דתניא שהכשיהו במקל ש"מ ומדרב סבר שלוחות יד צריכה חסרון לוי סבר שלוחות יד אינה צריכה חסרון מאי טעמא דלוי א"ר יוחנן משום ר' יוסי פין גהוראי משונה שלוחות יד האמורה בשומר שכר משלוחות יד האמורה בשומר הגנם ואמר

ואוכלה פטור. דאונסי נתינו ואי משום דהניח עדרו ופשעה היא וממקינו לה דעל בעידא דעליה אינשי כדאמרין בהשוכר את הפועלים (לקמן גגז) אינ' דשמע קול אריה וקל. הא שקלינהו. ואי נמי שלוחות יד חסר אהודא כשנטלו הימנו ואנן ממקינו לעיל סתם מתני' רבי ישמעאל דאין צריך דעת בעלים. הא לא משכח. בשליחות יד כדי לקנותה ומטלטלין אינן נקנין אלא במשיכה לא במקום ולא לענין גזל ולא לענין שלוחות יד דתנתן ממנה רביעיית יין אין משלם אלא רביעיית אלמא בעינן דליקטייה כו'. ואומר רב שמואל גורסין: שהכשיהו בפלל. כשתנו עליה ורצתה זו היא משיכה משעקרה זו רנגל על ידה: והא לא חסרה. לאו פריקא היא אלא משקנא וסיקא הוא למליתיה דאמר תסתים דרב הוא דאמר אין צריכה חסרון מדשני רב למתניתין משום דהכחשה ורצתה לפניו ואי קסניא דלמא הא דתנין מקלו ותרמילו חיוביה לאו משום שלוחות יד הוא דלבי דבעי חסרון אלא משום שואל שלא מדעת הוא כי יהוה דלעיל דתנחית לא היא וכי אמרין בשומרין שאלה שלא מדעת בדבר שאינו כיוש ויחסי ממתת מלאכה אכל בעלי חיים המכחישים מחמת מלאכה תחלו שלוחות יד: היא: שהכחשיהו. בהכחא דהיינו חסרון: ד'קא נמי. דהכחשיהו קאמר רב מודקט הכשת משל דמכה וקנה היא: ומדרב סבר צריכה חסרון. דהא דייקנין מודקט מקל: לוי. בר פלוגתיה סבר אין צריכה חסרון: משונה שלוחות יד. כ' כלומר אינה זונה לוי: שזו נאמרה לצורך ולא משתמע אלא בחסרון אבל של שומר שכר נאמרה שלא לצורך משמענת שבה אלא לדרשה וללמד שאינה צריכה חסרון:

צריך דעת בעלים. ואם לא הודיעם חייב באחריותם אם מת או נגנב דמודשקליה קם ליה ברשותיה והשקה בלא ידיעה לאו השקה היא: דמקומה היא. וכיון דבאותו מקום החזירה חנה גמורה היא: אהאן לר"ע. מריראז הוא: תרנגול רבי יעקב. דתיקו בולה כחד תנא ובתרי טעמי רישא שהחזירה למקומו דכל מקום שהחזירה מקומו הוא דהא לא יחד:

- 1 מקומה כדמסיים במסקנא דהא דמסקינן בסיקא
- 2 וסיפא שהחזיקה במקום שאינה מקומה אחרתא
- 3 דכחלו קאי אדר' יעקב ואדר' נתן ואדר' ששת
- 4 ומשום דהחזיקה חוץ למקומה לא הוה חזרה וכגון שנטלו מתחלה על מנת לגזלה והיינו
- 5 לצרבו המתניתין דאילו לשאלה בעלמא ולתשמיש כיון דלאו גזילה הוא סיגי לה בשקה
- 6 כל דהו וכל מקום שהחזיק פטור באונסי אכל משום דגזולה תנאי ובגזילה כתיב והשיב וזה
- 7 שהחזיקה למקום שלא יחדו לה בעלים לא הוה אשקה ור' נתן תרנגול. דאפילו לא נטה על מנת לגזלה כו' אלא על מנת לישול בה ד י
- 8 ולישול מקצתה ולא נטל אפיה קמה ליה ברשותיה בולה והוהיא לה גזילה ובעי' השקה ובמקום שאינו מקומה לא השקה היא ורב
- 9 ששת כל שביק לסימניו ליתיריזיהו ואתקין מידי נטלה קתני בר ומיהו סיקמא דמילתא
- 10 דמסקנא וסיפא שהחזיקה במקום שאינו מקומה אכחלוה קאי: שלוחות יד. שהיינו החבוב עליו
- 11 אפילו בעל דכתיבי (שמות כ) ומת או נשכר או נשבה וגו' שובעת ה' הטהיב את שניהם אם לא שלח ידו וגו' ומשמע הא שלח תחייב שוב
- 12 במיתתה ובשבייתה: צריכה חסרון. לא הוי שלוחות יד להעמידה ברשותו אלא חסרה מידי נטלה קתני. דמשמע שנטלה לעצמה
- 13 מילתיה קתני. להשמיש בעלמא משמע לצרבו דמתני': אלא כיון שפלטלה להביא עליה גזלות עלולות עליה בדרך חסרון לישול גזלות מן גבה ואפיה הוה קתני לעילימס ברשותיה עד דעדיד השקה דקסבר שואל שלא מדעת בעלים
- 14 גזול הוא: וכולהו ר' ישמעאל היא. אשניתי דכחלוה קאי אדר' יעקב ואדר' נתן ואדר' ששת
- 15 וסיפא שהחזיקה במקום שאינה מקומה. אבל רישא כל מקום שהחזיקה מקומה היא: ור' יוחנן.
- 16 דאמר לעיל מאן דמתרסו לא כו'. התיקה במקומה משמע. הלקי בר מיתוקמא ררבי ישמעאל: שלוחות יד. החבוב החבוב עליו ונתן
- 17 אאנסה כדכתיב או נשכר או נשבה וגו' שובעת ה' הטהיב את שניהם אם לא שלח דמשמע הא אם שלח
- 18 תחייב שוב במיתתה ובשבייתה: צריכה חסרון. וכל וכל נמי שלא חסרה לא חסרה ברשותיה להתחייב באונסיה: זבא. טורף נושא הטרף לחור: א"ר. אינו טורפה אלא חורקה במקומה

ואוכלה פטור. דאונסי נתינו ואי משום דהניח עדרו ופשעה היא וממקינו לה דעל בעידא דעליה אינשי כדאמרין בהשוכר את הפועלים (לקמן גגז) אינ' דשמע קול אריה וקל. הא שקלינהו. ואי נמי שלוחות יד חסר אהודא כשנטלו הימנו ואנן ממקינו לעיל סתם מתני' רבי ישמעאל דאין צריך דעת בעלים. הא לא משכח. בשליחות יד כדי לקנותה ומטלטלין אינן נקנין אלא במשיכה לא במקום ולא לענין גזל ולא לענין שלוחות יד דתנתן ממנה רביעיית יין אין משלם אלא רביעיית אלמא בעינן דליקטייה כו'. ואומר רב שמואל גורסין: שהכשיהו בפלל. כשתנו עליה ורצתה זו היא משיכה משעקרה זו רנגל על ידה: והא לא חסרה. לאו פריקא היא אלא משקנא וסיקא הוא למליתיה דאמר תסתים דרב הוא דאמר אין צריכה חסרון מדשני רב למתניתין משום דהכחשה ורצתה לפניו ואי קסניא דלמא הא דתנין מקלו ותרמילו חיוביה לאו משום שלוחות יד הוא דלבי דבעי חסרון אלא משום שואל שלא מדעת הוא כי יהוה דלעיל דתנחית לא היא וכי אמרין בשומרין שאלה שלא מדעת בדבר שאינו כיוש ויחסי ממתת מלאכה אכל בעלי חיים המכחישים מחמת מלאכה תחלו שלוחות יד: היא: שהכחשיהו. בהכחא דהיינו חסרון: ד'קא נמי. דהכחשיהו קאמר רב מודקט הכשת משל דמכה וקנה היא: ומדרב סבר צריכה חסרון. דהא דייקנין מודקט מקל: לוי. בר פלוגתיה סבר אין צריכה חסרון: משונה שלוחות יד. כ' כלומר אינה זונה לוי: שזו נאמרה לצורך ולא משתמע אלא בחסרון אבל של שומר שכר נאמרה שלא לצורך משמענת שבה אלא לדרשה וללמד שאינה צריכה חסרון:

לומר לך שליחות ד: אינה צריכה חסרון. וא"ת התינו שומר שכן דאימר שר קרא להכי אלא בשומר חנם מנ"ל א' משומר שר מה לשומר שר שכן חייב בגנבה ואבדה וי"ל כיון דשליחות ד: היתב בתריוויה א"ן אלא גילוי מילתא למלפני דין של זה קוד:
קרנא בלא שביעה. וא"ת ורבי יוחנן ו' אלעזר דלית ליה דין שר קרא מנ"ל דפ' ראשונה בשומר חנם ושניה בשומר שר דבריש

- 1 השואל (לפניו דף צ"ג): לא קים לן אלא מתוך
- 2 סקרא דקרנא, עדיפא ופי' רבינו שפסול דמסקבא
- 3 ידעינן דכפרש ראושונה כתיב סמא או כליב
- 4 וריגילות הוא לשקמם בתנן דליכא בהו טרקא
- 5 ובקפשה שניה כתיב בהנה דאיכא טרקא
- 6 וריגילות לשקמה בכפרא או נמי דליכ' אית להו
- 7 דקרנא עדיפא מכפילא בשבועה ומה"ל סקריא
- 8 להו לר' יוחנן ולרבי אלעזר דאין ללמוד שומר
- 9 שר משומר חנם החל כיון שיש בו חומרא
- 10 שמשלם כפל מה שאין כן בשומר שאנ"ע
- 11 דשומר שר ודא אימר שתייב בגנבה ואבדה
- 12 ומאן דלא פריך סבר דמכפל אפילו פירקא לא
- 13 עדיקין משום דמה דמשלם כפל הוא מחמת
- 14 קוליא שהוא פטר עזמו בגנבה דמפרש בריש
- 15 מכלתין דף ו' (ושם) גבי הרתת דוקמה לא פריך
- 16 והשתא אתי שפיר הא דריש השואל (לפניו דף
- 17 צ"ג) גבי הא דמגו נגבה בשואל מקי' דשומר
- 18 שר דשומר באונס ותייב בגנבה ואבדה שואל
- 19 לא לא פטר מקי' מה שפירי מה דחייב בכפל
- 20 ובטוען טענת לסטים מוויזין והשתא תימה לפי
- 21 מה דסבר דכפל דהו' חומרא מאי פריך אדרבה
- 22 כיון שהוא חמור הנהו ל' ליגטר מונגבה כדי
- 23 שתייבין כפל דר' בריקא שתייב בשואל כפלי
- 24 בשבועה ומתח' כיון אדרבה היא הנותנת דמפני
- 25 שהוא חמור פטר בו הנגבה כדי לחייבו בכפל
- 26 ולפי מה דפרישית אתי שפיר וא"ת לר' יוחנן
- 27 דסבר דהא דמכפל עדיקין פירקא וגם סבר ר' יוסף
- 28 יוסף דבר המכוס (בי"ק דף נו. ושם) גבי שומר
- 29 אבדה לר' יוחנן דקלטסיס מוויזין וגב הוא אם כן
- 30 נגבה ואבדה בשואל מנ"ל דכ"י פליט מההואל

מה לשומר שר שכן משלם כפל בשבועה מוויזין ומשני כיון שמויזין גזלן הוא איבעית אימא קרנא בלא שבועה עדיפא וי"ל דלר' יוחנן נפקא ליה מוכי שואל י"ל מוסיף על ענין ראשון וכו'; וליף התם לענין פטר בבגעים ואנ"ג רבינו יוסי רבינו נהוראי הוא תנא וסבר דקרנא עדיפא וכן ברייתא דהשואל (לפניו דף צ"ג) סבר דקרנא עדיפא או לסטים מוויזין גזלן הוא ו' יוחנן פליג בתריוויה הא לא קשיא דר' יוחנן סבר כתנא דהבונס (בי"ק דף נו) דקאמר לר' יוחנן דבשומר חנם שכן משלם כפל לכר שלח בה די חייב דקאי אמילתיה דרבי יוסי ב' בהוראי:

רבא

אמר לר' תימא שליחות ד: כו'. פריש' דסבר אפילו כרבי אלעזר ואין להקשות לפירושו של שר כן בשבועה ואיך שלא תאמר דיו והא תריוויה צריכי לאינה צריכה חסרון לר' אלעזר דהא לא ליה שומר שר משומר חנם דהר הכי פריך ולמ"ד ושלילות ד: צריכה חסרון תרתי למה לי לירידיה לא ללפנין חד מתכריה אפילו הכי לא מוקמינן תריוויה לדיו והינו משום כדפ"ל דכיון דשליחות ד: חייב בתריוויה גלי מלקא בעלמא למילפני דין של זה קוד ועוד יש לומר דרבא בא לפשר דהא דאמר ר' יוחנן אהת היא לא שביעית צריכי למופשיה בדראמנא אלא שביעית מיתרין דמנר להו משואל וסבר רבא קרנא עדיפא ושפיר גמר שומר שר משומר חנם לכולי עלמא אז מזה מיהו ברייתא דהבונס (שם) סברה דלא 'לפנין זה מזה דקתני לא אם אמרת בשומר חנם כו':

הרא

לומר ולך שליחות ד: אין צריכה חסרון. וא"ת ויגלין משואל דאינה צריכה חסרון מדשעת משיכה חייב באונסה אנ"ג. דלא שביעיה כדאמר בפ' השואל (לפניו דף ט"ז) גבי שואל קורדום מחבירו כ"ש שומרין שמושוכין להשתמש שלא מדעת בעלים שהיביב וי"ל בשואל דין הוא כיון דמושך לדעת בעלים חשיב כאילו נשתמש בה ודלעתו כן שאגלה ולא לוקמנה בביתא אבל שלא לדעת אינו חשיב כאילו כבר נשתמש גביה משיכה לבדה לכך לא ללפנין משואל אלא משיכה שיש בה חסרון. **הרא** דליו ותיא לכרתניא. ולמ"ד גמי אינה צריכה חסרון דצריכי תריוויה ליה שפיר כ"ש לכרתניא לפי שיש כן כר תיבות קוד כמו קוד אם לא שלח דיו במלאכת רעה:

ואני אומר. ר' יוחנן פליג אדרבי יוסי כן נהוראי רביה ואמר אף היא לוצורן נאמרה ולך ס"ל כרבי יוסי כן נהוראי למידרש מניה דאין צריכה חסרון דאי מקרא קמא לא תיסק אדעתין ולחייבה עד דמחסר ליה. בשומר חנם נאמר ונקרב בעל הבית וגו' בשומר שר כתיב שבועת ה' תהנה וגו' ואמרין בהשו"ת במשנה (לפניו דף צ"ג) פירשה ראשונה בשומר חנם שניה בשומר שר וכתבי בתריוויה אם לא שלח היא אם שלח נתחייב דבריהם שהוא פטר

ואני אומר אינה משונה ומאי משונה לא תאמר שליחות ד: בשומר שר ויתיה משומר חנם ומה שומר חנם שפסור בגנבה ואבדה שלח בה יד חייב שומר שר שתייב בגנבה ואבדה לא כל שפני למאי הלכתא בתריוויה והתנא לומר לך שליחות ד: אינה צריכה חסרון ואני אומר אינה בר' אלעזר דאמר דא ודא אהת היא מנ"ל דא ודא אהת משום דאיכא למפודי מה לשומר חנם שפני משלם תשלומי כפל בטוען טענת נגב ומאן דלא פריך סבר קרנא בלא שבועה עדיפא מכפילא בשבועה רבא אמר לא תאמר שליחות ד: לא בשומר חנם ולא בשומר שר ויתיה משואל ומה שואל דלדעת בעלים קאי עביד שלח בה יד חייב שומר חנם ושומר שר לא כל שפני למה נאמר הדין לומר לך שליחות ד: אין צריכה חסרון ואיך שלא תאמר דיו לבא מן הדין להיות פנדון מה שואל בבגעים פסור אף שומר חנם ושומר שר בבגעים פסור ולמאן דאמר שליחות ד: צריכה חסרון הני תרתי שליחות ד: למה לי הדין שלא תאמר דיו לבא מן הדין להיות פנדון ואיך לכרתניא ונקרב בעל הבית אל האלהים לשבועה אהת אומר לשבועה או אינו אלא דיון נאמרה שליחות ד: למטה ונאמרה שליחות ד: למעלה מה להלן לשבועה אף כן לשבועה: מנח"י

אמר. אפילו לרבי אלעזר נמי תנאן דלא כתיב בו: ויתיה משואל. ופליגי הכותוב באונסין שבביל שכל הנאה שלו ושולח ד: נמי כל הנאה שלו: (ומה שואל) שלדעת בעלים. שלח בה ד: לעשות מלאכתו חייב באונסי: שומר חנם ושומר שר. השולחין ד: עושין מלאכתו שלא לדעת בעלים א"כ כ"ש דחייב שוב באונסי: למה נאמרת. בשתיקה ד: לומר לך שליחות ד: אינה צריכה חסרון ואיך. האמורה בשומר שר: שלא תאמר דיו לבא כו'. אם לא נאמרה בשאר שומרין ולמדה משואל יתייה אומר דיו לשליחות ד: ושומרין שקא מדין שואל להיות פנדון: מה שואל. אם בעליו עמו כתיב לא ישלם אונסין אף שומרין ששלחו ד: אם בעליו עמו יפטר כתיב קרא יתייא לחייבו אפילו בבגעים וגלי רחמנא תנאן והא דיון כבולדוהי לשבועה. ודכתיב קאמר או לא ימצא כהו שאמר שנגנבה אלא הוא נגבה והוא כבד נגרוב אל הדינין שפיר ושבעד לשלם ואיכ"כ באו עדים א"כ ירשיעון הדינין ישלם כפלי: אהת אומר. קריכה לשבועה או אינו אלא קריכה לזין שמשעשה שיען בבי"ד נגנבה אינ"פ שלא נשבע עולם כפל אם באו עדים: נאמר שליחות ד: לפסות. אצל שומר שר שבועת ה' תהנה בין שנית אם לא שלח: נאמר שליחות ד: לפעולה. ונקרב בעל הבית אל האלהים אם לא שלח: אף כן לשלם למדנו שאין משלמין כפל ע"י טענת נגב אלא לאחר שבועה וגם למדנו שנפטר מנגבה ואבדה בשבועה:

מנח"י

אמר

אמר שמואל כספים אין להם שמירה כו'. צריך עיון אם שומר בקרקע ותגבנו משם אם שומר שכן חייב ובפרק הבועט (ביק דף נו.) ושם ר"ה כגון משמע דחייב דפרקי אביי לרב יוסף והאמר ר' יוחנן הטוען בעצת גבב באבידא משלם תשלומי כפל ואי שומר אבידא שומר שכן הוי קרנא כגוה לשלומי ומאי פריך דלוקמא אמתא שנגבא באונס כגון שהעמיק בקרקע ק' שומרו שנתא או חולי אלמא כל גניבה לא חזיא אונס אלא לטסיס מוזיין וכן מתר הכי דמיימי לא אי אמרת בשומו חנם שכן משלם כפל ואי לטסיס מוזיין גבב הוא שומר שכן נמי משלם כפל משמע דמשום גניבה לא מפטר שומר שכן אם לא בטענת גניבת לטסיס מוזיין מיהו הנדו: וש דלדות דהמי למימר (וליעמור) דבאלו גבב נמי מצי למימר ולטיעמור דאמי גולן הוא תמאז שכן משלם כפל בבגלים ויש להביא ראיה מפ השואל (למקן דף עז.) ושם דבי לתי' גניבה ואבידא בשואל משומר שכן פריך מה לשומר שכן שכן בשואל משלם כפל בטענת גניבת ומשני אי בעית אימא גולן הוא משמע שאין שום גניבה שפיטר בה שומר שכן אך תמזון גודל הוא למא לא יתא אונס אם העמיס בקרקע ק' שומת דאמי דלי תו למיעובי לא אם תפקדו שיקה או חולי ואיך יתכן ששום גניבה לא נמצא שנתא אונס גמור בליטסיין גולרבה אית ליה בסוף הפועלים (למקן דף עג.) דאי על בעידתא דעילוי פטור א"כ תמאז אבידא אונס בשומר שכן ומיהו יש לדחות דרבה יסבור באידיך שנינא דקרנא עדיף כרב יוסף הבועט (ביק דף נו.) ומי' א' סקרא כלל שלא נמצא גניבת אונס שפיטר בה שומר שכן ואין לתרץ דהואיל וחיבי רחמנא שומר שכן בגניבה אע"פ שזידי קרובה לאונס כדאמר בהשואל (למקן ד' צד) חייב אף בכל גניבת אונס דהא בליטסיין מוזיין הוא פטור אע"פ דגבב הוא לרב יוסף א"כ הוא משני בהשואל (דף עז.) לטסיין מוזיין גולן הוא אבתי אימא למיפקר מה לשומר שכן שכן משלם כפל בטענת גניבת אונס תאמר בשואל דכי דגבב חתיבי בגניבה ואבידא לא ישלם כפל אפילו בטענת גניבת אונס דמתסקתא שכן חייב קרן בכל אונסיין דכעין דהו פריך פ"ק דקמחות (דף עז) גבי הדצאן להוציא הטרפה ובפרק שור שנתא (דף ב"ק דף מט.) גבי שור האצטרון מיהו לנבי מוצה ונראה דביין דאתי שואל מקוי' דשומר שכן אין להיבוב בגניבת אונס בקרן ודיי לבא מן הדין לחולת כבוד דשומר שכן פטור מגניבת אונס אם שואל פן ואת' גניבת אונס כפל בשואל לפ האמת מני' ללא מציעו ששואל פטור אלא במקחא פתחא מלאכא דמשומר שכן לא אתי דרבי' ר"ה דפקאן על מוכי שאיל איש ר"ה מוסיף על ענין ראשון והו' כאלוהי כתיב גניבה ואבידא להדיא בשואל וכו'ן דכתיב ביה גניבה ואבידא ואונסיין ליכא למפקריה בגניבת אונס והא דילקי בביריותא מקוי' היינו אילו לא נאמר קרא הייתי אמור קו'

מתני' צרין. ובתירו והפשילו לאחוריה: **גמ'** מאי היה ליה למיעבד. הרי צרין: מצוי כדיל. לא יפקידנו לאחריה במקום אחר שאם תדמין לו סחורה לשכר יהא מוזקן לו: תחת ידו. להיות מוזקן לו לצורך ריחו הבא פתאום: אין הפקדה. שמתברך ורבה מאליו פיישיה בלעז: באספיקו. ריש ליה לשון דבר הסמוי מן הענין: שאין הענין שולטת בו ששומר באספיקו לשון גניבה: אין להם שמירה כו'. דאם לא שמרן ותגבנו פשיעה היא: ואם צורבא מרנןן הוי. המפקד שהוא חדר על מצות הבדלה על הבוס אמר השומר דלוקמא מיכעו ליה וחי לאבדקל: להכי לא קבריהו ופטור: ושנא. מגשין בקרקע בשפדחן של ברזל להכי מקום שמתחיו חללו: בשמי קניה. בגג מתחמיה: פרימא. שוברי התקרה: בני אודי. בין שורות הגבן כותל: שפתיה. ומספחים כותל לידע אם יש שם חלל: או נפסח הסמוי כו'. ובזמן כמותל: הוי הוא כמבוע. ואן צריך לעברו דאן באו עד בל יראה: הקא פאי. לענין שמירת כספיה: משום ריחא. שהכלב מריח ופושח אתריו והרי הוא מוציא ונראה: פסיכא. שם מקום: צריפא דאודי. בית קטן עגול כמין כובע שועשין צידי עופות לארוה: דאודי. על ערבה היה: אע"פ דלענין גבב נטירותא הוי אפי' בלא קבורה שאין גבבי' והולכין שם לנגבו שאין מוזן מצוי שם: תחלתו בשפיעה. שקא תפול שם דליקה ומצא פשע שלא תפול: וסופו באונס. שהרי נגבבו וגניבה חתים אונס הוי. אשלימיה. מסרן לאמה: קרשליא. ארנן אשקרא בלעז: נימא ליה לדידיה (וילן) שלים. דשומר משטר לשומר חייב

מתני' המפקיד מעות אצל חברו צרין והפשילו לאחוריו או שמסרום לבנו ולבתו הקטנים ונעל בפניהם שלא כראוי חייב שלא שימר בדרך השומרים ואם שימור בדרך השומרים פטור: **גמ'** בשלמא בולחו שלא שימור בדרך השומרים אלא צרין והפשילו לאחוריו מאי היה ליה למיעבד אמר רבא א"ר יצחק אמר קרא וצרת הכסף ביד אע"פ שצוריו יהיו בידך וא"ר יצחק לעולם יהא כספו של אדם מצוי בידו שנאמר וצרת הכסף בידך וא"ר יצחק לעולם ישלש אדם את מעותיו שליש בקרקע ושליש בפקדמטא ושליש תחת ידו וא"ר יצחק אין הפקדה מצוייה אלא בדרך הסמוי מן הענין שנאמר יצו ה' אתך את הברכה באספיקו תנא דבי רבי ישמעאל א"ה הברכה מצוייה אלא בדרך שאין הענין שולטת בו שנאמר יצו ה' אתך את הברכה באספיקו ת"ר ההולך למוד את גורנו אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהינו שתשלח ברכה במעשה ידינו התחיל למוד אומר ברוך השולח ברכה בפרי הזה מרד ואח"כ בידך הרי זה תפילת שו' לפי כל שאין הברכה מצוייה לא בדרך השקול ולא בדרך המודד ולא בדרך המנוי אלא בדרך הסמוי מן הענין שנאמר יצו ה' אתך את הברכה באספיקו אמר שמואל כספים אין להם שמירה אלא בקרקע אמר רבא ומודי שמואל בערב שבת בין השמשות דלא אמרהו רבנן ואי שהא למוציא שבת שיעור למקבריהו ולא קבריהו מתייב ואי צורבא מרנןן הוא כבר דלמא מיכעו ליה וזוי לאבדלתא והאידנא דשכיחי גששאי אין להן שמירה אלא בשמי קורה והאידנא דשכיחי פרומאי אין להם שמירה אלא ביני אורבי אמר רבא ומודה שמואל בכותל (אי גמי בין הקרנות) והאידנא דשכיחי טפוחאי אין להן שמירה אלא בטפוח הסמוי לפרקע או בטפוח הסמוי לשמי קורה א"ל רב אחא בריה דרב יוסף לרב אשי תהם תנן חמי' שגפלה עליו מפולת הרי הוא כמבוער רשב"ג אומר כל שאין הכלב יבול לחפש אחריו ותנא כמה חפישת הכלב ג' טפחים הקא מאי מי בעינן שלשה טפחים או לא אמר ליה תהם משום ריחא בעינן ג' טפחים הקא משום איפסווי מעינא לא בעינן ג' טפחים וכמה אמר רפרם מסיכרא טפח תהוא גבא דאפקיד וזוי גבי חברה אותבינהו בצריפא דאודינא איגוב אמר רב יוסף אע"פ דלענין גבבי נטירותא היא לענין נזרא פשיעותא היא הוה תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב ואיכא דאמרי אע"פ דלענין נזרא פשיעותא היא לענין גבבי נטירותא היא ותחלתו בפשיעה וסופו פטור והילכתא תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב הוהו גבא דאפקיד וזוי גבי חברה א"ל חב לי וזיא א"ל לא ידענא אותבינהו אתא לקמיה דרבא א"ל כל לא ידענא פשיעותא וזיל שלים הוהו גבא דאפקיד וזוי גבי חברה אשלימניהו ואותבינהו בקרשליא ואיגוב אמר רבא חייב דיניו דיניו להאי דינא נימא ליה לדידיה וזיל שלים אמר

שאלין הכל: יכול לחפש אתריו. ואם תאמר והלא פטור לבדוק חזו מפני סכנת עקרב ויל דהקא: יכול לפנות המפולת א"ה הקא שיש שם חמיין בודאי אינו פטור משום חפשת עקרב דהא מוכינין לן בפסיחים (דף י) כפי ברי נחש צריך חבר לרוציאו או לא: **ה"ג** ר"ה הילכתא תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב. וכן מוכח בשלתי הפועלים (למקן דף עג.) דהילכתא דחייב דפרקי אביי א"ה הכי תחלתו בפשיעה וסופו באונס הוא וחייב וכן מוכח ריש פרק הבועט (ביק דף נו.) ודוקא דהכא שכולו לדחות שהאונס לא היה נארע אם לא פשע בתחלה אבל פשע בה ויצאת לאונס ומתא פטור דמלאך הקנות מה לו ובר צריך לומר דצריפא דאודינא הוי שמירה מעליא לזוי לענין גבבי כמנו קרקע להכי קרי ליה לענין גבבי חייב

שאלין הכל: יכול לחפש אתריו. ואם תאמר והלא פטור לבדוק חזו מפני סכנת עקרב ויל דהקא: יכול לפנות המפולת א"ה הקא שיש שם חמיין בודאי אינו פטור משום חפשת עקרב דהא מוכינין לן בפסיחים (דף י) כפי ברי נחש צריך חבר לרוציאו או לא: **ה"ג** ר"ה הילכתא תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב. וכן מוכח בשלתי הפועלים (למקן דף עג.) דהילכתא דחייב דפרקי אביי א"ה הכי תחלתו בפשיעה וסופו באונס הוא וחייב וכן מוכח ריש פרק הבועט (ביק דף נו.) ודוקא דהכא שכולו לדחות שהאונס לא היה נארע אם לא פשע בתחלה אבל פשע בה ויצאת לאונס ומתא פטור דמלאך הקנות מה לו ובר צריך לומר דצריפא דאודינא הוי שמירה מעליא לזוי לענין גבבי כמנו קרקע להכי קרי ליה לענין גבבי חייב

ומשלם לו דמי כסוי. דמי כשות של קוצים לפי מה שהשיבתי. גמ' משום דצרויו לא ישתמש בהן. בתמיה ומה גילו דעת יש כאן שאין חפץ שישתמש בהם מאחר שאם הן מותרין אקמרת ישתמש בהן והמפקד אצלו יודע שהוא צריך תדיר למעות צרויו נמי ישתמש ודרך כל אדם לצבור מעותיו ואפילו נאנסו. קאמר מתני' דתיב באחריותו ואפילו

מאי אריא הוציא כי לא הוציא נמי. כיון דהיתר תשמיש מחייב באונסין וא"ת הא דתנן לקמן בההיא (דף מד. מוז. מה) נתן לו מעות ולא משך ממנו פירות יכול לחזור בו לרב הוהא דאית ליה דהיתר תשמיש מחייב באונסין וכן לרב בפרק אלו מציאות (לעיל דף כט.) המוכר אסור להשתמש במקעות שקבל ואם היה מותר להשתמש בקשה לו היה

ומשלם ליה דמי כסוי. דמי כשות של קוצים לפי מה שהשיבתי. גמ' משום דצרויו לא ישתמש בהן. בתמיה ומה גילו דעת יש כאן שאין חפץ שישתמש בהם מאחר שאם הן מותרין אקמרת ישתמש בהן והמפקד אצלו יודע שהוא צריך תדיר למעות צרויו נמי ישתמש ודרך כל אדם לצבור מעותיו ואפילו נאנסו. קאמר מתני' דתיב באחריותו ואפילו לא נשתמש בהן ומהשתא הוי שואל עלייהו: נאנסו לא. כל זמן שלא נשתמש לא הוי שואל אלא אבדו דוקא חייב כשומר שבה ואי שואל לא הוי שומר שבה נמי לא הוי. מה שכתב נאנסו על שמירתם אלא על שמך עליהם להחליטין ולהשתכר אם וכא לידו אתה מחייבו ושאלה היא זו שהרי כל הנאן הוא כשהיא מודינא. אע"ז דאמרינן שיהי שול שואל מהשתא ער שישתמש מודינא דשומר שבה הוי דהואיל ונתנה מקמה. לבעלי: המפקד מעית. ונר' המפקד מעות הקדש כסבור שהן שלו. לא מעל נר' שהרי לא ברשות הוציאן ואלו שלוחו: מותרין. דהנה ליה כמותן רשות והנה ליה שלוחו: לפיכך אם הוציא. שתקני מעל ונר' ואי אמרת אפילו נאנסו. לקח בספר יביתו. אם חסרו באחריותו נמצא משעה שהתקדו אצלו ונאנו מרשות הקדש ובאו לרשות שליחיו ונעשה כמי שלקח לו ואין הוצאה דולת מוז מאי אריא הוציא: אידי דתנא רישא הוציא. לאשמועינן רבותא דאפילו הוציא מעל לא מעל תנא סיפא הוציא: מתני' ולקח בספר יביתו. אם חסרו דמיה שהדולה בשוק ישלם דמיה כמו שהיתה שיה בשעת שלשל בה די שהיא שעת הגזילה וכן כל הגולטין משלמין בשעת הגזילה וכן שהוציאה שאינה בעין אבל אם ישנה בעין כמות שגולה אומר לו הרי שלך לפניך כדאמרין גבי מטבע ונפסל תרומה ונמטות בפי הגזול וקמאן (ביק דף עא. ויביתו. אם שהיתה בידו משלול בה די ויביתו ואיח' הוציאה ולקח ביתר דמיה לשלם בשעת הוצאה: ובית הלל אומרים ב'. בגמרא מפרש מאי קאמר: בשעת החביעה. בשעת שחיבתו לידו ובגמרא מפרש טעמא: גמ' מעיקרא. בגזילה: פליגי בתא כשיצתה מן העולם. תברה. בדידים: או שהיתה אחר שהוקדה: דאי איתיה. כאן בשעת החביעה הנה מהדרתא בעיקר דאי אמרין משלם בשעת הגזילה הריבא דליתיה דכתיב וישנה בעין בן שהוקדה בין שהדולה חוזרת כמות שהיא הלקר הואיל ואם תבעה בעודה קיימת לאחר שהוקדה היתה חוזרת בעין אשתכח דהדיא שעתא דתא שתי לה שאל דגזיל לה: תבתי. אהויא פליגי בתא הלל: אי בפרס. כשהדולה דקאמרי ביש ולקח לשלם כדמיים שהיתה בשעת הגזילה וקאמרי בית הלל כשעת הוצאה ופי איפא למאן דאמר. הויא דהיה בעין דכל הגולטין לאו כשעת הגזילה משלמין:

ומשלם ליה דמי כסוי: מתני' המפקד מעות אצל שולחניו אם צרויו לא ישתמש בהן לפיכך אם אבדו אינו חייב באחריותו מותרין ישתמש בהן לפיכך אם אבדו חייב באחריותו אצל פעל תפית בין צרויו ובין מותרין לא ישתמש בהן לפיכך אם אבדו אינו חייב באחריותו תנוי כבעל תפית דברי ר"מ ר' יהודה אומר תנוי ששולחני: גמ' משום דצרויו לא ישתמש בהן אמר רב אפי אמר רב יהודה בצרויו וחתומין שנו רב מרי אמר בקשר משונה איפא דאמרו בעי רב מרי קשר משונה מאי תיקו: מותרין ישתמש בהן פו': אמר רב הונא ואפילו נאנסו והא אבדו קתני כדרבה דאמר רבה נגנבו בלסמין מזוויי אבדו שפמבעה כפינתו פים ורב נחמן אמר נאנסו לא אמר ליה רבא לר"ג לדידך דאמרת נאנסו לא אלמא לא הוי שואל עלייהו אי שואל לא הוי שומר שבה נמי לא הוי א"ל ביהא מודינא לך דהואיל ונתנה מקמה ביהוה הנאה דאי מתרמי ליה ובינא דאית בה רוחא וכן בהו הוי עלייהו שומר שבה איתבייה רב נחמן לרב הונא המפקד מעות אצל שולחניו אם צרויו לא ישתמש בהן לפיכך אם הוציא לא מעל הגזבר ואם מותרין ישתמש בהן לפיכך אם הוציא אפילו נאנסו מאי אריא הוציא אפילו לא הוציא נמי אמר ליה הוא הדין אע"ז דלא הוציא ואידי דתנא רישא הוציא תנא סיפא נמי הוציא: מתני' השולח יד בפקדון בית שמאי אומרים ולקח בספר ובית ובית הלל אומרים בשעת הוצאה ר"ע אומר בשעת החביעה: גמ' אמר רבה האי מאן דגזיל חביעה דתמרא מהכריה מעיקרא שויה וזא השתא שויה ארבעה תברה או שתיה משלם ארבעה איתבר ממיילא משלם וזא מאי טעמא בין דאי איתיה תדרא למרה בעינא תהוי שעתא דקא שתי ליה או דקא תבר לה קא גזל מינא ותנן כל הגולטין משלמין בשעת הגזילה איתבר ממיילא משלם וזא מ"ט השתא לא עביד לה ולא מידי אמאי או מחייבת ליה אהריא שעתא דגזלה תהוי שעתא וזא הוא דשויה תנן בית הלל אומרים בשעת הוצאה מאי בשעת הוצאה אילמא בשעת הוצאה מן העולם וכמאי אי

שויה וזא מאי קמ"ל מתני' היא ועוד מאי בעי התם מאי טעמא דרב ליבעי מאי טעמא דמתניתין וי"ל דרב קמ"ל דאע"ז דרין בעין שנגב כפל לא הוי כמו כרן אלא בשעת התקנה בדין ובעינן מאי טעמא דרב דחמלק כפל מדין כרן ומשני עגבנה תימים איתיה לקרן בעין שנגב דוקא קרן ולא כפל:

למא

למא

אלא

בבא מציעא - המפקד - פרק שלישי דף מג עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)"

גמ' אפר לעבדו. שישלח יד וכן עשה: מנין. שהוא חייב: לא שגנו. דהיכא דנטל ליה הנהיגה כל חובת פטורו אלא נשקרה. דאנסינ הוא ודרי לא קנאה שיתחייב באונסין: אבל תהמיצה. פשיעה היא ומיזק בדידים הוא בדשכיל שחיסרה התמיצה שכן דרך יין להחמיץ בכלי חרס. גייר דייחא אהני ליה. תמיס שלו גרמו לה להחמיץ:

ההנהב. הנחשת קונה את הכסף. האי איצטריך דאע"ג דבאתרא דמסיג פריטי חריפין טפי ומכספא הוה פירא משום דאיכא אתרא ולא קניי כדאמר בגמרא (עמוד ב) אך תימה אמאי איצטריך למיתני דמעוות הרעות שנפסלו דמקור פריי שהתא נחשת דקניי טובא הוי פריי כל שכן מעות שנפסלו והו דכל מטלטלים קונים בו זה מוקף בגמ' במעות חד פסלתו ומלכות ואת חד פסלתו מדינה כל שכן דמעוות שנפסלו דמקור פריי לגבי כסף לכך נראה דמעוות הרעות היינו שיצאות קצת ואסימון ויז' צאטריך לפרשי" דמפרש שיצאות הוי עששו בתקון מטבע היצואת בעיר ואין חסר רק צורה אשמוענין דאפילו הכי הוי פריי אע"ג דאינו חסר כ"א מעט דבדבר מועט טביעו הרבה מהם ולרבינו הם דמפרש אסימון מוקף פריי עליו צורה ומטבע יוצאה בהוצאה צ"ל שיצאת בדוחק אף לא כל כך בדוחק כמו מעות הרעות ומטלטלין קונין מטבע אשמוענין דקונין אפילו מטבע כמו מעות הרעות ואסימון מקרי פריי לגבי כספא ולגבי מטלטלין מקרי טבעא:

אסימון. פרישי שאין בו צורה כלל וקשה לרבינו הם דברק במה אשה (שבת דף סה. ושם ר"ה ליעיבו) אמרו יוצאין שכלע שבת גבי הצניע אי משום צורקא לעבדו ליה פולסא משמע דפולסא יש עליו צורה ובגמרא מפרש לקמן מאי אסימון פולסא ו"ל לפרשי" דכל דבר שאינו בתקונו קרי אסימון פריי בו צורה או שיש בו צורה שאינה חשובה וא"ת מה בין אסימון שאין עליו צורה למעות הניתנין לסימן בבית המרקוז דאמרי' בגמ' (שם) ושוין רבי דוסא דאמר מחללין על אסימון מודה שאין מחללין על מעות הניתנין כו' ויש לומר דאסימון הם מעות שעששו ברוחב ובעובי ובמשקל המטבע היוצא בעיר ובדבר מועט טביעו הרבה מהם ולכך מחללין על אסימון ור"ת מפרש בהוצאה ור"ת בגמרא קאמר רבי דוסא דאמר מחללין על אסימון ורבי ישמעאל אמרו דבר אחד דתניא וצרת הכסף לרבות כל דבר הנצרך ביד דרבי רבי ישמעאל ר"ע אומר לרבות דבר שיש בו צורה משמע דרבי ישמעאל לא בעי צורה ואסימון יש בו צורה וא"כ היאך אמרו דבר אחד ויש לומר לרבות כל דבר הנצרך ביד דרבי רבי ישמעאל בהוצאה אף שיהיה בו צורה כל דהו ר"ע בעי צורה חשובה שתצא בהוצאה אף יוצאה למגרי לא בעי מדאיצטריך לרבינו ולפי" רש"י אתי שפיר:

נעשה

גמ' מנהיגו מיילי דתנו רבנן על כל דבר פשע בית שמאי אומרים מלמדו שתייב על המהשקה כמעשה ובית הלל אומרים אינו חייב עד שישלח בו יד שנואמר אם לא שלח ידו במלאכת רעהו אמרו להן ב"ש לב"ה והלא כבר נאמר על כל דבר פשע אמרו להן ב"ה לב"ש והלא כבר נאמר אם לא שלח ידו במלאכת רעהו א"כ מה תלמוד לומר על כל דבר פשע שיכול אין לי אלא הוא אמר לעבדו ושלוחו מנין תלמוד לומר על כל דבר פשע: הטה את החבית בו: אמר רבה לא שנו אלא נשברה אבל התמיצה משלם את פולה מאי טעמא גיירי דדידיה הוא דאהנו לה: הגביהה ונטל הימנה כו': אמר שמואל לא נטל נטל ממש אלא כיון שהגביהה ליטול אע"פ שלא נטל לימא קא סבר שמואל שליחות יד אינה צריכה חסרון אמרי לא שאני תבא דניחא ליה דתייהו הא חבית כולה בסיס להא רביעית בעי רב אשי הגביהה ארנגין ליטול הימנה דינר מהו חמרא הוא דלא מינטר אלא אגב חמרא אבל וזו מינטר או דלמא שאני נטרותא דארנגין מנטרותא דינר תיקו:

הדרן עלה המפקיד

ההרב קונה את הכסף הכסף אינו קונה את הנהב הנחשת קונה את הכסף והכסף אינו קונה את הנחשת מעות הרעות קונות את היפות והיפות אינן קונות את הרעות אסימון קונה את המטבע והמטבע אינו קונה את אסימון מטלטלין קונין את המטבע מטבע אינו קונה את המטלטלין (זה הכלל) כל המטלטלים קונין זה את זה ביצר משך הימנו פירות ולא נתן לו מעות אינו יכול לחזור בו נתן לו מעות ולא משך הימנו פירות יכול לחזור בו אבל אמרו מי שפרע מאנשי דור המבול ודבורו הפלגה הוא עתיד להפרע ממי שאינו עומד גבורו ידו על העליונה: גמ' כתני ליה רבי שמעון בריה דהרב קונה רבי שנית לנו גילדותיה הכסף קונה את הנהב ותחזור ותשנה לנו בזקנותיה ההרב קונה את הכסף גילדותיה מאי סבר ובזקנותיה מאי סבר גילדותיה סבר דתבא דחשיב הוי טבעא כספא דלא חשיב הוי פירא וקני ליה פירא כספא רחיק

דחריף

נעשה כאלו עד שאמנא מפתח. ורב דבעי מר' חייא אע"ג דמתינ' היא בפרק אידוה נשך
 למקן דף ע"ה. משום דשמא הלכה כהלל דפליגי' התם אי הלכתא כהלל.
אהר משמנוג באסקר. וא"ת דהבא משמנוג דאיסר הווי טבעא טפי מפרוטה מדמגריף פרוטה
 ליהוית' ח' באסקר ובכ"ף דקדושין (דף ע"ב) אקמור הוא דאיסקר איסרי הא וזולת הא

דתיירא. ויזא בהוצא' ועובר לסוחר. פלדויהוית' מסתבא. ודואי כן קילקא מרבו רימ'
 שסתם משנה שלו מדאתניהו בהרה' הנחשת קונה את הכסף. אי אמרת בשלמא. הכסף
 קונה את הנהב אתחניה. תיניו דאמרי' דלמתייה הכסף אינו קונה את הנחשת. דאע"ג
 דלגבי דהבא הוי פירא לגבי נחשת דלא חשיב הוי טבעא: **אלא אי אמרת** ב' ונתנה קונה
 את הכסף אתחניה לקמו לי לאתניי' הו הנחשת

דתיירא הוי טבעא דהבא דלא הריף הוי פירא וקני'
 ליה פירא לטבעא אמר רב אשי פלדויהוית' מסתבא
 מודקמתי הנחשת קונה את הכסף אי אמרת בשלמא
 כסףא לגבי דהבא פירא הוי תיניו דקא תני הנחשת
 קונה את הכסף דאע"ג אלא דלגבי דהבא פירא הויה
 לגבי נחשת טבעא הוי אלא אי אמרת כסףא לגבי
 דהבא טבעא הוי השתא הוי אלא אי אמרת כסףא מיניה
 אמרת טבעא הוי לגבי נחשת דאיהו חשיב ואיהו
 הריף מבעיא איצטמרי' סלקא דעתך אמינא הני
 פריטי באתרא דסני' אינהו חריפי טפי מכסףא אימא
 טבעא הוי קמ"ל פיון דאיפא דוכתא דלא סגי ביה
 פירא הוי ואף ר' חייא סבר דהבא טבעא הוי דרב
 אויף דייגרי מפרתיה דר' חייא לסוף איצקור דייגרי
 אתא לקמיה דרבי תינא א"ל זיל שלים לה טבין
 ותקילין אי אמרת בשלמא דהבא טבעא הוי שפיר
 אלא אי אמרת פירא הוי הוה ליה סאה בסאה
 ואסור רב דייגרי הוה ליה וכיון דהוה ליה דייגרי נעשה
 פאומר לה הלויני עד שיכא בני או עד שאמנא
 מפתח אמר רבא האי תנא סבר דהבא טבעא הוי
 דתניא פרוטה שאמרו אהר משמנוג באיסר
 האיטלקי למאי נפקא מינה לקדושי אשה אהר
 מעשרים ואיבעה דביני של כסף למאי נפקא מינה
 למקח וממכר דינר של כסף אהר מעשרים והמשה
 דיגרי של תהב למאי נפקא מינה לפדיון הבן אי
 אלא אי אמרת פירא הוי משער תנא במידי דקין
 וזיל זימנין דמהדר ליה פתנא וזימנין דמוסרין ליה
 איהו לכהנא אלא שמע מינה טבעא הוי ש"מ תנן
 התם בית שמאי אומרים לא יעשה אדם סלעין דייגרי
 זהב ובית הלל מתירין ר' יוחנן וריש לקיש חד אמר
 מחלוקת בסלעים על דינרין דב"ש סברי כסףא
 טבעא ודהבא פירא וטבעא אפירא לא מחללין ובה'
 סברי כסףא פירא ודהבא טבעא ופירא אמבעא
 מחללין אבל פירות על דינרין דברי הכל מחללין
 כו"ט מרד' דהנה אכסף לב"ה כסף לב"ה אע"ג
 דכסףא לגבי דהבא פירא הוי לגבי פירא טבעא הוי

קונה את הכסף אויף יעירי. לזה והיבום: **אמא**
 לקמיה דר' חייא. חושש היה משום רבית: **אי**
אמרת בשלמא דהבא טבעא הוי. ואין היוצק
 והזול תלוי בהן אלא הזול תלוי במעות דמעות
 הכסף הם שהזול דלתתן הריבא בדינר הוה מטבע
 הלזה ומטבע קבל' הוה ליה סאה כסא.
 שחוקר הזול מליי בפירות: ואסור. דתנן לקמן
 (דף ע"ה) לא יאמר אדם לחבירו הלויני כור חטין
 ואז נתן קרן בנדרן שמא יקרוי ורבא ליי' רבית
 דיגרי הוי ליה. כשלחה את אלו וגיבי סאה בסאה
 תנן אבל פירא זיל הלויני עד שהכא בני או עד
 שאמנא המפתח שאלו שבקדו נקנין למלוא
 הברשותו וחקרו רבית סאה בסאה דרנןן וכו'
 פירא ונא לא גזור. לקדושי אשה. שאמרו חכמים
 בהשוואה דהויבא כהא היא פרוטה: למקח
 ומכר. מכר לו דינר ביותר מעשרים וארבע
 איסרין כל מה שהעלה יתר על כן נתנה לוקח
 ואם לו נתנה שנתן יחזור אונאה לפדיון הבן.
 שזאת המיתה שקלים ושקל דאורייתא הוי סלע
 והסלע ד' דיגרי כסף שהם כ' דינר ואם נתן לו
 אבי הבן דינר זהב מחזור לו הבתן חמשה דיגרי
 כסף אי אמרת בשלמא דהבא טבעא הוי. ואין
 היוצק והזול תלוי בו. דהבא טנא במידי לקיין.
 שיער תנא פדיון הבן בטבעה הקצוב שאפי' בזמן
 שאינו מכפר יותר מעשרים דיגרי כסף יחזור לו
 הבתן ו' דיגרים שהתבן תמיד דמיו קצובין כ"ה
 דיגרים והוא הטבעה והכסף הוי פירא לגביה
 והמעות הן שהוקרו ואם נמכר בשלשים
 יחזור לו הבתן אלא חמישית שבקדמי שדמי
 לעולם קצובין וארבעה חומשי דמיו הן פדיון
 בהן נתן תתם. המסכת במעשר שני. לא יעשה
 אדם סלעין דיגרי וזה. מי שיש לו סלעין כסף
 מעשר שני לא יחליפם דיגרי וזה הלל המשור
 מעליה: וטבעא אפירא לא מחללין. דרשנא
 אמר רצתה דבשרי פירות. וארבעים לא
 מעשר שני דברי הכל מחללין. על דיגרי זהב
 דאפי' לב"ש דאמרי פירא הוא לגבי כסףא מרד'
 דלגבי פירא טבעא הוא: מידי דהנה אכסף לב"ה
 זהב לב"ש אנו למדוין טבעא לב"ה בדקדושה
 ואולי: לגבי כסףא פירא לגבי כסףא סלעין
 אלקא תחלתה הפירות נתחללו על הכסף מרד'
 ביה קדושה במעשה אבל בפירות על דיגרין
 מחללין. שמאי והלל דלבי"ש פירא הוא ואין
 מחללין. לפלגו בפירות על דיגרין. ולמירו ב"ה
 אין מחללין ואנא: דענא דכל שבין סלעין על
 דיגרין וכו' דכיון דהבא לגבי פירא הוי כ"ה
 לגבי כסףא: הנה אמינא. דלא אפילו ב"ה
 עליוהו אלא בפירות אבל בסלעין אימא מרד'
 לזה דאין מחללין על דיקרים: תסמיים דרבי
 יוחנן [הוא] דאפי'. לב"ש אין מחללין אפילו
 פירות על דיגרין דשמעון לרבי יוחנן דאיבא
 למרד' דהבא פירא הוי אפילו לגבי נבשית:
 אסור

לקדושי אשה. הוה מיצי למימר דני' לחמש
 פרוטות דמתנייתין [למקח דף ע"ה].
 אלא תריא מינייהו קמנו:
למקח וממכר. פרשי' שאם מכר לו דינר ביותר
 מכ"ד איסרין נתתה לוקח ואם יש
 שנות יחזיר וקשה דהא זימנין דול איסרי
 דאמרי' בקדושי (שם) לכן נראה לפרש שאם
 מכר לו חפץ בכ"ד איסרין כשקויה כ"ד דינר
 ואח"כ זול הנהה ל"ב דינר אינו יכול לפטור
 עצמו בכ"ד איסרין ולומר דינר הוא דאיסקר
 ואיסקר עמרו במקומו היינו תו לו דינר כסף או
 ל"ב איסרין:
אהר מכ"ה דינר תהב. קשה לר"ת איך הנה
 בימימיה שהיה ע"ה קר לך כך שיערי זהב
 הנה שנה כ"ה דינר של כסף ועתה איכא זקוק
 זהב שנה לכל היותר י"ב זקוקין כסף ואורי' דינר
 המכר וגם דינר זהב היה ע"ה כסף דאמר באלו
 טריפה (תולין דף ג"ה) נשמתי' דינר מעט דינר
 זהב וכן פרק עושין פסין (עירובין דף י"ט) ופרק
 בתרא דתנינה (דף כ"ג) מה מוזבן שאין בעיניו
 אלא דינר זהב משמע דינרין זהב לא היה עוביו
 שנה לשל כסף וזהו בעוביו ובמשקלו שנה כ"ה
 דינר של כסף ואין להאריך כאן יותר בזה
וטבעא אפירא לא מחללין. אע"ג דבהגוזל
 קמא (ביק דף ע"ז) גבי מעות של כסף
 והם בכסף פירא אי מלכות מקודת היכי ממטי
 לזה דובין בהו בהמה אלקא מחללין טבעא
 אפירי התם שאני שהפירות הם כבדים להוליק'
 ולקנות מעות ירושלים מלקיות מקפירות ולא
 אקשר אלא לקנות בתהוה:
 לגבי

דתיירא הוי טבעא דהבא דלא הריף הוי פירא וקני'
 ליה פירא לטבעא אמר רב אשי פלדויהוית' מסתבא
 מודקמתי הנחשת קונה את הכסף אי אמרת בשלמא
 כסףא לגבי דהבא פירא הוי תיניו דקא תני הנחשת
 קונה את הכסף דאע"ג אלא דלגבי דהבא פירא הויה
 לגבי נחשת טבעא הוי אלא אי אמרת כסףא לגבי
 דהבא טבעא הוי השתא הוי אלא אי אמרת כסףא מיניה
 אמרת טבעא הוי לגבי נחשת דאיהו חשיב ואיהו
 הריף מבעיא איצטמרי' סלקא דעתך אמינא הני
 פריטי באתרא דסני' אינהו חריפי טפי מכסףא אימא
 טבעא הוי קמ"ל פיון דאיפא דוכתא דלא סגי ביה
 פירא הוי ואף ר' חייא סבר דהבא טבעא הוי דרב
 אויף דייגרי מפרתיה דר' חייא לסוף איצקור דייגרי
 אתא לקמיה דרבי תינא א"ל זיל שלים לה טבין
 ותקילין אי אמרת בשלמא דהבא טבעא הוי שפיר
 אלא אי אמרת פירא הוי הוה ליה סאה בסאה
 ואסור רב דייגרי הוה ליה וכיון דהוה ליה דייגרי נעשה
 פאומר לה הלויני עד שיכא בני או עד שאמנא
 מפתח אמר רבא האי תנא סבר דהבא טבעא הוי
 דתניא פרוטה שאמרו אהר משמנוג באיסר
 האיטלקי למאי נפקא מינה לקדושי אשה אהר
 מעשרים ואיבעה דביני של כסף למאי נפקא מינה
 למקח וממכר דינר של כסף אהר מעשרים והמשה
 דיגרי של תהב למאי נפקא מינה לפדיון הבן אי
 אלא אי אמרת פירא הוי משער תנא במידי דקין
 וזיל זימנין דמהדר ליה פתנא וזימנין דמוסרין ליה
 איהו לכהנא אלא שמע מינה טבעא הוי ש"מ תנן
 התם בית שמאי אומרים לא יעשה אדם סלעין דייגרי
 זהב ובית הלל מתירין ר' יוחנן וריש לקיש חד אמר
 מחלוקת בסלעים על דינרין דב"ש סברי כסףא
 טבעא ודהבא פירא וטבעא אפירא לא מחללין ובה'
 סברי כסףא פירא ודהבא טבעא ופירא אמבעא
 מחללין אבל פירות על דינרין דברי הכל מחללין
 כו"ט מרד' דהנה אכסף לב"ה כסף לב"ה אע"ג
 דכסףא לגבי דהבא פירא הוי לגבי פירא טבעא הוי
 קונה את הכסף אויף יעירי. לזה והיבום: **אמא**
 לקמיה דר' חייא. חושש היה משום רבית: **אי**
אמרת בשלמא דהבא טבעא הוי. ואין היוצק
 והזול תלוי בהן אלא הזול תלוי במעות דמעות
 הכסף הם שהזול דלתתן הריבא בדינר הוה מטבע
 הלזה ומטבע קבל' הוה ליה סאה כסא.
 שחוקר הזול מליי בפירות: ואסור. דתנן לקמן
 (דף ע"ה) לא יאמר אדם לחבירו הלויני כור חטין
 ואז נתן קרן בנדרן שמא יקרוי ורבא ליי' רבית
 דיגרי הוי ליה. כשלחה את אלו וגיבי סאה בסאה
 תנן אבל פירא זיל הלויני עד שהכא בני או עד
 שאמנא המפתח שאלו שבקדו נקנין למלוא
 הברשותו וחקרו רבית סאה בסאה דרנןן וכו'
 פירא ונא לא גזור. לקדושי אשה. שאמרו חכמים
 בהשוואה דהויבא כהא היא פרוטה: למקח
 ומכר. מכר לו דינר ביותר מעשרים וארבע
 איסרין כל מה שהעלה יתר על כן נתנה לוקח
 ואם לו נתנה שנתן יחזור אונאה לפדיון הבן.
 שזאת המיתה שקלים ושקל דאורייתא הוי סלע
 והסלע ד' דיגרי כסף שהם כ' דינר ואם נתן לו
 אבי הבן דינר זהב מחזור לו הבתן חמשה דיגרי
 כסף אי אמרת בשלמא דהבא טבעא הוי. ואין
 היוצק והזול תלוי בו. דהבא טנא במידי לקיין.
 שיער תנא פדיון הבן בטבעה הקצוב שאפי' בזמן
 שאינו מכפר יותר מעשרים דיגרי כסף יחזור לו
 הבתן ו' דיגרים שהתבן תמיד דמיו קצובין כ"ה
 דיגרים והוא הטבעה והכסף הוי פירא לגביה
 והמעות הן שהוקרו ואם נמכר בשלשים
 יחזור לו הבתן אלא חמישית שבקדמי שדמי
 לעולם קצובין וארבעה חומשי דמיו הן פדיון
 בהן נתן תתם. המסכת במעשר שני. לא יעשה
 אדם סלעין דיגרי וזה. מי שיש לו סלעין כסף
 מעשר שני לא יחליפם דיגרי וזה הלל המשור
 מעליה: וטבעא אפירא לא מחללין. דרשנא
 אמר רצתה דבשרי פירות. וארבעים לא
 מעשר שני דברי הכל מחללין. על דיגרי זהב
 דאפי' לב"ש דאמרי פירא הוא לגבי כסףא מרד'
 דלגבי פירא טבעא הוא: מידי דהנה אכסף לב"ה
 זהב לב"ש אנו למדוין טבעא לב"ה בדקדושה
 ואולי: לגבי כסףא פירא לגבי כסףא סלעין
 אלקא תחלתה הפירות נתחללו על הכסף מרד'
 ביה קדושה במעשה אבל בפירות על דיגרין
 מחללין. שמאי והלל דלבי"ש פירא הוא ואין
 מחללין. לפלגו בפירות על דיגרין. ולמירו ב"ה
 אין מחללין ואנא: דענא דכל שבין סלעין על
 דיגרין וכו' דכיון דהבא לגבי פירא הוי כ"ה
 לגבי כסףא: הנה אמינא. דלא אפילו ב"ה
 עליוהו אלא בפירות אבל בסלעין אימא מרד'
 לזה דאין מחללין על דיקרים: תסמיים דרבי
 יוחנן [הוא] דאפי'. לב"ש אין מחללין אפילו
 פירות על דיגרין דשמעון לרבי יוחנן דאיבא
 למרד' דהבא פירא הוי אפילו לגבי נבשית:
 אסור

רש"י

אין מטבע נעשה חליפין. אפילו לרב ששת דלא בעי כלי פסל הקא מטבע כפרשיי משום דדעתיה אצורתא ועבידא דנקטא וא"ת ולרב נחמן דאמר לקמן (דף מו.) דכלי דוקא בעי וכו' פליג ארב ולוי וי"ל דמטבע מיקרי שפיר כלי שראוי לשקול בו משקולת ועוד דדאי לתלותו בנזקא בתו ובקלאו הני כ"ל דמקרי כלי דאי לא מקרי כלי אמא אי

נעשה חליפין הלא אפילו לרב ששת דלא בעי כלי מ"מ פירא מיקא בעי ומטבע לא מקרי פירי כדאמר בסמוך אפי' למד' דא מטבע בו מ"מ מדי דוקא אפירא בנזקא ואלקן וקון (דף מו.) נמי אמרין ולמאי דס"ד מטבע מאי פיצד ה"ק ופירי נמי עבדי חליפין ועוד אמרין לקמן (דף מו.) במקא למעטי פירות ביה למעטי מטבע אלא על מקרי פירי ואי גם כלי לא הוי אמאי נעשה חליפין אלא ודאי כלי מקרי ר"א שחשוב כלי לפי שיצא בהוצאה וקוניו בו כל דבר ואין נראה דלקמן (דף מו.) משני בפרטוטות דליבא עליהו טבעא וכן מניי' דכל המטלטלין קוניו בו את את נמי מוקי לקמן (דף מו.) אנקא ואניגרא אלא אפילו היבא שאין יוצאין בהוצאה נעשה ונקנה בחליפין.

מאי לא בחליפין. וא"ת וכו' לא ידע סיפא דהכסף אין קונה את הנהב ועוד מאי מייש' בתר הכי ועוד נקנא מי אליקא ממתני' שזאת הפרקא גופא כבר הביא ממתניתין ויש לומר דכ"ל מאי לאו דכל המטלטלין קוניו בו את את הכסף בכל ענין בין בחליפין בין בדמים והכסף אינו קונה את הנהב בדמים וקנאו אינו קונה ולא אינו מחייב משום דקנא רישא הנהב קונה דמיייר' גם בחליפין וקנאו דאך רישא אינו מחייב אלא בדמים ומשני תני מחייב אינו מניה המשהא אלא קונה פ"י מחייב ומיייר' ועוד תניא לא קנה עד שישמשוך משמע דאי אפשר לקנות אלא במשיכת הנהב אגל מתני' קני' למימר דאינו קונה בדמים: ונקנינהו.

אי אמרת בשלמא בדמים משום הכי לא קניי אלא אי אמרת בחליפין קניי אלא מאי בדמים אי הכי אימא רישא הנהב קונה את הכסף ביון שמשוך את הנהב נקנה כסף שהוא אמרת בשלמא בחליפין היינו דקתני נקנה כסף בכל מקום שהוא אלא אי אמרת בדמים תניי' דקתני נקנה כסף בכל מקום שהוא תתחייב נקרא מופיעי' ליה אמר רב אשי לעולם בדמים ומאי בכל מקום שהוא כדאמר ליה אי אמר ליה מארנן קדשה והכניא קד' לא מצוי יהיב ליה מארנן ישנה אע"ג דעדיפי מנייהו מ"ט דאמר ליה לישנא קנא בעינא' אהו אמר רב פפא אפילו למ"ד אין מטבע נעשה חליפין מיערב הוא דלא עביד חליפין אקנינו מינו בחליפין מיד דהוה אפירא לרב נתמן פירא לרב נתמן לאו אע"ג דאיניהו לא עבדי חליפין אקנינו מינו בחליפין מטבעא נמי לא שניא מיתבי' היה עומד בגורן ואין עבדו מעות אומר להכירו הרי פירות הללו נתונים לך במתנה

שפא ישהה עליותיו. עד שסיפיק להיות לו סלעים מעשר עד שיגיעו לדמי דייך וקב בשנה שנה שמיכור מעשרות שנה הבאה: אסוקי פסיק ליה. שאין משאן קבד שמעט הן אפי' בפירות על דייגין מחלוקת. דפריי נמי אתי לשהיה היינו דקתני לא נעשה ולא קתני לשון חלול דקסבר יד חלול אגל בחכמים הממירו עליהו ואין מחללין מבעי' ליה. הכי איבעי ליה למיתני ב"ש אומרין אין סלעים מעשר שני מחללין על דייגין וקב אי שמום ספס שני אי משום דדקא פירא קנא דהוי אסור דאורייתא ולא מופשי' בקדשות מעשרי' מטבע נעשה חליפין. תבא להחליף מטבע בדבר אחר שלא בתורת מקח וממכר אלא בתורת קנין כדרך שקונין בסודר שהקנה נתון סודר למקנה והוא מקנה לו ודקנא לא מחלטלין במשיכה שהוא מושך הסודר בדכתיב (רות ה') שלף איש געלו ונתן לרעהו אפי' מטבע שאע"פ ששינוי נתן לו מעות ולא משך הימנו פירות יכול לחזור בו הני מילי שכנתו בתורת דמים כדרך מקח וממכר אבל אם נתן בתורת חליפין כיון שמשך זה את המעות נקנה לו החפץ שלו בכל מקום שהוא: אי ספסע נעשה חליפין. כדמפרש רב פפא: מ"ט ד"ב כ"ו. דאי למימר דאית ליה דבר נתמן דאמר לקמן (דף מו.) אין קונין אלא בכלי דבעלי כתיב דא"כ אדמטלטלין במטבע ליפולו בכל דבר שאינו כלי אלא על סודר ה"ל דכל המטלטלין נעשיין חליפין לקנות את הכסף ונמטבע לחדיה פליגי: משום דעדיה אצורתא. דעתי של מקנה את החפץ ונטל המטבע בחליפין אינו סומך אלא על הצדקה שבו שאין מביעא חשבו אלא ע"י עודה שבו וצורא ודבסלה ששמלך פוסלה וגוזר לצור' אצורה אצורת הלפך וזהו ליה כדרך שאינו מסתמך ושלם ולקמן (שם) ממעשים דבר שאינו מסתמך ומכתיב נעל: תהיב דייגרי וקב דהוי ליה מטבע הנהב קונה. משמע מבטיח נתייב לו ככל משיכה בו לא קניי אפי' לשון הנהב נופל אלא כדרך שהוא בעין והחליף בו היה ואי בתורת דמים שמשך הימנו דייך וקב כ"ב דייך כסף את כמות קניי אהו אלא המושך הנהב נתייב לו כפי משיכה זו כלי כסף מה לי של הנהב ליה למיתני הנהב מחייב את הכסף וגומר למושך לחייבו כסף. הכי נמי כסתברא. ובהתרת דמים לא בתורת חליפין דתשמע מני' מטבע נעשה חליפין: ובכסף פירא לא קניי אי שמום דמשיכת ממכר מפורשת מן התורה כדלקמן (דף מו.) אי משום דתיקנה רבנן שמוא יאמר לו כשרפז חשך בעליה: ותיקניו רבנן. דכיון דמטבע נעשה חליפין מה לי של כסף מה לי של זהב: ועוד תניא כ"ו. דשמעון מיקא דלא בחליפין עסקין: אלא אי אמרת. קונה ואינו קונה דקאמר בחליפין קאמר. ליגני. דהא תנא רישא הנהב קונה את הכסף דאשמעין בה

שפא ישהה עליותיו. דיומנין דלא מלו זוזי בדינא ולא מסיק וביה הלל סברי לא גורין שפא ישהה עליותיו דכי לא מלו נמי בדינא אסוקי מסיק אהו אגל בפירות על דייגין דברי הכל מחללין דפיון דמקרי לא משהי' אהו וחד אמר אפילו בפירות על דייגין נמי מחלוקת בשלמא להך לישנא דאמרת דמאורייתא משרא שרי ורבנן דהורו ביה היינו דקתני יעשה ולא יעשה אלא להך לישנא דאמרת דמאורייתא פליגי מחללין ולא מחללין מבעי' ליה קניא איתמר רב ולוי חד אמר מטבע נעשה חליפין וחד אמר אין מטבע נעשה חליפין אמר רב פפא מ"ט דמ"ד אין מטבע נעשה חליפין משום דעדיה אצורתא וצורתא עבידא דבבמלא הנין הנהב קונה את הכסף מאי לאו בחליפין וש"מ מטבע נעשה חליפין לא בדמים אי הכי הנהב קונה את הכסף מחייב ליה תני הנהב מחייב הכי נמי מסתברא דמקתני סיפא הכסף אינו קונה את הנהב אי אמרת בשלמא בדמים היינו דאמרין דהבא פירא ונספא טבעא וטבעא פירא לא קניי אלא אי אמרת בחליפין תרוייהו לקנו אהדרי ועוד תניא הכסף אינו קונה את הנהב פיצד מכר לו עשרים וחמשה דינר של כסף בדינר של זהב אע"פ שמשוך את הכסף לא קנה עד שמשוך את הנהב

מטבע נעשה חליפין. אפילו לרב ששת דלא בעי כלי פסל הקא מטבע כפרשיי משום דדעתיה אצורתא ועבידא דנקטא וא"ת ולרב נחמן דאמר לקמן (דף מו.) דכלי דוקא בעי וכו' פליג ארב ולוי וי"ל דמטבע מיקרי שפיר כלי שראוי לשקול בו משקולת ועוד דדאי לתלותו בנזקא בתו ובקלאו הני כ"ל דמקרי כלי דאי לא מקרי כלי אמא אי נעשה חליפין הלא אפילו לרב ששת דלא בעי כלי מ"מ פירא מיקא בעי ומטבע לא מקרי פירי כדאמר בסמוך אפי' למד' דא מטבע בו מ"מ מדי דוקא אפירא בנזקא ואלקן וקון (דף מו.) נמי אמרין ולמאי דס"ד מטבע מאי פיצד ה"ק ופירי נמי עבדי חליפין ועוד אמרין לקמן (דף מו.) במקא למעטי פירות ביה למעטי מטבע אלא על מקרי פירי ואי גם כלי לא הוי אמאי נעשה חליפין אלא ודאי כלי מקרי ר"א שחשוב כלי לפי שיצא בהוצאה וקוניו בו כל דבר ואין נראה דלקמן (דף מו.) משני בפרטוטות דליבא עליהו טבעא וכן מניי' דכל המטלטלין קוניו בו את את נמי מוקי לקמן (דף מו.) אנקא ואניגרא אלא אפילו היבא שאין יוצאין בהוצאה נעשה ונקנה בחליפין.

מאי לא בחליפין. וא"ת וכו' לא ידע סיפא דהכסף אין קונה את הנהב ועוד מאי מייש' בתר הכי ועוד נקנא מי אליקא ממתני' שזאת הפרקא גופא כבר הביא ממתניתין ויש לומר דכ"ל מאי לאו דכל המטלטלין קוניו בו את את הכסף בכל ענין בין בחליפין בין בדמים והכסף אינו קונה את הנהב בדמים וקנאו אינו קונה ולא אינו מחייב משום דקנא רישא הנהב קונה דמיייר' גם בחליפין וקנאו דאך רישא אינו מחייב אלא בדמים ומשני תני מחייב אינו מניה המשהא אלא קונה פ"י מחייב ומיייר' ועוד תניא לא קנה עד שישמשוך משמע דאי אפשר לקנות אלא במשיכת הנהב אגל מתני' קני' למימר דאינו קונה בדמים: ונקנינהו.

אי אמרת בשלמא בדמים משום הכי לא קניי אלא אי אמרת בחליפין קניי אלא מאי בדמים אי הכי אימא רישא הנהב קונה את הכסף ביון שמשוך את הנהב נקנה כסף שהוא אמרת בשלמא בחליפין היינו דקתני נקנה כסף בכל מקום שהוא אלא אי אמרת בדמים תניי' דקתני נקנה כסף בכל מקום שהוא תתחייב נקרא מופיעי' ליה אמר רב אשי לעולם בדמים ומאי בכל מקום שהוא כדאמר ליה אי אמר ליה מארנן קדשה והכניא קד' לא מצוי יהיב ליה מארנן ישנה אע"ג דעדיפי מנייהו מ"ט דאמר ליה לישנא קנא בעינא' אהו אמר רב פפא אפילו למ"ד אין מטבע נעשה חליפין מיערב הוא דלא עביד חליפין אקנינו מינו בחליפין מיד דהוה אפירא לרב נתמן פירא לרב נתמן לאו אע"ג דאיניהו לא עבדי חליפין אקנינו מינו בחליפין מטבעא נמי לא שניא מיתבי' היה עומד בגורן ואין עבדו מעות אומר להכירו הרי פירות הללו נתונים לך במתנה וחורר

מטבע נעשה חליפין: כמו שהתנה עמה פארנן קדשה. של מטבע סלעין חדשים: לישנא בעינא. צריך אני לתינון זמן מרובה וחדשים נוחים לי שלא ישתירו יותר מדאי אפילו למ"ד אין מטבע נעשה חליפין. לקנות את שכנגדו אקנינו מינו בחליפין. קנין סודר או מטלטלין שכנגדו קונה ארוחו בחליפין מכיון שמשך בעל המטבע החליפין משכנגדו נקנה המטבע לבעל הסודר: מיד דהוה אפירא. לרב נתמן כל דבר שאינו כלי קרי פירא לרב נתמן חליפין ופליגי רב ששת ורב נתמן דאמר רב נתמן נעל דוקא כתיב שיהא כלי ולא שום דבר שאינו כלי עושה חליפין ומודה הוא שכל דבר שכנגד הכלי נקנה בחליפין הכלי דכתיב (רות ה') לקיים כל דבר אלא אע"ג דפירי לא עבדי חליפין לקנות שכנגדו נקנה הוא בחליפין של כלי מכיון שמשך בעל הפירות את הכלי נקנו פירות לבעל הכלי ואין פירו מעות. ורוצה לחלל מעשר שלו והערים כפדיונו לחלל על ידי מקח וממכר שמוכרו לאלש אחר כדי שלא תחייב חומס דכתיב (ויקרא כו) אם גאל יגאל איש ממעשרו ממושתו יוסף ממעשרו ולא הלוקח מעשר שני של אחרים: אומר תלפירו. שהוא אורבו וידע בו שאינו עושה אלא להיפטר מן החומס: הרי פירות הללו. של מעשר שני: נתונים לך בסתנה. ומכיון שנקנאן זה במקנה נעשה הראשון נכרי אצלם ויכול לפדותם בכל חומס: ורורר

הלכה ה' מתני' – מתנה אדם על ערובו ואומר, אם באו גוים מן המזרח, ערובי למערב. מן המערב, ערובי למזרח. אם באו מכאן ומכאן, למקום שארצה אלך. לא באו לא מכאן ולא מכאן, תריני כבני עירי. אם בא חכם מן המזרח, ערובי למזרח. מן המערב, ערובי למערב. בא לכאן ולכאן, למקום שארצה אלך. לא לכאן ולא לכאן, תריני כבני עירי.

גמרא – ביני מתניתא? על ערובין.

אמר רבי לעזר: מאן תנא 'אם באו אם לא באו' – רבי מאיר. היידן רבי מאיר? חבריא אמרין: רבי מאיר דקדושין; דתני, האומר לאשה: 'הרי את מקדשת לי על מנת שירדו גשמים, ירדו גשמים – מקדשת. ואם לאו – אינה מקדשת. רבי מאיר אומר: בין ירדו בין לא ירדו – מקדשת, עד שיכפל תנאו. הכל מודין שאם אמר לאשה: הרי את מקדשת לי לאחר שירדו גשמים, ירדו גשמים – מקדשת. ואם לאו – אינה מקדשת. ברם פרבנין, בין שירדו בין שלא ירדו – מקדשת.

רבי יוסה אמר: רבי מאיר דערובין, דתנינן: אם ספק, רבי מאיר ורבי יודה אומר: הרי זה חמור גמול. רבי יוסי ורבי שמעון אומר: ספק הערוב כשר. אמר רבי יוסה: לא אמר רבי מאיר אלא לחומרין. אמר רבי מנא: ויאות, בערובו אינו, שלא זכה לו ערובו לעקור את רגליו מבני עירו. והכא, לראשון אינה מקדשת – שלא ירדו גשמים,

[דף כ"ד ע"א]

ולשני אינה מקדשת, שלא כפל הראשון את תנייו.

רבי חגי בעא קומי רבי יוסה: תהן אם לא פי לא חד הוא. אמר, שנייה היא שהיתה הארץ לפנייהן והוא מבקש להוציאה מידן.

ורבי יודה בן שלום רבי יודה בן פזי בשם רבי יוחנן: ירדו לסימפון בשיטת רבי מאיר בקדושין. רבי ירמיה רבי חיננא חברה דרבנן בעי: ולמה פרבי מאיר? ואפילו פרבנן? לית בן.

אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן: סדר סימפון כך הוא: אנה פלוני בר פלוני מקדש אותך אנת פלונית בת פלוני, על מנת מיתן לך מקמת פלוני, ומיכנסיניך ביום פלוני, אין אתא יום פלוני ולא כנסתיך – לא יהוו לי עליך פלום. וימר: על מנת שלא יכפל תנייו, אילו לא כפל תנייו מי עקר קדושיו.

אמר רבי יוסה בי רבי בון: בכל אתר אית ליה לרבי מאיר 'ממשמע לאו את שומע הין, והכא לית ליה? אמר רבי מתניה: על שם חמור הוא בעריות.

לא התנה, נישמענה מן הדא: 'הרי שערב בין שני תחומין, מהלך בדרום בעירובו בצפון, בצפון בעירובו בדרום,

[דף כ"ד ע"ב]

מיצע את התחום - אל יזוז ממקומו. בהמה של שני שתפין, ערב זה בצפון וזה בדרום, מהלכת בדרום - בעירובו של זה בצפון. בצפון - בעירובו של זה בדרום. מיצעת את התחום - אל תזוז ממקומה. שחטוה, רב אמר: איברים יונקין זה מזה. עילא בר ישמעאל אמר: אין איברים יונקין זה מזה. מודה רב בהבית שהוא חלקו משעה הראשונה.

ביני מתניתא, באו עכו"ם מיבן ומיבן, לא באו עכו"ם לא מיבן ולא מיבן, באו עכו"ם מן המזרח - ערובו למערב.

אית תנני תנני: במזרח. מאן דמר במזרח - באילין טקסיווט. מאן דמר במערב - באילין רומאי:

הלכה ו' מתנני' - אם בא חכם מן המזרח, ערוכי למזרח. מן המערב, ערוכי למערב. בא לכאן ולכאן, למקום שארצה אלף. לא לכאן ולא לכאן, תריני כבני עירי. רבי יהודה אומר, אם היה אחד מהן רבו, חלף אצל רבו, ואם היו שניהם רבותיו, למקום שורצה ילף:

גמרא - אית תנני תנני במערב, מאן דמר במזרח - באילין חכימיא, מאן דמר במערב - ברגיל:

הלכה ז מתניתין - רבי אליעזר אומר: יום טוב הסמוך לשבת, בין מלפניה ובין מלאחריה, מערב אדם שני ערובין ואומר, ערוכי הראשון למזרח, והשני למערב. הראשון למערב, והשני למזרח. ערוכי הראשון, והשני כבני עירי. ערוכי השני, והראשון כבני עירי. וחכמים אומרים: מערב לרוח אחת, או אינו מערב כל עקר. או מערב לשני ימים, או אינו מערב כל עקר.

ביצד יעשה, מוליכו בראשון, ויחשיף עליו

[דף כ"ה ע"א]

ונטלו ובא לו. בשני מחשיף עליו ואוכלו. ונמצא משתפר בהליכתו ומשתפר בערובו.

נאכל בראשון, ערוכו לראשון ואינו ערוכו לשני. אמר להם רבי אליעזר, מודים אתם לי שהן שתי קדשות.

גמרא – וחכמים אומרים: מערב לרוח אחת. ביני מתניתין, או מערב לרוח אחת לשני ימים או אינו מערב כל עקר. מודה רבי אליעזר, שאינו מערב חצי יום בדרום וחצי יום בצפון, חצי יום בדרום וחצי יום בצפון לבני עירו. אמרו לו: בשם שלא חלקת לנו יום אחד כד לא תחלק לנו שני ימים.

ושוין שלא יתנונו בפל. אמר רבי בא: שמוא שכח ויאכלנו.

נתן בפל, מוליד את הפל לשם. אכל את אחד מהן מבעוד יום – הרי זה חפור גמל.

תמן תנינן, לגין שהיא טבול יום, מן החבית מעשר טובל, אם אמר: 'הרי זה תרומת מעשר משתחשף' – הרי זו תרומת מעשר. אם אמר: 'הרי זה ערוב' – לא אמר פלום.

רבי יונה אמר רבי חמא בר עקיבה: מקשי מתניתא דלא פרי אליעזר, דרבי אליעזר אמר: אין מערבין לאדם משתחשף.

רבי ירמיה בשם רבי זעירא: דברי הפל היא תפון, ברם חכא מבחול הוא קנה לו שביטה לשני ימים.

רבי חגי בעי: היה עומד בחמישי בשבת, ואמר: 'תקנה ליש ביתה בשבת', על דעתיה דרבי אליעזר – קנה. על דעתיה דרב – לא קנה. אמר רבי יוסה: ולמה אין מערבין לאדם מיום טוב לשבת? שכן מערבין לאדם מערב לשבת.

[דף כ"ה ע"ב]

ברם חכא, הואיל והוא ראוי לערב מערב שבת לשבת – מערב אפילו בחמישי בשבת.

אמר להן רבי אליעזר: אי אתם מודין לי שאם ערב בכפר בראשון שהוא מערב בכפר בשני, שאם אכלו בראשון שהוא ערוב לראשון ואינו ערוב לשני, הוי שתי קדשות הן! ואינו מתיבון ליה: אי אתה מודה לנו, שאין מערבין לאדם בתחלה ביום טוב, הוי קדשה אחת היא!

הלכה ח' מתני' – רבי יהודה אומר, ראש השנה שהיה ירא שמוא תתעבר, מערב אדם שני ערובין ואומר, ערובי בראשון לפזרח ובשני למערב, בראשון למערב ובשני לפזרח. ערובי בראשון, ובשני בכני עירי. ערובי בשני, ובראשון בכני עירי. ולא הודו לו חכמים:

גמרא – דאיתפלגון, שני פתילה, שני מדורה, שני שמן שכבו בשבת, מהו להדליקה ביום טוב? רב ורבי חנינא, תריהון אמרין: אסור. רבי יוחנן אמר: מתר.

אמר רבי מנא קומי רבי יודן: מכפלה פתילה גבי ביצה.

אמר ליה: מן מה דנן חמיון רבנן מדמי לה, תדא אמרה היא תדא היא תדא.

משום ארבעה זקנים אמרו: הנאכל ערובו בראשון – הרי הוא כבני עירו בשני. רבי הוזה בשם רב: הלכה בארבעה זקנים.

רב הסדא בעא: מחלפא שיטתיה דרב, תמן איעבד לה שתי קדשות, וכא איעבד לה קדשה אחת? דאיתפלגון, שני פתילה, שני מדורה, שני שמן שכתבו בשבת, מהו להדליקה ביום טוב? רב ורבי חנינה: תריהון אמרין: אסור. רבי יוחנן אמר: מתר.

אמר רבי מנא קומי רבי יודן: מכפלה פתילה גבי ביצה. אמר ליה: מן מה דנן חמיון רבנן מדמי לה, תדא אמרה אי אידא אי אידא.

רבי אחא אמר לה מן אילפן, רבי יוסי אמר לה מן דעה בארבעה זקנים, רבי אליעזר.

אמר רבי מנא קומי רבי יוסה: רבי מאיר ורבי יודה אין הלכה ברבי יודה, בארבעה זקנים ברבי אליעזר.

[דף כ"ז ע"א]

מה אין תמן שלא זכה ערוב לא הייתי אומר שיעקר את רגליו מבני עירו כן שזכה לו ערובו לא כל שכן.

ערב בכפר בראשון מערב בכפר בשני, ובלבד באותו הכפר.

ערב ברגלו בראשון מערב ברגליו בשני. ערב ברגליו מערב בכפר, בכפר לא יערב ברגליו.

היה מה דאת אמר תמן: ברגליו לא יערב בכפר, ודכותה בכפר לא יערב ברגליו. להקל לעני שאין לו כפר.

היה מה דאת אמר תמן ברגליו לא יערב בכפר, ודכותה בכפר לא יערב ברגליו, להקל לעשות שלא יצא ויערב ברגליו.

היה מה דאת אמר תמן ברגליו לא יערב בכפר, ודכותה בכפר לא יערב ברגליו. רבי אבין בשם רבנן דתמן: עשו אותו כהולך לעירו:

הלכה ט' מתני' – ועוד אמר רבי יהודה, מתנה אדם על הפלפלה ביום טוב ראשון ואוכלה בשני.

וכן ביצה שנולדה בראשון, תאכל בשני. ולא הוה לו חכמים:

גמרא – ואומר: אם יום טוב היום ויבטלו דברי, ויקרא שם למעשרותיו ואינו אוכלן. ובשני קורא שם למעשרותיו ואוכלן.

מחלפה שיטתיה דרב, תמן איעבד לה קדשה אחת, וכא איעבד לה שתי קדשות.

תמן, קדשה אחת ארבה היא, ברם הכא אחת קדש ואחת חול.

מחלפה שיטתיה דרבנן, תמן עבדין לה שתי קדשות, וכא אינו עבדין ליה קדשה אחת.

תמן יום טוב אצל שבת כחול אצל שבת, ברם הכא שניהן שוין.

מודין חכמים לרבי יודה בשני ימים טובים של ראש השנה, שהן מתקנת נביאים הראשונים.

רבי בא רבי היה בשם רבי יוחנן: "בני אמי נהרו בי" וגו'. מי גרם לי להיות נותרה את הפרמיום? על שם "ברמי שלי לא נטרתי!" מי גרם לי להיות משמרת שני ימים בסוריא? על שלא שמרתי יום אחד בארין. סבורה הייתי שאני מקבלת שחר על שנים ואיני מקבלת שחר אלא על אחת. מי גרם לי להפריש שתי חלות בסוריא? על שלא הפרישתי חלה אחת בארין.

סבורה הייתי שאני מקבלת שחר על שתים, ואיני מקבלת שחר אלא על אחת. רבי יוחנן קרי עליהון: "וגם אני נתתי להם

[דף כ"ז ע"ב]

חקים לא טובים".

רבי אבהו אול לאלקסנדריא, ואטעינון לולבין בשוכתא, שמע רבי מימר, מן מי יכול להון רבי אבהו בכל שתא.

רבי יוסי מישלח פתיב להון: אף על פי שפתיבו לכם סדרי מועדות אל תשנו מנהג אבותיכם נוהי נפש:

הלכה י' מתני' – רבי דוסא בן הרפנים אומר, העובר לפני התבה ביום טוב של ראש השנה אומר, תחליצנו ה' אלהינו את יום ראש החדש הזה, אם היום אם למחר. ולמחר הוא אומר, אם היום אם אמש. ולא הודו לו חכמים.

גמרא – מפני שאמר: 'אם היום אם אמש', או ייבא כפי דמור רבי יעקב בר אהא בשם רבי יסא: העובר לפני תבה ביום טוב של ראש השנה – אינו צריך להזכיר ראש החדש, אף הכא בן.

הדרן עלך בכל מערבין

פרק רביעי

הלכה א' מתני' – מי שהוצאנהו גוים או רוח רעה, אין לו אלא ארבע אמות. תחזירנהו, כאלו לא יצא.

הולכנהו לעיר אחרת. נתנהו כדיר או כסתר, רבן גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה אומרים, מהלך את בלה. רבי יהושע ורבי עקיבא אומרים, אין לו אלא ארבע אמות.

מעשה שבאו מפרגדיסין והפליגה ספינתם בים. רבן גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה הלכו את בלה. רבי יהושע ורבי עקיבא לא זזו מארבע אמות, שרצו לחמיר על עצמן.

גמרא – ולכן מה נז אמרינן? ויעשה כמי שיצא ברשות ויהא לו אלפים אמה לכל רוח, לפום בן מימר אין לו אלא ארבע אמות.

ומנין לארבע אמות? 'שבו איש תהתינו', ומנין לאלפים אמה? 'אל יצא איש ממקומו ביום השביעי', או חלף אמר רבי אליעזר, ותנינן, אסא בן עקיבה אומר: 'מקום' 'מקום', נאמר כאן 'מקום' ונאמר להלן: 'ושמתי לך מקום';

[דף כ"ז ע"א]

מה 'מקום' שנאמר להלן אלפים אמה, אף 'מקום' שנאמר כאן אלפים אמה.

ארבע אמות שאמרו מלא קומתו ופשוט ידים. רבי יהודה אומר: הוא ושלשה אמות כדי שיהא נוטל חבית מראשותיו ונותן אל מרגלותיו.

כשהוא נפנה – נפנה מן הצד, וכשהוא מתפלל מתפלל לזכמן.

רבי יודה בן פזי בעי: ארבע אמות שאמרו, תחום הן או אינן תחום? אין תימר תחום הן – אין נותנין לו ארבע אמות משני מקומות. אין תימר אינן תחום נותנין לו ארבע אמות משני מקומות.

אמר רבי זעירא: מתניתא אמרה בן, ארבע אמות שאמרו תחום הן. והתנינן, ובלבד שלא יוציא זה מתוך שלו לתוך של חברו וכו'.

לא אמר אלא החזירוהו, הא אם חזר הוא אסור. אמר רבי אחא: דרבי נחמיה היא, דתני, פרות שיצאו לרשות הרבים וחרו, שונג – ואכלו. מזיד – לא ואכלו. רבי נחמיה אומר: בין שונג בין מזיד – לא ואכלו, עד שיחזירם למקומן שונג. ותייא דרבי נחמיה ברבי מאיר, דתני, המעשר והמכשול בשבת,

[דף כ"ז ע"ב]

שונג – ואכל, מזיד – לא ואכל; דברי רבי מאיר.

קנה לו שכיתה ובאו עבדים והקיפוה מחיצה, רבי חונה אמר: לא הועילה לו מחצתו כלום, אלא מהלך באלפים ומטלטל בארבע. הנה ברירה דרב אמר: מהלך ומטלטל באלפים.

רבי יעקב בר אחא ר' אבונא בשם הנה ברירה דרב: מהלך באלפים ומטלטל בארבעת אלפים אמה על ידי זריקה.

הוון בעין מימר, מה פליגין ברבי יהושע וברבי עקיבה. ברם ברבן גמליאל וברבי אלעזר בן עזריה לא פליגין.

ואפילו ברבן גמליאל וברבי אלעזר בן עזריה, פליגין, קל הוא מי שקנה לו שכיתה מפיו שלא קנה לו שכיתה.

נתנו על פתח הדיר על דעתיה דרבי יהושע ורבי עקיבה: נותנין לו שתי אמות מבפנים ושתי אמות מבחוץ, על דעתיה דרבן גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה: אין נותנין לו שתי אמות מבפנים ושתי אמות מבחוץ. שאם אומר את לתן לו שתי אמות מבפנים ושתי אמות מבחוץ, אוף הוא מטלטל בכל הדיר בלו.

נתנו באמצע הדיר, היה הדיר קצין בתוך התחום וקצין חוץ לתחום. רבי אחא אמר מן אולפן. רבי יהודה אמר לה מן דעה, מהלקת. רב חונה והנה ברירה דרב,

רבי זעירא רב הונא בשם רב: מה שרצו רבי יהושע ורבי עקיבה להחמיר על עצמן, זאת אומרת שהלכה כרבן גמליאל ורב רבי אלעזר בן עזריה. רבי בא בשם רבי הוה בר אשי, אף בדיר ובספר הלכה כרבן גמליאל ורב רבי אלעזר בן עזריה.

הננייה בן אחי רבי יהושע אומר: כל היום היו דנין אלו כנגד אלו עד שבא אחי אבא והכריע ביניהם, והתקין שתהא הלכה כרבן גמליאל ורב רבי אלעזר בן עזריה בספינה, ורב רבי יהושע ורב רבי עקיבה בדיר וספר.

מה בין ספר ומה בין ספינה? חכריא אמרו: ספינה מפני שמחיצותיה עולות עמה. אמר רבי זעירא: מפיון שעוקרין אותה מארבע אמות אלו ונותנין אותה בארבע אמות אלו.

מה נפק מביניהם? אם היתה אכסדרה על דעתהון דחכריא מתר. על דעתיה דרב רבי זעירא – אסור.

[דף כ"ח ע"א]

אם היתה הים גלני, על דעתהון דחכריא – אסור, על דעתיה דרב רבי זעירא – מתר.

אמר רבי זעירא: מתניתא אמרה בן, ארבע אמות שאמרו אינן תחום.

הלכה ב' מתני' – פעם אחת לא נכנסו לנמל עד שחשכה. אמרו לו לרבן גמליאל: מה אנו לירד? אמר להון: מתרים אתם, שכבר הייתי מסתכל, והיינו בתוך התחום עד שלא חשכה.

גמרא – מצודות היו לו לרבן גמליאל שהיה משער בית הכנסת עיניו במישר.

ולמה לי עד שלא חשכה? ואפילו משחשכה, ולא רבן גמליאל היא, תפתר, שהיה בנמל יותר מבית סאתים, ולא יהיו מחיצות גבוהות עשרה, ולא יהיו פרצות יותר מעשר, ולא יהא עומד כנגד עומד ופרוץ כנגד פרוץ.

הלכה ג' מתני' – מי שיצא ברשות ואמרו לו: 'כבר נעשה מעשה' – יש לו אלפים אמה לכל רוח. אם היתה בתוך התחום, כאלו לא יצא, שכל היוצאים להציל, חוזרין לקומן.

גמרא – דל בן מה אנו אמרין. יעשה כמי שיצא באנב, ולא יהיה לו אלא ארבע אמות, לפום בן צריך מימר יש לו אלפים אמה לכל רוח.

אמר רב הונא: והן שיהו ארבע אמות אוכלות מתחום טבריא ומתחום מגדלה. רבי הונא בשם רב אדא בר אהנה, רבי לא בשם רבי שמעון בן לקיש: ואפילו יצא למגדלה, ויחזר כאלו לא יצא.

רבי ישוע דרומיה בעי: עד כדון בשיצא שונג, ואפילו יצא מזיד. אמר רבי פנחס: מתניתא אמרה כן, שכל היוצאין להציל הורין למקומן.

הורין אפילו בזינן:

תניא, עבוי"ם שבאו לעירות הסמוכות לספר לטול מהן, אפילו תבן אפילו עצים – יוצאין עליהן בזון ומחזירין את הזון למקומן, באו לעירות

[דף כ"ח ע"ב]

המבלעות אין יוצאין עליהן בזון, אלא אם בן באו לעוסקי נפשות.

בראשונה היו מוליכין את הזון לבית שהוא סמוך לחומה. פעם אחת באו עליהן השונאין, היו מדחקין לטול את הזון והרגו אלו מאלו יותר ממה שהרגו מהן השונאים, התקינו שיהא כל אחד ואחד נוטל בביתו.

הלכה ד' מתני' – מי שישב בדרה, ועמד, וראה והרי הוא סמוך לעיר, (הואיל) ולא היתה כונתו לקבל, לא יכנס. דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, יכנס.

אמר רבי יהודה: מעשה הנה ונכנס רבי טרפון בלא מתכונן.

גמרא – אמרו, והלא בית מדרשו של רבי טרפון הנה בתוך אלפים אמה, או שמא הקנה עצמו לבני עירו מבועד יום. אשכח תני, בשחרית זרחה החמה. אמרו לו: רבי! הרי העיר לפני הכנס:

הלכה ה' מתני' – מי שישן בדרה ולא ידע שחושכה, יש לו אלפים אמה לכל רוח, דברי רבי יוחנן בן נורי. וחכמים אומרים: אין לו אלא ארבע אמות.

רבי אלעזר אומר, והוא באמצען. רבי יהודה אומר: לאיזה רוח שירצה ילך. ומודה רבי יהודה, שאם ברר לו, שאינו יכול לחזור בו.

גמרא – רבי זעירא בשם רבי הסדיי: טעמא דרבי יוחנן בן נורי, מאחר שאילו הנה ער הנה קונה שבייתה – ישן לא קנה לו שבייתה. אין לו אלא אלפים אמה לכל רוח.

רבי יודה אומר: אפילו ער ולא קנה לו שביתה אין לו אלא אלפים אמה לכל רוח.

אתיא דרבי יודה כרבי יוחנן בן נורי, דרבי יוחנן בן נורי אמר: אחר שאילו היה ער קונה לו שביתה, היה ער ולא קנה לו שביתה, אין לו אלא אלפים אמה לכל רוח.

ר' חונה אמר רב נחמן בר יעקב בעא: גר שטבל לאחר שהאיר המזורה, מאחר שאילו היה ער

[דף כ"ט ע"א] היה קונה לו שביתה.

מה אמר באומר רבי יוחנן בן נורי, נישמענה מן הדא, דמר רבי יצחק בר נחמן בשם רבי יהושע בן לוי: הלכה כרבי יוחנן בן נורי.

ברר לו מפעוד יום – חוזר בו, מפעוד יום משחשכה חוזר בו, משחשכה ברר לו מפעוד יום, וקדש עליו היום נישמענה מן הדא – לא יבנס; דברי רבי מאיר. רבי יודה אומר: יבנס.

לא על הדא אמרה אלא על רישיה דפרקא, מי שהוציאוהו עכו"ם או רוח רעה איתאמרת עליה. אמר רבי בון: מודה רבי יודה, שאם ברר לו – שאינו יכול לחזר בו.

הלכה ו' מתני' – היו שנים, מקצת אמותיו של זה בתוך אמותיו של זה, מביאין ואוכלין באמצע, ובלבד שלא יוציא זה מתוך שלו לתוך של חברו.

היו שלשה, והאמצעי מבלע ביניהן, הוא מתר עמהן והן מתרין עמו, ושנים החיצונים אסורין זה עם זה. אמר רבי שמעון, למה תדבר דומה, לשלש חצרות הפתוחות זו לזו ופתוחות לרשות הרבים.

ערבו שתיהן עם האמצעית, היא מתרת עמהן והן מתרות עמה, ושנים החיצונות אסורות זו עם זו.

גמרא – אף על גב דרבי חנניה בן אנטיגנוס פליג על רבנין באמות, מודה הוא הכא בעבורי עירות.

הלכה ז' מתני' – מי שבא בדרך וחשכה לו, והיה מכיר אילן או גדר, ואמר שביתתי תחתיו,

[דף כ"ט ע"ב]

לא אמר בלום. שביתתי בעקרו, מהלך ממקום רגליו ועד עקרו אלפים אמה ומעקרו ועד ביתו אלפים אמה. נמצא מהלך משחשכה ארבעת אלפים אמה:

אם אינו מכיר, או שאינו בקי בהלכה, ואמר, שבייתתי במקומי, זכה לו מקומו אלפים אמה לכל רוח. עגלות, דברי רבי חנינא בן אנטיגנוס. וחכמים אומרים, מרבעות, כמבלא מרבעת, כדי שיהא נשפר לזויות.

גמרא – הנה אחד מכיר ואחד שאינו מכיר, זה שהוא מכיר מהלך עם זה שאינו מכיר, וזה שאינו מכיר – מהלך עם זה שהוא מכיר.

הלכה ח' מתני' – זהו שאמרו, העני מערב ברגליו. אמר רבי מאיר, אנו אין לנו אלא עני. רבי יהודה אומר, אחד עני ואחד עשיר, לא אמרו מערבין בפת אלא להקל על העשיר, שלא יצא וערב ברגליו.

גמרא – רבי מאיר סבר: עקר ערווב בכפר. ולמה אמרו ברגליו? להקל על העני שאין לו כפר. ורבי יודא אמר: עקר ערווב ברגליו, ולמה אמרו בכפר? להקל על העשיר שלא יצא ברגליו.

אף על גב דרבי יודה אמר: עקר ערווב ברגליו, ובלבד שלא ישב לו בתוך ביתו, ויאמר: 'תקנה לי שבייתה במקום פלוני', אלא יצא לו חוץ לתחום, ויאמר: 'תקנה לי שבייתה במקום הנה', וממתין שם עד שחשכה וחוזר וקא לעירו. ותני בן, מעשה במשפחת בית ממה ומשפחת בית גוריון מרומה, שהיו מחלקין בגזירות לעניים בשני בצורות, והיו עניי שיהיו יוצאין ומערבין ברגליהן וממתנים שם עד שתחשך, ולמחר היו נכנסין ואוכלין שם וחוזרין. וכל מה שהיו עושין על פי חכמים היו עושין:

הלכה ט' מתני' – מי שיצא לילך בעיר שמערבין בה ונתחזרו חברו, הוא מתר לילך וכל בני העיר אסורין, דברי רבי יהודה. רבי מאיר אומר, כל שהוא יכול לערב ולא ערב, הרי זה חפור גמול.

[דף ל' ע"א]

גמרא – פתר לה תרין פתרין. אמר, 'אנא מערב עליך ועל בני קריתך', וערב על בני קריתיה ולא ערב עלוי, הוא אסור לילך באותה הרוח, ומתיר בשאר כל הרוחות שבעירו, והן מתרין באותה הרוח ואסורין בשאר כל הרוחות שבעירן.

פתר לה פתר חורן, אמר ליה: 'אנא מערב עליך ועל בני קריתך', ולא ערב לא עליו ולא על בני קריתיה, הוא מתר לילך באותה הרוח שבכפר קניו לו רגליו מאתמול, והן אסורין לילך באותה הרוח ומתרין בשאר כל הרוחות שבעירו.

הלכה י' מתני' – מי שיצא חוץ לתחום, אפילו אמה אחת, לא יבגם. רבי אליעזר אומר, שתיים, יבגם, שלש, לא יבגם.

מי שהחשיך חוץ לתחום, אפילו אמה אחת, לא יבגם. רבי שמעון אומר, אפילו חמש עשרה אמות, יבגם, שאין המושווחות ממצין את המדות, מפני הטויעים:

גמרא – רבי אחא בשם רבי חיינא ורב הסדיי, תריהון אמרין: לא מר אלא שתיים, הא שתיים וכל שהוא – יבגם, דהוא דרבי לעזר, דרבי לעזר אומר: שתיים – יבגם. שלש – לא יבגם. אומר לו רבי יוסה: אמרין דבתרה, שלש – לא יבגם, הא שלש פחות כל שהוא – יבגם.

[דף ל' ע"ב]

הוון בעיי מימר: מה דמר רבי לעזר ביוצא, הא במחשיך – לא. אשכח תני, היא אדא היא אדא. הוון בעיי מימר: מה דמר רבי שמעון, במחשיך, הא ביוצא לא, אשכח תני היא אדא היא אדא.

הדרן עלך מי שהוציאוהו

פירק המישי

הלכה א' מתני' – ביצד מעברין את הערים, בית נכנס בית יוצא, פגום נכנס פגום יוצא. היו שם גדידות גבוהות עשרה טפחים, וגשרים ונפשות, שיש בהן בית דירה, מוציאין את המדה כנגדן, ועושין אותה כמין טבלא מרבעת, כדי שיהא נשפר את הזויות.

גמרא – בית נכנס מוציאין אותו כנגד העיר. פגום יוצא מוציאין את העיר כנגדו.

רב אומר: מאברין. ושמואל אומר: מעברין. מאן דמר 'מאברין' – מוסיפין לה אבר, מאן דמר 'מעברין' באשה עברה.

תמן תנינן, אין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו. רב אומר: יאותו. ושמואל אומר: יעותו. מאן דמר יאותו – "אד בואת גאות לקם" (בראשית לד, טו); מאן דמר יעותו – "לדעת לעות את יעף דבר" (ישעיה

תמן תניננו, לפני אידיהן ושמואל תני עידיהן מאן דמר אידיהן פי קרוב יום אידם (דברים לב, לח). ומאן דמר עידיהן – "ועדיהם הפה" (ישעיה מה, ט). שהן עתידין לבייש עובדיהם ליום הדין.

ר' יוחנן בשם רבי הושעיה מוסיפין לה אבר.

[דף ל"א ע"א]

תלה עינוי ואיסתכל ביה. אמר ליה: למה אתה מסתכל בוי צריד לה, צחק לה, הפליג עליה. תלת עשר שנין עבד עליל קומי רביה דלא צריד.

רבי שמואל בשם רבי זעירא: אלולא דיו, אלא שהיה מקבל פני רבו, שכל המקבל פני רבו כאלו מקבל פני שכינה.

רבי ברכיה רבי ירמיה בשם רבי הוה בר בא: בתיב "ומשה יקח את האהל" וגו'. כמה הוה רהיק? רבי יצחק אמר: מיל. והיה כל מבקש משה אין בתיב באן אלא "והיה כל מבקש ח", מיפן שכל המקבל פני רבו כאלו מקבל פני שכינה.

רבי חלב רבי חזנה בשם רב: בתיב "ויאמר אליהו התשבי" וגו', והלא אליהו תירונין לנביאים היה? אלא מלמד שכל עמידות שעמד לפני אהיה השילוני רבו פלו עמד לפני השכינה.

ר' חלב בשם אילן דבית שילה: אפילו אליהו מבקש מים לפניו היה אלישע נותן על ידיו, מה טעמא? "פה אלישע בן שפט אשר למד תורה" אין בתיב באן, אלא "אשר יצק מים על ידי אליהו". בתיב "והנער שמואל משרת את ה' לפני עלי", והלא לא משרת אלא לפני עלי, אלא מלמד שכל שרות ששרה לפני עלי רבו פלו שרת לפני שכינה.

תני רבי ישמעאל, ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם עם חתן משה לפני האלהים; וכי לפני האלהים אכלו? אלא מיפן שהמקבל פני חברו פלו מקבל פני שכינה.

רבי יעקב בר אחא רבי יסא בשם רבי יוחנן, מאיכן מעברין? בנגד השקוף עד אלפין אמה.

אמר רבי יוסה לרבי יסא בר אחא: לא מסתברא אלא בנגד הפגום, אבל מכנגד העיר אפילו כמה. אמר ליה: אוף אנא סבר בן.

אמר ליה: ומה חמית מימר, פגום או נאמר תקן גו פגום.

אמר רב נחמן:

מִסְכַּת בְּבֵא קַמָּא פֶּרֶק חֲמִישִׁי

ה, א שור תם שהזיק עד שלא עמד בדין, והקדישו בעליו - מקדש. שחטו ומכרו ונתנו במתנה - מה שעשה עשוי. משעמד בדין הקדישו בעליו - אין מקדש. שחטו ומכרו ונתנו במתנה - לא עשה כלום, מפני שמשלם מגופו. שור מועד שהזיק, בין משעמד בדין ובין עד שלא עמד בדין, והקדישו בעליו - מקדש. שחטו ומכרו ונתנו במתנה - מה שעשה עשוי, מפני שמשלם מן העליה.

ה, ב שור תם שהזיק ואחר כך המית, המית ואחר כך הזיק - פטור. שור מועד שהזיק, ואחר כך המית - חייב. המית ואחר כך הזיק, עד שלא נגמר דינו - חייב, משנגמר דינו - פטור. שומר חנם והשואל, נושא שכר והשוכר, הזיק שור ברשותו, מועד - משלם נזק שלם. תם - משלם חצי נזק. שאלו בחזקת תם ונמצא מועד, הבעלים משלמין חצי נזק, והשואל פטור. הועד בו בפני שואל, ואחר כך מכרו - הבעלים משלם חצי נזק והשואל משלם חצי נזק. המית ברשותו ואחר כך מסרו לבעלים, עד שלא נגמר דינו מסרו לבעלים - פטור. משנגמר דינו מסרו לבעלים - חייב. רבי עקיבא אומר: אף משנגמר דינו עד שלא נסקל, מסרו לבעלים - פטור.

ה, ג פרה שהמיתה ואחר כך ילדה, עד שלא נגמר דינה ילדה - ולדותיה מתרין. משנגמר דינה ילדה - ולדותיה אסורין. נתערבו באחרים ואחרים באחרים - כלן אסורין בהנאה. מה יעשו להן? פונסין אותן לכפה עד שעה שימותו. רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: כלן נסקלין. הגוזל שור מחברו והמית ברשותו, ואחר כך מסרו בעדים לבעלים, בין משנגמר דינו ובין עד שלא נגמר דינו - חייב.

ה, ד הלוקח שור מחברו בחזקת שהוא תם, ונמצא מועד, והועד בו בפני שנים -

באמת! שהוא חייב לו! מפני שמקח טעות. שור שפסק את המוסרה, ויצא והזיק: תם - פטור. ומועד - חייב; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: תם - חייב. ומועד - פטור. רבי אליעזר בן יעקב אומר: זה וזה פטורין, שנאמר (שמות כא, לו): "ולא ישמרנו בעליו" - שמור הוא זה! רבי אלעזר אומר: אין לו שמירה לשור אלא סכין.

ה, ה "כנוס שורף ואני אשמרנו": הזיק - פטור. הזק - חייב. "כנוס שורף ושמרו": הזק - פטור. הזיק - משלם נזק שלם; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: על השן ועל הרגל - משלם נזק שלם. על נגיחה, ועל נגיפה, על נשיכה, ועל בעיטה - מועד - משלם נזק שלם. ותם - משלם חצי נזק.

ה, ו הכניס שורו לחצר בעל הבית שלא ברשותו, ובא שור ממקום אחר שלא ברשותו, נגח, נגף, נשף, רבץ, בעט; רבי מאיר אומר: משלם נזק שלם. וחכמים אומרים: על השן ועל הרגל - משלם נזק שלם. על נגיחה, ועל נגיפה, על נשיכה, ועל רביצה, ועל בעיטה; מועד - משלם נזק שלם. ותם - משלם חצי נזק. הכניס קדרותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות, ובא שור ממקום אחר שלא ברשות, ושברן - פטור. ואם הזק בהן - בעל קדרות פטור. הכניס פרותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות, ובא שור ממקום אחר שלא ברשות, ואכלן - פטור. ואם הזק בהן - בעל הפרות פטור. נפל לבור והבאיש את מימיו - חייב. היה אביו או בנו לתוכו - משלם את הכפור; דברי רבי טרפון. רבי עקיבה פוטר מן הכפור. היה בו עבד או אמה - נותן שלשים סלעים; דברי רבי

¹ מובא בירושלמי (בבא קמא פֶּרֶק ב הלֵּקָה ה): אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, כֹּל מְקוּם שֶׁשָּׁנִינוּ "בְּאֵמֶת" - הִלֵּכָה לְמוֹשֶׁה מִסִּינַי. וְהִינוּ הִלֵּכָה לְמוֹשֶׁה מִסִּינַי! שְׂהוּא חַיֵּב לֹא אֶת הַדְּמַיִם שָׁנַתָּן לֹא הִלְוִקְתָּ, מִפְּנֵי שֶׁמִּקַּח טְעוּת הוּא.

טרפון. ורבי עקיבה פוטר משלשים סלעים.

הז יש נותן את הכפר ואין נסקל, נסקל ואין נותן את הכפר. החופר בור ברשותו ונפל עליו שור והרגו - נותן את הכפר ואין נסקל. נכנס לחצר בעל הבית שלא ברשות, נגחו שורו של בעל הבית, או שנשכו כלבו של בעל הבית, ומת - נסקל ואין משלם את הכפר.

הח שור שנגח את הפרה ונמצא עברה בצדה, ואין ידוע אם עד שלא נגחה ילדה, ואם משנגחה ילדה. סומכוס אומר: משלם חצי כפר לפרה ורביע לילד. וכן פרה שנגחה את השור ונמצא וילדה בצדה, ואין ידוע אם עד שלא נגחה ילדה, ואם משנגחה ילדה; סומכוס אומר: משלם חצי נזק מן הפרה, ורביע מן הילד.

מסכת בבא קמא פרק שישי

וא שור שדחף את חברו, ונפל לבור ומת - בעל השור חייב, ובעל הבור פטור. רבי נתן אומר: במועד - זה נותן מחצה וזה נותן מחצה. בתם - בעל הבור משלם שלשה חלקים, ובעל השור רביע.

וב החופר בור ברשותו ונפל עליו שור והרגו - חייב בכפר. ואם הזק השור - בעל הבור פטור. החופר בור ברשות הרבים, ונפל עליו שור והרגו - פטור מן הכפר. ואם הזק השור - בעל הבור חייב? חפר בור ברשותו ופתח לרשות הרבים, אפלו הוא של רבים - חייב, עד שימסר לרבים. איזה הוא בור שאמרה תורה? חפר ברשות היחיד ופתח לרשות היחיד, יש לו רשות לחפר ויש לו רשות לפתח. ברשות הרבים ופתח לרשות הרבים - אין לו רשות לחפר ואין לו רשות לפתח, ברשות היחיד ופתח

לרשות הרבים - יש לו רשות לחפר ואין לו רשות לפתח. אבל יש לרבים רשות לכנס לשם ברשות הרבים, ופתח לרשות היחיד, אפלו הוא של רבים - פטור. רבי יוסי בר יהודה מחיב עד שיעשה לו מחיצה גבוהה עשרה טפחים, או עד שירחיק מן הכתל ארבעה טפחים, שיהלך אדם או עד שימסר לרבים. חפר ופתח ומסר לרבים - פטור. וכן היה נחוניא פותח וחופר שיחים עושה, חופר ופתח ומסר לרבים, וכשבא דבר לפני חכמים, אמרו: עשה זה כהלכה. חפר כראוי וכסה כראוי, עשה לה חוליא גבוהה עשרה טפחים, מסרו לחולה ולזקן שיש בהן דעת - פטור. חפר שלא כראוי וכסה שלא כראוי, עשה לה חוליא פחותה מעשרה טפחים, מסרו לחרש שוטה וקטן שאין בהן דעת - חייב.

וג חפר תשעה טפחים ובא אחר וחפר טפח - האחרון חייב. רבי יהודה אומר: אחר האחרון למיתה, אחר הראשון להזק. חפר עשרה, ובא אחר וסידו וכירו - האחרון חייב. אחד חפר עשרה, ואחד חפר עשרים, ואחד חפר מאה, ואחד חפר מאתים - כלן חייבין. בור של שנים, אחד מכסה ואחד מגלה - המגלה חייב. כסהו ונתגלה, כשהוא עומד ורואהו, ולא כסהו - הרי זה חייב. כסהו והלך לו, ואף על פי שנתגלה לאחר מכן - פטור. חפר חמשה טפחים, ובא אחר וחפר חמשה - האחרון חייב? כמה שעורו להזיק? כל שהוא, ולמיתה - עשרה טפחים. סומכוס אומר: לעמק - שלשה טפחים. לארכו ולרחבו - ארבעה. רבי אלעזר אומר: כמלואו של גופל. נפל לפניו מקול הכריה - חייב. לאחריו מקול הכריה - פטור, בבור ובשיח, בין מלפניו ובין מלאחריו - חייב.

וד נפל לתוכו חרש שוטה וקטן, שור סומא המהלך בלילה - חייב. בן או בת עבד או אמה - פטור. נפל לתוכו שור וכליו ונתקרעו - חייב על הבהמה ופטור על הכלים, שנאמר (שמות כא, לה): "ומכרו את

² בפרייתא בבא בתרא (דף קעח) הגרסה: יורשי בעל הבור - חייבים לשלם.

הַשׁוֹר הַחַי"י וְגו' - יֵצְאוּ כָּלִים שְׂאִין לְהָם
אוֹנָאָה, יֵצֵא אָדָם שְׂאִין הַיִּמְנוּ אוֹנָאָה
בְּמוֹתוֹ. לְמָה זֶה דּוּמָה? לְמַנִּיחַ אֲבָנוּ
וְצִלוּחִיתוֹ בְּרִשׁוֹת הָרַבִּים, וּבָא אֶחָד וְהִזְק
בְּהֵן - חֵיב עַל נֹזְקֵי אָדָם וּפְטוֹר עַל נֹזְקֵי
צִלוּחִית. אִם הוּשֵׁם אֶת הַצִּלוּחִית וְנִשְׁבְּרָה,
אִף הוּא חֵיב עַל צִלוּחִיתוֹ.

בוֹר שְׂבָאֲמַצֵּעַ הַדְרָךְ - הָרִי זֶה שֶׁל עוֹלֵי
בְּכָל, עַד שִׁיּוּדֵעַ לָךְ שֶׁהִיא שֶׁל אֲנָשֵׁי אוֹתָהּ
הָעִיר. שְׁבַרְחָבָה וְשְׁבַרְמְלִית - הָרִי הִיא
שֶׁל אֲנָשֵׁי אוֹתָהּ הָעִיר, עַד שֶׁתּוֹדֵעַ לָךְ שֶׁהִיא
שֶׁל עוֹלֵי בְּכָל. שְׂבָאֲמַצֵּעַ הַשְּׂדֵה - הָרִי הִיא
שֶׁל בַּעַל הַשְּׂדֵה, עַד שֶׁתּוֹדֵעַ לָךְ שֶׁהִיא שֶׁל
אֲנָשֵׁי אוֹתָהּ הָעִיר. הַנְּהָרוֹת וְהַמַּעְיִנוֹת
שְׂמוֹשְׁכִין - הָרִי הֵן שֶׁל כָּל אָדָם.

וְהַמְּבַעִית אֶת חֲבָרוֹ - פְּטוֹר מַדִּינֵי אָדָם
וְדִינוֹ מִסוֹר לְשָׁמַיִם. צוּחַ בְּאֲזָנוֹ וְחָרְשׁוֹ -
פְּטוֹר. אֶחָזוּ בְּאֲזָנוֹ וְחָרְשׁוֹ - חֵיב. הַמְּבַעִית
בְּהַמַּת חֲבָרוֹ - פְּטוֹר מַדִּינֵי אָדָם וְדִינוֹ מִסוֹר
לְשָׁמַיִם. הַלְעִיטָה חֲלָדוֹת הַרְדּוּפִנֵי, וְסַם
הַמּוֹת, וְצוֹאת תְּרַנְגוּלִים - פְּטוֹר מַדִּינֵי אָדָם
וְדִינוֹ מִסוֹר לְשָׁמַיִם. הָעוֹשֶׂה מְלָאכָה בְּמֵי
חֻטָּאת וּבִכְפָּרַת חֻטָּאת שֶׁל חֲבָרוֹ - פְּטוֹר
מַדִּינֵי אָדָם וְדִינוֹ מִסוֹר לְשָׁמַיִם. שְׁלִיחַ בֵּית
דִּין שֶׁהִכָּה בְּרִשׁוֹת בֵּית דִּין, וְהִזִּיק - פְּטוֹר
מַדִּינֵי אָדָם וְדִינוֹ מִסוֹר לְשָׁמַיִם.

וְרוֹפֵא אֲמָן שֶׁרִפֵּא בְּרִשׁוֹת בֵּית דִּין, וְהִזִּיק
- פְּטוֹר מַדִּינֵי אָדָם וְדִינוֹ מִסוֹר לְשָׁמַיִם.
הַמְּחַתֵּךְ אֶת הָעֶבֶר בְּמַעֲי אִמּוֹ בְּרִשׁוֹת בֵּית
דִּין, וְהִזִּיק - פְּטוֹר מַדִּינֵי אָדָם וְדִינוֹ מִסוֹר
לְשָׁמַיִם.

וְאֶחָד שׁוֹר וְחֲמוֹר, וְאֶחָד שְׂאֵר בְּהֵמָה
חִיָּה וְעוֹף לְנֹזְקִין, מוֹעֵד - מִשְׁלָם נֹזֵק שְׁלָם,
וְתָם - מִשְׁלָם חֲצֵי נֹזֵק. אֶחָד שׁוֹר וְחֲמוֹר,
וְאֶחָד שְׂאֵר בְּהֵמָה חִיָּה וְעוֹף לְהַרְבֵּעָה
וְלִכְלָאִים. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: כָּל אֶחָד וְאֶחָד
יִתְרַבֵּה בְּמִקְוָמוֹ.

רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר מִשׁוּם רַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל:
בְּדִבְרוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת הוּא אוֹמֵר (שְׁמוֹת כ, ט):

"אֵתָהּ וּבִנְךָ וּבִתְךָ וְשׁוֹרְךָ וְחֲמוֹרְךָ וְכָל
בְּהֵמַתְךָ"; שׁוֹר וְחֲמוֹר בְּכָלֵל הֵיוּ, וְלָמָּה
יֵצְאוּ? - לְהַקִּישׁ עֲלֵיהֶן, מֵה שׁוֹר וְחֲמוֹר
הָאֲמוּרִים לְעִנְיָן שְׁבַת, עֲשֵׂה שְׂאֵר בְּהֵמָה
חִיָּה וְעוֹף כְּשׁוֹר וְחֲמוֹר, אִף שׁוֹר וְחֲמוֹר
הָאֲמוּרִים לְעִנְיָן כָּל דְּבָר, שְׂאֵר בְּהֵמָה חִיָּה
וְעוֹף כְּשׁוֹר וְחֲמוֹר.

וְח, נֵעַל כְּרָאוּי, קָשֶׁר כְּרָאוּי, עֲשֵׂה לָהּ
מְחִיצָה גְבוּהָה עֲשֵׂרָה טַפְחִים. מְסָרָה
לְחוּלָה וְלִזְקָן שֵׁישׁ בְּהֵן דַּעַת - פְּטוֹר. נֵעַל
שְׂלָא כְּרָאוּי, עֲשֵׂה לָהּ מְחִיצָה פְּחוּתָה
מִעֲשֵׂרָה טַפְחִים. מְסָרָה לְחָרֵשׁ שׁוֹטָה וְקָטָן,
שְׂאִין בְּהֵן דַּעַת. אִיזָה הוּא שְׂלָא כְּרָאוּי? כָּל
שְׂאִין יִכּוֹל לְעַמֵּד בְּרוּחַ מְצוּיָה.

רוּעָה שְׂמָסֵר צֶאנּוֹ לְרוּעָה אַחֵר - רֵאשׁוֹן
חֵיב, וְשְׁנֵי פְטוֹר. הַמוֹסֵר צֶאנּוֹ לְרוּעָה,
אֶפְלוּ חֲגֵר, אֶפְלוּ חוּלָה, אֶפְלוּ לְפָנָיו כְּשֶׁלֶשׁ
מֵאוֹת צֶאֶן - פְּטוֹר. מְסָרוֹ לְחָרֵשׁ שׁוֹטָה
וְקָטָן - חֵיב. לְעֶבֶד וְלֵאשָׁה - פְּטוֹר,
וּמִשְׁלָמִין לְאַחֵר זְמַן. כִּיצַד עוֹשִׂין לָהֶם?
בֵּית דִּין כּוֹתְבִין עֲלֵיהֶן שְׁטָרֵי חוֹב. נִתְגַּרְשָׁה
אִשָּׁה וְנִשְׁתַּחֲרַר הָעֶבֶד - חֵיבִין לְשִׁלָּם.

וְט, חֲחוּתְךָ יִבְלַת שֶׁל חֲבָרוֹ וְעוֹמֵד לְחֲתֻכָּהּ,
לֹא יֵאמֵר לוֹ: "תֵּן לִי מָה שֶׁחִבַּלְתָּ בִּי". אֲלֵא
נּוֹתֵן כָּל בְּשִׁתּוֹ! הַקּוֹצֵץ נְטִיעוֹתָיו שֶׁל
חֲבָרוֹ, וְעֵתִיד לְקַצֵּץ, לֹא יֵאמֵר לוֹ: "תֵּן לִי
מָה שֶׁחִבַּלְתָּ בִּי". אֲלֵא נּוֹתֵן לוֹ כָּל נֹזֵק!

וְי, אֵין שְׁמִין בֵּית קַב מִפְּנֵי שְׂמִשְׁבִּיחוֹ, וְלֹא
בֵּית כּוֹר מִפְּנֵי שְׁפוּגָם, אֲלֵא שְׁמִין בֵּית סָאָה
פְּחוּתָהּ בְּאוֹתָהּ שְׂדֵה, כְּמָה הִיָּתָה יָפָה, כְּמָה
הִיא יָפָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יְהוּדָה אָמַר מִשׁוּם
רַבִּי שְׁמַעוֹן: בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְן
שְׂאֲכָלָה? חֲזוּרֵי תְּאֲנִים אוֹ שֶׁקִּטְפָה לְלוּבֵי
גְּפָנִים, אֲבָל אִם אֲכָלָה פְּגִים אוֹ בֶסֶר -
רוֹאִין אוֹתָן כְּאֵלוֹ הֵן פְּרוֹת גְּמוּרִין. רַבִּי
יְהוּדָה אוֹמֵר מִשׁוּם רַבִּי עֲקִיבָה: אֲכָלָה
פְּרוֹת נְטוּעוֹת - שְׁמִין לָהֶם נְטוּעוֹת. נְטִיעוֹת
עֲצָמָן - שְׁמִין אוֹתוֹ בֵּית סָאָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן
בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשׁוּם רַבִּי עֲקִיבָה: תְּבוּאָה
שְׂלָא הִבִּיאָה שְׁלִישׁ - הָרִי הִיא כְּנִטְיעוֹת.

פֶּטוּר. וְאִם נִכְנַס בְּרִשּׁוֹת - בְּעַל הַחֲנוּת חֵיב. פּוֹעֵל שֶׁנִּכְנַס לְחֶצֶר בְּעַל הַבַּיִת שְׁלֵא בְּרִשּׁוֹת, אָף עַל פִּי שֵׁישׁ לוֹ רִשּׁוֹת לְכַנֵּס וּלְהַגְבוֹת אֶת שְׁכָרוֹ. נִגְחוּ שׁוּרוֹ שֶׁל בְּעַל הַבַּיִת, אוֹ שֶׁנִּשְׁכַּחוּ כָּלבוֹ שֶׁל בְּעַל הַבַּיִת - פֶּטוּר. וְאִם אָמַר לוֹ: "הַכֵּנֶס" - בְּעַל הַבַּיִת חֵיב.

גָּמַל שֶׁטָּעוּן פֶּשְׁתָּן וְעוֹבֵר בְּרִשּׁוֹת הַרְבִּים, וְנִכְנַס בְּפִשְׁתָּנוֹ לְתוֹךְ הַחֲנוּת, וְדָלְקָה בְּנֵרוֹ שֶׁל חֲנוּיָו, וְהִדְלִיק אֶת הַבִּירָה, מִן הָאֲגָף וְלַחוּץ - חֲנוּיָו חֵיב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: אִם הֵיחָד לִפְנֵי אֲצִטָּה⁴ וְהִדְלִיק - פֶּטוּר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אָף עַל פִּי שֶׁהֵיחָד לִפְנֵי אֲצִטָּה, וְהִדְלִיק - חֵיב. וְכֵן הִיָּה רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: בְּנֵר חֲנֻכָּה - פֶּטוּר, מִפְּנֵי שֶׁהֵנִיחַ בְּרִשּׁוֹת. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: בֵּין זֶה וּבֵין זֶה - חֵיב, כְּגוֹן אֵלּוֹ מְסַכְכִּין עַל פְּתָחֵי חֲנוּיּוֹתֵיהֶן בְּרִשּׁוֹת הַרְבִּים בְּחָג, אָף עַל פִּי שֵׁישׁ לְהֵן רִשּׁוֹת, וּבֵא אַחַר וְהִזַּק בְּהֵן - הֲרִי זֶה חֵיב.

וַיֵּד חֲמֵר בְּשׁוּר שְׁאִין בְּבוּר, וּבְכוּר שְׁאִין בְּשׁוּר, שֶׁהַשׁוּר חֵיב בְּכַפֵּר וְחֵיב בְּשִׁלְשִׁים שֶׁל עֶבֶד. וְנִגְמַר דִּינוֹ - אֲסוּר בְּהִנָּאָה וְדָרְפוֹ לִילָף וְלִהְזִיק, מֵהַ שְׁאִין כֵּן בְּבוּר. חֲמֵר בְּבוּר, שֶׁהַבוּר מוּעַד לְעוֹלָם, מֵהַ שְׁאִין כֵּן בְּשׁוּר.

חֲמֵר בְּשׁוּר שְׁאִין בָּאֵשׁ, וּבָאֵשׁ שְׁאִין בְּשׁוּר: שֶׁהַשׁוּר חֵיב בְּכוֹפְרִין, וְחֵיב בְּשִׁלְשִׁים שֶׁל עֶבֶד, וְנִגְמַר דִּינוֹ אֲסוּר בְּהִנָּאָה, וְאִם מְסוּר לְחֵרֶשׁ שׁוֹטֵה וְקָטָן - חֵיב, מֵהַ שְׁאִין כֵּן בָּאֵשׁ. חֲמֵר בָּאֵשׁ, שֶׁהָאֵשׁ מוּעַד לְעוֹלָם, מֵהַ שְׁאִין כֵּן בְּשׁוּר.

חֲמֵר בְּבוּר שְׁאִין בָּאֵשׁ, וּבָאֵשׁ שְׁאִין בְּבוּר: חֲמֵר בְּבוּר, שֶׁהַבוּר מְסוּר לְחֵרֶשׁ שׁוֹטֵה וְקָטָן - חֵיב, מֵהַ שְׁאִין כֵּן בָּאֵשׁ. חֲמֵר בָּאֵשׁ, שֶׁהָאֵשׁ דָּרְפָה לִילָף וְלִהְזִיק, וּמוּעַד לְאָכַל דָּבָר הָרְאוּי לָהּ, וְדָבָר שְׁאִין רְאוּי לָהּ, מֵהַ שְׁאִין כֵּן בְּבוּר.

וַיֵּא לִיבָה וְלִיבָתוֹ הַרוּחַ, אִם יֵשׁ בְּשִׁלּוֹ כְּדִי לְלַבּוֹת - הֲרִי זֶה חֵיב. וְאִם לֹא - הֲרִי זֶה פֶּטוּר. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: "שִׁלְּם יִשְׁלַם הַמְּבַעֵר אֶת הַבְּעֵרָה" (שְׁמוֹת כ"ב, ה) - הַכֵּל לִפְנֵי הַדְּלָקָה. הַמְּדַלֵּיק בְּתוֹךְ שִׁלּוֹ, כַּמָּה תַעֲבוּר הַדְּלָקָה? רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמַר: שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אֲמָה דֶרֶךְ רִשּׁוֹת הַרְבִּים, בְּשַׁעַת הַרוּחַ - שְׁלֹשִׁים אֲמָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: שְׁלֹשִׁים אֲמָה, וּבְשַׁעַת הַרוּחַ חֲמֵשִׁים אֲמָה. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמַר: חֲמֵשִׁים אֲמָה, וּבְשַׁעַת הַרוּחַ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אֲמָה. מַעֲשֵׂה בְּעֶרְבַּי, שֶׁקָּפְצָן הָאוּר בֵּיתָר מִשְׁלַשׁ מֵאוֹת אֲמָה וְהִזִּיק. מַעֲשֵׂה שֶׁעֲבָרָה הַדְּלָקָה אֶת הַיִּרְדֵּן³ שֶׁהֵיחָד קָשָׁה. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְן שֶׁקָּפְצָה, אֲבָל אִם הֵיחָד מְסַכְסַכֵּת וְהוֹלְכֵת, אוֹ שֶׁהָיוּ עֲצִים מְצוּיִין לָהּ, אֶפְלוֹ עַד מִל - הֲרִי זֶה חֵיב. עֲבָרָה נִהָר אוֹ גֵּדֵר אוֹ שְׁלוּלִית שֶׁהֵן רַחֲבִין שְׁמֹנֶה אֲמוֹת - פֶּטוּר.

וַיֵּב הַמְּדַלֵּיק אֶת הַגְּדִישׁ וְהָיוּ בוֹ כָּלִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: יִשְׁלַם כָּל מָה שֶׁהָיָה בְּתוֹכוֹ. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אִין מְשִׁלַּם אֶלָּא גְּדִישׁ שֶׁל חֲטִים אוֹ גְּדִישׁ שֶׁל שְׁעוּרִין. רוֹאִין אֶת מְקוֹם הַכָּלִים כְּאֵלּוֹ מְלֵא תְּבוּאָה. וּמוּדָה רַבִּי יְהוּדָה לְחֻכְמִים בְּמִשְׁאֵל מְקוֹם לְחֶבְרוֹ לְהַגְּדִישׁ, וְהִטְמִין כָּלִים, שְׁאִין מְשִׁלַּם אֶלָּא גְּדִישׁ. גְּדִישׁ שֶׁל חֲטִים וְגְּדִישׁ שֶׁל שְׁעוּרִין, וְרוֹאִין אֶת מְקוֹם הַכָּלִים כְּאֵלּוֹ מְלֵא תְּבוּאָה. הַשְּׁאִילוֹ לְגֵדֶשׁ בוֹ חֲטִין וְגֵדֶשׁ שְׁעוּרִין, שְׁעוּרִין וְגֵדֶשׁ חֲטִין - אִין מְשִׁלַּם אֶלָּא שְׁעוּרִין. הִיָּה גְּדִישׁ חֲטִין וּמְחַפָּה בְּשְׁעוּרִין, שְׁעוּרִין וּמְחַפָּה בְּחֲטִים - אִין מְשִׁלַּם אֶלָּא שְׁעוּרִין.

וַיֵּג הִיָּה אָדָם יֵשֵׁן בְּתוֹכוֹ, וְדָלַק אֶפְלוֹ שׁוּגַג - פֶּטוּר, מִפְּנֵי שֶׁנִּדְוֵן בְּנַפְשׁוֹ. נִכְנַס לְחֲנוּת שֶׁל נֶגֶר שְׁלֵא בְּרִשּׁוֹת, וַיִּצְאָת לוֹ בְּקַעַת וְטַפְחָה לוֹ בְּפָנָיו - פֶּטוּר. וְאִם נִכְנַס בְּרִשּׁוֹת - בְּעַל הַחֲנוּת חֵיב. נִכְנַס לְחֲנוּתוֹ שֶׁל נֶפֶח שְׁלֵא בְּרִשּׁוֹתוֹ, וַיִּצְאוּ נִיצוּצוֹת וְהִזִּיקוּהוּ -

⁴ סַפְסָלִים הַעוֹמְדִים עַל רַגְלִים.

³ שֶׁהֵיחָד מְרַבָּה (גִּירְסַת מְכִילֵתָא מִשְׁפָּטִים).

מִסְכַּת בְּבֵא קָמָא פְּרָק שְׁבִיעִי

ז, א הגנב - משלם תשלומי כפול, ואם טבח ומכר - משלם תשלומי ארבעה וחמשה. הגזלנים - בין כך ובין כך אין משלמין אלא קרן. שאלו תלמידיו את רבן יוחנן בן זכאי: וכי מה ראתה תורה להחמיר בגנב יותר מבגזולן? אמר להם: גזולן, השווה עבד לקונו. וגנב, חלק כבוד עבד יותר על כבוד קונו, כבכול, עשה גנב את עין העליונה שאינה רואה. ואת האזן שאינה שומעת, שנאמר (ישעיהו כט, טו): "הוי המעמיקים מה' לסתר" וגו'. ויאמרו לא יראה" וגו' (תהלים צד, ו). "אמרים אין ה' ראה אתנו עוב ה' את הארץ" (יחזקאל ט, יב). רבי מאיר אומר: משלו משל משם רבן גמליאל, למה הדבר דומה? לשנים שעשו משתה בעיר אחת, אחד קרא את בני העיר ואת המלך לא קרא, ואחד לא קרא לא המלך ולא את בני העיר, איזה מהן עונשו מרבה? זה שקרא את בני העיר ואת המלך לא קרא, עונשו מרבה יותר מן השני! אמר רבי עקיבה: מפני מה אמרו: 'טבח ומכר - משלם תשלומי ארבעה וחמשה'? מפני שנשטרש בחטא.

זב חמשה דברים היה רבן יוחנן בן זכאי אומר כמין חמר: מפני מה גלו ישראל לבבל יותר מכל הארצות כלן? מפני שבית אברהם אביהם היה משם. משלו משל, למה הדבר דומה? לאשה שקלקלה על בעלה, להיכן משלחה? לבית אביה!

בלוחות הראשונות הוא אומר (שמות לב, טז): "והלחת מעשה אלהים המה" וגו', ובשניות מעשה משה (שם): "והמכתב מכתב אלהים". משלו משל, למה הדבר דומה? למלך בשר ודם שקדש את האשה, הוא מביא את הלבבל, ואת הקלמוס, ואת הדין, ואת השטר, ואת העידים. קלקלה, היא מביאה את הכל, דיה שיתן לה המלך כתב הכר יד' שלו.

הרי הוא אומר (ויקרא ד, כב): "אשר נשיא יחטא" - אשרי הדור שהנשיא שלו מביא חטאת על שגגתו.

"ורצע אדוניו את אָנוּ במרצע" (שמות כא, ו). וכי מה נשתנה אָנוּ יתר לרצע מכל איבריו? לפי ששמעה מהר סיני (ויקרא כה, נה): "כי לי בני ישראל עבדים" - עבדי הם! ופרק ממנו על שמים והמליך עליו על בשר ודם, לפיכך אמר הכתוב: 'תבוא אָנוּ ותרצע שלא שמרה את מה ששמעה'. דבר אחר: הוא לא רצה להשתעבד לקונו - יבא וישתעבד לבנותיו.

ואומר (דברים כז, ה): "מזבח אבנים לא תניף עליהן ברזל". וכי מה ראה הכתוב לפסל את הברזל, יתר מכל מיני מתכות? מפני שהחרב נעשה ממנו, והחרב סימן פרענות, והמזבח סימן כפרה, מעבירים דבר שסימן פרענות מדבר שסימן כפרה. והלא דברים קל וחמר, ומה אבנים שאינן לא רואות ולא שומעות ולא מדברות, על שמטילות כפרה בין ישראל לאביהם שבשמים, אמר הכתוב: "לא תניף עליהן ברזל", בני תורה שהן כפרה לעולם - על אחת כמה וכמה שלא ליגע בהן אחד מכל המזיקין כלן.

הרי הוא אומר (דברים כז, ו): "אבנים שלמות תבנה את מזבח ה' אלהיך" - אבנים שמטילות שלום! והלא דברים קל וחמר, ומה אבנים שאינן לא רואות ולא שומעות ולא מדברות, על שמטילות שלום בין ישראל לאביהן שבשמים, אמר המקום: יהיו שלמים לפני בני תורה, שהן שלום בעולם - על אחת כמה וכמה שיהיו שלמים לפני המקום.

ז, ג שבעה גנבין הן: הראשון שבכלן - גונב דעת הבריות, והמסרב בחברו לאורחו⁵, ואין בלבו לקרותו, והמרבה לו בתקרובות

⁵ שִׁמְכָשׁ הַרְבֵּה מִחֲבֵרו שִׁכּוּא לְהִתְאַרֵךְ אֲצִלו, אָבֵל בְּאֵמֶת אֵין בְּלִבּוֹ לְקָרוֹתוֹ, הָרִי זֶה גּוֹנֵב דַּעְתּוֹ.

חַמְשָׁה. שֶׁה, מִפְּנֵי שְׁטוּעֵנוּ - מְשַׁלֵּם אַרְבָּעָה.

לְמַעַלְה מִהֶן, גִּנְבֵי אֶת הָאֲסוּרִין בְּהִנְיָה - שְׁפִטוּר מִלְשָׁלִים. אֶת הַשְּׁטוּרוֹת, וְאֶת הַקְּרָקְעוֹת, וְאֶת הַהִקְדָּשׁוֹת - אֵין מְשַׁלֵּם אֲלָא קָרָן. אֶת הַבְּהֵמָה, וְאֶת הָעוֹפוֹת, וְאֶת הַכְּסוּת, וְאֶת הַפְּרוֹת, וְאֶת הַכְּפָלִים - מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי כְּפָל. אִף עַל פִּי שְׁאָסוּר בְּהִנְיָה⁸ - יֵשׁ לוֹ הֵתֵר לְאַחַר זְמַן.

הַגּוֹנֵב אֶת הַשּׁוֹר, טָבַחוּ וּמָכְרוּ - מְשַׁלֵּם חַמְשָׁה. שֶׁה - מְשַׁלֵּם אַרְבָּעָה, שְׁנֵאֲמַר (שְׁמוֹת כ"א, לז): "חַמְשָׁה בְּקָר יִשְׁלַם תַּחַת הַשּׁוֹר". לְמַעַלְה מִהֶן, הַגּוֹנֵב אֶת בֶּן חוֹרִין - שְׁנֵדוֹן עָלָיו בְּנִפְשׁוֹ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: הֵרִי הוּא אוֹמֵר (מִשְׁלֵי כ"ט, ד): "חוֹלֵק עִם גִּנְבֵי שׁוֹנָא נִפְשׁוֹ" וְגו'.

מְשַׁלּוּ מְשַׁל, לְמַה הַדְּבָר דּוּמָה? לְאַחַד שְׁטוּעֵן וְיִצְא מִבֵּית חֵבְרוֹ, מְצָאוּ אֶחָד, וְאָמַר לוֹ: מַה זֶה פְּלוּנִי? אָמַר לוֹ: טוֹל חֶלְקָךָ, וְאַל תִּגִּיד! לְאַחַר זְמַן מְצָאוּ בַעַל גִּנְבָה, אָמַר לוֹ: מְשַׁבִּיעַ אֲנִי עָלֶיךָ, אִם לֹא רְאִיתָ אָדָם שֶׁשָּׁעַן כְּלִים וְיִצְא מִתּוֹךְ בֵּיתִי. אָמַר לוֹ: שְׁבוּעָה שְׁאִינִי יוֹדֵעַ מַה אָתָּה סָח; עַל זֶה נֵאֱמָר: "חוֹלֵק עִם גִּנְבֵי שׁוֹנָא נִפְשׁוֹ אֲלֵה יִשְׁמַע וְלֹא יִגִּיד".

אֲבָל הַמִּתְגַּנֵּב מֵאַחַר חֵבְרוֹ, וְהוֹלֵךְ וְשׁוֹנָה פְּרָקוֹ, אִף עַל פִּי שְׁנֵקְרָא גִנְבֵי - זוֹכָה לְעֶצְמוֹ! שְׁנֵאֲמַר (מִשְׁלֵי ו, ל): "לֹא יִבְדּוּ לְגִנְבֵי כִי יִגְנוּב" וְגו'. סוֹף שְׁמִתְמַנְה פְּרָנָס עַל הַצְּבוּר וּמְזַכָּה אֶת הַרְבִּים, וְזוֹכָה לְעֶצְמוֹ, וּמְשַׁלֵּם עַל מַה שֶּׁבִּידוֹ, שְׁנֵאֲמַר (מִשְׁלֵי ו, לא): "וְנִמְצָא יִשְׁלַם שְׁבַעֲתִים" וְגו'; וְאֵין 'שְׁבַעֲתִים' אֲלָא דְבַרֵי תוֹרָה, שְׁנֵאֲמַר (תְּהִלִּים

יודע בו שאינו מקבל, והמפתח לו חביות שמכורות לחנוני, והמעול במדות, והמשקר במשקלות, והמערב הנורה בתלתן⁶, ואת החמץ בשמן, אף על פי שאמרו אין השמן מקבל כלום⁷, לפיכך מושחין בו את המלכים, ולא עוד אלא שמעלין עליו, שאלו היה יכול לגנוב דעת העליונה - היה גונב, שכל הגונב דעת הבריות נקרא 'גנב', שנאמר (שמואל ב טו, ו): "ויגנב אבשלום את לב אנשי ישראל"; מי גדול 'גונב' או 'נגנב'? הוי אומר 'נגנב', שיודע שנגנב ושותק!

וכן מצינו, כשהיו ישראל עומדין לפני הר סיני, בקשו לגנוב דעת העליונה, שנאמר (שמות כד, ז): "כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע"; ככחול 'נגנב' הוא להם, תלמוד לומר (דברים ה, כו): "מי יתן והיה לבכם זה להם ליראה אתי" וכו'; אם תאמר שאין הכל גלוי לפניו, והלא כבר נאמר (תהלים עח, לו-לז): "ויפתוהו בפייהם ובלשוניהם יכזבו לו ולבם לא נכון עמו ולא נאמנו בבריתו", אף על פי כן (שם פסוק לח): "והוא רחום יכפר עון" וכו'; ואומר (משלי כו, כג): "כסף סיגים מצפה על חרש שפתים דלקים ולב רע".

רבי מאיר אומר: בוא וראה כמה חביבה מלאכה לפני מי שאמר והיה העולם, שור מפני שבטלו ממלאכתו - משלם חמשה. שֶׁה מפְּנֵי שְׁאֵין לוֹ מְלָאכָה - מְשַׁלֵּם אַרְבָּעָה. רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זְכַאִי אוֹמֵר: בּוֹא וּרְאֵה, כִּמָּה חָס הַמְּקוֹם עַל כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת, שׁוֹר, מִפְּנֵי שְׁמֵהֶלֶךְ בְּרַגְלָיו - מְשַׁלֵּם

⁶ נורה הוא מין צמח גרוע בטעמו ומראיתו כתלתן.

⁷ הינו שאף על פי שעצם השמן שהוא נותן לו - הוא יפה מבלי שמין פגם, אבל הוא גונב את דעתו במדתו, שסבור שנותן לו בשבילו על השלחן כלי מלא שמן, ואינו יודע שהחמץ נמצא למטה, והשמן צף על גביו.

⁸ אף על פי שפטר חמור אסור עכשו בהנאה, אבל כיון שבידו לפדותו בששה, ויש לו היתר לאחר זמן, הרי זה נחשב כאלו זה שלו. ואינו משלם, אלא מה שבין זה לזה, שהיה יכול לפדותו בששה.

יב. ז: "אמרות ה' אמרות טהורות וגו' מזקק שבעתים".

ז, גנב ונתן לאחר וטבח, גנב ונתן לאחר ומכר, גנב ונתן לאחר והחליף, גנב והקדיש, גנב ונתן במתנה, גנב ונתן בהקפה, גנב ופרע את חובו, גנב ושלח סבלונות לבית חמיו - משלם תשלומי ארבעה וחמשה. הגונב את הקטעת, ואת החגרת, ואת הסומא, הגונב של שתפין - משלם תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה. השתפין שגנבו - משלמין תשלומי כפל, ופטורים מתשלומי שלשה.

ז, הגונב טרפה ומכרה - משלם תשלומי ארבעה וחמשה. כלאים ומכרו - משלם תשלומי ארבעה וחמשה; דברי רבי שמעון. וחכמים אומרים: אין משלם אלא תשלומי כפל בלבד. רבי אליעזר אומר: הכלאים מן הרחל, ומן הגדי - משלם תשלומי ארבעה וחמשה. מן הכוי - משלם תשלומי כפל, ופטור מתשלומי שלשה.

הגונב פרה מצברת וטבחה - משלם תשלומי ארבעה וחמשה. מצברת וילדה, ואחר כך טבח את עברה - משלם תשלומי כפל ופטור מתשלומי שלשה. הגונב פרה מצברת וילדה, ואחר כך טבחה, שמנה והכחישה - משלם תשלומי כפל כשעת הגנבה. ותשלומי ארבעה וחמשה כשעת טביחה ומכירה. כחוושה והשמינה - משלם תשלומי כפל כשעת גנבה, ותשלומי ארבעה וחמשה כשעת טביחה ומכירה.

הגונב פרה וטבחה ומכרה, שור הנסקל וטבחו, עגלה צרופה וטבחה, והטובח לעבודה זרה - משלם תשלומי ארבעה וחמשה; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: עד שתהא זביחה מתרת באכילה. רבי נחוניא בן הקנה אומר: יום הכפורים הרי הוא כשבת לתשלומין.

ז, מכרה חוץ מרגלה, חוץ מקרנה, וחוץ מגזתה - משלם תשלומי ארבעה וחמשה.

רבי שמעון בן אלעזר אומר: חוץ מידה וחוץ מרגלה - משלם תשלומי כפל. חוץ מקרנה, וחוץ מגזתה - משלם תשלומי ארבעה וחמשה. רבי אומר: חוץ מדבר שהנשמה תלויה בו - משלם תשלומי ארבעה וחמשה. חוץ מדבר שאין הנשמה תלויה בו - משלם תשלומי כפל, ואין משלם תשלומי ארבעה וחמשה.

ז, גנב ברשות וטבח ומכר, אם הגביה ונתן לפדיון בנו - הרי זה חיב. ואם לאו - פטור. נתן לפדיון בנו, לבעל חובו, ולאשה בכתבתה - לא עשה כלום. הגביה ונתנו לפדיון בנו ולבעל חובו, ולאשה בכתבתה - מה שעשה עשוי. היה עומד ברשות הרבים, וטבח ומכר - אין משלם אלא קרן.

ז, הגונב תרומה ומעשר שני - משלם תשלומי כפל, את השטרות ואת הקרקעות ואת ההקדשות, אחד קדשי קדשים ואחד קדשים קלים - אין משלם אלא קרן. רבי יוסי הגלילי אומר: קדשים קלים כהדיוט, ושאר כל הקדשים - אין משלם אלא קרן. בן עזאי אומר: בכור כהדיוט, ושאר כל הקדשים - אין משלם אלא קרן. אבא יוסי בן דוסאי אמר משם רבי יוסי בן הגלילי: שלמים כהדיוט, ושאר כל הקדשים - אין משלם אלא קרן.

ז, שנים מעידין בו שגנב, ושנים מעידין בו שטבח ומכר, נמצאו זוממין - על טביחה ומכירה הוא משלם תשלומי כפל, והן משלמין תשלומי שלשה. נמצאו זוממין - על הגנבה הוא פטור, והן משלמין תשלומי כפל. נמצאו זוממין על זה ועל זה - חייבין, ועל זה נאמר (דברים יט, ט): "ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו".

שנים מעידין בו שגנב, והן מעידין בו שטבח ומכר, נמצאו זוממין - על הטביחה הוא משלם תשלומי כפל, והן משלמין תשלומי שלשה. אומר רבי יוסי: במה דברים אמורים? בזמן שהן שתי עדיות,

אַצְלָךְ? וְאָמַר לוֹ: אֵינִי יוֹדֵעַ מַה אַתָּה סָח! אוֹ שְׂאָמַר לוֹ שְׂאָבֵד, וְהַעֲדִים מְעִידִים בּוֹ שְׂאָכְלוּ - אֵין מְשָׁלֵם אֶלָּא קֶרֶן. הוֹדָה, בֵּין מְשָׁבְאוֹ עֲדִים וּבֵין עַד שְׁלֵא בָּאוּ עֲדִים - אֵין מְשָׁלֵם אֶלָּא קֶרֶן.

הֵיכֵן שׁוֹרֵי שְׁגַנְבֵתָּ? וְאָמַר לוֹ: אַתָּה מְכַרְתּוּ לִי, אַתָּה נִתְתּוּ לִי בְּמִתְנָה; אַבִּיךָ מְכַר לִי, אַבִּיךָ נִתְּנוּ לִי בְּמִתְנָה; מְשִׁבֵיעָךְ אֲנִי, וְאָמַר: אָמֵן, וְהַעֲדִים מְעִידִין בּוֹ שְׁגַנְבּוּ, וּטְבַחוּ וּמְכָרוּ - מְשָׁלֵם תְּשִׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. הוֹדָה לְאַחַר שְׁבוּעָה, אוֹ עַד שְׁלֵא בָּאוּ עֲדִים - מְשָׁלֵם קֶרֶן וַחֲמִשׁ וְאַשֶּׁם. מְשָׁבְאוֹ עֲדִים - מְשָׁלֵם תְּשִׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה וְאַשֶּׁם.

ח, הֵיכֵן שׁוֹרֵי שְׁגַנְבֵתָּ? וְאָמַר: תּוֹעָה מְצָאֲתִי וּטְבַחְתִּיו. מְשִׁבֵיעָךְ, וְאָמַר אָמֵן, וְהַעֲדִים מְעִידִים שְׁגַנְבּוּ, מֵאֲלִיו בָּא אֶצְלִי וּטְבַחְתִּיו. בְּשׁוֹק הָיָה עוֹמֵד וּטְבַחְתִּיו, מְשִׁבֵיעָךְ אֲנִי, וְאָמַר אָמֵן, וְהַעֲדִים מְעִידִים בּוֹ שְׁגַנְבּוּ - מְשָׁלֵם תְּשִׁלוּמֵי כָּפֶל וְאַשֶּׁם. הוֹדָה לְאַחַר שְׁבוּעָה, אִם עַד שְׁלֵא בָּאוּ עֲדִים הוֹדָה - מְשָׁלֵם קֶרֶן וַחֲמִשׁ וְאַשֶּׁם. וְאִם מְשָׁבְאוֹ עֲדִים הוֹדָה - מְשָׁלֵם תְּשִׁלוּמֵי כָּפֶל וְאַשֶּׁם. הֵיכֵן שׁוֹרֵי שֶׁהִפְקַדְתִּי אֶצְלָךְ? אָמַר: אֵינִי יוֹדֵעַ מַה אַתָּה סָח, אוֹ שְׂאָמַר לוֹ: אָבֵד, מְשִׁבֵיעָךְ אֲנִי, וְאָמַר אָמֵן, וְהַעֲדִים מְעִידִים בּוֹ שְׂאָכְלוּ - אֵין מְשָׁלֵם אֶלָּא קֶרֶן. הוֹדָה לְאַחַר שְׁבוּעָה, בֵּין מְשָׁבְאוֹ עֲדִים וּבֵין עַד שְׁלֵא בָּאוּ עֲדִים - מְשָׁלֵם קֶרֶן וַחֲמִשׁ וְאַשֶּׁם. אָמַר לוֹ: נִגְנַב, מְשִׁבֵיעָךְ אֲנִי, וְאָמַר אָמֵן, וְהַעֲדִים מְעִידִים בּוֹ שְׁגַנְבּוּ - מְשָׁלֵם תְּשִׁלוּמֵי כָּפֶל. הוֹדָה לְאַחַר שְׁבוּעָה, עַד שְׁלֵא בָּאוּ עֲדִים - מְשָׁלֵם קֶרֶן וַחֲמִשׁ וְאַשֶּׁם. אִם מְשָׁבְאוֹ עֲדִים - מְשָׁלֵם תְּשִׁלוּמֵי כָּפֶל וְאַשֶּׁם, וַחֲוֹמָשׁוֹ עוֹלָה לוֹ מִתּוֹךְ כָּפְלוֹ; דְּבָרֵי רַבִּי יַעֲקֹב. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: כָּל הַמְשָׁלֵם אֶת הַקֶּרֶן - מְשָׁלֵם חֲמִשׁ וְאַשֶּׁם. וְכָל שֶׂאִין מְשָׁלֵם אֶת הַקֶּרֶן - אֵין מְשָׁלֵם חֲמִשׁ וְאַשֶּׁם, וְאֵין מְשָׁלֵם תְּשִׁלוּמֵי כָּפֶל וַתְּשִׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. מוֹסִיף, חֲמִשׁ וְאַשֶּׁם זֶה אֵינוֹ בָּא מִכַּח בְּעָלִים אֶלָּא מִכַּח שְׁבוּעָה.

אֲבָל אֵינָם אֶלָּא עֲדוֹת אַחַת: עֲדוֹת שְׁבֻטָּה מְקַצְתָּה - בְּטָלָה כְּלָה. נִמְצְאוּ זוֹמְמִים - עַל טְבִיחָה וּמְכִירָה הוּא פְטוּר, וְהֵן מְשָׁלְמִין תְּשִׁלוּמֵי כָּפֶל. נִמְצְאוּ זוֹמְמִין עַל זֶה וְעַל זֶה - חִיבִין. וְעַל זֶה נֵאמַר: "וְעֲשִׂיתֶם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאַחִיו".

"תֵּן לִי שׁוֹרֵי!" וְאָמַר: "אֵין לִי אֶלָּא מְעוֹת". "תֵּן לִי מְעוֹת!" וְאָמַר: "אֵין לִי אֶלָּא בְּהֵמָה". "תֵּן לִי שְׁלֹשָׁה אַרְבָּעָה שְׁוֹרִים!" וְאָמַר: "אֵין לִי אֶלָּא אֶחָד". אִם הָיָה יָפֵה כְּדָמִי בְּלֵן - שְׁמִין לוֹ.

מִסְכַּת בָּבָא קָמָא פָּרָק שְׁמִינִי

ח, א הַגּוֹנֵב נִפְשׁ מֵאַחִיו מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אֶחָד גּוֹנֵב אִישׁ וְאִשָּׁה וְגַר, וְעַבְדֵי מְשִׁחְרָר. אֶחָד אִישׁ וְאִשָּׁה וְגַר וְעַבְדֵי מְשִׁחְרָר שְׁגַנְבוּ - הָרִי אֵלוֹ חִיבִין. מְכַר, בֵּין לְאֲבִיו בֵּין לְאַחִיו, בֵּין לְאַחַד מִן הַקְּרוֹבִים - חִיב. גָּנְבוּ וְלֹא מְכָרוּ, אוֹ שְׁמְכָרוּ וְעוֹמֵד בְּשׁוֹק - פְטוּר. הַגּוֹנֵב אֶת הָעֲבָדִים - פְטוּר. שְׁנַיִם מְעִידִין בּוֹ שְׁגַנְבּוּ, וְשְׁנַיִם מְעִידִין בּוֹ שְׁמְכָרוּ, נִמְצְאוּ זוֹמְמִין עַל גְּנֵבָה - פְטוּר, וְהֵן פְטוּרִין. נִמְצְאוּ זוֹמְמִין עַל מְכִירָה - הוּא פְטוּר וְהֵן פְטוּרִין, עַל זֶה וְעַל זֶה נֵאמַר (דְּבָרִים יט): "וְעֲשִׂיתֶם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאַחִיו".

ח, הֵיכֵן שׁוֹרֵי שְׁגַנְבֵתָּ? אָמַר לוֹ: אַתָּה מְכַרְתּוּ לִי, אַתָּה נִתְתּוּ לִי בְּמִתְנָה, אַבִּיךָ מְכָרוּ לִי, אַבִּיךָ נִתְּנוּ לִי בְּמִתְנָה, וְהַעֲדִים מְעִידִין בּוֹ שְׁגַנְבּוּ וּטְבַח וּמְכָרוּ - מְשָׁלֵם תְּשִׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. הוֹדָה עַד שְׁלֵא בָּאוּ עֲדִים - אֵין מְשָׁלֵם אֶלָּא קֶרֶן. מְשָׁבְאוֹ עֲדִים - מְשָׁלֵם תְּשִׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. הֵיכֵן שׁוֹרֵי שְׁגַנְבֵתָּ? וְאָמַר לוֹ: תּוֹעָה מְצָאֲתִי וּטְבַחְתִּיו. וְהַעֲדִים מְעִידִים בּוֹ שְׁגַנְבּוּ וּטְבַח. מֵאֲלִיו בָּא אֶצְלִי וּטְבַחְתִּיו וְהַעֲדִים מְעִידִין בּוֹ שְׁגַנְבּוּ וּטְבַח וּמְכָרוּ בְּשׁוֹק. הָיָה עוֹמֵד וּטְבַחְתִּיו, וְהַעֲדִים מְעִידִין בּוֹ שְׁגַנְבּוּ וּטְבַח וּמְכָרוּ - מְשָׁלֵם תְּשִׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. הוֹדָה, בֵּין מְשָׁבְאוֹ עֲדִים וּבֵין עַד שְׁלֵא בָּאוּ עֲדִים - אֵין מְשָׁלֵם אֶלָּא קֶרֶן. הֵיכֵן שׁוֹרֵי שֶׁהִפְקַדְתִּי

יודע אני שאין בידי עון אלא זה בלבד - שעברתי על דברי חברי. אמר רבי ישמעאל שזורי, מבעלי בתים היו בית אבא, ומפני מה חרב? מפני שדנו דיני ממונות באחד, ושגדלו בהמה דקה, אף על פי כן חרש היה לנו סמוך לעיר, ושדה מפסקת בינו לעיר, שבהמה נכנסת ויוצא דרך עליה.

רועה שעשה תשובה - אין מחיבין אותו למכור כלן כאחד, אלא מוכר והולך על יד על יד, נפלו לו חזירים וכלבים בירושה - אין מחיבין אותו למכור אותן כלן כאחד, אלא מוכר והולך על יד על יד, נדר לקח לו בית ולקח לו שדה - אין מחיבין אותו לקח לו מיד, אלא עד שימצא את ההגון לו. מעשה באשה אחת שהצר לה בנה, ואמרה: קונם כל מי שישלח אלי, איני מחזירתו, וידעו בה שני בני אדם שאינן הגונים, קפצו עליה, וכא מעשה לפני חכמים, ואמרו: לא נתכונה זו אלא עד שתמצא את ההגון לה.

ח,ה כשם שאין מגדלין בהמה דקה - כן אין מגדלין חיה דקה. רבי שמעון בן אלעזר אומר: מגדלין כלבים, כופרים, וחדות הסניאין, וחתולין, והקופות - דברים המנקין את הבית, אף על פי שאמרו אין מגדלין כלבים בישוב - אבל מגדלין בעירות הסמוכות לספר. בימים קושרים אותן בשלשלאות של ברזל ומתירין אותן בלילות. רבי אליעזר אומר: המגדל כלבים כמגדל חזירין.

ח,ו צד אדם יוני שובך מתוך שלו. אימתי? בזמן שהושיבין כתקנתן. לא הושיבין כתקנתן - אסור בהן, ומתיר בגדוליהם. אבל צדין חיה ועוף מכל מקום, ואין נמנעין. בראשונה שהיו שבטים כתקנן, אמרו: אין אדם פורש חרמו ומעמיד ספינתו בתוך של חבריו, אבל צדין בחפים ובמכמורים בכל מקום ואין נמנעין, ובלבד שלא יפרש את הקלע ויעמיד את הספינה.

ח,ד אין פורשין נשבין ליונין, אלא אם כן היה רחוק מן הישוב שלשים ריס. במה דברים אמורים? במדבר! אבל בישוב, אפלו מאה מיל - הרי זה אסור. אין מגדלין תרנגולין בירושלים מפני הקדשים, ואם יש להן גנה או אשפה - הרי זה מתיר, אף על פי שאמרו אין מגדלין בהמה דקה בארץ ישראל, אבל מגדלין בכור בעל מום שלשים יום. ואם היה תם - אפלו עשר שנים - הרי זה מתיר. ומה אני מקים "לא תראה את שור אחיך או שיו נדחים" וגו' (דברים כב), במדברות שביהודה במדברות שבכפר עמקין. מפני מה אמרו: אין מגדלין בהמה דקה בארץ ישראל? מפני שמביאין בהמה גסה מחוץ לארץ ואין מביאין בהמה גסה מחוץ לארץ. אף על פי שאמרו: אין מגדלין בהמה דקה בארץ ישראל, אבל מגדלין אותה קדם לרגל שלשים יום, קדם למשתה בנו שלשים יום. ולא שתהא יוצאה ורועה בשוק, אלא שתהא קשורה לכרעי המטה.

שאלו את רבן גמליאל: מהו לגדל בהמה דקה בארץ ישראל? אמר להן מקימין את העגונה שלשים יום, והטבח לוקח ומוכר, ובלבד שלא ישיר את האחרונה שבהן יתר משלשים יום.

כל האשכולות שעמדו להן לישראל, משמת משה ועד שעמד יוסי בן יועזר איש צרדה, ויוסף בן יוחנן איש ירושלים - אי אפשר לתן בהן דפי, משמת יוסי בן יועזר איש צרדה ויוסף בן יוחנן איש ירושלים, ועד שמת יהודה בן בבא שהיו כל מעשיו לשם שמים, אלא שגדל בהמה דקה. כן היה פעם אחת, חלה, נכנס רופא אצלו, אמרו לו: אין לך רפואה אלא בחלב רותח. לקח לו עז וקשרה בכרעי המטה, והיה יונק ממנה חלב רותח, שהיה גונח, פעם אחת בקשו חכמים לכנס אצלו, אמרו: היאך נכנס אצלו? שלסטים עמו בבית! וכשמת, דקדקו חכמים במעשיו, ולא מצאו בו עון, אלא זה בלבד, אף הוא אמר בשעת מיתה:

אין השבטים צדין דגים מימה של טבריה, מפני שהוא של נפתלי. ולא עוד, אלא שנותנין לו מלא חבל של חרם לדרומו של ים, שנאמר (דברים לג): "ים ודרום ירשה"; דברי רבי יוסי הגלילי. רבי עקיבה אומר: "ים" - זה ימה של סוכני. "דרום" - זה ימה של טבריא. "ירשה" - זה ים הגדול. רבי שמעון בן אלעזר אומר: תלושין שבמדבר - הרי הן של כל השבטים. ומחברין - הרי הן של אותו השבט.

וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר: אין לך כל שבט ושבט, שלא היה נוטל בהר ובשפלה ובנגב, וכן לפניהם, החתי והאמורי והכנעני והפריזי והחוי והיבוסים - ירדן שבארץ ישראל, שנאמר (יהושע יג): "הירדן וגבול". ואומר (במדבר לד): "ומעבר לירדן ירחו קדמה מזרחה ירדן שבירחו"; דברי רבי יהודה.

רבי שמעון בן יוחאי אומר: הרי הוא אומר (במדבר לה): "כי אתם עוברים את הירדן ארצה כנען", פיון שאתם עוברים את הירדן הרי אתם בארץ כנען. רבי אלעזר ברבי יוסי אומר: תחומי ארץ ישראל שבכתיבים - נדונין בארץ ישראל.

מסכת בבא קמא פרק תשיעי

טא השור, והבור, והמבעה, וההבער, שומר חנם והשואל, נושא שכר והשוכר, נזק צער ורפוי ושבת ובשת. חבל בו חמשה - נותן לו חמשה. אינו אלא ארבעה - נותן לו ארבעה. אינו אלא שלשה - נותן לו שלשה. אינו אלא שנים - נותן לו שנים. אינו אלא אחד - נותן לו אחד.

בגזק כיצד? הפהו וקטע ידו, וקטע רגלו, אין רואין אותו כאלו עושה סלע ביום, וכאלו עושה מנה ביום, אלא רואין אותן כאלו חגר שומר קשואין. ואם תאמר: לקתה מדת הדין? מדת הדין לא לקתה! שכבר נותן לו דמי ידו ודמי רגלו. אבל הפהו וצמתה ידו. הפהו וצמתה רגלו -

רואין אותו כאלו עושה סלע ביום - נותן לו סלע ביום. מנה - נותנין לו מנה ביום, ונותנין לו כל נזקו. ובכללן - שמין ונותנין לו מיד. לפיכך אם מתנונה והולך, אפלו חמש שנים - אין לו אלא מה שאמדהו, הבריא - נותן לו מה שאמדהו, עד כמה נותן לו? עד כדי שיבריא. כן עזאי אומר: נותן לו. זכה מזון. עלו בו צמחים מחמת המכה ונסתרה המכה - חייב לרפאותו, וחייב לתן לו דמי שבתו. שלא מחמת המכה או שעבר על דברי הרופא - פטור.

רבי יהודה אומר: אפלו עלו בו צמחים מחמת המכה, ונסתרה המכה - חייב לרפאותו, ופטור מלתן שבתו. וחכמים אומרים: כל שחייב לרפאותו - חייב לתן לו שבתו. וכל שפטור מלרפאותו - פטור מלתן לו שבתו.

טב המכה את חברו ואמדהו למיתה - אומדין אותו לחיים. לחיים - אין אומדין אותו למיתה. אמדהו למיתה - חייב מיתה ופטור מן הממון. אמדהו לממון - חייב ממון ופטור מן המיתה. אמדהו למיתה והקל ממה שהיו - אומדים אותו לממון שניה. מאימתי נותן לו? משעה שהכהו אמדהו לחיים - משלם נזק צער רפוי ושבת ובשת ליורשין. אמדהו למיתה והקל ממה שהיה, הכביד ואחר כך מת - אומדים אותו, אם מחמת מכה ראשונה מת - הרי זה חייב. ואם לאו - הרי זה פטור. רבי נחמיה אומר: אפלו מת מחמת מכה ראשונה - פטור.

ועוד זו דרש רבי נחמיה (שמות כא): "אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו ונקה המכה", וכי עלתה על לב שיהא זה מהלך בשוק, וזה נהרג על ידו, אלא אפלו מת מחמת מכה ראשונה - פטור.

טג החובל בכנו ובתו גדולים - חייב בכל. בעבדו ושפחתו העברים של אחרים - מוציאין מידו. ושל בתו - נותנין לה מיד. ושל בנו - עושה לו בהן סגלה מיד. בכניו

פִּטוּרֵינִי. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֶעָזָר אָמַר: אִף הוּא שְׁחָבַל בְּאַחֲרִים - פִּטוּר, שְׁאִין מִחֲזִירִין אוֹתוֹ לְאַמִּידַת בֵּית דִּין. מֵעַתָּה הַרְדֵּף אַחַר חֲבֵרוֹ לְהַרְגוֹ, וְנִהְפֵךְ הַנֶּרְדֵּף וְחָבַל בּוֹ, אוֹ שְׁחָבְלוּ בּוֹ אַחֲרִים - פִּטוּרֵינִי. שְׁנָאֵמַר (בַּמְדַּבֵּר לַה): "וְלֹא תִקְחוּ כִפֹּר לְנַפְשׁ רֹצֵחַ".

הַרְגוּ וְהַרְגוּ אֶת בְּהֵמַתּוֹ כְּאַחַד, וְקָטַע אֶת יָדוֹ כְּאַחַד. הַרְגוּ וְסָמְא אֶת עֵינָיו כְּאַחַד - פִּטוּר, שְׁנָאֵמַר (שְׁמוֹת כ"א): "וְלֹא יִהְיֶה אֶסּוֹן עֲנוּשׁ יַעֲנֹשׁ". הֵא אִם יֵשׁ אֶסּוֹן - אִין נַעֲנֹשׁ. אָבַל הַרְגוּ אֶת בְּהֵמַתּוֹ וְאַחַר כֶּךָ הַרְגוּ. קָטַע אֶת יָדוֹ וְאַחַר כֶּךָ הַרְגוּ. סָמְא אֶת עֵינָיו וְאַחַר כֶּךָ הַרְגוּ - חֵיב, שְׁנָאֵמַר (שְׁמוֹת כ"ב): "דְּמִים לוֹ שְׁלֵם יִשְׁלֵם". זֶה הַכֶּלֶל: כָּל שְׁחָלָה עָלָיו מִיתָה וְתִשְׁלוּמִין כְּאַחַד - פִּטוּר. מִיתָה וְאַחַר כֶּךָ תִשְׁלוּמִין, תִשְׁלוּמִין וְאַחַר כֶּךָ מִיתָה - הַרִי זֶה חֵיב.

טו, הַחֹבֵל בְּאֲבִיו וְאִמּוֹ וְעָשָׂה בְּהֵן חֲבוּרָה, אָפְלוּ שׁוּגְג - פִּטוּר, מִפְּנֵי שְׁנֵדוֹן בְּנַפְשׁוֹ. הַרְבֵּעַ וְהַנְרַבֵּעַ, אָפְלוּ שׁוּגְג - פִּטוּר. מִפְּנֵי שְׁנֵדוֹן בְּגוֹפּוֹ. הַדְּלִיק גְּדִישׁ שֶׁל חֲבֵרוֹ בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, אָפְלוּ שׁוּגְג - פִּטוּר, מִפְּנֵי שְׁנֵדוֹן בְּנַפְשׁוֹ. הַגּוֹנֵב כִּיסוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, וְהוֹצִיאוֹ בְּשֵׁבֶת - הַרִי זֶה חֵיב, שְׁכַפֵּר נִתְחַיֵּב בְּגִנְבַת הַכִּיס עַד שֶׁלֹּא תִבֵּא שִׁבְתָּ. אִם הִיָּה מְגֵרֵר בּוֹ וְיֹצֵא - פִּטוּר. הַעוֹשֶׂה מוֹם בְּמַקְדָּשֵׁין - אִין מְשַׁלֵּם אֱלֹא חֲצֵי נֹזֵק.

טז, הִכָּה אֶת הָאִשָּׁה וְיִצְאוּ יַלְדֶיהָ - מְשַׁלֵּם נֹזֵק צַעַר רַפּוּי שִׁבְתָּ וּבִשְׁתָּ לְאִשָּׁה, וְיִלְדוֹת לְבַעַל, שְׁנָאֵמַר (שְׁמוֹת כ"א): "וְנִגְפּוֹ אִשָּׁה הָרָה"; מַה תִּלְמוּד לֹאמַר הָרָה? וְיִלְדוֹת - לְבַעַל הַרְיוֹן. נִתְגַּרְשָׁה מִזֶּה וּנְשֵׂאת לָזֶה, נִתְגַּרְשָׁה מִזֶּה וּנְשֵׂאת לָזֶה, וְיִתֵּהּ מֵעֵבֶרֶת מְגֵרֵר וְעַבְדֵּי מִשְׁחָרֵר, וְיִלְדוֹת שֶׁל גֵּר וְעַבְדֵּי מִשְׁחָרֵר, לְפִיכֶךָ אִם מֵת - הַרִי זֶה זָכָה.

טח, הַחֹבֵל בְּעַבְדּוֹ וּשְׁפָחָתוֹ הַעֲבָרִים, בֵּינוֹ לְבֵינָן - הַרִי אֵלּוֹ נִשְׁבְּעִין וְנוֹטְלִין. הַחֹבֵל בְּעַבְדּוֹ וּשְׁפָחָתוֹ הַכְּנַעֲנִים בֵּינוֹ לְבֵינָן -

וּבְנוֹתָיו קְטָנִים שֶׁל עֲצָמוֹ - פִּטוּר מִן הַכֹּל. הַחֹבֵל בְּבֵתוֹ קְטָנָה - נֹזֵקָה שְׁלֵה, וְהַשָּׂאֵר - הַרִי זֶה פִּטוּר. חָבְלוּ בָּהּ אַחֲרִים - נֹזֵקָה שְׁלֵה, וְהַשָּׂאֵר עוֹשֶׂה לָּהּ בְּהֵן סְגִלָּה. וְאִם מֵתָה - אֲבִיהָ יוֹרְשָׁה. הַחֹבֵל בְּכֵנוֹ גְּדוֹל - חֵיב כֹּכַל. בְּעַבְדּוֹ וּשְׁפָחָתוֹ הַכְּנַעֲנִים - חֵיב כֹּכַל וּפִטוּר מִן הַשִּׁבְתָּ, מִפְּנֵי שְׁשִׁבְתּוֹ שְׁלוֹ. חָבַל יֵתֵר מִן הַרְאוּי לָהֵן - הַרִי זֶה חֵיב.

הָאֵב הַמְכָּה אֶת בְּנוֹ, וְהָרַב הַרְוּדָה אֶת תְּלָמִידוֹ, וְכִלְזָן שֶׁהִכּוֹ וּשְׁהִזִּיקוֹ - הַרִי אֵלּוֹ פִּטוּרֵינִי. חָבְלוּ יֵתֵר מִן הַרְאוּי לָהֵן - הַרִי אֵלּוֹ חֵיבִין. שְׁלִיחַ בֵּית דִּין שֶׁהִכָּה בְּרִשׁוֹת בֵּית דִּין וְהִזִּיק - פִּטוּר. אָבַל חָבַל יֵתֵר מִן הַרְאוּי לוֹ - הַרִי זֶה חֵיב. רֹפֵא אֲמָן שֶׁרָפֵא בְּרִשׁוֹת בֵּית דִּין וְהִזִּיק - פִּטוּר. חָבַל יֵתֵר מִן הַרְאוּי לוֹ - הַרִי זֶה חֵיב.

טד, הַמְכִּישׁ אֶת חֲבֵרוֹ עָרוֹם - הַרִי זֶה חֵיב, וְאִינוֹ דוֹמָה מְכִישׁוֹ עָרוֹם לְמְכִישׁוֹ לְבוּשׁ. בִּישׁוֹ בְּמַרְחֵץ - הַרִי זֶה חֵיב, וְאִינוֹ דוֹמָה מְכִישׁוֹ בְּמַרְחֵץ לְמְכִישׁוֹ בְּשׁוּק. וְאִינוֹ דוֹמָה הַמְתַּבִּישׁ מִן הַיָּקָר לְמְתַבִּישׁ מִן הַפָּגוּם. וְאִינוֹ דוֹמָה גְּדוֹל הַמְתַּבִּישׁ לְקָטָן הַמְתַּבִּישׁ. הַחֹבֵל בְּחֵרֶשׁ שׁוֹטֵה וְקָטָן - חֵיב בְּאַרְבָּעָה דְבָרִים וּפִטוּר מִן הַבִּשְׁתָּ, מִפְּנֵי שְׁאִין לָהֵן בִּשְׁתָּ. רַבִּי אֹמַר: חֵרֶשׁ יֵשׁ לוֹ בִּשְׁתָּ, קָטָן אִין לוֹ בִּשְׁתָּ. הַחֹבֵל שׁוֹטֵה, פְּעֻמִּים יֵשׁ לוֹ בִּשְׁתָּ וּפְעֻמִּים אִין לוֹ בִּשְׁתָּ. סוּמָא - רַבִּי יְהוּדָה אֹמַר: אִין לוֹ בִּשְׁתָּ. וְחַכְמַיִם אֹמְרִים: יֵשׁ לוֹ בִּשְׁתָּ.

טה, הַחֹבֵל בְּאִשְׁתּוֹ, בֵּין שְׁחָבַל בָּהּ הוּא, בֵּין שְׁחָבְלוּ בָּהּ אַחֲרִים - מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ וְיִלְקַח בְּהֵן קַרְקָעוֹת, וְהוּא אוֹכַל פְּרוֹת. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתִירָה אֹמַר: בִּשְׁתָּ שְׁבִסְתֵּר - לָהּ שְׁנֵי חֲלָקִים וְלוֹ אֶחָד. בִּשְׁתָּ שְׁבִגְלוּי - לוֹ שְׁנֵי חֲלָקִים וְלָהּ אֶחָד. שְׁלוֹ - נוֹתְנִין לוֹ מִיָּד. וְשְׁלָהּ - יִלְקַח בְּהֵן קַרְקָע וְהוּא אוֹכַל פְּרוֹת.

הַחֹבֵל בְּחֵיבִי גְלִיּוֹת בֵּית דִּין - חֵיב כֹּכַל. בְּחֵיבִי מִיתוֹת בֵּית דִּין, עַד שֶׁלֹּא נִגְמַר דִּינוֹ - חֵיב. מִשְׁנַגְמַר דִּינוֹ - פִּטוּר. הַיּוֹצֵא לְהַרְגַּ וְחָבַל בְּאַחֲרִים - חֵיב. חָבְלוּ בּוֹ אַחֲרִים -

פֶּטוּר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא קָנָס. הַמֶּכֶּה אֶת עַבְדּוֹ, מָכְרוּ לְאַחַר וְמֵת - פֶּטוּר, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כ"א): "וְהִכְהוּ וְמֵת תַּחַת יָדוֹ", עַד שֶׁתִּהְיֶה מִכְתּוֹ וּמִיתָתוֹ בְּרִשׁוֹתוֹ. עַבְדֵּי שֶׁחָבַל בְּעַצְמוֹ - יוֹצֵא לְחֵרוֹת, וְנוֹתֵן לְרַבּוֹ. הָאִשָּׁה שֶׁחָבַלָּה בְּכַעֲלָהּ - אֵין מִפְּסֻדַת כְּתַבְתָּהּ כְּלוּם. וְכִשֶּׁם שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לָהּ לְמַכּוֹר כְּתַבְתָּהּ וְהִיא תַּחֲתִיו - כֵּן אֵין מִפְּסֻדַת כְּתַבְתָּהּ וְהִיא תַּחֲתִיו.

ט, יא הַחוֹבֵל בַּחֲבֵרוֹ, אֵף עַל פִּי שֶׁלֹּא בִקֵּשׁ הַחוֹבֵל מִן הַנֶּחָבֵל - הַנֶּחָבֵל צָרִיךְ שִׁבְקֵשׁ עֲלָיו רַחֲמִים, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרַאשִׁית כ'): "וַיִּתְפַּלֵּל אַבְרָהָם אֶל הָאֱלֹהִים".

וְכֵן אֵתָּה מוֹצֵא בְרַעֲי אֵיּוֹב, שֶׁנֶּאֱמַר (אֵיּוֹב מ"ב): "וַעֲתָה קָחוּ לָכֶם שְׁבַעַה פָּרִים וְשִׁבְעָה אֵילִים", מַה הוּא אוֹמֵר? (אֵיּוֹב מ"ב): "וְה' שָׁב אֶת שְׁבוֹת אֵיּוֹב בְּהִתְפַּלְלוֹ בְּעַד רַעְיוֹ" וְגו'.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשֵּׁם רַבֵּן גַּמְלִיאֵל: הָרִי הוּא אוֹמֵר (דְּבָרִים י"א): "וְנָתַן לָךְ רַחֲמִים וְרַחֲמֶךָ וְהִרְבֶּךָ" וְגו', זֶה סִימָן זֶהָ בִּידָךְ, כֹּל זְמַן שֶׁאֲתָּה רַחֲמָן - הִרְחַמְן מֵרַחֵם עָלֶיךָ.

הִכְהוּ בְּאַחַר יְדוֹ, בְּנִיר, וּבְפִנְקָס, בְּעוֹרוֹת שֶׁאֵין עֲבוּדִין, בְּטָמוּס שֶׁל שְׁטָרוֹת שְׁבִידוֹ - נוֹתֵן אַרְבַּע מֵאוֹת זָזוֹ, וְלֹא מִפְּנֵי שִׁמְכָה שֶׁל צַעַר, אֲלֹא מִפְּנֵי שִׁמְכָה שֶׁל בְּזִיוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים א'): "קוּמָה ה' הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהֵי כִי הִכִּיתָ אֶת כָּל אוֹיְבָי" וְגו'. (מִיכָה ד'): "בְּשִׁבְטֵי עַל הַלְחָי" וְגו' (שְׁפִיעָה א'): "גְּוֵי נִתְתִי לְמַכִּים" וְגו'.

וְכִשֶּׁם שֶׁחֵיב עַל נֹזְקֵי חֲבֵרוֹ - כֵּן הוּא חֵיב עַל נֹזְקֵי עַצְמוֹ. הֵרֵק וְטָשׁ בְּפָנָיו כִּנְגַד חֲבֵרוֹ, וְתַלֵּשׁ בְּשַׁעֲרוֹ, מְקַרַע אֶת כְּסוּתוֹ, מְשַׁבֵּר אֶת כְּלָיו, מְפַזֵּר אֶת מְעוֹתָיו בַּחֲמָתוֹ - פֶּטוּר מִדִּינֵי אָדָם וְדִינוֹ מִסוּר לְשָׁמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרַאשִׁית ט'): "וְאֵף אֶת דַּמְכֶם לְנַפְשׁוֹתֵיכֶם מִיַּד נַפְשׁוֹתֵיכֶם אֲדַרוֹשׁ".

רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשֵּׁם רַבִּי חֵלְפָאֵי בֶּן אַגְרָא שֶׁאֲמַר מִשֵּׁם רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי: מִתְּלַשׁ בְּשַׁעֲרוֹ, מְקַרַע אֶת כְּסוּתוֹ, מְשַׁבֵּר אֶת כְּלָיו, מְפַזֵּר אֶת מְעוֹתָיו בַּחֲמָתוֹ - יֵהָא בְּעֵינֶיךָ כְּעוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה, שֶׁאֵלּוּ אֲמַר לוֹ יִצְרוּ: לָךְ וְעַבְדֵי עֲבוּדַת כּוֹכָבִים - הִיא עוֹבֵד, שֶׁכֵּן הִיא עֲבוּדָתוֹ שֶׁל יִצְרָר הָרַע.

ט, ט עַבְדֵי שֶׁאֲמַר לְרַבּוֹ: "הִפְלַתְ אֶת שִׁנְי וְסַמִּיתְ אֶת עֵינַי - תֵּן לִי דְמֵי עֵינַי". הָרַב אוֹמֵר: "סַמִּיתִי אֶת עֵינֶיךָ וְהִפְלַתִי אֶת שִׁנְךָ - טוֹל דְמֵי שִׁנְךָ"; עַבְדֵי נִשְׁבַע וְנוֹטֵל. הַמוֹכֵר אֶת עַבְדּוֹ, בֵּין מִתְכַּוֵּן לוֹ וּבֵין שֶׁאֵין מִתְכַּוֵּן לוֹ, יֹצֵא בֶּן חוֹרִין. הִיא רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: בְּמִתְכַּוֵּן - יוֹצֵא בֶּן חוֹרִין, וּבְשֶׁאֵין מִתְכַּוֵּן - לֹא יֹצֵא בֶּן חוֹרִין. רַבּוֹ וְאֲמַר לוֹ: "רַפָּא אֶת עֵינַי זו", וְסַמָּא. "שִׁנְי זו", וְעַקְרָה - שֶׁחַק בּוֹ וְיֹצֵא בֶּן חוֹרִין. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: לֹא יֹצֵא בֶּן חוֹרִין. וְכֵלָן, אִם אֲמַר לְאַחַר לַעֲשׂוֹת לוֹ כֵּן - לֹא יֹצֵא בֶּן חוֹרִין. הִכְהוּ בֶּן חוֹרִין. נִגְדָה עֵינּוֹ וְאֵינוֹ רוֹאֶה, נִגְדָה אֲזָנוֹ וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ - לֹא יֹצֵא בֶּן חוֹרִין, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְהִכְהוּ" - עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה בּוֹ מַעֲשֶׂה. עַל עֵינּוֹ וְאֵינוֹ רוֹאֶה, עַל אֲזָנוֹ וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ - יֹצֵא בֶּן חוֹרִין.

הִכְהוּ עַל מַחוֹ וְיִרְדּוּ מֵיַם וְחָפוּ אֶת עֵינָיו, וְיֹצֵאוּ בְּנוֹת מֶלֶךְ וְסַמָּא אֶת עֵינָיו - יֹצֵא בֶּן חוֹרִין. הִכְהוּ עַל עֵינּוֹ וְכִהְתָּה, עַל שְׁנוֹ וְנִדְדָה, אִם הָיָה מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן - לֹא יֹצֵא בֶּן חוֹרִין. וְאִם לֹאוֹ - יֹצֵא בֶּן חוֹרִין. הִיתָה עֵינּוֹ כִּהָה וְסַמָּא, שְׁנוֹ נִדְדָה וְעַקְרָה, אִם הָיָה יְכוֹל לְשַׁתְּמֵשׁ בָּהֶן לְשַׁעֲבֵר - יֹצֵא בֶּן חוֹרִין. אִם לֹאוֹ - לֹא יֹצֵא בֶּן חוֹרִין.

ט, י הַחוֹבֵל בַּחֲבֵרוֹ וְמֵת - יִתְנוּ הַיּוֹרְשִׁין. מֵת הַנֶּחָבֵל - יִתֵּן לַיּוֹרְשִׁין. הַנֶּחָבֵל, בֵּין שִׁישׁ שֵׁם טַעֲנָה וּבֵין שֶׁאֵין שֵׁם טַעֲנָה - הָרִי זֶה נִשְׁבַע וְנוֹטֵל. רַבִּי יְהוּדָה הִיא קוֹרָא אוֹתָהּ הַכַּחֲפָח, וְכֹל זְמַן שֶׁהֵן חוֹכְכִין זֶה אֶת זֶה - הָרִי אֵלּוּ נִשְׁבַּעִין וְנוֹטְלִין. הִיא נִשׁוּף, מְקוּם שֶׁאֵין יְכוֹל לִישׁוּף אֶת עַצְמוֹ - נוֹטֵל שֶׁלֹּא

האומר: "סמא את עיני שהזיקתני"; "קטע את ידי שהזיקתני" - פטור. אנסוהו עובדי כוכבים, ונטלו ממנו בפניו - פטור. נטל ונתן להן - הרי זה חייב.

מִסְקַת בְּכֵא קמא פָּרְק עֲשִׂירִי

יא הגוזל את הפרה ועברה אצלו, ושנתה ושלשה, אפלו ארבעה וחמשה פעמים. וכן הגוזל את הרחל ונטענה אצלו וגזזה, אפלו ארבעה וחמשה פעמים. עז וחלבה אפלו ארבעה וחמשה פעמים - משלם כשעת הגזלה. רבי שמעון אומר: רואין אותן כאלו הן שומות אצל אחרים. גזל צמר ולבנו, טווי ולבנו, פשתן ונקהו. אבנים ושיפן - משלם כשעת הגזלה. רבי שמעון בן אלעזר אומר: כל דבר שהשביח הגזול - יד הגוזל על העליונה. רצה - משלם כשעת הגזלה. רצה - אומר לו: "הרי שלך לפניך".

יב גזל עבדים והזקינו, אילנות והזקינו, פרות והרקיבו, בית ונתנגע, מטבע ונפסל, זין ונתגלה, זין ונתנסף, תרומה ונטמאת, חמץ ועבר עליו הפסח, בהמה ונעבדה בה עברה, אומר לו: הרי שלך לפניך. עבדים והזקינו, ומכרן. אילנות והזקינו וקצצן. פרות והרקיבו, ומכרן. בית ונתנגע ונתצו. מטבע ונשוף. זין ונתגלה ושפכו. זין ונתנסף ושפכו. תרומה ונטמאת ושרפה. חמץ ועבר עליו הפסח ושרפו. בהמה ונעבדה בה עברה ונסקלה - משלם כשעת הגזלה.

זה הפלל: כל גזלה שהיא בעינה, ולא שנה אותה מבריתה - אומר לו: הרי שלך לפניך. ואם שנה אותה מבריתה - משלם כשעת הגזלה. והגנב לעולם משלם כשעת הגנבה.

הגוזל את המריש ובנאו בפירה; בית שמאי אומרים: יקעקע את הבירה ויטל את המריש. ובית הלל אומרים: מחשב כל מה שהיה שוה, ונותן לבעליו, מפני תקנות השבים.

יג היורד לחורבתו של חברו ובנאה שלא ברשות, וכשהוא יוצא, אמר: תן לי עצי ואבני - אין שומעין לו. רבן שמעון בן גמליאל אומר: בית שמאי אומרים: הרשות בידו. ובית הלל אומרים: אין שומעין לו. היורד לחורבתו של חברו, ובנאה שלא ברשות - שמין לו וידו על התחתונה. היורד ברשות, שמין לו וידו על העליונה. כיצד ידו על העליונה? אם השבח יתר על הוצאה - נותן לו את השבח, ואם הוצאה יתרה על השבח - נותן לו את ההוצאה.

יד נגר שקבע מסמר בשדה בתבה ובמגדל ונשבר - חייב לשלם, מפני שהוא פנושא שכר. נתן לחרש לעשות לו כסא - ועשה לו ספסל. ספסל ועשה לו כסא - יד הבעלים על העליונה; דברי רבי יהודה. רבי מאיר אומר: נותן לו דמי עציו. מודה רבי מאיר לרבי יהודה, שאם נותן לחרש לעשות לו כסא נאה, ועשה לו כעור. ספסל נאה ועשה לו כעור - שיד הבעלים על העליונה. והמוליד חטין לטחון ולא לתת, ועשאן מרסן וסבין. קמח לנחתום ועשאו פת נפולין. בשר לטבח והקדיחו - חייב לשלם מפני שהוא פנושא שכר. רבי שמעון בן גמליאל אומר: נותן לו דמי בשתו ובשת אורחיו. המוסר בהמתו לטבח ונבלה; אמן - פטור. הדיוט - חייב. ונושא שכר - בין זה ובין זה חייב. המראה דינר לשלחני ונמצא רע - חייב לשלם, מפני שהוא פנושא שכר.

יה הגוזל את חברו שוה פרוטה, ונשבע לו יוליקנו אחריו אפלו למדי. לא יתן לו לבנו ולא לשלוחו, אבל נותן הוא לשליח בית דין, ואם מת - מחזיר ליורשיו. רבי שמעון בן אלעזר אומר: בשליח בית דין שעשה נגזל ולא שליח בית דין שעשה גוזל, לפיכך אם שלח הלה ונטלה - הרי זה זכה. אמר רבי אלעזר ברבי צדוק: במה דברים אמורים? בזמן שהיתה הקרן מרבה על הוצאה, אבל אם היתה הוצאה מרבה על

הַקָּרָן - הָרִי זֶה מְשַׁלֵּם קָרָן וְחֻמֶּשׁ בְּבֵית דִּין, וּמְבִיא אֶשֶׁם עַל הַשְּׁבוּעָה.

י, פְּרוּטָה בְּקָרָן - מַעֲכָב. חֲצִי פְּרוּטָה - אֵין מַעֲכָב. חֻמֶּשׁ - כָּלוּ אֵין מַעֲכָב. מִי שֶׁזָּקֵף הַחֻמֶּשׁ - הָרִי הוּא כַחֲמֵשׁ לְכָל דְּבַר. הַגּוֹזֵל אֶת חֵבְרוֹ וְנִשְׁבַּע לוֹ - הָרִי זֶה מְשַׁלֵּם קָרָן וְחֻמֶּשׁ, וּמְבִיא אֶשֶׁם. מִת הַנִּגְזָל - מְשַׁלֵּם הַגּוֹזֵל לְיֹרְשֵׁי הַנִּגְזָל. קָרָן וְחֻמֶּשׁ וּמְבִיא אֶשֶׁם, מִת הַגּוֹזֵל - יֹרְשֵׁי הַגּוֹזֵל מְשַׁלְּמִין לַנִּגְזָל קָרָן וּפְטוּרִין מִן הַחֻמֶּשׁ, וּמִן הָאֶשֶׁם. מִתּוֹ הַגּוֹזֵל וְהַנִּגְזָל - יֹרְשֵׁי הַגּוֹזֵל מְשַׁלְּמִין לְיֹרְשֵׁי הַנִּגְזָל. קָרָן וּפְטוּרִין מִן הַחֻמֶּשׁ וּמִן הָאֶשֶׁם.

יז, רָאָה גִזְלָתוֹ שֶׁל חֵבְרוֹ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וְאִבְדָתוֹ שֶׁל חֵבְרוֹ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וְאָמַר: אֵינִי יוֹדֵעַ, וְנִעְלַמוּ מִמֶּנּוּ, בְּשַׁעֲהַ שְׁנִשְׁבַּע - פְּטוּר; שְׁנָאֲמַר (וַיִּקְרָא ה'): "וְנִשְׁבַּע עַל שְׁקָר" וְגו'. אָמַר לְבָנָיו: גִּזְלָה זֶה שֶׁל פְּלוֹנִי הִיא, אִבְדָה זֶה שֶׁל פְּלוֹנִי הִיא, בְּזִמָּן שְׁנִשְׁבַּעְעִין עַל דַּעַת אֲבִיהֶן - חֲיִבִין, עַל דַּעַת עֲצָמָן - פְּטוּרִין.

יח, הַגּוֹזֵל אֶת הָרֵבִים - חֲיִב לְהַחְזִיר לְרֵבִים. חִמַּר גִּזְלֵי הָרֵבִים מִגִּזְלֵי הַיְחִיד, שֶׁהַגּוֹזֵל אֶת הַיְחִיד - יָכוֹל לְפִיֶּסוֹ וּלְהַחְזִיר לוֹ גִּזְלוֹ. הַגּוֹזֵל אֶת הָרֵבִים - אֵין יָכוֹל לְפִיֶּסֶן וּלְהַחְזִיר לְהֵן גִּזְלָם. הַגּוֹזֵל אֶת הַנִּכְרִי - חֲיִב לְהַחְזִיר לַנִּכְרִי. חִמַּר גִּזְלֵי הַנִּכְרִי מִגִּזְלֵי יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי חִלּוֹל הַשֵּׁם. הַגּוֹזֵל אֶת הַנִּכְרִי, וְנִשְׁבַּע לוֹ וְמֵת - אֵינוֹ מִתְּכַפֵּר לוֹ, מִפְּנֵי חִלּוֹל הַשֵּׁם.

יט, דָּרַשׁ רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי בַּגּוֹזֵל אֶת הַגֵּר, וְהִיא עוֹלָה לְיִרוּשָׁלַיִם, וּמַעוֹתָיו וְאֲשָׁמוֹ בִּידוֹ, וּמִצָּאוֹ, וְזָקְפוֹ עָלָיו בְּמַלְוָה. הִבִּיא אֶת אֲשָׁמוֹ וְאַחַר כֵּךְ מֵת הַגֵּר - יִצָּא. לֹא הִסְפִּיק לְהִבִּיא אֶת אֲשָׁמוֹ עַד שִׁמַּת הַגֵּר - הָרִי זֶה צָרִיף לְהִבִּיא. וְהַמַּעוֹת - זָכָה בָהֶן. וְחֻמֶּמִים אֹמְרִים: לֹא עָשָׂה כְּלוּם, עַד שִׁתְּנָם לוֹ וַיַּחְזֹר לְטַלְטֵם מִמֶּנּוּ. דָּרַשׁ רַבִּי עֲקִיבָה כְּשָׂבָא מְזַפְרָן: בַּגּוֹזֵל אֶת הַגֵּר וְנִשְׁבַּע לוֹ, וְהִיא עוֹלָה לְיִרוּשָׁלַיִם וּמַעוֹתָיו וְאֲשָׁמוֹ בִּידוֹ, וְמֵת

בְּדָרֶךְ - הַכֶּסֶף יִנָּתֵן לְבָנָיו, וְאֶשֶׁם יִרְעָה עַד שִׁסְתָּאב, וַיִּמְכַּר, וַיִּפְּלוּ דָמָיו לְנִדְבָה, שְׁנָאֲמַר (בַּמִּדְבָּר ה'): "מִלְּבַד אֵיל הַכַּפְּרִים אֲשֶׁר יִכְפֹּר בּוֹ עָלָיו", מִי שֶׁצָּרִיף כְּפָרָה, יִצָּא זֶה שְׂאֵין צָרִיף כְּפָרָה.

נָתַן אֶת הַכֶּסֶף לְאֲנָשֵׁי מִשְׁמֵר וּמֵת - אֵין הַיּוֹרְשִׁין יָכוֹלִין לְהוֹצִיא מִיָּדָם, שְׁנָאֲמַר (בַּמִּדְבָּר ה'): "אִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן לַכֹּהֵן לוֹ יִהְיֶה", נָתַן הַכֶּסֶף לְיִהוּדִי וְאֶשֶׁם לִידְעִיָּה - יַחְזִיר הַכֶּסֶף אַחַר הָאֶשֶׁם; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְחֻמֶּמִים אֹמְרִים: אֶשֶׁם אַחַר הַכֶּסֶף. אָמַר רַבִּי: אִם כְּדָבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה - יִקְרִיבוּ בְּנֵי יְהוּדִיב אֶת הָאֶשֶׁם, לֹא נִתְּכַפֵּר לוֹ אֲלֵא אִם כֵּן קִיַּם אֶשֶׁם, יַחְזִיר הַכֶּסֶף מִבְּנֵי יְדַעִיָּה אֶצֶל בְּנֵי יְהוּדִיב, וַיִּקְרִיבוּ בְּנֵי יְהוּדִיב אֶת הָאֶשֶׁם וַיִּתְּכַפֵּר לוֹ. עֵבֶר מִשְׁמָרוֹ שֶׁל יְהוּדִיב - יַחְזִיר הָאֶשֶׁם מִבְּנֵי יְהוּדִיב אֶצֶל בְּנֵי יְדַעִיָּה, וַיִּקְרִיבוּ בְּנֵי יְדַעִיָּה אֶת הָאֶשֶׁם וַיִּתְּכַפֵּר לוֹ.

הִבִּיא אֲשָׁמוֹ וְלֹא הִבִּיא גִזְלוֹ - לֹא יִהְיֶה מְמַרְס בְּדָמוֹ עַד שִׁיבִיא גִזְלוֹ, אֲלֵא תִעֲבֹר צוּרְתּוֹ וַיִּצָּא לְבֵית הַשְּׂרָפָה. הִבִּיא אֲשָׁמוֹ וְלֹא הִבִּיא מַעֲיֵלְתּוֹ - לֹא יִהְיֶה מְמַרְס בְּדָמוֹ עַד שִׁיבִיא מַעֲיֵלְתּוֹ, אֲלֵא תִעֲבֹר צוּרְתּוֹ וַיִּצָּא לְבֵית הַשְּׂרָפָה. מִצּוֹרֵעַ שֶׁהִבִּיא חֲטָאתוֹ קָדָם לְאֲשָׁמוֹ - לֹא יִהְיֶה מְמַרְס בְּדָמוֹ, עַד שִׁיבִיא אֲשָׁמוֹ, אֲלֵא תִעֲבֹר צוּרְתּוֹ וַיִּצָּא לְבֵית הַשְּׂרָפָה.

י, גִּזְלֵי וְהַחֲלִיף, גִּזְלֵי וְהַקְדִּישׁ, גִּזְלֵי וְנָתַן בְּמִתְנָה, גִּזְלֵי וְנָתַן בְּהַקְפָּה, גִּזְלֵי וּפְרַע אֶת חוּבוֹ, גִּזְלֵי וְשָׁלַח סְבֻלוֹנוֹת לְבֵית חָמִיו - הָרִי זֶה חֲיִב. וְהַמְקַבֵּל מִמֶּנּוּ - הָרִי זֶה פְּטוּר. הַגּוֹזֵל וּמֵאֲכִיל לְבָנוֹ וּבִתּוֹ הַקִּטְנִים, לְעַבְדוֹ וּשְׁפָחָתוֹ הַכּוֹנְעָנִים - פְּטוּרִין מִלְּשַׁלֵּם. הַנִּיחַ לְהֵן אֲבִיהֶן דְּבַר שֵׁישׁ בּוֹ אַחֲרִיתוֹ - חֲיִבִין לְשַׁלֵּם. לְבָנוֹ וּבִתּוֹ הַגְּדוֹלִים, לְעַבְדוֹ וּשְׁפָחָתוֹ הַעֲבָרִים - חֲיִבִין לְשַׁלֵּם. וְאִם אָמְרוּ גְדוֹלִים: אֵין אָנּוּ יוֹדְעִים מַה חֲשָׁבוֹן עָשָׂה עִמָּכֶם אָבָא - פְּטוּרִין מִלְּשַׁלֵּם.

י,יא אין פּוֹרְטִין, לא מִתְבַּת הַמוֹכְסִין וְלֹא מְכִיס שֶׁל גְּבִיִּין, וְאִין נוֹטְלִים מֵהֶן צְדָקָה. אָבֵל פּוֹרֵט הוּא לֹו דִּינָר וּמְחִזִּיר לוֹ אֶת הַשָּׂאָר. נִתְחַלְפוּ לוֹ כָּלִים בְּבֵית הָאֶמֶן - אִינוּ רִשְׁאֵי לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן, וְיִלְךְ הֵלֵךְ וַיִּבְקֶשׂ אֶת כָּלִיו. בְּבֵית הָאָבֵל וּבְבֵית הַמִּשְׁתָּה רִשְׁאֵי לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם, וְיִלְךְ הֵלֵךְ מִיַּד וַיִּבְקֶשׂ אֶת כָּלִיו.

י,יב גִּנְבַּ שְׁנֹטֵל מִזֶּה וְנִתֵּן לָזֶה - מֵה שְׁנֹטֵל נֹטֵל, וּמֵה שְׁנֵתָן נִתֵּן. שְׁטַף נָהָר עֲצִים וְאָבְנִים וְקוֹרוֹת מִזֶּה וְנִתֵּן לָזֶה, אִם נִתְיָאֲשׁוּ הַבְּעָלִים - הָרִי אֵלֹו שְׁלָהֶם, אִם הָיִו הַבְּעָלִים מְרַדְּפִין אַחֲרֵיהֶן, אוֹ שְׁהָיִו בְּמָקוֹם אַחֵר - הָרִי אֵלֹו שֶׁל בְּעָלִים.

י,יג שְׁפָךְ זֶה אֶת יֵינוֹ וְהִצִּיל דְּבָשׁוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ - נוֹתֵן לוֹ שְׁכָרוֹ דְּמֵי הַשֵּׁב אַבְדָּה. וְאִם אָמַר לוֹ: עַל מִנֵּת שְׁאֵטֵל דְּמֵי שְׁלִי מִתּוֹךְ שְׁלָךְ - חֵיב לִתֵּן לוֹ. פָּרַק זֶה אֶת עֲצָיו וְהִצִּיל פִּשְׁתָּנוֹ - נוֹתֵן לוֹ שְׁכָרוֹ דְּמֵי הַשֵּׁב אַבְדָּה. וְאִם אָמַר: עַל מִנֵּת שְׁאֵטֵל דְּמֵי שְׁלִי מִתּוֹךְ שְׁלָךְ - חֵיב לִתֵּן לוֹ. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אוֹמֵר: תְּנָאֵי בֵּית דִּין הוּא, שְׂיֵהָא זֶה שׁוֹפֵךְ אֶת יֵינוֹ וּמִצִּיל דְּבָשׁוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, וְנוֹטֵל דְּמֵי יֵינוֹ מִתּוֹךְ דְּבָשׁוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ. וְשְׂיֵהָא זֶה מִפְּרָק עֲצוֹ וּמִצִּיל פִּשְׁתָּנוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, וְנוֹטֵל דְּמֵי עֲצוֹ מִתּוֹךְ פִּשְׁתָּנוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ.

מֵאִימְתֵי זוֹכָה אָדָם בְּנַחִיל שֶׁל דְּבוּרִים? מִשְׁתַּכְּנֵס לְקַרְפִּיפוֹ. הָרִי שְׂיִרַד נַחִילוֹ לְתוֹךְ גִּנְתּוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ וְאִין בְּעַל הַגְּנֵה מְנִיחוֹ לְהַכְּנֵס, שְׂלֹא לְשַׁבֵּר אֶת יָרְקוֹ - הָרִי זֶה יוֹרֵד עַל פְּרָחוֹ וּמִצִּיל נַחִילוֹ. וְאִם הִזִּיק - מִשְׁלֵם מֵה שְׂהִזִּיק. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אוֹמֵר: תְּנָאֵי בֵּית דִּין הוּא, שְׂיֵהָא זֶה קוֹצֵץ אֶת הַסֵּפֶה וּמִצִּיל נַחִילוֹ וְנוֹטֵל דְּמִים, שְׁעַל מִנֵּת כֵּן הַנַּחִיל לְיִשְׂרָאֵל אֶת הָאָרֶץ.

שְׁנַיִם שְׁהָיִו בְּאִין בְּמִדְבָּר, בִּיד זֶה חֲבִית שֶׁל מִים וּבִיד זֶה חֲבִית שֶׁל דְּבָשׁ, נִסְדָּקָה חֲבִית שֶׁל מִים - תְּנָאֵי בֵּית דִּין הוּא, שְׂיֵהָיָה זֶה שׁוֹפֵךְ אֶת דְּבָשׁוֹ וּמִצִּיל מִימֵיו שֶׁל חֲבֵרוֹ, וְכִשְׂיִגִיעַ לְיִשׁוּב - נוֹתֵן לוֹ דְּמֵי דְּבָשׁוֹ,

שְׁהָמִים מִחֵה בְּמִדְבָּר, וְאִין הִדְבַּשׁ מִחֵה בְּמִדְבָּר.

פוֹעֵל וְעָנִי שְׁעָלוּ בְּאִילָן, וְשָׁכְרוּ אֶת הַסֵּפֶה, אִם עָלוּ בְּמָקוֹם שְׁדָרְךָ בְּנֵי אָדָם רְגִילִין לְעֵלוֹת בּוֹ - פְּטוּרִין. וְאִם לֹאוֹ - חֵיבִין. הַגּוֹזֵל אֶת הַשְּׂדֵה וְנִטְלָה אֲנָס - יֹאמַר לוֹ: הָרִי שְׁלָךְ לְפָנֶיךָ.

י,יד הַגּוֹזֵל אֶת חֲבֵרוֹ, אוֹ שְׁלוּה הַיִּמְנוֹ, אוֹ שְׁהַפְּקִיד לוֹ בִּישׁוּב - לֹא יִחְזִיר לוֹ בְּמִדְבָּר. אָבֵל מְחִזִּיר לוֹ בְּשִׁירָה. וְהָאֲבָדָה - חוֹזֵרֵת לְבְּעָלִים בְּכָל מָקוֹם. מִי שָׁבָא בְּדָרְךָ, וְהָיָה בִּידוֹ מְעוֹת, וְרָאָה אֲנָס כֹּא כְּנָגְדוֹ, וְאָמַר לוֹ: בֹּא טוֹל אֶת אֵלֹו, שְׁאֲנִי חֵיב לָךְ. אִם קִבַּל עָלָיו - פְּטוּר. וְאִם לֹאוֹ - חֵיב. מִשְׁכֵּן לוֹ בֵּית, מִשְׁכֵּן לוֹ שְׂדֵה, וְרָאָה דְּלָקָה מְמַשְׁמֶשֶׁת וּבָאָה בְּתוֹךְ שְׁלוֹ, אָמַר לוֹ: בּוֹא וְהִצַּל אֶת שְׁאֲנֵי חֵיב לָךְ, אִם קִבַּל עָלָיו - פְּטוּר. וְאִם לֹאוֹ - חֵיב.

י,טו הַגּוֹנֵב טְלָה מִן הַדִּיר וְהִחְזִירוֹ, וְאַחַר כֵּךְ נִגְנַב כָּל הַדִּיר כְּלוֹ, אִם הוֹדִיעֵנו בּוֹ לְבְּעָלִים - פְּטוּר. וְאִם לֹאוֹ - חֵיב. הַגּוֹנֵב חֲבִית מִן הַמֶּרְתֵּף, וְהִחְזִירָהּ לְמֶרְתֵּף, וְאַחַר כֵּךְ נִגְנַב כָּל הַמֶּרְתֵּף כְּלוֹ, אִם הוֹדִיעֵנו בּוֹ לְבְּעָלִים - פְּטוּר. וְאִם לֹאוֹ - חֵיב. הִטָּה אֶת הַחֲבִית וְנִטֵּל מִמֶּנָּה רְבִיעִית וְנִשְׁבְּרָה - אִינוּ מְשַׁלֵּם אֶלָּא רְבִיעִית. הַגְּבִיָּהָה וְנִטֵּל מִמֶּנָּה רְבִיעִית, וְנִשְׁבְּרָה, אוֹ שְׂהַחְמִיצָה - מְשַׁלֵּם אֶת הַכֵּל.

הַגּוֹנֵב סֵלַע מִן הַכִּיס וְהִחְזִירָהּ לְכִיס, וְאַחַר כֵּךְ נִגְנַב כָּל הַכִּיס כְּלוֹ, אִם הוֹדִיעַ בָּהּ לְבְּעָלִים - פְּטוּר. וְאִם לֹאוֹ - חֵיב. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים? בְּזִמָּן שְׂהַחְזִירָהּ לְצְרוּרָתָהּ, אָבֵל נִטְלָה מִן הַכִּיס וְהִחְזִירָהּ לְצְרוּר, מְצְרוּר וְהִחְזִירָהּ לְכִיס - הָרִי זֶה חֵיב. הַגּוֹנֵב כִּיסוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ וְהִחְזִירוֹ לוֹ כְּשֶׁהוּא יֹשֵׁן, וְנִעַר, וְהָרִי כִיס בִּידוֹ! אִם מְכִיר אֶת שְׁלוֹ - פְּטוּר. וְאִם לֹאוֹ - חֵיב. הַגּוֹנֵב סֵלַע מִחֲבֵרוֹ בְּלֹא יוֹדַע, וְהַבְּלִיעָה לוֹ בְּחֶשְׁבוֹן - יִצָּא. "לֹא תִגְנַבוּ" - עַל מִנֵּת

למיקט. "לא תגנבו" - על מנת לשלם תשלומי כפל, ותשלומי ארבעה וחמשה.

י,טו בן בג בג אומר: לא יגנוב אדם את שלו מבית אחרים, שמא יראה כגנב. וכן היה בן בג בג אומר: לא יגנוב אדם את שלו מבית הגנב, שמא אף הוא יראה כגנב, אלא משבר את שניו ומוציא את טליתו מידו.

גנבים שנכנסו במחתרת ועשו תשובה - בלן חביב להחזיר. עשה אחד מהן תשובה - אין חייב לשלם אלא על חלקו בלבד. אם היה מוציא ונותן לפנייהם - חייב לשלם על הכל. טל דמי פרתך, טול דמי טליתך - אין שומעין לו. באמת נגנבו או אבדו - נותן לו דמיהן.

מסכת בבא קמא פרק אחד עשר

יא,א אין מקבלין פקדונות, לא מן הנשים ולא מן העבדים, ולא מן הקטנים. קבל מן האשה - יחזיר לאשה. מתה - יחזיר לבעלה. קבל מן העבד - יחזיר לעבד. מת - יחזיר לרבו. קבל מן הקטן - עושה לו בהן סגלה. מת - יחזיר לאביו. וכלן, אם אמרו בשעת מיתה - ינתן לפלוני שהן שלו - יעשה מפרש כפרושו. הבן שנושא ונותן משל אביו. וכן העבד שנושא ונותן משל רבו - הרי הן של אב, הרי הן של רבו. אם אמרו בשעת מיתה ינתנו לפלוני שהן שלו - יעשה מפרש כפרושו.

יא,ב האומר 'תנו מאתים דינר לבית הכנסת', 'תנו ספר תורה לבית הכנסת' - ינתנו לבית הכנסת הרגיל בו. ואם היו שנים והיה רגיל בשתייהן - ינתנו לשתייהן. האומר 'תנו מאתים דינר לעניים' - ינתנו לעניי אותה העיר. רבי אחא אומר: לעניי כל ישראל. האומר 'תנו שדה פלונית לעניים', לקט שכחה ופאה - לעניי אותה העיר, 'לעניי עיר פלונית' - לקט שכחה ופאה לעניי עיר אחרת. הבן שהיה אוכל משל אביו וכן שהיה אוכל משל רבו,

קוצץ ונותן פרוסה לבנו ולבתו ולעבדו של אהבו, ואינו חושש משום גזלו של בעל הבית שכך נהגו.

יא,ג לוקחין מן הנשים כלי צמר ביהודה, ואין לוקחין פרות יינות שמנים וסלתות, לא מן הנשים לא מן העבדים ולא מן הקטנים. אבא שאול אומר: לוקחין מן האשה בחמשה דינרין, כדי שתקח בהן כפה לראשה. גבאי צדקה נוטלין מהן דבר מועט בצדקה, אבל לא דבר מרבה.

יא,ד אין לוקחין, לא שמן במועט, ולא זיתים במועטין, אבל לוקחין מהן שמן במדה וזיתים במדה. רבן שמעון בן גמליאל אומר: לוקחין מן הנשים זיתים בגליל העליון, שפעמים שאדם בוש להיות יושב על פתח חנותו, ונותן לאשתו ומוכרה. הבן שמוכר בשוק, וכן העבד שמוכר בשוק - מתר לקח מהן. וכלן שאמרו להטמין אסור.

שומר פרות יושב ומוכר וסלו לפניו, יושב ושוקל ותורטני לפניו - מתר לקח מהן. וכלן שאמרו להטמין אסור. אין לוקחין מן הרועין, לא עזין ולא גזיזין ולא תלושין של צמר, אבל לוקחין מהן תפורים - שהתפורים שלהן. ולוקחין מהן חלב וגבינה במדבר אבל לא בישוב. בכל מקום לוקחין מהן ארבעה וחמשה צאן. ארבעה וחמשה גזיזין, אבל לא שתי צאן ולא שתי גזיזין. רבי יהודה אומר: לוקחין מהן ביתיות ואין לוקחין מהן מדבריות. כללו של דבר, כל שגונב הרועה ואין בעל הבית יודע בו אסור לקח ממנו. וכל שאי אפשר לו אלא אם כן בעל הבית יודע בו - מתר לקח אותו.

אין שוכרין בהמה מן הרועין, ולא פלים מן בעלי אמניות. אין שואלין בהמה מן הרועין, ולא פלים מן בעלי אמניות - הן עצמן מתרין להשתמש בהן. וכלים הנמכרים לשם חדשים - אסור להשתמש בהן.

יא,ה אין לוקחין מן הגרדי - לא קוצין,
 ולא עירין, ולא סנקאנין, ולא שירי
 פקעיות. אכל לוקחין ממנו בגד מנמר שתי
 טווי וארוג. אין לוקחין מן הצבע, לא
 אותות ולא דגמאות, ולא תלושין של צמר.
 אכל לוקחין הימנו צמר צבוע - טווי שתי
 וערב. אין לוקחין מן הסורק, מפני שאינן
 שלו. מקום שנהגו להיות שלו - הרי אלו
 שלו. בכל מקום לוקחין ממנו כר מלא
 מוכין, וכסת מלאה מספחות, ולוקחין מן
 הכובס, מוכין מפני שהן שלו. ולא יסרק
 את הבגד לשתי אלא לערבו. ולא יהא
 נותן בבגד יתר משלשה חוטין, ושני חוטין
 העליונין - הרי אלו שלו. אם היה שחור על
 גבי לבן - נוטל את הכל והן שלו. ישעיה
 איש טיראה היה נוהג בחסידות ונוטל את
 הכל. אם עתיד להשוותו, אפלו מותר -
 משוהו לארכו ואין משוהו לרחבו, מה
 שחרש - מוציא במעצד. והנפסק במגרה -
 הרי אלו של בעל הבית. מתחת המקדח
 ומתחת הרהיטני ונגרר במגרה - הרי אלו
 שלו. הנותן עורות לעבד. הקצוצין
 והתלושין - הרי אלו של בעל הבית.
 והיוצא עם שטף המים - הרי אלו שלו.
 החיט ששיר מן החוט פחות ממלא מחט,
 ומטלית פחותה משלש על שלש, והנותן
 עורות לעבדן, בלן אצל בעל הבית - הרי
 אלו של בעל הבית. מסתתי אבנים, מפסקי
 גפנים, מנקפי הגין, מנכשי זרעים בזמן
 שבעל הבית מקפיד עליהן - אסורים משום
 גזל. אין בעל הבית מקפיד עליהן - מתרין
 משום גזל. השוכר את הפועל לנקף עמו
 בהגין ולזמר עמו במזמרות. מקום שנהגו
 להיות שלו - הרי אלו שלו, של בעל הבית
 - הרי אלו של בעל הבית. ואין משנין
 ממנהג המדינה.

וַיְדַבֵּר יְ-הוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:

וּמְלִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:

דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְדָּה זָכָר וְטָמְאָה שְׁבַע־יָמִים כִּימֵי נִדַת דְּוֹתָהּ תִּטְמָא: זָכָר וְיָמֵי נִדַת דְּוֹתָהּ אַרְבָּעִים יוֹם וְיָמֵי רִיחֻק סְאוֹבְתָהּ תִּהְיֶה מְטֻמָּאת:

אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ – אָמַר רַבִּי שְׁמַלְאִי: כְּשֵׁם שֶׁיִּצְיָרְתוּ שֶׁל אָדָם אַחֵר כֹּל בְּהֵמָה חַיָּה נְעוּף בְּמַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית, כִּף תּוֹרְתוֹ נִתְפָּרֵשׁ אַחֵר תּוֹרַת בְּהֵמָה חַיָּה נְעוּף. כִּי תִזְרִיעַ – לְרַבּוֹת שֶׁאֶפְלוּ יִלְדוּ מִחוּי, שְׁנִמְחָה וְנִעֲשָׂה כְּמִין זָרַע, אִמּוֹ טָמְאָה לָדָה. כִּימֵי נִדַת דְּוֹתָהּ תִּטְמָא – כִּסְדָר כֹּל טָמְאָה הָאִמּוּרָה בְּנִדְוָהּ, מִטְמָאָה בְּטָמְאָת לָדָה, וְאֶפְלוּ נִפְתַּח הַקֶּבֶר בְּלֹא דָם. דְּוֹתָהּ – לְשׁוֹן דְּבָר הַזֶּה מְגוּפָה. לְשׁוֹן אַחֵר, לְשׁוֹן מְדוּנָה וְחֵלִי, שֶׁאִין אִשָּׁה רוֹאֶה דָם שְׁלֹא מִחֻלָּה, רֹאשֶׁה וְאַבְרִיָּה כְּבִדּוֹן עָלֶיהָ.

וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בְּשָׂר עֶרְלָתוֹ:

וּבַיּוֹמָא תְּמִינָאָה יִתְגַּזֵּר בְּשָׂרָא דְּעוֹרְלָתִיהָ:

וּשְׁלֹשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשָׁת יָמִים תִּשָּׁב בְּדָמֵי טְהָרָה בְּכָל־קֹדֶשׁ לֹא־תִגָּע וְאֶל־הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֹא עַד־מְלֵאת יְמֵי טְהָרָה:

תִּשָּׁב – אִין 'תִּשָּׁב' אֵלָּא לְשׁוֹן עַכְבָּה, כְּמוֹ: "וַתִּשָּׁבוּ בְּקֹדֶשׁ"; "וַיִּשָּׁב בְּאֵלֵי מִמְרָא". בְּדָמֵי טְהָרָה – אֵף עַל פִּי שְׂרוּאָה, טְהוּרָה. בְּדָמֵי טְהָרָה – לֹא מִפִּיק ה"א; וְהוּא שֵׁם דְּבָר, כְּמוֹ 'טְהָר'. יְמֵי טְהָרָה – מִפִּיק ה"א: יְמֵי טְהָרָה שְׁלֵה. בְּכָל קֹדֶשׁ וְכוּלִיָּה – לְרַבּוֹת אֵת הַתְּרוּמָה. לְפִי שְׁזוֹ טְבוּלַת יוֹם אָרוּךְ, שֶׁטְבִילָה לְסוּף שְׁבַע־יָמִים, וְאִין שְׁמִשָּׁה מְעַרִיב לְטְהָרָה עַד שֶׁקִּיעַת הַחֲמָה שֶׁל יוֹם אַרְבָּעִים, שֶׁלְמַחֵר תְּבִיא אֵת כַּפְרַת טְהָרָתָה. לֹא תִגָּע – אֲזַהֲרָה לְאוֹכֵל, כְּמוֹ שֶׁשְׁנִינָה בִּיבְמוֹת.

וְאִם־נִקְבְּהָ תִלֵּד וְטָמְאָה שְׁבַע־יָמִים כִּימֵי נִדַתָּהּ וּשְׁלֹשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשָׁת יָמִים תִּשָּׁב עַל־דָּמֵי טְהָרָה: וְאִם נִקְבְּתָא תִלִּיד וְתִהִי מְטֻמָּאת אַרְבַּעַת עָשָׂר כְּרִיחֻקָּה וְשִׁתִּין וְשִׁתָּא יוֹמִין תִּתִּיב עַל דָּם דְּכּוֹ:

וּבְמִלְאָתָּהּ יְמֵי טְהָרָה לְבֹן אֹו לְבַת תְּבִיא כְּבֶשׂ בֶּן־שָׁנָתוֹ לְעֹלָה וּבֶן־יוֹנָה אוֹ־תָר לְחִטָּאת אֶל־פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד אֶל־הַכְּהֵן:

וְהִקְרִיבֹוּ לִפְנֵי יְ-הוָה וְכִפֵּר עָלֶיהָ וְטְהָרָהּ מִמִּקְדָּשׁ דְּמִיָּה זֹאת תּוֹרַת הַיִּלְדוֹת לְזָכָר אוֹ לְנִקְבָּה:

וְהִקְרִיבוּ – לְמִדָּה שֶׁאִין מְעַכְבָּה מִלְּאָכּוֹל בְּקֹדֶשִׁים אֵלָּא אַחַד מֵהֶם, וְאִי זֶה הוּא? זֶה חֲטָאת, שְׁנֵאמַר: "וְכִפֵּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן וְטְהָרָה"; מִי שֶׁהוּא כָּא לְכַפֵּר, בּוֹ הַטְּהָרָה תְּלוּיָה. וְטְהָרָה – מִכָּלל שֶׁעַד כָּאן קְרוּיָה טָמְאָה.

וְאִם־לֹא תִמָּצֵא יָדָהּ דִּי שָׁה וְלִקְחָהּ שְׁתֵּי־תָרִים אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה אֶחָד לְעֹלָה וְאֶחָד לְחִטָּאת וְכִפֵּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן וְטְהָרָה:

אֶחָד לְעֹלָה וְאֶחָד לְחִטָּאת – לֹא הִקְדִּימָה הַפְּתוּב אֵלָּא לְמִקְרָאָה; אֲבָל לְהִקְרָבָה, חֲטָאת קוֹדֶם לְעוֹלָה. כִּף שְׁנִינּוּ בְּזִבְחִים בְּפָרָק 'כֹּל הַתְּדִיר'.

וַיְדַבֵּר יְ-הוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:

וּמְלִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וְלֹאֲהֲרֹן לְמִימַר:

אָדָם כִּי־יִהְיֶה בְּעוֹר־בְּשָׂרוֹ שִׂאת אוֹ־סַפְחַת אוֹ בְּהָרַת וְהָיָה בְּעוֹר־בְּשָׂרוֹ לְנֹגַע צָרַעַת וְהוּבָא אֶל־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אוֹ אֶל־אֶחָד מִבְּנָיו הַכֹּהֲנִים:

שִׂאת אוֹ סַפְחַת וְגוּמַר – שְׁמוֹת נִגְעִים הֵם, וְלִכְנוּת זוֹ מִזוֹ. בְּהָרַת – חִבְרִיבּוֹרוֹת, ט"א בְּלַעַז; וְכּוֹ: "בְּהִיר הוּא בְּשִׁחְקִים". אֵל אֲהֲרֹן וְגוּמַר – גְּזֵרַת הַפְּתוּב הִיא, שֶׁאִין טָמְאָת נִגְעִים וְטְהָרְתָן אֵלָּא עַל פִּי כֹהֵן.

וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע בְּעוֹר־הַבָּשָׂר וְשַׁעַר בְּנֹגַע הַפֶּדָּה לָבוֹן וּמֵרָאָה הַנֶּגַע עֲמַק מֵעוֹר בְּשָׂרוֹ גִּגַע צָרַעַת הוּא וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן וְטָמְא אֹתוֹ:

וַיַּחְזִי כֹהֵנָא ית מַכְתָּשָׂא בְּמִשְׁךְ בְּשָׂרִיהּ וְשַׁעֲרָא בְּמַכְתָּשָׂא אֲתֵהֱפִיד לְמַחְנֹר וּמַחְזִי מַכְתָּשָׂא עַמִּיק מִמִּשְׁךְ בְּסָרִיָּה מַכְתָּשׁ סְגִירוֹתָא הוּא וַיַּחְזִינִיָּה כֹהֵנָא וַיִּסְאַיב יתִּיהָ:

וְשַׁעַר בְּנֹגַע הַפֶּדָּה לָבוֹן – מִתְחַלָּה שְׁחֹר, וְהַפֶּדָּה לָלוֹן בְּתוֹךְ הַנֶּגַע. וּמַעוֹט שַׁעַר שְׁנַיִם. עֲמַק מֵעוֹר בְּשָׂרוֹ – כָּל מֵרָאָה לָבוֹן עֲמַק הוּא, כְּמֵרָאָה סָמָה עֲמַקָּה מִן הַצֶּל. וְטָמְא אֹתוֹ – יֹאמֵר לוֹ: "טָמְא אִתָּה"; שֶׁשַׁעַר לָבוֹן סִימָן טָמְאָה הוּא, גְּזֵרַת הַכְּתוּב.

וְאִם־בְּהֵרֵת לְבֹנֵה הוּא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְעַמְקֵי אֵינִי־מֵרָאָה מִן־הָעוֹר וְשַׁעֲרָה לֹא־הַפֶּדָּה לָבוֹן וְהַסְּגִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע שְׁבַעַת יָמִים:

וְאִם בְּהֵרָא תֹרָא הִיא בְּמִשְׁךְ בְּסָרִיָּה וְעַמִּיק לִית מַחְזֵהָ מִן מִשְׁפָּא וְשַׁעֲרָא לֹא אֲתֵהֱפִיד לְמַחְנֹר וַיִּסְגֹּר כֹּהֵנָא ית מַכְתָּשָׂא שְׁבַעַת יוֹמִין:

וְעַמְקֵי אֵינִי מֵרָאָה – לֹא יִדְעָתִי פְּרוּשׁוֹ. וְהַסְּגִיר – וַיִּסְגְּרוּ בְּבֵית אֶחָד, וְלֹא יֵרָאָה עַד סוֹף הַשְּׁבֻעָה, וַיִּזְכִּיחוּ סִימָנִים עָלָיו.

וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהִנֵּה הַנֶּגַע עֲמַד בְּעֵינָיו לֹא־פָּשָׂה הַנֶּגַע בְּעוֹר וְהַסְּגִירוֹ הַכֹּהֵן שְׁבַעַת יָמִים שְׁנִית:

וַיַּחְזִינִיָּה כֹהֵנָא בְּיוֹמָא שְׁבִיעֵאָה וְהָא מַכְתָּשָׂא קָם כְּדִ הָוָה לֹא אוֹסִיף מַכְתָּשָׂא בְּמִשְׁפָּא וַיִּסְגְּרִיָּה כֹהֵנָא שְׁבַעַת יוֹמִין תְּנִיבוֹת:

בְּעֵינָיו – כְּמֵרָאָהוּ וּבְשַׁעוֹרוֹ הִרְאִישׁוֹ. וְהַסְּגִירוֹ שְׁנִית – הָא אִם פָּשָׂה בְּשֻׁבֹעַ רִאשׁוֹן, טָמְא מִחֻלָּט.

שְׁנִי

וְרָאָה הַכֹּהֵן אֹתוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שְׁנִית וְהִנֵּה כִּהְנָה הַנֶּגַע וְלֹא־פָּשָׂה הַנֶּגַע בְּעוֹר וְטִהְרוּ הַכֹּהֵן מִסְּפַחַת הוּא וְכַבֵּס בְּגָדָיו וְטָהַר:

וַיַּחְזִי כֹהֵנָא יתִּיהָ בְּיוֹמָא שְׁבִיעֵאָה תְּנִיבוֹת וְהָא עֲמָא מַכְתָּשָׂא וְלֹא אוֹסִיף מַכְתָּשָׂא בְּמִשְׁפָּא וַיִּדְכִּינִיָּה כֹהֵנָא עֲדִיתָא הִיא וַיַּצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וַיִּדְכִּי:

כִּהְנָה – הַכִּהָה מִמֵּרְאִיתוֹ; הָא אִם עֲמַד בְּמֵרְאִיתוֹ אוֹ פָּשָׂה, טָמְא. מִסְּפַחַת – שֵׁם נֶגַע טְהוֹר. וְכַבֵּס בְּגָדָיו וְטָהַר – הוֹאִיל וְנִזְקַק לְהַסְּגֹר – נִקְרָא טָמְא, וְצָרִיד טְבִילָה.

וְאִם־פָּשָׂה תִּפְשָׂה הַמְּסַפַּחַת בְּעוֹר אַחֲרֵי הִרְאִיתוֹ אֶל־הַכֹּהֵן לְטָהַרְתּוֹ וְנִרְאָה שְׁנִית אֶל־הַכֹּהֵן:

וְאִם אוֹסְפָא תוֹסִיף עֲדִיתָא בְּמִשְׁפָּא בְּתַר דְּאַתְחִזִּי לְכֹהֵנָא לְדְכּוֹתִיָּה וַיַּתְחִזִּי תְּנִיבוֹת לְכֹהֵנָא:

וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה פָּשְׂתָה הַמְּסַפַּחַת בְּעוֹר וְטָמְאוּ הַכֹּהֵן צָרַעַת הוּא:

וַיַּחְזִי כֹהֵנָא וְהָא אוֹסִיפַת עֲדִיתָא בְּמִשְׁפָּא וַיִּסְאַבְנִיָּה כֹהֵנָא סְגִירוֹתָא הִיא:

וְטָמְאוּ הַכֹּהֵן – וּמִשְׁטָמְאוּ, הָרִי הוּא מִחֻלָּט, וְזָקוּק לְצַפְרִים וּלְתַגְלִסַּת וּלְקַרְבֵּן הָאֵמּוֹר בְּכַרְשֵׁת 'זֹאת תִּהְיֶה'. צָרַעַת הוּא – הַמְּסַפַּחַת הַזֹּאת. צָרַעַת – לְשׁוֹן נִקְבָּה; "נֶגַע" – לְשׁוֹן זָכַר.

נֶגַע צָרַעַת כִּי תִהְיֶה בְּאֲדָם וְהוּבָא אֶל־הַכֹּהֵן:

מַכְתָּשׁ סְגִירוֹ אַרְי תִּהִי בְּאַנְשָׂא וַיִּתִּיתִי לָוֶת כֹּהֵנָא:

וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה שְׂאֵת־לְבֹנֵה בְּעוֹר וְהִיא הַפִּכָּה שַׁעַר לָבוֹן וּמַחְזִית בְּשַׁר חִי בַשְּׂאֵת:

וַיַּחְזִי כֹהֵנָא וְהָא עֲמַקָּא תֹרָא בְּמִשְׁפָּא וְהִיא הַפִּכָּה שַׁעֲרָא לְמַחְנֹר וְרִשָּׁם בְּשַׁר חִי בְּעַמִּיקָתָא:

וּמַחְזִית – שִׁינְמִינִי"ט [בְּלַע"ז, שְׁנֵהֶפֶד מִקְצַת הַלָּבוֹן שְׁבִתוֹךְ הַשְּׂאֵת לְמֵרָאָה בְּשַׁר. אַף הוּא סִימָן טָמְאָה: שַׁעַר לָבוֹן בְּלֹא מַחְזִיה, וּמַחְזִיה בְּלֹא שַׁעַר לָבוֹן. וְאִף עַל פִּי שְׂלֵא נִאֲמָרָה מַחְזִיה אֵלָא בַשְּׂאֵת, אַף בְּכָל הַמֵּרְאוֹת וְתוֹלְדוֹתֵיהֶן הוּא סִימָן טָמְאָה.

צָרַעַת נוֹשְׁנֹת הוּא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְטָמְאוּ הַכֹּהֵן לֹא יִסְגְּרוּ כִּי טָמְא הוּא:

סְגִירוֹת עֲתִיקָא הִיא בְּמִשְׁךְ בְּשָׂרִיָּה וַיִּסְאַבְנִיָּה כֹהֵנָא לֹא יִסְגְּרִיָּה אַרְי מְסָאב הוּא:

צָרַעַת נוֹשְׁנֹת הוּא – מִכָּה וְשִׁנָּה הִיא פַּסַּח הַמַּחְזִיה; וְחַבּוּרָה זֹו נִרְאִית בְּרִיאָה מִלְּמַעְלָה, וְתַחֲתִיָּה מִלְּאָה לְחָה. שְׂלֵא תֹאמְר: הוֹאִיל וְעַלְתָּה מַחְזִיה, אֲטֵהֲרִנָּה.

וְאִם־פְּרוֹט תִּפְרַח הַצָּרַעַת בְּעוֹר וְכִסְתָּה הַצָּרַעַת אֶת כָּל־עוֹר הַנֶּגַע מֵרִאשׁוֹ וְעַד־רַגְלָיו לְכָל־מֵרָאָה עֵינֵי הַכֹּהֵן:

וְאִם מְסָאב תִּסְגִּי סְגִירוֹתָא בְּמִשְׁפָּא וְתַחֲפִי סְגִירוֹתָא ית כָּל מִשְׁךְ מַכְתָּשָׂא מְרִישִׂיה וְעַד רַגְלוֹהִי לְכָל חֵיזוֹ עֵינֵי כֹהֵנָא:

מראשו – של אדם, ועד רגליו. לכל מראה עיני הפהן – פרט לכהן שחשף מאורו.

וּרְאָה הַכֹּהֵן וְהִגִּיהַ כִּסְתָהּ הַצַּרְעַת אֶת-כָּל-בְּשׂוּרוֹ וַיַּחְזִי כִּהְנֵא וְהָא חֲפַת סְגִירוֹתָא יֵת כַּל בְּשָׂרִיה וַיִּדְפִּי וְטַהַר אֶת-הַנֶּגַע כִּלּוֹ הַפֶּה לְבָן טָהוֹר הוּא:
יֵת מִכְתָּשָׂא כְּלִיה אֶתְהַפִּיךְ לְמַחְנֹר דְּכִי הוּא:

וּבַיּוֹם הַרְּאוֹת בּוֹ בְּשׂוֹר חִי יִטְמָא:
וּבַיּוֹמָא דִּימַחְזִי בִּיה בְּשָׂרָא חִיָּא יְהִי מְסָאב:

וביום הראות בו בשר חי – אם צמחה בו מחנה, הרי כבר פרש שהמחנה סימן טמאה! אלא הרי שהיה הנגע באחד מעשרים וארבעה ראשי אברים, שאין מטמאין משום מחנה, לפי שאין נראה הנגע כלו באחד, ששופע אילוף ואילוף; וחסר ראש האבר ונתגלה שפועו על ידי שמו, כגון שהכריא ונעשה רחב ונראית בו המחנה; למדנו הפתוב שתטמא. **וביום הראות** – מה תלמוד לומר **וביום**? ללמד: יש יום שאמה רואה בו, ויש יום שאין אמה רואה בו; מכאן אמרו: חסו, נותנין לו כל שבעת ימי המשתה, לו ולקסותו ולביתו. וכן כרגל, נותנין לו כל ימי הרגל.

וּרְאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַבְּשׂוֹר הַחִי וְטִמְאַוּ הַבְּשׂוֹר הַחִי טִמְאָה הוּא צַרְעַת הוּא:
וַיַּחְזִי כִּהְנֵא יֵת בְּשָׂרָא חִיָּא וַיִּסְאֲבִניה בְּשָׂרָא חִיָּא מְסָאב הוּא סְגִירוֹתָא הוּא:

אוּ כִי יָשׁוּב הַבְּשׂוֹר הַחִי וְנִהַפֶּה לְלֶבָן וַבָּא אֶל-הַכֹּהֵן:
אוּ אַרְי יְתוּב בְּשָׂרָא חִיָּא וַיִּתְהַפִּיךְ לְמַחְנֹר וַיִּתִּי לְוֹת כִּהְנֵא:

צרעת הוא – הבשר ההוא; בשר לשון זכר.

וּרְאָהוּ הַכֹּהֵן וְהִגִּיהַ נִהַפֶּה הַנֶּגַע לְלֶבָן וְטַהַר הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע טָהוֹר הוּא:
וַיַּחְזִינִיה כִּהְנֵא וְהָא אֶתְהַפִּיךְ מִכְתָּשָׂא לְמַחְנֹר וַיִּדְפִּי כִּהְנֵא יֵת מִכְתָּשָׂא דְּכִי הוּא:

שלישי **פרשת צרעת השחין והמכה**

וּבְשׂוֹר כִּי-יִהְיֶה בּוֹ-בְעוּרוֹ שְׁחִין וְנִרְפָּא:
וְאֲנֹשׁ אַרְי יְהִי בִיה בְּמִשְׁפִּיה שְׁחִנָּא וַיִּתְּסִי:

שחין – לשון חמום, שנחמם הבשר בלקוי הבא לו מחמת מכה, שלא מחמת האור. ונרפא – השחין העלה ארוכה, ובמקומו העלה נגע אחר.

וְהָיָה בַּמָּקוֹם הַשְּׁחִין שְׂאֵת לְבָנָה אוּ בַהֲרַת לְבָנָה אִדְמָדְמַת וְנִרְאָה אֶל-הַכֹּהֵן:
וַיְהִי בְּאַתֵּר שְׁחִנָּא עֲמָקָא חֲנֹרָא אוּ בַהֲרַת חֲנֹרָא סְמָקָא וַיִּתְחַזִּי לְכִהְנֵא:

או בהרת לבנה אדמדמת – שאין הנגע לבן חלק, אלא פתוף ומערב בשתי מראות, לבן ואדם.

וּרְאָה הַכֹּהֵן וְהִגִּיהַ מִרְאֵה שְׁפַל מִן-הָעוֹר וְשַׁעֲרָה הַפֶּה לְבָן וְטִמְאַוּ הַכֹּהֵן גַּעַצ-צַרְעַת הוּא בְּשַׁחִין פְּרֻחָה:
וַיַּחְזִי כִּהְנֵא וְהָא מַחְזִיקָא מִפִּיךְ מִן מִשְׁפָּא וְשַׁעֲרָה אֶתְהַפִּיךְ לְמַחְנֹר וַיִּסְאֲבִניה כִּהְנֵא מִכְתָּשׁ סְגִירוֹתָא הוּא בְּשַׁחֲנָא סְגִיָּאת:

מראה שפל – אין ממשו שפל, אלא מתוף לבנוניתו הוא נראה שפל ועמק, כמראה סמה עמקה מן הצל.

וְאִם | יִרְאָנָה הַכֹּהֵן וְהִגִּיהַ אִין-בֵּה שַׁעֲרָ לְבָן וְשַׁפְּלָה אִינְנָה מִן-הָעוֹר וְהָיָא כִּהָא וְהַסְּגִירוֹ הַכֹּהֵן שְׁבַעַת יָמִים:
וְאִם יַחְזִינִיה כִּהְנֵא וְהָא לִית בֵּה שַׁעֲרָ חֲנֹר וּמִכִּיכָא לִיתְהָא מִן מִשְׁפָּא וְהָיָא עֲמָיָא וַיִּסְגְּרִניה כִּהְנֵא שְׁבַעַת יוֹמִין:

וְאִם-פְּשָׂה תִפְשָׂה בְּעוֹר וְטִמְאָה הַכֹּהֵן אֹתוֹ גַּעַצ הוּא:
וְאִם אוּסְפָּא תוּסִיף בְּמִשְׁפָּא וַיִּסְאִיב כִּהְנֵא יִתִּיה מִכְתָּשָׂא הוּא:

נגע הוא – השאת הזאת או הבהרת.

וְאִם-תִּתְחַלְתֶּיהָ תַעֲמִד הַבְּהֲרַת לָא פְּשִׂתָה צַרְבַת הַשְּׁחִין הוּא וְטַהַרוּ הַכֹּהֵן:
וְאִם בְּאַתְרָה קָמַת בַּהֲרַתָּא לָא אוּסִיפַת רִשְׁמָ שְׁחִנָּא הוּא וַיִּדְפִּינִיה כִּהְנֵא:

תחלתיה – במקומה. **צרבת השחין** – פתרגומו, "רשם שחנא"; אינו אלא רשם החמום הנכר בבשר. כל 'צרבת' – לשון רגיעת עור הנרגע מחמת חמום, כמו "ונצרכו בה כל פנים", ריטריר"א בלעז. **צרבת** – רטריימינ"ט בלעז.

רביעי

או בשׁר פִּי־הִנֵּה בְּעָרוֹ מְכוֹת־אֲשׁ וְהִיְתָה מְחִינָה
הַמְּכוֹה בַּהֲרַת לְבָנָה אֲדַמְדָּמַת אוֹ לְבָנָה:
או אָנֹשׁ אָרִי יְהִי בְּמִשְׁפִּיחַ פְּנוֹאָה דְּנוֹר וְיִהְיֶה רֶשֶׁם פְּנוֹאָה
בַּהֲרַת חֲוָרָא סְמָקָא אוֹ חֲוָרָא:

מחית המכונה – שיינימינ"ט. כשחיתתה המכונה, נהפכה לבהרת פתוקה, או לבנה חלקה. וסימני מכונה וסימני שחין שונים הם, ולמה חלקן הפתוב? לומר שאין מצטרפין זה עם זה: נולד חצי גריס בשחין וחצי גריס במכונה, לא ידונו בגריס.

וְרָאָה אֲתָה הַפְּלִין וְהִגָּה נִהְפֵּף שְׁעָר לְבָן בְּבַהֲרַת
וּמְרָאָה עֲמָק מוֹי־הַעוֹר צָרַעַת הוּא בַּמְּכוֹה פְּרָחָה
וּטְמָא אֲתוּ הַפְּלִין גִּגַע צָרַעַת הוּא:
וּיְחִזִּי יְתֵה כְּהֵנָא וְהָא אֲתֵה־פִיד שְׁעָרָא לְמַחֲוֹר בְּבַהֲרַתָּא
וּמְחִזְזָהָ עֲמִיק מִן מִשְׁפָּא סְגִירוּתָא הִיא בְּכוֹאָה סְגִיָּאת
וְיִסְאִיב יְתִיה כְּהֵנָא מְכַתֵּשׁ סְגִירוּתָא הִיא:

ואם | יראנה הפלון והגה אינו בבִּהֲרַת שְׁעָר לְבָן
וּשְׁפִלָּה אֵינְנָה מוֹי־הַעוֹר וְהוּא כְּהָה וְהַסְגִיר הַפְּלִין
שְׁבַעַת יָמִים:
ואם יחזינה כְּהֵנָא וְהָא לִית בְּבַהֲרַתָּא סְעָר חִינּוֹר
וּמְפִיכָא לִיתְהָא מִן מִשְׁפָּא וְהִיא עֲמִיָּא וְיִסְגְּרִינָה כְּהֵנָא
שְׁבַעַת יוֹמִין:

וְרָאָהוּ הַפְּלִין בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי אִם־פְּשָׁה תְּפִשָּׁה בְּעוֹר
וּטְמָא הַפְּלִין אֲתוּ גִגַע צָרַעַת הוּא:
וּיְחִזִּינָה כְּהֵנָא בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה אִם אוֹסְפָא תוֹסִיף
בְּמִשְׁפָּא וְיִסְאִיב כְּהֵנָא יְתִיה מְכַתֵּשׁ סְגִירוּתָא הִיא:

ואם באתרה קמת בהרתא לא אוסיפת במשפא והיא
עמיא עומק פְּנוֹאָה הִיא וְיִדְפִינָה כְּהֵנָא אָרִי רוֹשֶׁם
הַמְּכוֹה הוּא:
ואם באתרה קמת בהרתא לא אוסיפת במשפא והיא
עמיא עומק פְּנוֹאָה הִיא וְיִדְפִינָה כְּהֵנָא אָרִי רוֹשֶׁם
הַמְּכוֹה הוּא:

פרשת צרעת השער

חמישי

וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה פִּי־הִנֵּה בּוֹ גִּגַע בְּרֹאשׁ אוֹ בְּזָקָן:
וְגִבֹר אוֹ אִתָּא אָרִי יְהִי בֵּיה מְכַתֵּשׁא בְּרִישׁ אוֹ בְּדָקָן:

בראש או בזקן – בא הפתוב לחלק בין גגע שבמקום שער לגגע שבמקום פֶּשֶׁר: שָׁזָה – סימנו בשער לְבָן, וְזָה – סימנו בשער צָהוּב.

וְרָאָה הַפְּלִין אֲתֵי־הִנְגַע וְהִגָּה מְרָאָהוּ עֲמָק מוֹי־הַעוֹר
וּבּוֹ שְׁעָר צָהִב דָּק וּטְמָא אֲתוּ הַפְּלִין גִּתְקָא הוּא צָרַעַת
הַרְאֵשׁ אוֹ הַזָּקָן הוּא:
וּיְחִזִּי כְּהֵנָא יְתֵה מְכַתֵּשׁא וְהָא מְחִזְזָהָ עֲמִיק מִן מִשְׁפָּא
וּבֵיה שְׁעָר סוּמָק דְּעֵדֶק וְיִסְאִיב יְתִיה כְּהֵנָא גִתְקָא הוּא
סְגִירוּת רִישָׁא אוֹ דְקָנָא הוּא:

ובו שער צהב – שנהפף שער שחור שבו לצָהוּב. גִּתְקָא הוּא – כָּד שָׁמוּ שֶׁל גִּגַע שֶׁבְּמָקוֹם שְׁעָר.

וְכִי־יִרְאָה הַפְּלִין אֲתֵי־גִגַע הַנְּתָק וְהִגָּה אִין־מְרָאָהוּ
עֲמָק מוֹי־הַעוֹר וְשְׁעָר שָׁחַר אִין בּוֹ וְהַסְגִיר הַפְּלִין
אֲתֵי־גִגַע הַנְּתָק שְׁבַעַת יָמִים:
וְאָרִי יְחִזִּי כְּהֵנָא יְתֵה מְכַתֵּשׁ גִּתְקָא וְהָא לִית מְחִזְזָהָ
עֲמִיק מִן מִשְׁפָּא וְשְׁעָר אוֹפְסָא לִית בֵּיה וְיִסְגֹר כְּהֵנָא יְתֵה
מְכַתֵּשׁ גִּתְקָא שְׁבַעַת יוֹמִין:

ושער שחר אין בו – הא אם היה בו שער שחור – טָהוֹר, ואין צריך להסגר; שְׁשְׁעָר שָׁחַר – סימן טָהוֹרָה הוּא בְּנִתְקִים, כְּמוֹ שְׁנָאֲמַר: "ושער שחר צמח בו" וגומר.

וְרָאָה הַפְּלִין אֲתֵי־הִנְגַע בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהִגָּה לֹא־פְשָׁה
הַנְּתָק וְלֹא־הִנֵּה בּוֹ שְׁעָר צָהִב וּמְרָאָה הַנְּתָק אִין עֲמָק
מוֹי־הַעוֹר:
וּיְחִזִּי כְּהֵנָא יְתֵה מְכַתֵּשׁא בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא לֹא
אוֹסִיף גִּתְקָא וְלֹא הִנֵּה בֵּיה שְׁעָר סוּמָק וּמְחִזִּי גִּתְקָא
לִית עֲמִיק מִן מִשְׁפָּא:

והגה לא פשה וגומר – הא אם פשה או הנה בו שער צהב, טמא.

וְהִתְגַּלַּח וְאֲתֵי־הַנְּתָק לֹא יִגְלַח וְהַסְגִיר הַפְּלִין אֲתֵי־
הַנְּתָק שְׁבַעַת יָמִים שְׁגִיָּת:
וְיִגְלַח סְחָרְנֵי גִּתְקָא וְדַעַם גִּתְקָא לֹא יִגְלַח וְיִסְגֹר כְּהֵנָא
יְתֵה גִּתְקָא שְׁבַעַת יוֹמִין תְּגִיגוּת:

והתגלח – סביבות הנְתָק. וְאֲתֵי הַנְּתָק לֹא יִגְלַח – מניח שתי שערות סמוך לו סביב, כדי שיהא נָכַר אִם פְּשָׁה; שְׁאִם יִפְשָׁה, יַעֲבֹר הַשְּׁעָרוֹת וְיִצֵּא לְמָקוֹם הַגְּלוּם.

וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּתֶק בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי וְהִנֵּה לֹא־פָשָׁה הַנֶּתֶק בְּעוֹר וּמִרְאֵהוּ אֵינְנו עִמָּךְ מִרְהַעוֹר וְטָהַר אֹתוֹ הַכֹּהֵן וּכְבֹּס בְּגָדָיו וְטָהַר:

וַיַּחְזִי כֹהֵנָא ית נְתִיקָא בַּיּוֹמָא שְׂבִיעָאָה וְהָא לֹא אוֹסִיף נְתִיקָא בְּמִשְׁפָּא וּמְחֻזְוֵהִי לְיִתּוּהִי עִמִּיק מִן מִשְׁפָּא וַיִּדְפִּי יִתִּיה כֹּהֵנָא וַיִּצַּבֵּע לְבוּשׁוֹהִי וַיִּדְפִּי:

וְאִם־פָּשָׁה יִפְשֹׁה הַנֶּתֶק בְּעוֹר אַחֲרֵי טָהָרְתוֹ:

וְאִם אוֹסִפָּא יוֹסִיף נְתִיקָא בְּמִשְׁפָּא בְּתַר דְּכוּתִיהָ:

אַחֲרֵי טָהָרְתוֹ – אֵין לִי אֵלָא פּוֹשָׁה לְאַחַר הַפְטוֹר; מַנִּין אַף בְּסוּף שָׁבוּעַ רֵאשׁוֹן וּבְסוּף שָׁבוּעַ שְׁנִי? תַּלְמוּד לומר: פָּשָׁה יִפְשֹׁה.

וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן וְהִנֵּה פָשָׁה הַנֶּתֶק בְּעוֹר לֹא־יִבְקַר הַכֹּהֵן לְשַׁעַר הַצֹּהֵב טָמֵא הוּא:

וַיַּחְזִינִיה כֹּהֵנָא וְהָא אוֹסִיף נְתִיקָא בְּמִשְׁפָּא לֹא יִבְקַר כֹּהֵנָא לְשַׁעַר סוּמָךְ מִסָּאב הוּא:

וְאִם־בְּעֵינָיו עִמַּד הַנֶּתֶק וְשַׁעַר שְׁחַר צִמְחֵבוּ נִרְפָּא הַנֶּתֶק טָהוֹר הוּא וְטָהָרוּ הַכֹּהֵן:

וְאִם כִּד הָוָה קָם נְתִיקָא וְסַעַר אוֹפְם צִמַח בֵּיה אַתְסִי נְתִיקָא דְכִי הוּא וַיִּדְפִּינִיה כֹּהֵנָא:

וְשַׁעַר שְׁחַר – מַנִּין אַף הִרְלַךְ וְהֶאֱדָם שְׂאִינוּ צָהָב? תַּלְמוּד לומר וְשַׁעַר טָהוֹר הוּא וְטָהָרוּ הַכֹּהֵן – הָא טָמֵא שְׁטָהָרוּ הַכֹּהֵן, לֹא טָהוֹר.

וְלָמָּה צָהָב דּוּמָה? לְתַבְנִית הַנֶּהָב, "צָהָב" כְּמוֹ זָהָב, אורבל"א [בְּלַעַז.

וְאִישׁ אוֹ־אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בְּעוֹר־בְּשָׂרָם בְּהָרַת בְּהָרַת לְבָנָת:

וַגְּבַר אוֹ אִתָּא אָרִי יְהִי בְּמִשְׁךָ בְּשָׂרְהוֹן בְּהָרוּ בְּהָרוּ חוֹרָו:

בְּהָרַת – חֲכַרְבוּרוֹת.

וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה בְּעוֹר־בְּשָׂרָם בְּהָרַת כִּהוֹת לְבָנָת בְּהַק הוּא פָּרַח בְּעוֹר טָהוֹר הוּא:

וַיַּחְזִי כֹהֵנָא וְהָא בְּמִשְׁךָ בְּשָׂרְהוֹן בְּהָרוּ עִמָּנוּ חוֹרוּ בְּהַקָּא הוּא סָגִי בְּמִשְׁפָּא דְכִי הוּא:

כִּהוֹת לְבָנָת – שְׂאִין לְכוּ שְׁלָהֶן עו, אֵלָא כִּהָה. בְּהַק – כְּמוֹ לְכוּ הַנְרָאָה בְּבִשָׁר אָדָם, אָדָם שְׁקוֹרִין רו"ש בֵּין חֲכַרְבוּרוֹת אֲדַמִּימוֹתוֹ, קְרוּי בְּהַק; כְּאִישׁ עֲדָשׁוֹן, שְׂבִין עֲדָשָׁה לְעֲדָשָׁה מִכֵּהִיק הַבְּשָׂר בְּלָכוּ צַח.

שִׁישִׁי פְרִישַׁת קִרְחַת וּגְבַת

וְאִישׁ כִּי יִמְרַט רֵאשׁוֹ קִרְחַת הוּא טָהוֹר הוּא:

וַגְּבַר אָרִי יִתַּר שַׁעַר רִישִׁיהָ קִרְחַת הוּא דְכִי הוּא:

קִרְחַת הוּא טָהוֹר הוּא – טָהוֹר מִטְּמֵאת נְתִיקוֹן, שְׂאִין נִדוֹן בְּסִימְנֵי רֵאשׁ וְנָקוּן, שְׁהֵם מְקוּם שַׁעַר, אֵלָא בְּסִימְנֵי נִגְעֵי עוֹר בְּשָׂר, מְחִנָּה וּפְשִׁיוֹן.

וְאִם מִפְּאֵת פָּנָיו יִמְרַט רֵאשׁוֹ גִבַּח הוּא טָהוֹר הוּא:

וְאִם מִקְבִּיל אַפּוּהִי יִתַּר שַׁעַר רִישִׁיהָ גְלִישׁ הוּא דְכִי הוּא:

וְאִם מִפְּאֵת פָּנָיו – מִשְׁפּוּעַ קִדְקִד כְּלָפִי פָּנָיו קְרוּי גִבַּחַת, וְאַף הַצְדָּעִין שְׂמִכָּאן וּמִכָּאן בְּכָלִל; וּמִשְׁפּוּעַ קִדְקִד כְּלָפִי אַחֲוֹרָיו קְרוּי קִרְחַת.

וְכִי־יִהְיֶה בְּקִרְחַת אוֹ בְּגִבַּת נִגַּע לְכוּ אֲדַמְדָּם צִרְעַת פִּרְחַת הוּא בְּקִרְחָתוֹ אוֹ בְּגִבְחָתוֹ:

וְאִרִי יְהִי בְּקִרְחוֹתָא אוֹ בְּגִלְישוֹתָא מִכְתָּשׁ חִינּוֹר סְמוּךְ סְגִירוֹת סְגִיָּא הִיא בְּקִרְחוֹתִיהָ אוֹ בְּגִלְישוֹתִיהָ:

נִגַּע לְכוּ אֲדַמְדָּם – פְּתוּךְ. מַנִּין שְׂאֵר הַמְרָאוֹת? תַּלְמוּד לומר נִגַּע.

וְרָאָה אֹתוֹ הַכֹּהֵן וְהִנֵּה שְׂאֵת־הַנֶּגַע לְבָנָה אֲדַמְדָּמַת בְּקִרְחָתוֹ אוֹ בְּגִבְחָתוֹ כְּמִרְאֵה צִרְעַת עוֹר בְּשָׂר:

וַיַּחְזִי יִתִּיה כֹּהֵנָא וְהָא עוּמָךְ מִכְתָּשׁא חִינּוֹר סְמוּךְ בְּקִרְחוֹתִיהָ אוֹ בְּגִלְישוֹתִיהָ כְּמַחְזִי סְגִירוֹת מִשְׁךָ בְּשָׂרָא:

כְּמִרְאֵה צִרְעַת עוֹר בְּשָׂר – כְּמִרְאֵה הַצְרַעַת הָאָמוֹר בְּפִרְשַׁת עוֹר בְּשָׂר: "אָדָם כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ". וְיִמָּה אָמוֹר בּו? שְׂמִטָּמָא בְּאַרְבָּעָה מְרָאוֹת, וְנִדוֹן בְּשְׁנֵי שָׁבוּעוֹת. וְלֹא כְּמִרְאֵה צִרְעַת הָאָמוֹר בְּשַׁחֲוִין וּמְכֹנָה, שֶׁהוּא נִדוֹן בְּשָׁבוּעַ אֶחָד, וְלֹא כְּמִרְאֵה נְתִיקוֹן שֶׁל מְקוּם שַׁעַר, שְׂאִין מְטֵמְאִין בְּאַרְבָּעָה מְרָאוֹת.

אִישׁ־צָרוּעַ הוּא טָמֵא הוּא טָמֵא יִטְמָאנוּ הַכֹּהֵן בְּרֵאשׁוֹ נִגְעוֹ:

גְּבַר סְגִיר הוּא מִסָּאב הוּא סָאָבָא יִסְאָבִינִיה כֹּהֵנָא בְּרִישִׁיהָ מִכְתָּשִׁיהָ:

בְּרֵאשׁוֹ נִגְעוֹ – אֵין לִי אֵלָא נְתִיקוֹן, מַנִּין לְרַבּוֹת שְׂאֵר הַמִּנְגְעִים? תַּלְמוּד לומר: "טָמֵא יִטְמָאנוּ", לְרַבּוֹת אֵת כְּלָן; עַל כֵּן הוּא אוֹמֵר: "כְּגִדּוֹ יִהְיוּ פְרָמִים וְגוֹמֵר".

והצרוע אשר-בו הנגע בגדיו יהיו פרמים וראשו יהיה פרוע ועל-שפם יעטה וטמא | טמא יקרא:

וסגירא דביה מכתשא לבושוהי יהון מבזעין ורישיה יהי פריע ועל שפם פאבילא יתעטף ולא תסתאבו ולא תסתאבו יקרי:

פרמים – קרועים. פרוע – מגדל שער. ועל שפם יעטה – כאבל. שפם – שער השפמים, גירנו"ן בלעז. וטמא טמא יקרא – משמיע שהוא טמא ויכרשו ממנו.

כל-ימי אשר הנגע בו יטמא טמא הוא בדרך יושב מחויץ למתנה מושבו:

כל יומין דמכתשא ביה יהי מסאב מסאב הוא בלחודוהי יתיב מברא למשריתא מותביה:

בדד יושב – שלא יהיו שאר טמאים יושבים עמו. ואמרו רבותינו: מה נשתנה משאר טמאים לישב בדד? האיל והוא הבדיל בלשון הרע בין איש לאשתו ובין איש לרעהו, אף הוא יבדל. מחויץ למתנה – חויץ לשלש מחנות.

והפגד פיייהיה בו נגע צרעת בפגד צמר או בפגד פשתים:

ולבושא ארי יהי ביה מכתש סגירו בלבוש עמר או בלבוש פתן:

או בשתי או בערב לפשתים ולצמר או בעור או בכל-מלאכת עור:

או בשתיא או בערבא לכתנא ולעמרא או במשפא או בכל עבידת משוך:

לפשתים ולצמר – של פשתים או של צמר. או בעור – זה עור שלא נעשה בו מלאכה. או בכל מלאכת עור – זה עור שנעשה בו מלאכה.

והיה הנגע ירקרק | או אדמדמ בפגד או בעור או בשתי או בערב או בכל-פלי-עור נגע צרעת הוא וקראה את-הפקה:

ויהי מכתשא ירוק או סמוק בלבושא או במשפא או בשתיא או בערבא או בכל מן דמשוך מכתש סגירותא הוא ויתחזי לכהנא:

ירקרק – ירוק שבירקין. אדמדמ – אדם שבאדמים.

וראה הפהן את-הנגע והסגיר את-הנגע שבעת ימים:

ויחזי כהנא ית מכתשא ויסגר ית מכתשא שבעא יומין:

וראה את-הנגע ביום השביעי פייפשה הנגע בפגד או בשתי או בערב או בעור לכל אשר-יעשה העור למלאכה צרעת ממארת הנגע טמא הוא:

ויחזי ית מכתשא ביומא שביעאה ארי אוסיה מכתשא בלבושא או בשתיא או בערבא או במשפא לכל דיתעביד משפא לעבידתא סגירות מתסרא מכתשא מסאב הוא:

צרעת ממארת – לשון "סלון ממאיר", פויניג"ט בלעז. ומדרשו: תן בו מארה, שלא תהנה הימנו.

ושרף את-הפגד או את-השתי | או את-הערב בצמר או בפשתים או את-כל-פלי העור אשר-יהיה בו הנגע פיי-צרעת ממארת הוא באש תשרף:

ויקיד ית לבושא או ית שתיא או ית ערבא בעמרא או בכתנא או ית כל מאן דמשוך דיהי ביה מכתשא ארי סגירות מתסרא היא בנורא תתוקד:

בצמר או בפשתים – של צמר או של פשתים, זהו פשוטו. ומדרשו: יכול יביא גזי צמר ואניצי פשתן וישרפם עמו? תלמוד לומר: "הוא באש תשרף", אינה צריכה דבר אחר עמה. אם כן, מה תלמוד לומר בצמר או בפשתים? להוציא את האמרות שבו שהן ממין אחר. אמריות – לשון שפה, כמו "אמרא".

ואם יראה הפהן והנה לא-פשה הנגע בפגד או בשתי או בערב או בכל-פלי-עור:

ואם יחזי כהנא והא לא אוסיה מכתשא בלבושא או בשתיא או בערבא או בכל מן דמשוך:

וצוה הפהן וכבסו את אשר-בו הנגע והסגירו שבעת-ימים שגית:

ויפקיד כהנא ויחורון ית דביה מכתשא ויסגרניה שבעא יומין תגביות:

את אשר בו הנגע – יכול מקום הנגע בלבד? תלמוד לומר: את אשר בו הנגע. יכול כל הפגד פלו טעון כבוס? תלמוד לומר הנגע. הא כיצד? וכבס מן הפגד עמו.

שביעי

וְרָאָה הַפֶּהוּ אַחֲרַי | הַכֶּבֶס אֶת־הַנֶּגַע וְהִנֵּה לֹא־הֶפֶךְ
הַנֶּגַע אֶת־עֵינוֹ וְהַנֶּגַע לֹא־פָשָׁה טָמֵא הוּא בְּאֵשׁ
תִּשְׂרָפֶנּוּ פְּתַתָּהּ הוּא בְּקִרְתָּתוֹ אוֹ בַּגְּבֻחָתוֹ:

וַיַּחֲזִי כִּהְנָא בְּתֵר דְחִנּוּרֵי יֵת מִכְתָּשָׂא וְהָא לֹא שָׁנֵא
מִכְתָּשָׂא מִן כַּד הָנָה וּמִכְתָּשָׂא לֹא אוֹסִיף מִסָּאב הוּא
בְּנוֹרָא תִיקְדָנִיָּה תְבָרָא הִיא בְּשִׁחִיקוּתִיָּה אוֹ
בְּחֻדְתוּתִיָּה:

אַחֲרֵי הַכֶּבֶס – לְשׁוֹן הַעֲשׂוֹת. לֹא הֶפֶךְ הַנֶּגַע אֶת עֵינוֹ – לֹא הִקְהָה מִמֶּרְאִיתוֹ. וְהַנֶּגַע לֹא פָשָׁה – שְׁמַעְנֵנוּ שָׂאם לֹא הֶפֶךְ וְלֹא פָשָׁה – טָמֵא, וְאִין צָרִיף לֹמַר לֹא הֶפֶךְ וּפָשָׁה. הֶפֶךְ וְלֹא פָשָׁה, אֵינִי יוֹדַע מַה יַעֲשֶׂה לוֹ? תְּלַמּוּד לֹמַר: "וְהִסְגִיר אֶת הַנֶּגַע", מִכָּל מְקוֹם, דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְנַחֲמִים אוֹמְרִים וְכוּלִיָּה, כְּדֵאִיתָא בְּתוֹרַת כְּהֻנִּים, וּרְמִזְתִּיהָ כְּאִן לִישָׁב הַמִּקְרָא עַל אֶפְנָיו. פְּתַתָּת הוּא – לְשׁוֹן גּוּמָא, כְּמוֹ "בְּאַחַת הַפְּתָתִים", כְּלוֹמַר: שְׁפִלָּה הִיא, נֶגַע שְׁמַרְאָיו שׁוֹקְעִין. בְּקִרְתָּתוֹ אוֹ בַּגְּבֻחָתוֹ – כְּתַרְגוּמוֹ: "בְּשִׁחִיקוּתִיָּה אוֹ בְּחֻדְתוּתִיָּה". קִרְתָּתוֹ – שְׁחָקִים יִשְׁנִים. וּמִפְּנֵי הַמְדָרְשׁ, שֶׁהַצָּרִף לְגִזְרָה שְׁנֵיהֶם: מִנְּוֹן לְפִרְיָהָ בְּכַגְדִּים שֶׁהִיא טְהוֹרָה? נֶאֱמָרָה קִרְסַת וּגְבַחַת בְּכַגְדִּים, וְנֶאֱמָרָה קִרְסַת וּגְבַחַת בְּכַגְדִּים; מַה לְהֵלֵן, פֶּרַח בְּכָלוֹ טְהוֹר, אֵף כְּאוֹ, פֶּרַח בְּכָלוֹ טְהוֹר. לְכַד אַחַז הַכְּתוּב לְשׁוֹן קִרְסַת וּגְבַחַת. וְלַעֲנִין פְּרוּשׁוֹ וְתַרְגוּמוֹ – זֶהוּ מִשְׁמַעוֹ: 'קִרְסַת' – לְשׁוֹן יִשְׁנִים, וְ'גְבַחַת' – לְשׁוֹן חֲדָשִׁים, כְּאֵלוֹ נִכְתָּב: 'בְּאַחְרֵיתוֹ אוֹ בְּקִדְמוּתוֹ'; שֶׁהַקִּרְסַת לְשׁוֹן אַחֲזוּרִים וְהַגְּבַחַת לְשׁוֹן פְּנִים, כְּמוֹ שְׁכַתוּב: "וְאִם מִפְּאַת פְּנִיו" וְגוֹמַר. וְהַקִּרְסַת, כָּל שְׁשׁוּפֵעַ יוֹרֵד מִן הַסְּקָלָד וּלְאַחֲרָיו. כָּד מְפָרֵשׁ בְּתוֹרַת כְּהֻנִּים.

וְאִם רָאָה הַפֶּהוּ וְהִנֵּה כִּהְנָא אַחֲרֵי הַכֶּבֶס אִתּוֹ
וְקִרַע אִתּוֹ מִן־הַבֶּגֶד אוֹ מִן־הָעוֹר אוֹ מִן־הַשִּׁתִּי אוֹ
מִן־הָעֶרְב:

וְאִם חִזָּא כִּהְנָא וְהָא עָמָא מִכְתָּשָׂא בְּתֵר דְחִנּוּרֵי יֵתִיָּה
וַיִּבְזַע יֵתִיָּה מִן לְבוּשָׂא אוֹ מִן מִשְׁכָּא אוֹ מִן שִׁתִּיָּה אוֹ
מִן עֶרְבָא:

וְקִרַע אִתּוֹ – יְקִרַע מְקוֹם הַנֶּגַע מִן הַבֶּגֶד וְיִשְׂרָפֶנּוּ.

וְאִם־תִּרְאָה עוֹד בְּבִגְד אוֹ־בְשִׁתִּי אוֹ־בְעֶרְב אוֹ בְּכָל־
כְּלִי־עוֹר פְּרַחַת הָא בְּאֵשׁ תִּשְׂרָפֶנּוּ אֶת אֲשֶׁר־בּוֹ
הַנֶּגַע:

וְאִם תִּתְחַזֵּי עוֹד בְּלְבוּשָׂא אוֹ בְּשִׁתִּיָּה אוֹ בְּעֶרְבָא אוֹ
בְּכָל מִן דְּמִשְׁדָּ סְגִיָּה הִיא בְּנוֹרָא תִיקְדָנִיָּה יֵת דְּבִיָּה
מִכְתָּשָׂא:

פְּרַחַת הוּא – דְּכַר הַחִזוּר וְצוּמָס. בְּאֵשׁ תִּשְׂרָפֶנּוּ – אֶת כָּל הַבֶּגֶד.

וְהַבֶּגֶד אוֹ־הַשִּׁתִּי אוֹ־הָעֶרְב אוֹ־כְלִי־כְלִי הָעוֹר אֲשֶׁר
תִּכְבֹּס וְסָר מֵהֶם הַנֶּגַע וְכִבֵּס שְׁנִית וְטָהַר:

וּלְבוּשָׂא אוֹ שִׁתִּיָּה אוֹ עֶרְבָא אוֹ כָּל מֵאֵן דְּמִשְׁדָּ דְתִתְחַנּוּר
וַיַּעֲדֵי מִנְהוֹן מִכְתָּשָׂא וַיִּצְטַבַּע תַּנְיָנוּת וַיִּדְכֵּי:

וְסָר מֵהֶם הַנֶּגַע – אִם כְּשִׁכְּסוּוְהוּ בְּתַחֲלָה, עַל פִּי כְּהֵן, סָר מִמֶּנּוּ הַנֶּגַע לְגַמְרֵי. וְכִבֵּס שְׁנִית – לְשׁוֹן טְבִילָה. תַּרְגוּמוֹ שֶׁל 'כְּבוּסִין' שְׁבִפְרָשָׁה זֶה – לְשׁוֹן לְבוּן, "וַיִּתְחַנּוּר", חוּץ מִזֶּה, שְׂאִינוֹ לְלִבוּן אֱלָא לְטַבֵּל, לְכַד תַּרְגוּמוֹ "וַיִּצְטַבַּע"; וְכֵן כָּל כְּבוּסֵי בְּגָדִים שֶׁהֵן לְטְבִילָה, מִתַּרְגְּמִין "וַיִּצְטַבַּע".

זֹאת תוֹרַת נְגַע־צָרְעַת בְּגֵד הַצֹּמֵר | אוֹ הַפְּשִׁתִּים אוֹ
הַשִּׁתִּי אוֹ הָעֶרְב אוֹ כְּלִי־עוֹר לְטָהַרוֹ אוֹ לְטַמְּאוֹ:
לְסִאָבוּתִיָּה:

דָּא אוֹרִיתָא דְּמִכְתָּשׁ סְגִירוֹ לְבוּשׁ עֶמֶר אוֹ כְּתָנָא אוֹ
שִׁתִּיָּה אוֹ עֶרְבָא אוֹ כָּל מֵאֵן דְּמִשְׁדָּ לְדַכְּאוּתִיָּה אוֹ
לְסִאָבוּתִיָּה:

ז וַיִּשְׁכַּם יִרְבֵּעַל הוּא גִדְעוֹן וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר
אִתּוֹ וַיַּחֲנוּ עַל־עֵיִן חֶרֶד וּמַחֲנֶה מִדִּין הִיחֲלוּ
מִצַּפּוֹן מִגִּבְעַת הַמּוֹרָה בְּעַמּוּק׃ וַיֹּאמֶר יְ-הוָה
אֶל־גִּדְעוֹן רַב הָעָם אֲשֶׁר אִתָּךְ מִתַּי אֶת־מִדְּוִן
בְּיָדָם פְּוִית־פָּאָר עָלַי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר יְדִי
הוֹשִׁיעָה לִּי׃ וַעֲתָה קָרָא נָא בְּאָזְנֵי הָעָם לֵאמֹר
מִי־יֵרָא וְחֹרֵד יֵשֵׁב וַיִּצְפֹּר מֵהָר הַגִּלְעָד וַיִּשְׁכַּב
מִן־הָעָם עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם אֲלָפָה וַעֲשִׂרֵת אֲלָפִים
נִשְׁאָרוּ׃ וַיֹּאמֶר יְ-הוָה אֶל־גִּדְעוֹן עוֹד הָעָם רַב
הוֹרֵד אוֹתָם אֶל־הַמַּיִם וְאַצְרִפְנֵוּ לֶךְ שָׁם וְהָלַח
אֲשֶׁר אָמַר אֱלֹהֶיךָ זֶה׃ יְלֶךְ אִתָּךְ הוּא יְלֶךְ אִתָּךְ
וְכָל אֲשֶׁר־אָמַר אֱלֹהֶיךָ זֶה לֹא־יֵלֶךְ עִמָּךְ הוּא לֹא
יֵלֶךְ׃ וַיִּזְרַד אֶת־הָעָם אֶל־הַמַּיִם וַיֹּאמֶר יְ-הוָה
אֶל־גִּדְעוֹן כָּל אֲשֶׁר־יֵלֵךְ בְּלִשְׁוֹנוֹ מִן־הַמַּיִם
בְּאֲשֶׁר יֵלֵךְ הַכָּלָב תִּצְיַג אוֹתוֹ לְכֹד וְכָל אֲשֶׁר־
יִכְרַע עַל־בְּרַכְוֹ לִשְׂתוֹת׃ וַיְהִי מִסְפָּר
הַמְּלַקְקִים בְּיָדָם אֶל־פִּיהֶם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אִישׁ
וְכָל יֹתֵר הָעָם פָּרְעוּ עַל־בְּרִיחֵם לִשְׂתוֹת מַיִם׃
וַיֹּאמֶר יְ-הוָה אֶל־גִּדְעוֹן בְּשֹׁלֵשׁ מֵאוֹת הָאִישׁ
הַמְּלַקְקִים אוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם וְנִתַּי אֶת־מִדְּוִן בְּיַדְךָ
וְכֹל־לִהְעָם יִלְכוּ אִישׁ לְמַקְמוֹ׃ וַיִּקְחוּ אֶת־צִדְחָה
הָעָם בְּיָדָם וְאֶת שׁוֹפְרֵתֵיהֶם וְאֶת כֹּל־אִישׁ
יִשְׂרָאֵל שָׁלַח אִישׁ לְאַהֲלָיו וּבְשֹׁלֵשׁ־מֵאוֹת
הָאִישׁ הַחַזִּיק וּמַחֲנֶה מִדִּין תָּיָה לוֹ מִתַּחַת
בְּעַמּוּק׃ וַיְהִי בְּלִילָה הַהוּא וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי יְ-הוָה
קוֹם רֵד בְּמַחֲנֶה פִּי נִתְּנוּ בְּיַדְךָ׃ וְאִם־יֵרָא
אֶתָּה לָרֶדֶת רֵד אֶתָּה וּפְרַח־נַעֲרַךְ אֶל־הַמַּחֲנֶה׃
וַיִּשְׁמַעְתָּ מֵהִידְבְּרוּ וְאַחַר תַּחֲזִקְנָה יְדֶיךָ
וַיִּרְדַּת בְּמַחֲנֶה וַיִּרַד הוּא וּפְרַח נַעֲרוֹ אֶל־קִצְחָה
הַחַמְשִׁים אֲשֶׁר בְּמַחֲנֶה׃ וּמִדִּין וַעֲמַלְק וְכָל־
בְּנֵי־קָדָם נִפְלִים בְּעַמּוּק פְּאַרְבַּע לָרֶב וְלִגְמַלֵּיהֶם
אֵין מִסְפָּר בַּחֹל שְׁעַל־שֶׁפֶת הַיָּם לָרֶב׃ וַיִּבְא
גִּדְעוֹן וְהִנֵּה־אִישׁ מִסְפָּר לָרַעְהוּ חָלוּם וַיֹּאמֶר
הִנֵּה חָלוּם חֲלַמְתִּי וְהִנֵּה צְלִיל לְחֵם שְׁעָרִים
מִתְהַפֵּךְ בְּמַחֲנֶה מִדִּין וַיִּבְא עַד־הָאֵהָל וַיִּפְּחוּ

וַיִּפְּלוּ וַיַּחֲכַכְהוּ לְמַעַלָּה וּנְפֹל הָאֵהָל׃ וַיִּעַן רַעְהוּ
וַיֹּאמֶר אֵין זֹאת בְּלַתִּי אִם־חָרַב גִּדְעוֹן כִּי־
יֹאשׁ אִישׁ יִשְׂרָאֵל נָתַן הָאֵל־לְחֵים כִּי־וָו אֶת־
מִדִּין וְאֶת־כֹּל־לִהְמַחֲנֶה׃ וַיְהִי כְּשָׁמַע גִּדְעוֹן
אֶת־מִסְפָּר הַחֲלוּם וְאֶת־שִׁבְרוֹ וַיִּשְׁתַּחֲוֶה וַיִּשְׁכַּב
אֶל־מַחֲנֶה יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר קוֹמוּ פִּי־נָתַן יְ-הוָה
בְּיָדְכֶם אֶת־מַחֲנֶה מִדִּין׃ וַיִּיחֵן אֶת־שְׁלֹשׁ־
מֵאוֹת הָאִישׁ שְׁלֹשָׁה רֵאשִׁים וַיִּתֵּן שׁוֹפְרוֹת
בְּיַד־פִּלָּם וּבְיָדִים רִיקוֹם וּלְפָדִים בְּתוֹךְ הַפְּדִים׃
וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵם מִמֶּנִּי תִרְאוּ וְכִן תַּעֲשׂוּ וְהִנֵּה
אֲנֹכִי בֹא בְּקִצְחָה הַמַּחֲנֶה וְהִיָּה כְּאֲשֶׁר־אָעֲשֶׂה
כִּן תַּעֲשׂוּ׃ וַתִּקְעַתִּי בְּשׁוֹפֵר אֲנֹכִי וְכָל־אֲשֶׁר
אִתִּי וַתִּקְעַתֶּם בְּשׁוֹפְרוֹת גַּם־אַתֶּם סְבִיבוֹת
כֹּל־לִהְמַחֲנֶה וְאַמְרַתֶּם לִי־הִנֵּה וּלְגִדְעוֹן׃ וַיִּבְא
גִּדְעוֹן וּמֵאֵה־אִישׁ אֲשֶׁר־אִתּוֹ בְּקִצְחָה הַמַּחֲנֶה
רֹאשׁ הָאֲשִׁמֶרֶת הַתִּיכּוֹנָה אֶךְ חָקֵם חָקִימוֹ אֶת־
הַשְּׂמָרִים וַיִּתְקְעוּ בְּשׁוֹפְרוֹת וּנְפוּץ הַפְּדִים
אֲשֶׁר בְּיָדָם׃ וַיִּתְקְעוּ שְׁלֹשֶׁת הָרֵאשִׁים
בְּשׁוֹפְרוֹת וַיִּשְׁבְּרוּ הַפְּדִים וַיַּחֲזִקוּ בְּיַד־
שְׂמֹאזֹלָם בְּלַפְדִּים וּבְיַד־יְמִינָם הַשׁוֹפְרוֹת
לְתַקּוֹעַ וַיִּקְרָאוּ חֶרֶב לִי־הִנֵּה וּלְגִדְעוֹן׃
וַיַּעֲמֵדוּ אִישׁ תַּחֲתָיו סְבִיב לְמַחֲנֶה וַיִּרְץ
כֹּל־לִהְמַחֲנֶה וַיִּרְיעוּ וַיִּנּוּסוּ׃ וַיִּתְקְעוּ שְׁלֹשׁ־
מֵאוֹת הַשׁוֹפְרוֹת וַיִּשָּׁם יְ-הוָה אֶת חֶרֶב אִישׁ
בְּרַעְהוּ וּבְכָל־הַמַּחֲנֶה וַיִּנָּס הַמַּחֲנֶה עַד־בֵּית
הַשֹּׁטָח צָרְדָּתָה עַד שֶׁפֶת־אֲבֵל מַחֲזֵלָה עַל־
טַבַּת׃ וַיִּצְעַק אִישׁ־יִשְׂרָאֵל מִנִּפְתְּלֵי וּמִן־אֲשֶׁר
וּמִן־כָּל־מִנְשָׁה וַיִּרְדְּפוּ אַחֲרֵי מִדְּוִן׃ וּמִלְּאֲכִים
שָׁלַח גִּדְעוֹן בְּכָל־חֶר אֲפָרִים לֵאמֹר רְדוּ לְקִרְאֵת
מִדִּין וּלְכַדּוּ לָחֵם אֶת־הַמַּיִם עַד בֵּית פְּרָח וְאֶת־
הַיַּרְדֵּן וַיִּצְעַק כֹּל־אִישׁ אֲפָרִים וַיִּלְכְּדוּ אֶת־
הַמַּיִם עַד בֵּית פְּרָח וְאֶת־הַיַּרְדֵּן׃ וַיִּלְכְּדוּ שְׁנַיִם
שָׂרֵי מִדִּין אֶת־עֶרֶב וְאֶת־זָאֵב וַיַּהֲרֹגוּ אֶת־
עֶרֶב בְּצוּר־עֶזְרֵב וְאֶת־זָאֵב הָרְגוּ בִּיקְבֵי־זָאֵב
וַיִּרְדְּפוּ אֶל־מִדְּוִן וְרֹאשֵׁי־עֶרֶב וְזָאֵב הִבִּיאוּ אֶל־

ח וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אִישׁ אֶפְרַיִם מִהִי־הַדָּבָר הַזֶּה עֲשִׂיתָ לָּנוּ לְבַלְתִּי קְרָאוֹת לָנוּ כִּי תִלְכֶתָ לְחַלְחֵם בְּמַדְיָן וַיְרִיבוּן אֹתוֹ בַּחֲזֹקָה: וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מִהִי־עֲשִׂיתִי עִתָּה כִּכֶּם הֲלֹא טוֹב עָלְלוֹת אֶפְרַיִם מִבְּצִיר אֲבִיעֶזֶר: בְּיַדְכֶם נָתַן אֱלֹהִים אֶת־יְשָׁרֵי מַדְיָן אֶת־יַעֲרֹב וְאֶת־זָאֵב וּמִהִי־יִכְלֹתִי עֲשׂוֹת כִּכֶּם אִזּוֹ רִפְתָּה רוּחָם מִעָלָיו בַּדְּבָרוֹ הַדָּבָר הַזֶּה: וַיִּבֹא גִדְעוֹן הַיַּרְדֵּנָה עֶבֶר הוּא וּשְׁלֹש־מֵאוֹת הָאִישׁ אֲשֶׁר אִתּוֹ עֵיפִים וְרֹדְפוֹם: וַיֹּאמֶר לְאֲנָשֵׁי סְפוֹת תִּנְוִינָא בַּכְּרוֹת לָחֶם לָעַם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵי כַּי־עֵיפִים הֵם וְאֲנֹכִי רֹדֵף אַחֲרֵי זִבְחָ וְצִלְמִנֶעַץ מַלְכֵי מַדְיָן: וַיֹּאמֶר שָׂרֵי סְפוֹת הַכֹּהֵן זִבְחָ וְצִלְמִנֶעַץ עִתָּה בִּידֶךָ כִּי־נָתַן לְצַבְאֶךָ לָחֶם: וַיֹּאמֶר גִּדְעוֹן לָכֵן בָּתַת יִ—הַזֶּה אֶת־זִבְחָ וְאֶת־צִלְמִנֶעַץ בְּיַדִּי וּדְשַׁתִּי אֶת־בְּשָׂרְכֶם אֶת־קוֹצֵי הַמִּדְבָּר וְאֶת־הַבְּרִקָּנִים: וַיַּעַל מִשָּׁם פְּנוּאֵל וַיְדַבֵּר אֲלֵיהֶם כַּזֹּאת וַיַּעֲנוּ אוֹתוֹ אֲנָשֵׁי פְנוּאֵל כַּאֲשֶׁר עָנוּ אֲנָשֵׁי סְפוֹת: וַיֹּאמֶר גַּם־לְאֲנָשֵׁי פְנוּאֵל לֵאמֹר בְּשׂוֹכֵי בְשָׁלוֹם אֶתִּין אֶת־הַמִּגְדָּל הַזֶּה: וְזִבְחָ וְצִלְמִנֶעַץ בַּקְּרָקָר וּמִחֲנִיחֶם עִמָּם כַּחֲמֹשֶׁת עֶשֶׂר אֶלֶף כֹּל הַנּוֹתָרִים מִכָּל מַחֲנֶה בְּנֵי־קָדָם וְהַנּוֹפְלִים מֵאֵה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אִישׁ שְׁלֹת־הָרֹב: וַיַּעַל גִּדְעוֹן דֶּרֶךְ הַשְּׂכֹנֵי בְּאֶחָדִים מִקְדָּם לְנֹכַח וַיַּגְבַּח וַיִּף אֶת־הַמַּחֲנֶה וְהַמַּחֲנֶה חָיָה בְּטָח: וַיִּנְסוּ זִבְחָ וְצִלְמִנֶעַץ וַיְרַדֵּף אַחֲרֵיהֶם וַיִּלְכְּדֵם אֶת־שְׁנֵי מַלְכֵי מַדְיָן אֶת־זִבְחָ וְאֶת־צִלְמִנֶעַץ וְכָל־הַמַּחֲנֶה הַחֲרִיד: וַיִּשְׁבֹּב גִּדְעוֹן בְּיַוָּאֵשׁ מִן־הַמִּלְחָמָה מִלְּמַעְלָה הַחֲרָם: וַיִּלְכְּדוּ־נַעַר מֵאֲנָשֵׁי סְפוֹת וַיִּשְׁאַלְהוּ וַיִּכְתֹּב אֵלָיו אֶת־שָׂרֵי סְפוֹת וְאֶת־זְמַנָּה שְׁבַע־יָמִים וְשִׁבְעָה אִישׁ: וַיִּבֹא אֶל־אֲנָשֵׁי סְפוֹת וַיֹּאמֶר הִנֵּה זִבְחָ וְצִלְמִנֶעַץ אֲשֶׁר חֲרַפְתֶּם אוֹתִי לֵאמֹר הַכֹּהֵן זִבְחָ וְצִלְמִנֶעַץ עִתָּה בִּידֶךָ כִּי נָתַן לְאֲנָשֵׁיךָ הַיַּעֲפִים לָחֶם: וַיִּקַּח אֶת־זְקָנָיו

הָעִיר וְאֶת־קוֹצֵי הַמִּדְבָּר וְאֶת־הַבְּרִקָּנִים וַיַּדַּע בָּהֶם אֶת אֲנָשֵׁי סְפוֹת: וְאֶת־מִגְדָּל פְּנוּאֵל נָתַן וַיַּחַרֵּג אֶת־אֲנָשֵׁי הָעִיר: וַיֹּאמֶר אֶל־זִבְחָ וְאֶל־צִלְמִנֶעַץ אִיפֹה הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר חֲרַפְתֶּם בְּתַבּוּר וַיֹּאמְרוּ בְּמוֹדֵךְ כְּמוֹתָם אַחֵד כִּתְּאֵר בְּנֵי הַמִּלְחָה: וַיֹּאמֶר אַחֵי בְּנֵי־אֲמִי הֵם חַיִּי—הַזֶּה לֹו חֲחִיתֶם אוֹתָם לֹא חֲרַפְתִּי אֶתְכֶם: וַיֹּאמֶר לִיתֵר בְּכוֹרוֹ קוֹם חַרֵּג אוֹתָם וְלֹא־שָׁלַף הַנַּעַר חֶרֶב־כִּי יֵרָא כִּי עוֹדְנוּ נַעַר: וַיֹּאמֶר זִבְחָ וְצִלְמִנֶעַץ קוֹם אֶתְּחַ וּפְנֵע־פְּנֵי כִּי כֹאִישׁ גְּבוּרָתוֹ וַיִּקַּם גִּדְעוֹן וַיַּחַרֵּג אֶת־זִבְחָ וְאֶת־צִלְמִנֶעַץ וַיִּקַּח אֶת־הַשְּׂחָרָנִים אֲשֶׁר בְּצִוְאָרֵי גְּמַלֵּיהֶם: וַיֹּאמְרוּ אִישׁ־יִשְׂרָאֵל אֶל־גִּדְעוֹן מִשְׁלֵבָנוּ גַם־אַתָּה גַם־בְּנֶךָ גַם כִּי בָנָה כִּי חוֹשַׁעְתָּנוּ מִיַּד מַדְיָן: וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם גִּדְעוֹן לֹא־אֶמְשַׁל אֲנִי בְכֶם וְלֹא־יִמְשַׁל בְּנֵי בְכֶם יִ—הַזֶּה יִמְשַׁל בְּכֶם: וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם גִּדְעוֹן אֲשַׁאֲלֶה מִכֶּם שְׂאֵלָה וְתִנּוּ־לִי אִישׁ נֹזֵם שְׁלָלוֹ כִּי־נִזְמִי זָהָב לָחֶם כִּי יִשְׁמַעְאֲלִים הֵם: וַיֹּאמְרוּ נָתַן נָתַן וַיִּכְרְשׁוּ אֶת־הַשְּׂמֹלָה וַיִּשְׁלִיכוּ שְׂמֹחַ אִישׁ נֹזֵם שְׁלָלוֹ: וַיְהִי מִשְׁקָל נֹזְמֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר שָׁאֵל אֶלֶף וּשְׁבַע־מֵאוֹת זָהָב לְכֹד מִן־הַשְּׂחָרָנִים וְהַנְּטִיפוֹת וּבְגָדֵי הָאֲרָגְמָן שֶׁעַל מַלְכֵי מַדְיָן וְלְכֹד מִן־הָעֲנָקוֹת אֲשֶׁר בְּצִוְאָרֵי גְּמַלֵּיהֶם: וַיַּעַשׂ אוֹתוֹ גִּדְעוֹן לְאֶפֶוד וַיַּצַּג אוֹתוֹ בְּעִירוֹ בַּעֲבֹרָה וַיִּזְנוּ כָּל־יִשְׂרָאֵל אַחֲרָיו שֵׁם וַיְהִי לְגִדְעוֹן וְלְבֵיתוֹ לְמוֹקֵשׁ: וַיִּפְנַע מַדְיָן לְפָנָיו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יָסְפוּ לְשַׂאת רֹאשָׁם וּתְשַׁקֹּט הָאָרֶץ אַרְבַּע־שָׁנָה בְּיַמֵּי גִדְעוֹן: וַיִּגְדָּל וַיִּרְבַּע בְּיַוָּאֵשׁ וַיֵּשֶׁב בְּבֵיתוֹ: וַיִּלְכְּדוּ־גִדְעוֹן חַיִּי שְׁבַע־יָמִים בָּנִים וַיַּצִּי יָרְכוּ כִּי־נָשִׁים רַבּוֹת חָיוּ לוֹ: וַיִּפְּלוּ־לָשׁוֹ אֲשֶׁר בְּשִׁבְכֶם יִלְדוּ־לּוֹ גַם־הוּא כִּן וַיִּשֵׁם אֶת־שְׁמוֹ אֲבִימֶלֶךְ: וַיִּימַת גִּדְעוֹן כִּי־יִוָּאֵשׁ בְּשִׁיבָה טוֹבָה וַיִּקְבֹּר בְּקָבֶר יוָּאֵשׁ אֲבִיו בַּעֲבֹרָה אֲבִי הָעֲזָרִי: וַיְהִי כַּאֲשֶׁר מָת גִּדְעוֹן וַיֵּשְׁבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּזְנוּ אַחֲרֵי הַבַּעֲלִים

וַיִּשְׁמְרוּ לָהֶם בַּעַל בְּרִית לֹא-לֵהִים׃ וַיֵּלֶא זְכָרוֹ
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־יְ-הוָה אֶל-לֵהִיָּהֶם הַמַּעֲזִיל
אוֹתָם מִיַּד כֹּל-אֲבוֹתֵיהֶם מִסְּבִיב׃ וְלֹא-עָשׂוּ
חֶסֶד עִם-בֵּית יִרְבֵּעַל גְּדַעוֹן כִּכֹּל-לִהְיוֹתָה
אֲשֶׁר עָשָׂה עִם-יִשְׂרָאֵל׃

ט וַיֵּלֶךְ אַבְיִמֶלֶךְ בֶּן-יִרְבֵּעַל שְׂכֵמָה אֶל-אָחִי
אָמֹן וַיְדַבֵּר אֵלָיוֹם וְאֶל-כֹּל-לִמְשַׁפַּחַת בֵּית־
אָבִי אָמֹן לֵאמֹר׃ הַבְּרוּ-נָא בְּאָזְנִי כָל-בַּעֲלֵי
שְׂכָם מִהַטּוֹב לָכֶם׃ הַמְּשַׁל בְּכֶם שְׂבָעִים אִישׁ
כָּל בְּנֵי יִרְבֵּעַל אִם-מְשַׁל בְּכֶם אִישׁ אֶחָד
וַזְכַּרְתֶּם כִּי-עַצְמֹכֶם וּבְשָׂרְכֶם אָנִי׃ וַיִּדְבְּרוּ
אָחִי-אָמֹן עִלּוֹ בְּאָזְנִי כֹל-בַּעֲלֵי שְׂכָם אֶת
כֹּל-לִהְדַּבְּרִים הָאֵלֶּה וַיֵּט לִפְנֵי אַבְיִמֶלֶךְ
כִּי אָמְרוּ אָחִינוּ הוּא׃ וַיִּתְּנוּ-לוֹ שְׂבָעִים כֶּסֶף
מִבֵּית בַּעַל בְּרִית וַיִּשְׁפֹּר בָּהֶם אַבְיִמֶלֶךְ
אֲנָשִׁים רִיקִים וּפְחָזִים וַיִּלְכוּ אַחֲרָיו׃ וַיִּבְנֶא
בֵּית-אָבִיו עַפְרָתָה וַיַּחְרַג אֶת-אָחִיו בְּנֵי-יִרְבֵּעַל
שְׂבָעִים אִישׁ עַל-אֶבֶן אַחַת וַיִּוֹתֵר יוֹתָם בֶּן־
יִרְבֵּעַל חֶקְטָן כִּי נֶחֱפָא׃ וַיִּיאָסְפוּ כֹל-בַּעֲלֵי
שְׂכָם וְכָל-בֵּית מִלּוּא וַיִּלְכוּ וַיִּמְלִיכוּ אֶת־
אַבְיִמֶלֶךְ לַמְּלָכָה עִם-אֵלּוֹן מִצֵּב אֲשֶׁר בְּשָׂכָם׃
וַיִּגְדּוּ לַיּוֹתָם וַיֵּלֶךְ וַיַּעֲמֵד בְּרֹאשׁ הַר-גִּבְרָזִים
וַיִּשָּׂא קוֹלוֹ וַיִּקְרָא וַיֹּאמֶר לָהֶם שְׂמַעוּ אֵלַי בַּעֲלֵי
שְׂכָם וַיִּשְׁמַע אֵלֵיכֶם אֶל-לֵהִים׃ הַחֲלוּף הִלְכוּ
הָעַצִּים לַמַּשָּׁח עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ וַיֹּאמְרוּ לַיּוֹת מַלְכָּה
עָלֵינוּ׃ וַיֹּאמֶר לָהֶם הַיּוֹת הַחֲדָלְתִּי אֶת־דִּשְׁוִי
אֲשֶׁר-בִּי וַיִּכְבְּדוּ אֶל-לֵהִים וְאֲנָשִׁים וְהִלְכְתִּי
לָנוּעַ עַל־הָעַצִּים׃ וַיֹּאמְרוּ הָעַצִּים לְתַאֲנָה לְכִי
אֶת מַלְכִּי עָלֵינוּ׃ וַיֹּאמֶר לָהֶם הַתַּאֲנָה
הַחֲדָלְתִּי אֶת־מִתְקִי וְאֶת־תְּנוּכְתִי הַטּוֹבָה
וְהִלְכְתִּי לָנוּעַ עַל־הָעַצִּים׃ וַיֹּאמְרוּ הָעַצִּים
לְגַפְּוֹן לְכִי־אֶת מַלְכִּי עָלֵינוּ׃ וַיֹּאמֶר לָהֶם הַגַּפְּוֹן
הַחֲדָלְתִּי אֶת־תִּירוּשֵׁי הַמַּשְׁמַח אֶל-לֵהִים
וְאֲנָשִׁים וְהִלְכְתִּי לָנוּעַ עַל־הָעַצִּים׃ וַיֹּאמְרוּ
כָל-הָעַצִּים אֶל־הָאֲטֹד לֵךְ אֶתָּה מֶלֶךְ-עָלֵינוּ׃

וַיֹּאמֶר הָאֲטֹד אֶל-הָעַצִּים׃ אִם פָּאֲמַת אַתֶּם
מַשְׁחִים אֶת־י לַמְּלָךְ עֲלֵיכֶם בְּאִזְנוֹ חֶסֶד בְּעַלִּי
וְאִם-אִין תִּצְאָ אִשׁ מִן־הָאֲטֹד וְתֹאכַל אֶת־אֲרֹזִי
הַלְבָּנוֹן׃ וַעֲתָה אִם-פָּאֲמַת וּבְתָמִים עֲשִׂיתֶם
וְתִמְלִיכוּ אֶת־אַבְיִמֶלֶךְ וְאִם-טוֹבָה עֲשִׂיתֶם עִם־
יִרְבֵּעַל וְעִם-בֵּיתוֹ וְאִם-כְּגִמּוּל יִדְּו עֲשִׂיתֶם לוֹ׃
וְאֲשֶׁר-נִלְחַם אָבִי עֲלֵיכֶם וַיִּשְׁלַךְ אֶת־נַפְשׁוֹ
מִן־גֹּד וַיִּצַּל אֶתְכֶם מִיַּד מִדִּין׃ וְאַתֶּם קִמַּתֶּם
עַל־בֵּית אָבִי הַיּוֹם וְתַחֲרַגּוּ אֶת־בְּנָיו שְׂבָעִים
אִישׁ עַל־אֶבֶן אַחַת וְתִמְלִיכוּ אֶת־אַבְיִמֶלֶךְ בֶּן־
אָמֹתוֹ עַל־בַּעֲלֵי שְׂכָם כִּי אַחִיכֶם הוּא׃ וְאִם־
פָּאֲמַת וּבְתָמִים עֲשִׂיתֶם עִם־יִרְבֵּעַל וְעִם־בֵּיתוֹ
הַיּוֹם הַזֶּה שְׂמַחוּ בְּאַבְיִמֶלֶךְ וַיִּשְׂמַח גַּם־הוּא
בְּכֶם׃ וְאִם־אִין תִּצְאָ אִשׁ מִן־אַבְיִמֶלֶךְ וְתֹאכַל
אֶת־בַּעֲלֵי שְׂכָם וְאֶת־בֵּית מִלּוּא וְתִצְאָ אִשׁ
מִבַּעֲלֵי שְׂכָם וּמִבֵּית מִלּוּא וְתֹאכַל אֶת־
אַבְיִמֶלֶךְ׃ וַיִּנָּס יוֹתָם וַיִּבְרַח וַיֵּלֶךְ בְּאַרְחָ וַיִּשָּׁב
שֵׁם מִפְּנֵי אַבְיִמֶלֶךְ אָחִיו׃ כִּי וַיִּשָּׂר אַבְיִמֶלֶךְ עַל־
יִשְׂרָאֵל שְׁלֹשׁ שָׁנִים׃ כִּי וַיִּשְׁלַח אֶל-לֵהִים רוּחַ
רָעָה בֵּין אַבְיִמֶלֶךְ וּבֵין בַּעֲלֵי שְׂכָם וַיִּכְבְּדוּ
בַּעֲלֵי-שְׂכָם בְּאַבְיִמֶלֶךְ׃ כִּי לָבֹא חֶמֶס שְׂבָעִים
בְּנֵי-יִרְבֵּעַל וְדָמָם לָשׂוּם עַל־אַבְיִמֶלֶךְ אַחִיהֶם
אֲשֶׁר חָרַג אוֹתָם וְעַל בַּעֲלֵי שְׂכָם אֲשֶׁר־חִזְקוּ
אֶת־יָדָיו לַחְרַג אֶת־אָחִיו׃ כִּי וַיִּשְׁמְרוּ לוֹ בַּעֲלֵי
שְׂכָם מִתְּרָבִים עַל רֹאשֵׁי הַחָרִים וַיִּגְזְלוּ אֶת־
כֹּל־אֲשֶׁר־יַעֲבֹר עֲלֵיהֶם בְּדַרְךְ וַיִּגְדּוּ לְאַבְיִמֶלֶךְ׃
וַיִּבְנֶא גֵעַל בֶּן־עֶבֶד וְאָחִיו וַיַּעֲבְדוּ בְּשָׂכָם
וַיִּבְטְחוּ־בוֹ בַּעֲלֵי שְׂכָם׃ כִּי וַיִּצְאֻהוּ הַשֹּׁדֵד וַיִּכְבְּדוּ
אֶת־כְּרַמְיָהֶם וַיִּדְרְכוּ וַיַּעֲשׂוּ חֲלוּלִים וַיִּבְנֶאוּ
בֵּית אֶל־לֵהִיָּהֶם וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׂתּוּ וַיִּמְלְלוּ אֶת־
אַבְיִמֶלֶךְ׃ כִּי וַיֹּאמֶר גֵּעַל בֶּן־עֶבֶד מִי־אַבְיִמֶלֶךְ
וּמִי־שְׂכָם כִּי נַעֲבַדְנוּ הֲלֹא בֶן־יִרְבֵּעַל וּזְבַל
כְּקִידוֹ עֲבָדוּ אֶת־אֲנָשֵׁי חֲמוֹר אָבִי שְׂכָם וּמִדְּוַע
נַעֲבַדְנוּ אֲנַחְנוּ׃ כִּי וַיִּמְּו יִתֵּן אֶת־הָעַם הַזֶּה בְּיָדִי
וְאִסִּירָה אֶת־אַבְיִמֶלֶךְ וַיֹּאמֶר לְאַבְיִמֶלֶךְ רַבָּה

צָבָאךָ וְצָאָה: וַיִּשְׁמַע זָבֹל שְׂרָה־הַעִיר אֶת־דְּבָרֵי
גָעַל בְּדָעָבָד וַיַּחַר אָפוּ: וַאֲשֵׁר־לָח מִלְּאָכִים אֶל־
אֲבִימֶלֶךְ בַּתְּרֵמָה לֵאמֹר הִנֵּה גָעַל בְּדָעָבָד
וְאָחִיו בָּאִים שְׂכָמָה וְהֵנָּם צָרִים אֶת־הַעִיר
עָלֶיךָ: וַדְּבַעַתָּה קוֹם לִילָח אֶתָּה וְהַעַם אֲשֶׁר־אִתְּךָ
וְאַרְבַּ בַּשָּׂדֶה: וַהֲיִיָּה בְּבִקְרָ בְּזֶרַח הַשָּׁמֶשׁ
תִּשְׁכָּבִים וּפְשֻׁטַת עַל־הַעִיר וְהִנֵּה־הוּא וְהַעַם
אֲשֶׁר־אִתּוֹ יֵצְאִים אֵלֶיךָ וְעָשִׂיתָ לּוֹ כַּאֲשֶׁר
תִּמְצָא יָדְךָ: וַיָּקָם אֲבִימֶלֶךְ וְכָל־הָעַם אֲשֶׁר־
עִמּוֹ לִילָח וַיֵּאָרְבוּ עַל־שָׂכָם אַרְבַּעַת רָאשִׁים:
וַיֵּצֵא גָעַל בְּדָעָבָד וַיַּעֲמֹד פֶּתַח שַׁעַר הַעִיר
וַיָּקָם אֲבִימֶלֶךְ וְהַעַם אֲשֶׁר־אִתּוֹ מִן־הַמְּאָרְבִּים:
וַיִּרְאֵ־גָעַל אֶת־הָעַם וַיֹּאמֶר אֶל־זָבֹל הִנֵּה־הַעַם
יֹרֵד מִרְאשֵׁי הַחָרְרִים וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי זָבֹל אֵת צַל
הַחָרְרִים אֶתָּה רֵאָה כָּאֲנָשִׁים: וַיִּסָּפֵף עוֹד גָּעַל
לְדַבֵּר וַיֹּאמֶר הִנֵּה־הַעַם יֹרְדִים מִעַם טַבּוֹר
הָאָרֶץ וְרֵאשֵׁי־אֶחָד בָּא מִדֶּרֶךְ אֵלּוּן מִעוֹנָנִים:
וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי זָבֹל אֵלֶּה אֶפְסָא בִּיךָ אֲשֶׁר תֹּאמַר
מִי אֲבִימֶלֶךְ כִּי נַעֲבֹדְנֹו הֲלֹא זֶה הָעַם אֲשֶׁר
מֵאֶסְתָּה כּוֹ צֵא־נָא עִתָּה וְהִלַּחַם כּוֹ: וַיֵּצֵא
גָעַל לִפְנֵי בַעֲלֵי שָׂכָם וַיִּלַּחַם בְּאֲבִימֶלֶךְ:
וַיִּרְדְּפֵהוּ אֲבִימֶלֶךְ וַיִּנָּס מִפָּנָיו וַיִּפְּלוּ חֲלָלִים
רַבִּים עַד־פֶּתַח הַשַּׁעַר: וַיָּשָׁב אֲבִימֶלֶךְ
בְּאֵרוֹמָה וַיִּגְרַשׁ זָבֹל אֶת־גָּעַל וְאֶת־אָחִיו
מִשְׁבַּת בְּשָׂכָם: מִכֹּוֹיָהּ מִמֹּחֶרֶת וַיֵּצֵא הָעַם
הַשָּׂדֶה וַיִּגְדּוּ לְאֲבִימֶלֶךְ: מִן־וַיִּקַּח אֶת־הָעַם וַיַּחֲצֵם
לְשִׁלְשָׁה רָאשִׁים וַיֵּאָרְבַּ בַּשָּׂדֶה וַיִּרְא וְהִנֵּה הָעַם
יֵצֵא מִן־הַעִיר וַיָּקָם עָלֵיהֶם וַיָּקָם: מִן־וַאֲבִימֶלֶךְ
וְהָרֵאשִׁים אֲשֶׁר עִמּוֹ פִּשְׁטוּ וַיַּעֲמֹדוּ פֶּתַח שַׁעַר
הַעִיר וּשְׁנֵי הָרֵאשִׁים פִּשְׁטוּ עַל־כֹּוֹל־אֲשֶׁר
בַּשָּׂדֶה וַיָּפּוּם: מִן־וַאֲבִימֶלֶךְ נִלַּחַם בָּעִיר כָּל הַיּוֹם
חֲלוּא וַיִּלְכֹּד אֶת־הַעִיר וְאֶת־הָעַם אֲשֶׁר־בָּהּ הֲרַג
וַיִּתֵּן אֶת־הַעִיר וַיִּזְרַעָה מִלַּח: מִן־וַיִּשְׁמַעוּ כָּל־
בַּעֲלֵי מִגְדֹו־שָׂכָם וַיָּבֹאוּ אֶל־צָרִיחַ בֵּית אֵל
בְּרִית: מִן־וַיִּגְדּוּ לְאֲבִימֶלֶךְ כִּי הִתְקַבְּצוּ כָּל־בַּעֲלֵי

מִגְדֹו־שָׂכָם: מִן־וַיַּעַל אֲבִימֶלֶךְ חֶרֶץ־לְמוֹן הוּא
וְכָל־הָעַם אֲשֶׁר־אִתּוֹ וַיִּקַּח אֲבִימֶלֶךְ אֶת־
חֲקֻר־דְּמוּת בַּיּוֹד וַיִּכְרַת שׁוֹכֵת עֵצִים וַיִּשְׁאַחַ
וַיִּשֶׂם עַל־שָׂכָמוֹ וַיֹּאמֶר אֶל־הָעַם אֲשֶׁר־עִמּוֹ מָה
רְאִיתֶם עָשִׂיתִי מִחֲרֹו עֲשׂוּ כְמוֹנִי: מִן־וַיִּכְרַתוּ
גַם־כֹּוֹל־הָעַם אִישׁ שׁוֹכֵה וַיִּלְכּוּ אַחֲרֵי אֲבִימֶלֶךְ
וַיִּשְׁיִמּוּ עַל־הַצָּרִיחַ וַיִּצִּיתוּ עָלֵיהֶם אֶת־הַצָּרִיחַ
בָּאֵשׁ וַיָּמָתוּ גַם כָּל־אֲנָשֵׁי מִגְדֹו־שָׂכָם כַּאֲלֶּפֶת
אִישׁ וְאִשָּׁה: וַיִּלָּךְ אֲבִימֶלֶךְ אֶל־תַּבְּכִן וַיַּחַן
בְּתַבְּכִן וַיִּלְכְּדָהּ: וַיִּמְגְדֹו־לַעֲזֹ הִיָּה בְּתוֹךְ־הַעִיר
וַיִּלְסוּ שָׂמָּה כָּל־הָאֲנָשִׁים וְהַנְּשִׁים וְכָל בַּעֲלֵי
הַעִיר וַיִּסְגְּרוּ בַעֲדָם וַיַּעֲלוּ עַל־גֵּגַת הַמִּגְדָּל:
וַיָּבֹא אֲבִימֶלֶךְ עַד־הַמִּגְדָּל וַיִּלַּחַם כּוֹ וַיִּגַּשׁ עַד־
פֶּתַח הַמִּגְדָּל לְשַׁרְפּוֹ בָּאֵשׁ: וַתִּשְׁלַךְ אִשָּׁה
אֶחָת פֶּלַח רֶכֶב עַל־רֵאשׁ אֲבִימֶלֶךְ וַתִּרֶן אֶת־
גִּלְגָּלָהּ: וַיִּקְרָא מִחֲרָה אֶל־הַנַּעַר | נִשְׂאָ כִלְיוֹ
וַיֹּאמֶר לּוֹ שְׁלַף חֲרָבְךָ וּמֹות־תִּתֵּנִי כִּי־יֹאמְרוּ לִי
אִשָּׁה חֲרָגְתָּהוּ וַיִּדְקַרְחֻוּ נַעֲרוֹ וַיָּמָת: מִן־וַיִּרְאוּ
אִישֵׁי־יִשְׂרָאֵל כִּי מָת אֲבִימֶלֶךְ וַיִּלְכּוּ אִישׁ
לְמִקְמוֹ: וַיָּשָׁב אֶ־לְהִים אֵת רַעַת אֲבִימֶלֶךְ
אֲשֶׁר עָשָׂה לְאָבִיו לְחַרְגַּ אֶת־שַׁבְעִים אָחִיו:
וַיֹּאֵת כָּל־רַעַת אֲנָשֵׁי שָׂכָם הַשִּׁיב אֶ־לְהִים
בְּרֵאשִׁים וַתָּבֹא אֵלֵיהֶם קָלְלַת יוֹתָם בְּדָוִר־בַּעֲלֵי:
י וַיָּקָם אַחֲרָי אֲבִימֶלֶךְ לְהוֹשִׁיעַ אֶת־יִשְׂרָאֵל
תּוֹלַע בְּדָפְנֹאָה בְּדָדוֹדוֹ אִישׁ יִשְׁשַׁכָּר וְהוּא־
יָשָׁב בְּשָׁמֹר בְּחַר אַפְרָיִם: וַיִּשְׁפֹּט אֶת־יִשְׂרָאֵל
עֶשְׂרִים וְשָׁלֹשׁ שָׁנָה וַיָּמָת וַיִּקְבַּר בְּשָׁמֹר:
וַיָּקָם אַחֲרָיו יֹאִיר הַגִּלְעָדִי וַיִּשְׁפֹּט אֶת־יִשְׂרָאֵל
עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה: וַיְהִי־לּוֹ שְׁלֹשִׁים בָּנִים
רַבִּים עַל־שְׁלֹשִׁים עִירִים וְשְׁלֹשִׁים עִירִים לָהֶם
לָהֶם יִקְרָאוּ | חוֹת יֹאִיר עַד הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר
בְּאָרֶץ הַגִּלְעָד: וַיָּמָת יֹאִיר וַיִּקְבַּר בְּקִמְמוֹן:
וַיִּסָּפֵף | בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת הַרְעָ בְּעֵינֵי
י־הוֹה וַיַּעֲבְדוּ אֶת־הַבַּעֲלִים וְאֶת־הַעֲשָׂתְרוֹת
וְאֶת־אֶ־לְהִי אַרְם וְאֶת־אֶ־לְהִי צִדּוֹן וְאֶת־

א- להי מואב ואת א- להי בני-עמון ואת
א- להי פלשתים ויעזבו אתי- הוה ולא
עבדוהו: ויחראף י- הוה בישראל וימכרם
ביר-פלשתים וביר בני עמון: וירעצו וירצצו
את-בני ישראל בשנה ההוא שמנה עשרה
שנה את-כ- לבני ישראל אשר בעבר הירדן
בארץ האמרי אשר בגלעד: ויעברו בני-
עמון את-הירדן להלחם גם-ביהודה ובבנימין
ובבית אפרים ותצר לישראל מאד: ויזעקו
בני ישראל אלי- הוה לאמר חטאנו לך וכי
עזבנו את-א- להינו ונעבד את-הבעלים:
ויאמר י- הוה אל-בני ישראל הלא ממצרים
ומן-האמרי ומן-בני עמון ומן-פלשתים:
ויצידונים ועמלק ומעון לחצו אתכם ותצעקו
אלי ואושיעה אתכם מידם: ואתם עזבתם
אותי ותעבדו א- להים אחרים לכן לא-אוסף
להושיע אתכם: הלו וזעקו אלי-הא- להים
אשר בחרתם בם המה יושיעו לכם בעת
צרתכם: ויאמרו בני-ישראל אלי- הוה
חטאנו עשה-אתה לנו בכל-הטוב בעיניך אף
הצילנו נא תיום הזה: ויסירו את-א- להי
הנכר מקרבם ויעבדו אתי- הוה ותקצר נפשו
בעמל ישראל: ויזעקו בני עמון ויחננו
בגלעד ויאספו בני ישראל ויחננו במצפה:
ויאמרו העם שרי גלעד איש אל-רעהו מי
האיש אשר יחל להלחם בבני עמון יהיה
לראש לכל ישרי גלעד:

יא ויפתח הגלעדי היה גבור חיל והוא בין
אשה זונה ויולד גלעד את-יפתח: ותלד
אשת-גלעד לו בנים ויגדלו בני-האשה ויגרשו
את-יפתח ויאמרו לו לא-תנחל בבית-אבינו
כי בן-אשה אחרת אתה: ויברח יפתח מפני
אחיו וישב בארץ טוב ויתלקטו אל-יפתח
אנשים ריקים ויצאו עמו: ויהי מימים וילחמו
בני-עמון עם-ישראל: ויהי באשר-נלחמו

בני-עמון עם-ישראל וילכו זקני גלעד לקחת
את-יפתח מארץ טוב: ויאמרו ליפתח לכה
והיית לנו לקצין ונלחמה בבני עמון: ויאמר
יפתח לזקני גלעד הלא אתם שנאתם אותי
ותגרשוני מפית אבי ומדוע באתם אלי עתה
באשר צר לכם: ויאמרו זקני גלעד אל-יפתח
לכן עתה שבנו אליך והלכת עמנו ונלחמת
בבני עמון והיית לנו לראש לכל ישרי גלעד:
ויאמר יפתח אל-זקני גלעד אם-משיבים אתם
אותי להלחם בבני עמון ונתן י- הוה אותם
לפני אנכי אהיה לכם לראש: ויאמרו זקני-
גלעד אל-יפתח י- הוה יהיה שמע פינולינו
אם-לא כדברך כן נעשה: וילך יפתח עם-זקני
גלעד וישימו העם אותו עליהם לראש ולקצין
וידבר יפתח את-כ- לידבריו לפני י- הוה
במצפה: וישלח יפתח מלאכים אל-מלך בני-
עמון לאמר מה-לי ולך פי-באת אלי להלחם
בארצי: ויאמר מלך בני-עמון אל-מלאכי
יפתח פי-לקח ישראל את-ארצי בעלותו
ממצרים מארנון ועד-היבק ועד-הירדן ועתה
חשיבה אתהן בשלום: ויוסף עוד יפתח
וישלח מלאכים אל-מלך בני עמון: ויאמר לו
כה אמר יפתח לא-לקח ישראל את-ארץ
מואב ואת-ארץ בני עמון: ופי בעלותם
ממצרים וילך ישראל במדבר עדי-ים-סוף
ויבא קדשה: וישלח ישראל מלאכים אלי-
מלך אדום לאמר אעפרה-נא בארצך ולא
שמע מלך אדום וגם אל-מלך מואב שלח ולא
אבה וישב ישראל בקדש: וילך במדבר ויפג
את-ארץ אדום ואת-ארץ מואב ויבא ממזרח-
שמש לארץ מואב ויחננו בעבר ארנון ולא
באו בגבול מואב פי ארנון גבול מואב:
וישלח ישראל מלאכים אל-סיון מלך-
האמרי מלך חשבון ויאמר לו ישראל נעפרה-
נא בארצך עד-מקומי: ולא-האמין סיון את-

ישראל עֵבֶר בְּגִבּוֹלוֹ וַיֵּאסֶף סִיחוֹן אֶת־כּוֹל־
עַמּוֹ וַיַּחֲנוּ בַּיהוּדָה וַיִּלְחָם עִם־יִשְׂרָאֵל׃ ַאֲנִי־תָן
י-הוָה אֶ-לֵהִי־יִשְׂרָאֵל אֶת־סִיחוֹן וְאֶת־כּוֹל־
עַמּוֹ בְּיַד יִשְׂרָאֵל וַיָּנֹחַם וַיִּירֶשׁ יִשְׂרָאֵל אֶת־
כּוֹל־אֶרֶץ הָאֱמֹרִי יוֹשֵׁב הָאֶרֶץ הַהִיא׃ ַבַּיִּירָשׁוּ
אֶת כּוֹל־גְּבוּל הָאֱמֹרִי מֵאֲרֻנוֹן וְעַד־הַיַּבֵּק וּמִן־
הַמִּדְבָּר וְעַד־הַיַּרְדֵּן׃ ַבַּוְעָתָה י-הוָה א-לֵהִי
יִשְׂרָאֵל הוֹרִישׁ אֶת־הָאֱמֹרִי מִבְּנֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל
וְאֵתָה תִּירָשׁנּוּ׃ ַהֲלֹא אֵת אֲשֶׁר יוֹרִישׁךָ בְּמוֹשֶׁב
א-לֵהִיךָ אוֹתוֹ תִּירֶשׁ וְאֵת כּוֹל־אֲשֶׁר הוֹרִישׁ
י-הוָה א-לֵהֲנֵנוּ מִפְּנֵינוּ אוֹתוֹ נִירֶשׁ׃ ַבַּוְעָתָה
הַטּוֹב טוֹב אַתָּה מִכָּל־בְּיָצֵפֹר מִלֵּךְ מוֹאָב
הַרֹב רַב עִם־יִשְׂרָאֵל אִם־נִלְחָם נִלְחָם בָּם׃
ַבַּשָּׁבַת יִשְׂרָאֵל בְּחֹשֶׁפוֹן וּבְכַנּוּתֶיהָ וּבְעֶרְעוֹר
וּבְכַנּוּתֶיהָ וּבְכַל־הָעָרִים אֲשֶׁר עַל־יַדֵּי אֲרֻנוֹן
שָׁלַשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וּמִדֹּעַ לֹא־הִצַּלְתֶּם בָּעֵת
הַהִיא׃ ַוְאֲנֹכִי לֹא־חֲטָאתִי לָךְ וְאַתָּה עָשִׂה אֵתִי
רָעָה לְהִלָּחֵם בִּי יִשְׁפֹּט י-הוָה הַשֹּׁפֵט הַיּוֹם בֵּין
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבֵין בְּנֵי עַמּוֹן׃ ַהֲוֹלָא שָׁמַע מִלֵּךְ
בְּנֵי עַמּוֹן אֶל־דְּבָרֵי יַפְתָּח אֲשֶׁר שָׁלַח אֵלָיו׃
ַוְתָהִי עַל־יַפְתָּח רוּחַ י-הוָה וַיַּעֲבֹר אֶת־הַגְּלָעָד
וְאֶת־מִנְשָׁה וַיַּעֲבֹר אֶת־מִצְפָּה גִלְעָד וּמִמִּצְפָּה
גִּלְעָד עָבַר בְּנֵי עַמּוֹן׃ ַוַיִּדָּר יַפְתָּח נָדָר לִי-הוָה
וַיֹּאמֶר אִם־יִנָּתוֹן תַּתֵּן אֶת־בְּנֵי עַמּוֹן בְּיָדִי׃
ַוְהָיָה הַיּוֹצֵא אֲשֶׁר יֵצֵא מִדִּלְתֵי בֵיתִי לְקִרְאֹתִי
בְּשׁוּבִי בְּשָׁלוֹם מִבְּנֵי עַמּוֹן וְהָיָה לִי-הוָה
וְהַעֲלִיתִיהוּ עֲלָה׃ ַוַיַּעֲבֹר יַפְתָּח אֶל־בְּנֵי עַמּוֹן
לְהִלָּחֵם בָּם וַיִּתְּנֵם י-הוָה בְּיָדוֹ׃ ַוַיִּנָּחַם מִעֲרוֹעֵר
וְעַד־בְּאֵד מִנֵּי עֲשָׂרִים עֵיר וְעַד אֶבֶל בְּרָמִים
מִכָּה גְדוֹלָה מְאֹד וַיִּכְנַעוּ בְּנֵי עַמּוֹן מִבְּנֵי בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל׃ ַוַיִּבֹא יַפְתָּח הַמִּצְפָּה אֶל־בֵּיתוֹ וְהִנֵּה
בָּתוֹ יֵצֵאת לְקִרְאֹתוֹ בַּתָּפִים וּבַמַּחֲלוֹת וְרַק
הִיא יְחִידָה אֵין־לוֹ מִמֶּנּוּ בֶן אוֹ־בַת׃ ַוַיְהִי
כִּרְאוֹתוֹ אוֹתָהּ וַיִּקְרַע אֶת־בְּגָדָיו וַיֹּאמֶר אַחֵהּ
בְּתִי הִכְרַע הִכְרַעַתְנִי וְאַתָּה חַיִּית בְּעַבְרֵי וְאֲנֹכִי

פָּצִיתִי כִּי אֵלָיו-הוָה וְלֹא אוֹכַל לָשׁוּב׃
ַוְתֹאמֶר אֵלָיו אֲבִי פָּצִיתָה אֶת־פִּיךָ אֵלָיו-הוָה
עָשִׂה לִּי כַּאֲשֶׁר יֵצֵא מִפִּיךָ אַחֲרַי אֲשֶׁר עָשִׂה
לָךְ י-הוָה נִקְמוֹת מֵאֵיבֶיךָ מִבְּנֵי עַמּוֹן׃
ַוְתֹאמֶר אֶל־אֲבִיָּהּ יַעֲשֶׂה לִּי הַדָּבָר הַזֶּה הַרְפֵּה
מִמֶּנּוּ שָׁנִים חֲדָשִׁים וְאַל־כָּח וַיִּרְדֹּתִי עַל־הַהָרִים
וְאַכְבַּח עַל־בְּתוּלֵי אֲנָכִי וְרַעוּתִי׃ ַוַיֹּאמֶר לְכִי
וַיִּשְׁלַח אוֹתָהּ שְׁנֵי חֲדָשִׁים וַתֵּלֶךְ הִיא וְרַעוּתֶיהָ
וַתִּבֶּךְ עַל־בְּתוּלֶיהָ עַל־הַהָרִים׃ ַוַיְהִי מִקֵּץ |
שָׁנִים חֲדָשִׁים וַתִּשָׁכַח אֶל־אֲבִיָּהּ וַיַּעַשׂ לָהּ אֶת־
נְדָרוֹ אֲשֶׁר נָדָר וְהִיא לֹא־יָדָעָה אִישׁ וַתְּהִי־חַק
בְּיִשְׂרָאֵל׃ ַמִּיָּמִים | יָמִימָה תִּלְכַּנְּחָה בְּנוֹת
יִשְׂרָאֵל לְתַלּוֹת לְבַת־יַפְתָּח הַגִּלְעָדִי אֲרַבַּעַת
יָמִים בַּשָּׁנָה׃

יב ׀ וַיִּצְעַק אִישׁ אֶפְרַיִם וַיַּעֲבֹר צְפוּנָה וַיֹּאמְרוּ
לְיַפְתָּח מִדֹּעַ | עֲבַרְתָּ | לְהִלָּחֵם בְּבְנֵי־עַמּוֹן וְלָנוּ
לֹא קָרָאת לְלַכֵּת עִמָּךְ בֵּיתְךָ נִשְׂרַף עָלֶיךָ בְּאֵשׁ׃
ַוַיֹּאמֶר יַפְתָּח אֵלֵיהֶם אִישׁ רֵיב חַיִּיתִי אָנֹכִי
וְעַמִּי וּבְנֵי־עַמּוֹן מְאֹד וְאֶצְעַק אֶתְכֶם וְלֹא־
הוֹשַׁעְתֶּם אוֹתִי מִיָּדָם׃ ַוְאִרְאָה כִּי־אֵינְךָ מוֹשִׁיעַ
וְאֲשִׁימָה נַפְשִׁי בְּכַפִּי וְאֶעֱבֹרָה אֶל־בְּנֵי עַמּוֹן
וַיִּתְּנֵם י-הוָה בְּיָדִי וְלָמָּה עַלִּיתֶם אֵלָי הַיּוֹם הַזֶּה
לְהִלָּחֵם בִּי׃ ַוַיִּקְבֹּץ יַפְתָּח אֶת־כּוֹל־אֲנָשָׁיו גִּלְעָד
וַיִּלָּחֶם אֶת־אֶפְרַיִם וַיִּכּוּ אֲנָשָׁי גִּלְעָד אֶת־אֶפְרַיִם
כִּי אָמְרוּ פְּלִיטֵי אֶפְרַיִם אַתֶּם גִּלְעָד בְּתוֹךְ
אֶפְרַיִם בְּתוֹךְ מִנְשָׁה׃ ַוַיִּלְכַּד גִּלְעָד אֶת־
מַעֲבְרוֹת הַיַּרְדֵּן לְאֶפְרַיִם וְהָיָה כִּי יֹאמְרוּ
פְּלִיטֵי אֶפְרַיִם אֶעֱבֹרָה וַיֹּאמְרוּ לוֹ אֲנָשָׁי־גִלְעָד
הֲאֶפְרַתִּי אַתָּה וַיֹּאמֶר לֹא׃ ַוַיֹּאמְרוּ לוֹ אָמְרֵי
נָא שְׂפֹלֶת וַיֹּאמֶר סְפֹלֶת וְלֹא יָכִין לְדָבָר כֵּן
וַיִּאחֲזוּ אוֹתוֹ וַיִּשְׁחַטוּהוּ אֶל־מַעֲבְרוֹת הַיַּרְדֵּן
וַיִּפֹּל בָּעֵת הַהִיא מֵאֶפְרַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם
אָלֶף׃ ַוַיִּשְׁפֹּט יַפְתָּח אֶת־יִשְׂרָאֵל שֵׁשׁ שָׁנִים
וַיָּמָת יַפְתָּח הַגִּלְעָדִי וַיִּקְבַּר בְּעָרֵי גִלְעָד׃
ַוַיִּשְׁפֹּט אַחֲרָיו אֶת־יִשְׂרָאֵל אַבְצָן מִבֵּית לָחֶם׃

וַיְהִי־לִי שְׁלֹשִׁים בָּנִים וּשְׁלֹשִׁים בָּנוֹת שָׁלַח
הַחוּצָה וּשְׁלֹשִׁים בָּנוֹת הָבִיא לְבָנָיו מִן־הַחוּץ
וַיִּשְׁפֹּט אֶת־יִשְׂרָאֵל שִׁבְעַ שָׁנִים׃ וַיָּמָת אַבְרָם
וַיִּקְבֹּר בְּבֵית לָחָם׃ וַיִּשְׁפֹּט אַחֲרָיו אֶת־יִשְׂרָאֵל
אֵילֻן הַזְּבוּלָנִי וַיִּשְׁפֹּט אֶת־יִשְׂרָאֵל עֶשֶׂר שָׁנִים׃
וַיָּמָת אֵילֻן הַזְּבוּלָנִי וַיִּקְבֹּר בְּאֵילֻן בְּאֶרֶץ
זְבוּלָן׃ וַיִּשְׁפֹּט אַחֲרָיו אֶת־יִשְׂרָאֵל עֶבְרֹון בֶּן־
הַלֵּל הַפְּרָעִתוֹנִי׃ וַיְהִי־לִי אַרְבָּעִים בָּנִים
וּשְׁלֹשִׁים בָּנִי בָנִים רַבִּים עַל־שְׁבָעִים עִירָם
וַיִּשְׁפֹּט אֶת־יִשְׂרָאֵל שְׁמֹנֶה שָׁנִים׃ וַיָּמָת
עֶבְרֹון בֶּן־הַלֵּל הַפְּרָעִתוֹנִי וַיִּקְבֹּר בְּפְרָעִתוֹן
בְּאֶרֶץ אֶפְרָיִם בְּהַר הָעֵמֶלְקִי׃

וַיָּבִיאוּ בָנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת חָרַע בְּעֵינָיו
וְהָיָה וַיִּתְּנֵם וְהָיָה בְּיַד־פְּלִשְׁתִּים אַרְבָּעִים
שָׁנָה׃ וַיְהִי אִישׁ אֶחָד מִצֹּרְעָה מִמִּשְׁפַּחַת
חַדָּנִי וּשְׁמוֹ מְנוּחַ וְאִשְׁתּוֹ עֵקֶרָה וְלֹא יָלְדָה׃
וַיִּרְא מִלְּאֲדָיִי הָיָה אֶל־הָאִשָּׁה וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ
הִנֵּה־נָא אֶת־עֵקֶרָה וְלֹא יָלְדָת וְחָרִית וַיִּלְדָת בֶּן׃
וַעֲתָה הַשְּׂמָרִי נָא וְאֶל־תְּשִׁתִּי יוּן וְשֹׁכֵר וְאֶל־
תֹּאכְלִי כֹּל־טְמֵא׃ כִּי הִנֵּה הָרָה וַיִּלְדָת בֶּן
וּמִזָּרָה לֹא־יַעֲלֶה עַל־רֹאשׁוֹ כִּי־נִזְוֵר אֶל־לֵהִים
יְהִיָּה הַנְּעַר מִן־הַבֶּטֶן וְהוּא יָחַל לְהוֹשִׁיעַ אֶת־
יִשְׂרָאֵל מִיַּד פְּלִשְׁתִּים׃ וַתִּבֹּא הָאִשָּׁה וַתֹּאמֶר
לְאִשָּׁה לֹא־מָוֹת אִישׁ הָאֶל־לֵהִים בָּא אֵלַי וּמִרְאֵהוּ
כַּמִּרְאֵה מִלְּאֲדָיִי הָאֶל־לֵהִים נִזְוֵר מֵאָדָם וְלֹא
שָׂאֲלַתִּיחוֹ אִי־מִזָּה הוּא וְאֶת־שְׁמוֹ לֹא־הִגִּיד לִי׃
וַיֹּאמֶר לִי הִנֵּה חָרָה וַיִּלְדָת בֶּן וְעֲתָה אֶל־
תְּשִׁתִּי יוּן וְשֹׁכֵר וְאֶל־תֹּאכְלִי כֹּל־טְמֵאָה כִּי־
נִזְוֵר אֶל־לֵהִים יְהִיָּה הַנְּעַר מִן־הַבֶּטֶן עַד־יוֹם
מוֹתוֹ׃ וַיַּעֲתֵר מְנוּחַ אֵלָיו הָיָה וַיֹּאמֶר כִּי
אֲדוּנִי אִישׁ הָאֶל־לֵהִים אֲשֶׁר שָׁלַחַת יְבוֹא־נָא
עוֹד אֵלַינִי וַיִּזְרְנוּ מִהַנְּעִשָׂה לְנַעַר הַיְהוּדָה׃
וַיִּשְׁמַע הָאֶל־לֵהִים בְּקוֹל מְנוּחַ וַיָּבֹא מִלְּאֲדָיִי
הָאֶל־לֵהִים עוֹד אֶל־הָאִשָּׁה וְהוּא יוֹשֵׁבֶת בַּשָּׂדֶה
וּמְנוּחַ אִשָּׁה אֵין עִמָּה׃ וַתִּמְהַר הָאִשָּׁה וַתֵּרֶץ

וַתִּגַּד לְאִשָּׁה וַתֹּאמֶר אֵלָיו הֲנִיָּה נִרְאָה אֵלַי
הָאִישׁ אֲשֶׁר־בָּא בַיּוֹם אֵלָי׃ וַיִּקָּם וַיִּלְךָ מְנוּחַ
אֲחֵרֵי אִשְׁתּוֹ וַיָּבֹא אֶל־הָאִישׁ וַיֹּאמֶר לוֹ הֲעֲתָה
הָאִישׁ אֲשֶׁר־דִּבַּרְתָּ אֶל־הָאִשָּׁה וַיֹּאמֶר אָנֹכִי׃
וַיֹּאמֶר מְנוּחַ עֲתָה יָבֹא דְבַרְיָךְ מִהַיְהִיָּה
מִשְׁפַּט־הַנְּעַר וּמִעֲשָׂהוּ׃ וַיֹּאמֶר מִלְּאֲדָיִי וְהָיָה
אֶל־מְנוּחַ מִכָּל אֲשֶׁר־אָמַרְתִּי אֶל־הָאִשָּׁה
תִּשְׁמָר׃ מִכָּל אֲשֶׁר־יֵצֵא מִפִּיךָ הַיּוּן לֹא תֹאכַל
וַיּוּן וְשֹׁכֵר אֶל־תְּשִׁתִּי וְכָל־טְמֵאָה אֶל־תֹּאכַל כֹּל
אֲשֶׁר־צִוִּיתִיךָ תִּשְׁמָר׃ וַיֹּאמֶר מְנוּחַ אֶל־מִלְּאֲדָיִי
וְהָיָה נַעֲזָרָה־נָא אוֹתָךְ וְנַעֲשָׂה לְפָנֶיךָ גְּדֵי
עֵזִים׃ וַיֹּאמֶר מִלְּאֲדָיִי וְהָיָה אֶל־מְנוּחַ אִם־
תַּעֲזָרְנִי לֹא־אֲכַל בְּלַחְמְךָ וְאִם־תַּעֲשָׂה עֲלֶיךָ
לִי הָיָה תַעֲלֶנָּה כִּי לֹא־יָדַע מְנוּחַ כִּי־מִלְּאֲדָיִי
וְהָיָה הוּא׃ וַיֹּאמֶר מְנוּחַ אֶל־מִלְּאֲדָיִי וְהָיָה מִי
שְׁמוֹ כִּי־יָבֹא דְבַרְיָךְ וְכַבְּדוּנִי׃ וַיֹּאמֶר
לוֹ מִלְּאֲדָיִי וְהָיָה לָמָּה זֶה תִּשְׁאֵל לְשָׁמִי וְהוּא־
כִּלְאִי׃ וַיִּקַּח מְנוּחַ אֶת־גְּדֵי הָעֵזִים וְאֶת־הַמְּנִחָה
וַיַּעַל עַל־הַצֹּר לִי הָיָה וּמִכָּל לַעֲשׂוֹת וּמְנוּחַ
וְאִשְׁתּוֹ רֹאִים׃ וַיְהִי בַעֲלוֹת הַלֶּחֶב מֵעַל
הַמִּזְבֵּחַ הַשְּׂמִימָה וַיַּעַל מִלְּאֲדָיִי הָיָה כִּלְחֵב
הַמִּזְבֵּחַ וּמְנוּחַ וְאִשְׁתּוֹ רֹאִים וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם
אֶרְצָה׃ וְלֹא־יָסַף עוֹד מִלְּאֲדָיִי וְהָיָה לְהִרְאֶה
אֶל־מְנוּחַ וְאֶל־אִשְׁתּוֹ אִזּוֹ יָדַע מְנוּחַ כִּי־מִלְּאֲדָיִי
וְהָיָה הוּא׃ וַיֹּאמֶר מְנוּחַ אֶל־אִשְׁתּוֹ מוֹת
נָמוֹת כִּי אֶל־לֵהִים רָאִינוּ׃ וַתֹּאמֶר לוֹ אִשְׁתּוֹ
לוֹ חֲפִץ וְהָיָה לְחַמִּיתֵנוּ לֹא־לָקַח מִיָּדֵנוּ עֲלֶיךָ
וּמְנִחָה וְלֹא הִרְאָנוּ אֶת־כֹּל־אֵלֶיךָ וְכָעַת לֹא
הַשְּׂמִיעָנוּ כְּזֹאת׃ וַתִּלְד הָאִשָּׁה בֶּן וַתִּקְרָא
אֶת־שְׁמוֹ שְׁמִשׁוֹן וַיִּגְדַּל הַנְּעַר וַיְבָרְכֵהוּ וְהָיָה׃
וַתִּחַל רִיחַ וְהָיָה לְפַעְמֹו בְּמַחְנֵה־דָן בֶּן
צְרָעָה וּבֶן אִשְׁתָּאֵל׃

וַיִּרְד שְׁמִשׁוֹן תְּמַנְתָּה וַיִּרְא אִשָּׁה בְּתַמְנַתָּה
מִבְּנוֹת פְּלִשְׁתִּים׃ וַיַּעַל וַיִּגַּד לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ
וַיֹּאמֶר אִשָּׁה רָאִיתִי בְּתַמְנַתָּה מִבְּנוֹת

פְּלִשְׁתִּים וְעַתָּה קָחִי-אֹתָהּ לִי לְאִשָּׁה׃ וַיֹּאמֶר
לוֹ אָבִיו וְאָמְרוּ הַאִין בְּכַנּוֹת אַחִיךָ וּבְכַל-עַמּוּל
אִשָּׁה כִּי-אֵתָהּ הוֹלֵךְ לִקְחַת אִשָּׁה מִפְּלִשְׁתִּים
הָעַרְלִים וַיֹּאמֶר שְׂמִשׁוֹן אֶל-אָבִיו אֹתָהּ קָח-לִי
כִּי-הִיא יִשְׂרָאֵל בְּעֵינָי׃ וְאָבִיו וְאָמְרוּ לֹא יִדְעוּ
כִּי מִי-הוּא הִיא כִּי-תֵאָנֵה הוּא-מִבְּקִשׁ
מִפְּלִשְׁתִּים וּבָעַתָּה הִיא פְּלִשְׁתִּים מִשְׁלִים
בְּיִשְׂרָאֵל׃ וַיֵּרֶד שְׂמִשׁוֹן וְאָבִיו וְאָמְרוּ תִמְנַתָּה
וַיָּבֵאוּ עַד-פְּרָמִי תִמְנַתָּה וְהִנֵּה כְּפִיר אַרְיֹת
שָׂאֵג לְקָרְאָתוֹ׃ וַתְּצַלַח עָלָיו רוּחַ י-הוָה
וַיִּשְׁפָּעוּהוּ כְּשֹׁפֵעַ הַגִּידִי וּמֵאוּמָה אֵין בְּיָדוֹ וְלֹא
הִגִּיד לְאָבִיו וְלְאָמְרוֹ אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה׃ וַיֵּרֶד
וַיְדַבֵּר לְאִשָּׁה וּתְיִשָּׁר בְּעֵינָי שְׂמִשׁוֹן׃ וַיִּשְׁכַּב
מִיָּמִים לְקַחְתָּהּ וַיִּסֶר לְרֵאוֹת אֵת מִפְּלַת הָאָרֶץ
וְהִנֵּה עֲדַת דְּבוּרִים בְּגוֹיֵת הָאָרֶץ וַדְּבָשׁ׃
וַיִּרְדְּהוּ אֶל-כַּפְּיוֹ וַיִּלְךָ הַלֹּךְ וְאָכַל וַיִּלְךָ אֶל-
אָבִיו וְאֶל-אָמְרוֹ וַיִּתֵּן לָהֶם וַיֹּאכְלוּ וְלֹא-הִגִּיד
לָהֶם כִּי מְגוֹיֵת הָאָרֶץ רָדָה הַדְּבָשׁ׃ וַיֵּרֶד
אָבִיו אֶל-הָאִשָּׁה וַיַּעַשׂ שָׁם שְׂמִשׁוֹן מִשְׁתָּה כִּי
כֹן יַעֲשׂוּ הַבַּחֲוָרִים׃ וַיְהִי בְּרֵאוֹתָם אוֹתוֹ
וַיִּקְחוּ שְׁלֹשִׁים מִרְעִים וַיְהִיו אִתּוֹ׃ וַיֹּאמֶר לָהֶם
שְׂמִשׁוֹן אַחֲוָדָה-נָא לָכֶם חִידָה אִם-תִּהְיֶה תִּגְדְּלוּ
אוֹתָהּ לִי שְׂבַעַת יָמֵי הַמִּשְׁתָּה וּמִצְּאֹתָם וְנָתַתִּי
לָכֶם שְׁלֹשִׁים סְדִינִים וּשְׁלֹשִׁים חֲלֻפֹת בְּגָדִים׃
וַיֹּאם-לֹא תוּכְלוּ לְהַגִּיד לִי וְנָתַתֶּם אֹתָם לִי
שְׁלֹשִׁים סְדִינִים וּשְׁלֹשִׁים חֲלֻפֹת בְּגָדִים
וַיֹּאמְרוּ לוֹ תוֹדָה חִידַתְךָ וְנִשְׂמַעְנָה׃ וַיֹּאמֶר
לָהֶם מִהֲאָכַל יֵצֵא מֵאָכַל וּמֵעַז יֵצֵא מִתּוֹךְ וְלֹא
יָכְלוּ לְהַגִּיד חִידָה שְׁלֹשַׁת יָמִים׃ וַיְהִי בַיּוֹם
הַשְּׂבִיעִי וַיֹּאמְרוּ לְאִשָּׁת-שְׂמִשׁוֹן פָּתִי אֶת-
אִישְׁךָ וַיְגַדְּלוּ אֶת-חִידָה פֶן-נִשְׂרַף אוֹתָךְ
וְאֶת-בֵּית אָבִיךָ כִּי-בָאֵשׁ הִלְרִשְׁנוּ קְרָאתָם לָנוּ
הֲלֹא׃ וַתִּבְרַךְ אִשָּׁת שְׂמִשׁוֹן עָלָיו וַתֹּאמֶר רַק
שָׂנֵאתָנִי וְלֹא אַחֲבִיתָנִי חִידָה חִדַּתְךָ לְבָנֵי עַמּוּל
וְלִי לֹא הִגַּדְתָּה וַיֹּאמֶר לָהּ הִנֵּה לְאָבִי וְלְאָמְרוֹ

לֹא הִגַּדְתִּי וְלֹךְ אָגִיד׃ וַתִּבְרַךְ עָלָיו שְׂבַעַת
הַיָּמִים אֲשֶׁר-הָיָה לָהֶם הַמִּשְׁתָּה וַיְהִי בַיּוֹם
הַשְּׂבִיעִי וַיְגַדְּלָהּ כִּי הִצִּיקְתָהּ וַתִּגַּד חִידָה
לְבָנֵי עַמּוּל׃ וַיֹּאמְרוּ לוֹ אַנְשֵׁי הָעִיר בַּיּוֹם
הַשְּׂבִיעִי כְּטָרֶם יָבֵא הַחֶרֶסֶה מִה־מִּתּוֹךְ מִדְּבָשׁ
וּמָה עַז מֵאָרֶץ וַיֹּאמֶר לָהֶם לֹלֵא חֲרָשְׁתֶּם
כְּעַגְלָתִי לֹא מִצְּאֹתָם חִידַתִּי׃ וַתְּצַלַח עָלָיו
רוּחַ י-הוָה וַיֵּרֶד אֲשַׁקְלוֹן וַיָּהַר מֵהֶם׃ שְׁלֹשִׁים
אִישׁ וַיִּקַּח אֶת-חֲלֻצוֹתָם וַיִּתֵּן חֲחֻלְפוֹת
לְמַגִּידֵי חִידָה וַיַּחַר אָפוֹ וַיַּעַל בֵּית אָבִיו׃
וַתְּהִי אִשָּׁת שְׂמִשׁוֹן לְמַרְעִיחוֹ אֲשֶׁר רָעָה לוֹ׃
טו וַיְהִי מִיָּמִים בְּיָמֵי קְצִיר-חֲטִיִּם וַיִּפְלֹךְ
שְׂמִשׁוֹן אֶת-אִשְׁתּוֹ בְּגִדֵי עֵזִים וַיֹּאמֶר אֲבֹאָה
אֶל-אִשְׁתִּי הַחֲדָרָה וְלֹא-נָתַנּוּ אֲבִיָּה לְבוֹא׃
וַיֹּאמֶר אֲבִיָּה אָמֹר אֲמַרְתִּי כִּי-שָׂנֵא שָׂנֵאתָהּ
וְאֵתְנָנָה לְמַרְעֵךָ הֲלֹא אַחֲוָתָהּ תִּקְטָנָה טוֹבָה
מִמֶּנָּה תְּחִי-נָא לָךְ תַּחֲתִיָּה׃ וַיֹּאמֶר לָהֶם
שְׂמִשׁוֹן נִקִּיתִי תַּפְעַם מִפְּלִשְׁתִּים כִּי-עָשָׂה אָנֹכִי
עִמָּם רָעָה׃ וַיִּלְךָ שְׂמִשׁוֹן וַיִּלְכֹּד שְׁלֹש־מֵאוֹת
שׁוֹעֲלִים וַיִּקַּח לְפָדִים וַיִּפְּן זָנָב אֶל-זָנָב וַיִּשָּׂם
לְפִיד אֶחָד בְּיַד-שְׁנֵי הַזְּנָבוֹת בַּתּוֹךְ׃ וַיִּבְעֵר
אֵשׁ בַּלְּפִידִים וַיִּשְׁלַח בְּקַמּוֹת פְּלִשְׁתִּים וַיִּבְעֵר
מִגִּדֵי־יָשׁ וְעַד-קָמָה וְעַד-כְּרָם זֹת׃ וַיֹּאמְרוּ
פְּלִשְׁתִּים מִי עָשָׂה זֹאת וַיֹּאמְרוּ שְׂמִשׁוֹן חֲתָן
הַתְּמַנִּי כִּי לָקַח אֶת-אִשְׁתּוֹ וַיִּתְּנָה לְמַרְעִיחוֹ
וַיַּעַל פְּלִשְׁתִּים וַיִּשְׂרְפוּ אוֹתָהּ וְאֶת-אֲבִיָּה
כָּאֵשׁ׃ וַיֹּאמֶר לָהֶם שְׂמִשׁוֹן אִם-תִּעֲשׂוּן כְּזֹאת
כִּי אִם-נִקְמַתִי בָכֶם וְאַחַר אֲחַדְלִי׃ וַיִּהְיֶה אוֹתָם
שׁוֹק עַל-יְרֵךְ מִכָּה גְדוֹלָה וַיֵּרֶד וַיֵּשֶׁב בְּסַעֲיָף
סְלַע עֵיטָם׃ וַיַּעַל פְּלִשְׁתִּים וַיַּחֲנוּ בַּיְחֻדָּה
וַיִּנְטְשׂוּ בַלְחִי׃ וַיֹּאמְרוּ אִישׁ יְחַדְּהָ לָמָּה
עָלִיתָם עָלֵינוּ וַיֹּאמְרוּ לְאָסוּר אֶת-שְׂמִשׁוֹן
עָלֵינוּ לַעֲשׂוֹת לוֹ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לָנוּ׃ וַיִּרְדּוּ
שְׁלֹשַׁת אֲלָפִים אִישׁ מִיְחֻדָּה אֶל-סַעֲיָף סְלַע
עֵיטָם׃ וַיֹּאמְרוּ לְשְׂמִשׁוֹן הֲלֹא יָדַעְתָּ כִּי-

מִשְׁלִים בָּנוּ פְּלִשְׁתִּים וּמַחֲזִאת עֲשִׂית לָנוּ
וַיֹּאמֶר לָהֶם כַּאֲשֶׁר עָשִׂוּ לִי כֵן עֲשִׂיתִי לָהֶם׃
וַיֹּאמְרוּ לוֹ לְאַסְרֶךָ יִרְדְּנוּ לְתַתְּךָ בְּיַד־פְּלִשְׁתִּים
וַיֹּאמֶר לָהֶם שִׁמְשׁוֹן הִשָּׁבְעוּ לִי פְּדִיתִי מִכַּעֲבוֹן בְּיַד
אַתֶּם׃ וַיֹּאמְרוּ לוֹ לֵאמֹר לֹא כִּי־אָסַר נֶאֱסַרְךָ
וּנְתִנְנוּךָ בְּיָדָם וְהָמַת לָא נִמְיִתְךָ וַיֹּאסְרוּהוּ
בְּשָׁנָיִם עֲבָתִים חֲדָשִׁים וַיַּעֲלוּהוּ מִן־הַפְּלֵעַ׃
וְהוֹאֵבָא עַד־לְחֵי וּפְלִשְׁתִּים הִרְיֵעוּ לְקִרְאָתוֹ
וַתַּצְלַח עָלָיו רוּחַ יְהוָה וַתְּהַלִּינָה הָעַבְתִּים
אֲשֶׁר עַל־זְרוּעוֹתָיו כַּפְּשָׁתִים אֲשֶׁר בָּעֲרָוּ בְּאֵשׁ
וַיִּמְסּוּ אֶסּוּרָיו מִעַל יָדָיו׃ וַיִּמְצָא לְחֵי־חֲמוֹר
טָרִיחַ וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיִּקְחֶה וַיִּדְבְּקֵה אֶלְפֵי אִישׁ׃
וַיֹּאמֶר שִׁמְשׁוֹן בְּלָחֵי הַחֲמוֹר חֲמוֹר חֲמֹרְתִים
בְּלָחֵי חֲחֲמוֹר הַבִּיתִי אֶלְפֵי אִישׁ׃ וַיִּזְחַל בְּכַלְתּוֹ
לְדַבֵּר וַיִּשְׁלַח הַלָּחֵי מִיָּדוֹ וַיִּקְרָא לְמַקּוֹם הַהוּא
רַמַת לָחֵי׃ וַיִּצְמָא מְאֹד וַיִּקְרָא אֵלָיו־הוּא
וַיֹּאמֶר אַתָּה נָתַתָּ בְּיַד־עַבְדְּךָ אֶת־הַתְּשׁוּעָה
הַגְּדֹלָה הַזֹּאת וְעַתָּה אֲמוֹת בַּצְּמָא וְנִפְלַתִי בְּיַד
הָעַרְלִים׃ וַיִּבְקַע אֶ־לַחִים אֶת־הַמַּכְתָּשׁ אֲשֶׁר־
בְּלָחֵי וַיִּצְאוּ מִמֶּנּוּ מַיִם וַיִּשְׁתַּ וַתִּשְׁׁבּ רִחוֹ
וַיְחִי עַל־כֵּן׃ קָרָא שְׁמֵהּ עֵין חַקּוּרָא אֲשֶׁר בְּלָחֵי
עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ וַיִּשְׁפֹּט אֶת־יִשְׂרָאֵל בְּיָמָיו
פְּלִשְׁתִּים עֶשְׂרִים שָׁנָה׃

טז וַיִּלְךָ שִׁמְשׁוֹן עִזְתָּה וַיִּרְא־שָׁם אִשָּׁה זִוְנָה
וַיִּבֵּא אֵלֶיהָ׃ בַּלְעֲזָתִים׃ לֵאמֹר כֹּה שִׁמְשׁוֹן הֵנִי
וַיִּסְבּוּ וַיִּאָּרְבוּ־לוֹ כְּלַחֲלִילָה בְּשַׁעַר הָעִיר
וַיִּתְחַרְשׁוּ כְּלַחֲלִילָה לֵאמֹר עַד־אֹר הַבֶּקֶר
וְחָרְגְנָהוּ׃ וַיִּשְׁכַּב שִׁמְשׁוֹן עַד־חֲצֵי הַלַּיְלָה
וַיִּקֶם׃ בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה וַיִּצְאוּ בְּדִלְתוֹת שַׁעַר־הָעִיר
וּבְשָׁתָיו הַמְּזוֹזוֹת וַיִּפְעֵם עִם־הַבְּרִיחַ וַיִּשָּׁם עָלָיו
כְּתַפּוּ וַיַּעֲלֵם אֶל־רֹאשׁ הָהָר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי
חֲבֵרוֹן׃ וַיְחִי אַחֲרֵי־כֵן וַיֹּאחֲזַב אִשָּׁה בְּנַחַל שַׂרְק
וּשְׁמָהּ דְּלִילָה׃ וַיַּעֲלוּ אֵלֶיהָ סָרְנֵי פְּלִשְׁתִּים
וַיֹּאמְרוּ לָהּ פִתִּי אֹתוֹ וְרֵאֵל בְּמַחַ בְּחוֹ גְדוּל
וּבְמַחַ נוֹכַל לוֹ וְאַסְרְנוּהוּ לְעַנּוֹתוֹ וְאַנְחֵנוּ נִתְּךָ

לָךְ אִישׁ אֶלְפֵי וּמַחֲזֵה כְּסָף׃ וַתֹּאמֶר דְּלִילָה אֵלָיו
שִׁמְשׁוֹן הַגִּידֵה־נָא לִי בְּמַחַ כַּחַךְ גְּדוּל וּבְמַחַ
תֹּאסֶר לְעַנּוֹתְךָ׃ וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ שִׁמְשׁוֹן אִם־
יֹאסְרֵנִי בְּשַׁבְּעָה יִתְּרִים לַחִים אֲשֶׁר לֹא־חָרְבוּ
וְחִלְיִתִּי וְחִיִּיתִי כְּאַחַד הָאָדָם׃ וַיַּעֲלוּ־לָהּ סָרְנֵי
פְּלִשְׁתִּים שַׁבְּעָה יִתְּרִים לַחִים אֲשֶׁר לֹא־חָרְבוּ
וַתֹּאסְרוּהוּ בָהֶם׃ וְהָאֲרָב יֹשֵׁב לָהּ בַּחֲדָר
וַתֹּאמֶר אֵלָיו פְּלִשְׁתִּים עָלֶיךָ שִׁמְשׁוֹן וַיִּנְתַּק
אֶת־הַיִּתְּרִים כַּאֲשֶׁר יִנְתַּק פְּתִיל־הַנְּעֻרַת
בַּהֲרִיחוֹ אֵשׁ וְלֹא נֹרַע כְּחוֹ׃ וַתֹּאמֶר דְּלִילָה
אֵל־שִׁמְשׁוֹן הֵנִי הַתְּלַת כִּי וַתְּדַבֵּר אֵלָיו כּוֹזְבִים
עָתָה הַגִּידֵה־נָא לִי בְּמַחַ תֹּאסֶר׃ וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ
אִם־אָסוּר יֹאסְרוּנִי בַּעֲבָתִים חֲדָשִׁים אֲשֶׁר לֹא־
נַעֲשֶׂה בָהֶם מִלְּאֲכָה וְחִלְיִתִּי וְחִיִּיתִי כְּאַחַד
הָאָדָם׃ וַתִּקַּח דְּלִילָה עֲבָתִים חֲדָשִׁים
וַתֹּאסְרוּהוּ בָהֶם וַתֹּאמֶר אֵלָיו פְּלִשְׁתִּים עָלֶיךָ
שִׁמְשׁוֹן וְהָאֲרָב יֹשֵׁב בַּחֲדָר וַיִּנְתַּקְם מִעַל
זְרַעְתּוֹ כְּחוֹט׃ וַתֹּאמֶר דְּלִילָה אֵל־שִׁמְשׁוֹן עַד־
הֵנִי הַתְּלַת כִּי וַתְּדַבֵּר אֵלָיו כּוֹזְבִים הַגִּידֵה לִי
בְּמַחַ תֹּאסֶר וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אִם־תֹּאסְרֵנִי אֶת־שִׁבְעַ
מַחֲלָפוֹת רֹאשִׁי עִם־הַמַּסְפָּכַת׃ וַתִּתְקַע בַּיָּתֵד
וַתֹּאמֶר אֵלָיו פְּלִשְׁתִּים עָלֶיךָ שִׁמְשׁוֹן וַיִּיקַן
מִשְׁנָתוֹ וַיִּפֹּע אֶת־הַיָּתֵד הָאָרֶג וְאֶת־הַמַּסְפָּכַת׃
וַתֹּאמֶר אֵלָיו אֵיךְ תֹּאמֶר אֶחָבְתִּיךָ וְלִכְךָ אֵין
אֵתִי זֶה שְׁלֹשׁ פְּעָמִים הַתְּלַת כִּי וְלֹא־הִגַּדְתָּ לִּי
בְּמַחַ כַּחַךְ גְּדוּל׃ וַיְחִי כִּי־חֲצִיקָה לוֹ בַּדְּבָרִיחַ
כִּי־לִחְיָמִים וַתֹּאחֲזָהוּ וַתִּקְצַר נַפְשׁוֹ לְמוֹת׃
וַיִּגְדֵּלָה אֶת־כֹּל־לִבּוֹ וַיֹּאמֶר לָהּ מוֹרָה לֹא־
עָלָה עַל־רֹאשִׁי כִּי־נֹזֵר אֶ־לַחִים אֲנִי מִכַּטָּן
אֲמִי אִם־נִלְחַתִּי וְסָר מִמֶּנִּי כְּחִי וְחִלְיִתִּי וְחִיִּיתִי
כְּכִל־הָאָדָם׃ וַתִּרְאֵה דְּלִילָה כִּי־הִגִּיד לָהּ אֶת־
כֹּל־לִבּוֹ וַתִּשְׁלַח וַתִּקְרָא לְסָרְנֵי פְּלִשְׁתִּים
לֵאמֹר עָלֶי הִפְעֵם כִּי־הִגִּיד לָהּ לִי אֶת־כֹּל־לִבּוֹ
וַעֲלוּ אֵלֶיהָ סָרְנֵי פְּלִשְׁתִּים וַיַּעֲלוּ הַכַּסָּף בְּיָדָם׃
וַתִּישָׁנָהוּ עַל־בְּרָפְיָה וַתִּקְרָא לְאִישׁ וַתִּגְלַח

את־שבע מחלפות ראשו ותחל לענותו ויסר
כחו מעליו: ויתאמר פלשתים עליך שמשון
ויקץ משנתו ויאמר אצא בפעם בפעם ואנער
והוא לא ידע פי י-הוה סר מעליו: ויאחזהו
פלשתים וינקרו את־עיניו ויורידו אותו עזתה
ויאסרוהו בנהשתים ויהי טוהן בבית
האסורים: ויחל שער־ראשו לצמח באשר
גלה: וסרני פלשתים נאספו לזבח זבח־גדול
לדגון א-להיהם ולשמחה ויאמרו נתן
א-להינו בידנו את שמשון אויבנו: ויראו
אתו העם ויהללו את־א-להיהם כי אמרו נתן
א-להינו בידנו את־אויבנו ואת מחריב
ארצנו ואשר הרבה את־חללינו: והיה כטוב
לכם ויאמרו קראו לשמשון וישחקלנו
ויקראו לשמשון מבית האסורים ויצחק
לפניהם ויעמידו אותו בין העמודים: ויאמר
שמשון אליהנער המחזיק בידו הניחה אותי
והמישני את־העמלים אשר הבית נכון עליהם
ואשען עליהם: והבית מלא האנשים והנשים
ושמה כל סרני פלשתים ועליהנג בשלשת
אלפים איש ואשה הראים בשחוק שמשון:
והיקרא שמשון אלי-הוה ויאמר א-דני
י-הוה זכרני נא וחזקני נא אך הפעם הוה
הא-להים ואנקמה נקם־אחת משתי עיני
מפלשתים: ויילפת שמשון את־שני עמודי
התור אשר הבית נכון עליהם ויסמו עליהם
אחד בימינו ואחד בשמאלו: ויאמר שמשון
תמות נפשי עם־פלשתים ויט בכה ויפל
הבית עליהסרנים ועליכ־להעם אשר־בו
ויהיו המתים אשר המית במותו רבים מאשר
המית בחייו: וירדו אחיו וכל־בית אביו
וישאו אתו ויעלו ויקברו אותו בין צרעה
ובין אשתאל בקבר מנוח אביו והוא שפט
את־ישראל עשרים שנה:

יו ויהי־איש מהר־אפרים ושמו מיכיהו:

ויאמר לאמו אלף ומאה הכסף אשר לקח־לך
ואת אלית וגם אמרת באזני הנה־הכסף אתי
אני לקחתיו ויתאמר אמו ברוך בני לי-הוה:
וישב את־אלף־ומאה הכסף לאמו ויתאמר
אמו הקדש הקדשתי את־הכסף לי-הוה מידי
לבני לעשות פסל ומסכה ועתה אשיבנו לך:
וישב את־הכסף לאמו ותקח אמו מאתים
כסף ותתנהו לצורף ויעשהו פסל ומסכה ויהי
בבית מיכיהו: והאיש מיכה לו בית א-להים
ויעש אפוד ותרפים וימלא את־יד אחד מבניו
ויהילו לכהן: ובימים ההם אין מלך בישראל
איש הישר בעיניו יעשה: ויהי־נער מבית
לחם יהודה ממשפחת יהודה והוא לוי והוא
גר־שם: וילך האיש מהעיר מבית לחם יהודה
לגור באשר ומצא ויבא הר־אפרים עד־בית
מיכה לעשות דרכו: ויאמרו לו מיכה מאין
תבוא ויאמר אליו לוי אנכי מבית לחם יהודה
ואנכי הלך לגור באשר ומצא: ויאמר לו
מיכה שבה עמדי והיה־לי לאב ולכהן וְאנכי
אתן־לך עשרת כסף לימים וערך בגדים
ומחיתך וילך הלוי: ויבא אל הלוי לשבת את־
האיש ויהי הנער לו פאחד מבניו: וימלא
מיכה את־יד הלוי והילו הנער לכהן ויהי
בבית מיכה: ויאמר מיכה עתה ידעתי פי
ייטיב י-הוה לי פי היה־לי הלוי לכהן:

יח «בימים ההם אין מלך בישראל ובימים
ההם שפט הדני מבקש־לו נחלה לשבת פי
לא־נפלה לו עד־היום ההוא בתוך־שכטי
ישראל בנחלה: וישלחו בני־דן ממשפחתם
חמשה אנשים מקצותם אנשים בני־חיל
מצ־רעה ומאשתאל לרגל את־הארץ ולחקרה
ויאמרו אליהם לכו חקרו את־הארץ ויבאו הר־
אפרים עד־בית מיכה ויילינו שם: והמה עם־
בית מיכה והמה הפירו את־קול הנער הלוי
ויסורו שם ויאמרו לו מי־הביאך הלא ומח־

אתה עשה בזה ומחִלְךָ פה: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים בְּזֶה
וּכְזֶה עָשָׂה לִי מִיְכָה וַיִּשְׁפְּרֵנִי וְאֲחִי־לֹו לְכַתּוּן:
וַיֹּאמְרוּ לוֹ שְׂאֵל־נָא בֵּא-לְהִים וְנִדְעָה חַתְּצֻלַח
דְּרַפְנֵנוּ אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ הַלְכִים עִלְיָהּ: וַיֹּאמֶר לָהֶם
חַבְהֵן לָכוּ לְשָׁלוֹם נִכַח י-הוָה דְּרַפְכֶם אֲשֶׁר
תִּלְכוּ־בָהּ: וַיִּלְכוּ חֲמֻשֵׁת הָאֲנָשִׁים וַיָּבֹאוּ לִישָׁה
וַיִּרְאוּ אֶת־הָעַם אֲשֶׁר־בְּקִרְבָּהּ יוֹשְׁבֵת־לְבָטַח
בְּמִשְׁפַּט צְרָנִים שְׁקֵט | וּבָטַח וְאִין־מְכָלִים דְּבַר
בְּאַרְצֵי יוֹרֵשׁ עֶצֶר וְרַחֲוִקִים הִמָּה מְצִידָנִים
וְדַבַּר אִין־לָהֶם עִם־אָדָם: וַיָּבֹאוּ אֶל־אֲחֵיהֶם
צָרְעָה וְאֲשֶׁת־אֵל וַיֹּאמְרוּ לָהֶם אֲחֵיהֶם מָה אַתֶּם:
וַיֹּאמְרוּ קוֹמָה וְנַעֲלָה עִלְיָהֶם פִּי רֵאִינוּ אֶת־
הָאָרֶץ וְחַנָּה טוֹבָה מְאֹד וְאַתֶּם מַחֲשִׁים אֶל־
תַּעֲצָלוּ לָלֶכֶת לָבֵא לְרֵשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ: כִּבְאַכֶם
תָּבֹאוּ | אֶל־עַם בָּטַח וְהָאָרֶץ רַחֲבַת יָדַיִם פִּי־
נִתְּנָה א-לְהִים בְּיַדְכֶם מְקוֹם אֲשֶׁר אִין־שָׁם
מַחֲסוֹר כֹּל־דִּבְרָ אֲשֶׁר בְּאַרְצֵי: וַיִּסְעוּ מִשָּׁם
מִמִּשְׁפַּחַת הַדְּלִי מִצָּרְעָה וּמֵאֲשֶׁת־אֵל שְׁשִׁי־
מֵאוֹת אִישׁ חֲגוּר כְּלִי מִלְחָמָה: וַיִּיעְלוּ וַיַּחֲנוּ
בְּקִרְיַת יַעֲרִים בִּיהוּדָה עַל־כֵּן קָרְאוּ לְמְקוֹם
הַזֶּה מַחֲנֵה־דָן עַד הַיּוֹם הַזֶּה אַחֲרֵי קִרְיַת
יַעֲרִים: וַיַּעֲבְרוּ מִשָּׁם חֲרֵ־אֶפְרַיִם וַיָּבֹאוּ עַד־
בֵּית מִיכָה: וַיִּיעְנוּ חֲמֻשֵׁת הָאֲנָשִׁים הַחֲלָכִים
לְרַגְלֵ אֶת־הָאָרֶץ לִישׁ וַיֹּאמְרוּ אֶל־אֲחֵיהֶם
חִידְעָתֶם פִּי יֵשׁ בְּבֵתִים הָאֵלֶּה אֶפְסוֹד וּתְרָפִים
וּפְסָל וּמִסְכָּה וְעֵתָה דַעוּ מַחֲדַעֲשׂוֹ: וַיִּסְוּרוּ
שָׁמָּה וַיָּבֹאוּ אֶל־בֵּית־הַנְּעָר הַדְּלִי בֵּית מִיכָה
וַיִּשְׂאֵלוּ־לוֹ לְשָׁלוֹם: וַיִּשְׁש־מֵאוֹת אִישׁ חֲגוּרִים
כְּלִי מִלְחָמָתָם נֹצְכִים פֶּתַח הַשַּׁעַר אֲשֶׁר מִבְּנֵי־
דָן: וַיִּיעְלוּ חֲמֻשֵׁת הָאֲנָשִׁים הַחֲלָכִים לְרַגְלֵ אֶת־
הָאָרֶץ בָּאוּ שָׁמָּה לְקַחוּ אֶת־הַפְּסָל וְאֶת־
הָאֶפְסוֹד וְאֶת־הַתְּרָפִים וְאֶת־הַמִּסְכָּה וְחַבְהֵן נֹצֵב
פֶּתַח הַשַּׁעַר וְשִׁש־מֵאוֹת הָאִישׁ חֲחֲגוּר כְּלִי
הַמִּלְחָמָה: וַאֲלֵה בָּאוּ בֵּית מִיכָה וַיִּקְחוּ אֶת־
פְּסָל הָאֶפְסוֹד וְאֶת־הַתְּרָפִים וְאֶת־הַמִּסְכָּה וַיֹּאמֶר

אֲלֵיהֶם חַבְהֵן מָה אַתֶּם עֹשִׂים: וַיֹּאמְרוּ לוֹ
חַחֲרָשׁ שׁוֹמְרֵי־דָן עַל־פִּיךָ וְלָךְ עֲמָנוּ וְהִיחֵלְנוּ
לָאֵב וּלְכַתּוּן הַטּוֹב | הִיוֹתְךָ כֵּהֵן לְבֵית אִישׁ
אֶחָד אֹו הִיוֹתְךָ כֵּהֵן לְשֹׁבֵט וּלְמִשְׁפַּחָה
בְּיִשְׂרָאֵל: וַיִּיטֵב לָב חַבְהֵן וַיִּקַּח אֶת־הָאֶפְסוֹד
וְאֶת־הַתְּרָפִים וְאֶת־הַפְּסָל וַיָּבֵא בְּקִרְבֵּי הָעַם:
וַיִּפְּנוּ וַיִּלְכוּ וַיִּשְׁיִמוּ אֶת־הַטּוֹב וְאֶת־הַמִּקְנֵה
וְאֶת־הַכְּבוֹדָה לְפָנֵיהֶם: כִּבְחַמָּה הִרְחִיקוּ מִבֵּית
מִיכָה וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר בְּבֵתִים אֲשֶׁר עִם־בֵּית
מִיכָה נִזְעְקוּ וַיִּדְבְּקוּ אֶת־בְּנֵי־דָן: כִּבְוַיִּקְרְאוּ אֶל־
בְּנֵי־דָן וַיִּסְבּוּ פָנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ לְמִיכָה מַחֲלֵךְ פִּי
נִזְעַקְתָּ: וַיֹּאמֶר אֶת־א-לְהִי אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי
לְקַחְתֶּם וְאֶת־חַבְהֵן וְתִלְכוּ וּמַחֲלִי עוֹד וּמַחֲזִיחַ
תֹּאמְרוּ אֵלֵי מַחֲלֵךְ: כִּבְוַיֹּאמְרוּ אֵלָיו בְּנֵי־דָן אֶל־
תִּשְׁמַע קוֹלְךָ עֲמָנוּ פִּין־יִפְגְּעוּ בְכֶם אֲנָשִׁים מְרִי
נִפְשׁ וְאִסְכָּתָה נַפְשֶׁךָ וְנִפְשׁ בֵּיתְךָ: וַיִּלְכוּ בְנֵי־
דָן לְדִרְכֶם וַיִּרְאוּ מִיכָה פִי־חֲזֻקִים הִמָּה מִמֶּנּוּ
וַיִּפֶן וַיִּשְׁׁב אֶל־בֵּיתוֹ: כִּבְוַחַמָּה לְקַחוּ אֶת אֲשֶׁר־
עָשָׂה מִיכָה וְאֶת־חַבְהֵן אֲשֶׁר הִיחֵלְלוּ וַיָּבֹאוּ עַל־
לִישׁ עַל־עַם שְׁקֵט וּבָטַח וַיָּבֹאוּ אוֹתָם לְפִי־חֲרָב
וְאֶת־הָעִיר שָׂרְפוּ בָאֵשׁ: כִּבְוַאִין מִצִּיל פִּי
רַחֲוִקָה־חַיָּא מְצִידָן וְדַבַּר אִין־לָהֶם עִם־אָדָם
וְהִיא בָּעַמֶּק אֲשֶׁר לְבֵית־רַחֲוֹב וַיָּבֹאוּ אֶת־הָעִיר
וַיִּשְׁבוּ בָּהּ: כִּבְוַיִּקְרְאוּ שִׁם־הָעִיר דָּן בְּשֵׁם דָּן
אֲבִיהֶם אֲשֶׁר יוֹלֵד לְיִשְׂרָאֵל וְאוֹלָם לִישׁ שִׁם־
הָעִיר לְרֵאשִׁנָּה: וַיִּקְיִמוּ לָהֶם בְּנֵי־דָן אֶת־הַפְּסָל
וַיַּחֲזִיקוּ בְּפִין־גְּרִשָׁם בִּין־מִישָׁה הוּא וּבְנָיו הָיוּ
כְּחַנִּים לְשֹׁבֵט הַדְּלִי עַד־יּוֹם גְּלוֹת הָאָרֶץ:
וַיִּשְׁיִמוּ לָהֶם אֶת־פְּסָל מִיכָה אֲשֶׁר עָשָׂה כֹּל־
יְמֵי חַיּוֹת בֵּית־הָא-לְהִים בְּשָׁלָה:
יט וַיְהִי בַיָּמִים הָהֵם וּמְלָךְ אִין בְּיִשְׂרָאֵל וַיְהִי |
אִישׁ לֹו גַר בְּיִרְבְּתַי חֲרֵ־אֶפְרַיִם וַיִּקְחֵלְלוּ אִשָּׁה
כִּילְגֵשׁ מִבֵּית לָחֶם יְהוּדָה: וַתִּזְנֶה עָלָיו
כִּילְגֵשׁוֹ וְתִלְךְ מֵאֵתוֹ אֶל־בֵּית אֲבִיָּה אֶל־בֵּית
לָחֶם יְהוּדָה וְתַחֲיִשָׁם יָמִים אַרְבַּעַה חֲדָשִׁים:

וַיִּקַּם אִישָׁה וַיֵּלֶךְ אַחֲרֶיהָ לְדַבֵּר עִלְיָהּ
לְהַשִּׁיבָהּ וַנִּעְרוּ עִמּוֹ וַצְמִד חֲמוּרִים וַתְּבִיאֵהוּ
בֵּית אָבִיהָ וַיִּרְאֶהוּ אָבִי הַנְּעִרָה וַיִּשְׂמַח
לְקִרְאתָהּ: וַיַּחְזְקֶיפוּ חֲתָנוּ אָבִי הַנְּעִרָה וַיֵּשֶׁב
אִתּוֹ שְׁלֹשֶׁת יָמִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׂתּוּ וַיֵּלִינוּ שָׁם:
וַיְהִי בַיּוֹם הַרְבִּיעִי וַיִּשְׁכַּימוּ בַּבֶּקֶר וַיִּקַּם
לְלֶכֶת וַיֹּאמֶר אָבִי הַנְּעִרָה אֲלֵי-חֲתָנוּ סֶעַד לְבַךְ
פֶּת־לֶחֶם וְאַחַר תֵּלְכוּ: וַיֵּשְׁבוּ וַיֹּאכְלוּ שְׁנֵיהֶם
יַחַד וַיִּשְׂתּוּ וַיֹּאמֶר אָבִי הַנְּעִרָה אֲלֵי-הָאִישׁ
הַזֶּה אֵלֶיךָ וְלִין וַיֵּיטֵב לְבָד: וַיִּקַּם הָאִישׁ לְלֶכֶת
וַיַּצְרִיכוּ חֲתָנוּ וַיִּשְׁבּוּ וַיֵּלֶךְ שָׁם: וַיִּשְׁכַּם
בַּבֶּקֶר בַּיּוֹם הַחֲמִישִׁי לְלֶכֶת וַיֹּאמֶר אָבִי
הַנְּעִרָה סֶעַד־נָא לְבָבְךָ וְהִתְמַחְמוּהוּ עַד־נְטוֹת
הַיּוֹם וַיֹּאכְלוּ שְׁנֵיהֶם: וַיִּקַּם הָאִישׁ לְלֶכֶת הוּא
וּפְּלִגְשׁוֹ וַנִּעְרוּ וַיֹּאמֶר לוֹ חֲתָנוּ אָבִי הַנְּעִרָה
הִנֵּה נָא רָפָה הַיּוֹם לַעְרוֹב לִינִי־נָא הִנֵּה הַנְּטוֹת
הַיּוֹם לִין פֶּה וַיֵּיטֵב לְבָבְךָ וְהַשְׁפַּמְתָּם מֵאֶחָד
לְדַרְפָּכֶם וְחָלַכְתָּ לְאַחֲלֶךָ: וְלֹא־אָבָה הָאִישׁ לָלוֹן
וַיִּקַּם וַיֵּלֶךְ וַיָּבֹא עַד־נֹכַח יְבוֹם הוּא יְרוּשָׁלָּם
וְעִמּוֹ צְמִד חֲמוּרִים חֲבוּשִׁים וּפְּלִגְשׁוֹ עִמּוֹ:
וְהֵם עִם־יְבוֹם וְחַיִּים רָד מְאֹד וַיֹּאמֶר הַנְּעִר אֲלֵי־
אֶ־דָּנְיוֹ לְכֹה־נָא וְנִסְוָרָה אֲלֵי־עִיר־הַיְבוּסִי הַזֹּאת
וְנָלוֹן בָּהּ: וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֶ־דָּנְיוֹ לֹא נִסְוֹר אֲלֵי־
עִיר נְכוֹרִי אֲשֶׁר לֹא־מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הִנֵּה וְעָבְרָנוּ
עַד־גְּבֻעָה: וַיֹּאמֶר לַנְּעִרוֹ לָךְ וְנִקְרָבָה בְּאַחַד
הַמְּקוֹמוֹת וְלָנוּ בַּגְּבֻעָה אוֹ בְּרַמְמָה: וַיַּעֲבְרוּ
וַיֵּלְכוּ וַתְּבֹא לָהֶם הַשָּׁמֶשׁ אֲצֵל הַגְּבֻעָה אֲשֶׁר
לְבְנֵי־מִן: וַיִּסְרוּ שָׁם לְבֹא לָלוֹן בַּגְּבֻעָה וַיָּבֹא
וַיֵּשֶׁב בְּרַחוֹב הָעִיר וְאִין אִישׁ מֵאַסְפֵי־אוֹתָם
חֲבִיתָה לָלוֹן: וְהִנֵּה אִישׁ זָקֵן בָּא מִן־מַעֲשֵׂהוּ
מִן־הַשָּׂדֶה בָּעָרֵב וְהָאִישׁ מֵאֶחָד אֶפְרַיִם וְהוּא־אֶגֶר
בַּגְּבֻעָה וְאֲנָשִׁי הַמָּקוֹם בְּנֵי יְמִינִי: וַיִּשָּׂא עֵינָיו
וַיִּרְא אֶת־הָאִישׁ הָאֶרֶץ בְּרַחוֹב הָעִיר וַיֹּאמֶר
הָאִישׁ חֲזָקֵן אָנְהָ תֵלֶךְ וּמֵאִין תְּבֹא: וַיֹּאמֶר
אֵלָיו עֲבָרִים אֲנִי־נָנוּ מִפֶּתֶלְחָם יְהוּדָה עַד־

וַיִּרְכָּתִי הַרְאֵפְרַיִם מִשָּׁם אָנֹכִי וְאַלֶּךְ עַד־בֵּית
לֶחֶם יְהוּדָה וְאֶת־בֵּית יְהוּדָה אָנֹכִי הֵלֶךְ וְאִין
אִישׁ מֵאַסְפֵי אוֹתִי חֲבִיתָה: וְגַם־תִּכְּזֹב גַּם־
מִסְפּוֹא יֵשׁ לְחַמוּרֵינוּ וְגַם לָחֶם וַיִּין וַיִּשְׁלִי
וְלֹא־מָתָךְ וְלַנְּעִר עִם־עַבְדֶּיךָ אִין מַחְסוֹר כֹּ־לִי
דָּבָר: וַיֹּאמֶר הָאִישׁ חֲזָקֵן שָׁלוֹם לָךְ רַק כֹּ־לִי
מַחְסוֹרְךָ עָלַי רַק בְּרַחוֹב אֲלֵי־תֵלֶךְ: וַיִּבְיֵאֵהוּ
לְבֵיתוֹ וַיְבֹל וַיִּבֹל לְחַמוּרִים וַיִּרְחֲצוּ רַגְלֵיהֶם
וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׂתּוּ: וְהִמָּה מִיִּטִּיבִים אֶת־לֶבָם וְהִנֵּה
אֲנָשִׁי הָעִיר אֲנָשִׁי בְנֵי־בְלִיעֵל נִסְבּוּ אֶת־חֲבִית
מִתְּדַפְּקִים עַל־הַדָּלֶת וַיֹּאמְרוּ אֲלֵי־הָאִישׁ פֶּעַל
חֲבִית חֲזָקֵן לֹא־מָר הוּצֵא אֶת־הָאִישׁ אֲשֶׁר־בָּא
אֲלֵי־בֵיתְךָ וְנִדְעָנוּ: וַיֵּצֵא אֵלֵיהֶם הָאִישׁ פֶּעַל
חֲבִית וַיֹּאמֶר אֵלֵיהֶם אֲלֵי־אֲחִי אֲלֵי־תָרְעוּ נָא
אֲחָרֵי אֲשֶׁר־בָּא הָאִישׁ הַזֶּה אֲלֵי־בֵיתִי אֲלֵי־תַעֲשׂוּ
אֶת־הַנְּבִלָה הַזֹּאת: וְהִנֵּה בְּתִי חֲבִיתֹלָה
וּפְּלִגְשׁוֹ אוֹצִיאֵה־נָא אוֹתָם וְעַנּוּ אוֹתָם וַעֲשׂוּ
לָהֶם הַטּוֹב בְּעֵינֵיכֶם וְלֹא־יֵשׁ הַזֶּה לֹא תַעֲשׂוּ
דָּבָר הַנְּבִלָה הַזֹּאת: וְלֹא־אָבּוּ הַאֲנָשִׁים לְשִׁמְעַ
לוֹ וַיַּחֲזֵק הָאִישׁ בְּפִילִגְשׁוֹ וַיֵּצֵא אֵלֵיהֶם חֲחוּץ
וַיִּדְעוּ אוֹתָהּ וַיִּתְּעַלְלוּ־בָהּ כֹּ־לֵי־חֵלְלָה עַד־
הַבֶּקֶר וַיִּשְׁלַחֶהּ פֶּעֲלוֹת הַשָּׁחַר: וַתְּבֹא הָאִשָּׁה
לְפָנֹת הַבֶּקֶר וַתִּפְּל פֶּתַח בֵּית־הָאִישׁ אֲשֶׁר־
אֲדוּנִיָּה שָׁם עַד־הָאוֹר: וַיִּקַּם אֲדוּנִיָּה בַּבֶּקֶר
וַיִּפְתַּח דִּלְתוֹת חֲבִית וַיֵּצֵא לְלֶכֶת לְדַרְכּוֹ וְהִנֵּה
הָאִשָּׁה פִּילִגְשׁוֹ נִפְלֹת פֶּתַח חֲבִית וַיִּדֶּה עָלֶי
הַסֵּף: וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ קוּמִי וְנִלְכָה וְאִין עֲנָה
וַיִּקְחָהּ עַל־חֲמוּר וַיִּקַּם הָאִישׁ וַיֵּלֶךְ לְמִקְמוֹ:
וַיָּבֹא אֲלֵי־בֵיתוֹ וַיִּקַּח אֶת־הַמֶּאֱכָלֶת וַיַּחֲזֵק
בְּפִילִגְשׁוֹ וַיִּנְתַּחֶהּ לַעֲצֻמֶיהָ לְשָׁנִים עֶשֶׂר
נִתְחָה וַיִּשְׁלַחָהּ בְּכָל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל: וְהָיָה כֹ־לִי
הָרֹאֶה וַאֲמַר לֹא־נִחִיתָה וְלֹא־נִרְאָתָה בְּזֹאת
לְמִיּוֹם עֲלוֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד
הַיּוֹם הַזֶּה שִׁימוּ־לָכֶם עָלֶיהָ עֲצוֹ וּדְבָרוּ:
ב וַיֵּצֵאוּ כֹ־לִי־בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַתִּקְהַל הָעֶרְהָ

כְּאִישׁ אֶחָד לְמַדּוֹן וְעַד-בְּאֵר שְׁבַע וְאָרֶץ הַגְּלָעָד
אֵלָיו- הִזָּה הַמְצָפָה: בְּיַתְיָצְבוֹ פְּנוֹת כֹּל-לַחֲעָם
כָּל שְׂבָטֵי יִשְׂרָאֵל בְּקָהֶל עִם הָא-לֹהִים אֲרָבַע
מֵאוֹת אֶלֶף אִישׁ רָגְלֵי שְׁלֹף-חֶרֶב: וַיִּשְׁמְעוּ בְּנֵי
בְּנִימֹן כִּי-עָלוּ בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל הַמְצָפָה וַיֹּאמְרוּ
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דַּבְּרוּ אִיכָּה נִהְיִיתָה הָרַעָה הַזֹּאת:
וַיַּעַן הָאִישׁ הַלְוִי אִישׁ הָאִשָּׁה הַנְּרַצְחָה וַיֹּאמֶר
הַגְּבַעְתָּה אֲשֶׁר לְבְנִימֹן בְּאִתִּי אָנֹכִי וּפְלִלְגָשִׁי
לָלוֹן: וַיִּקְמוּ עָלָי בְּעָלֵי הַגְּבַעָה וַיִּסְבּוּ עָלָי אֶת-
הַבֵּית לִילָה אוֹתִי דַמּוּ לַחֲרֹג וְאֶת-פְּלִלְגָשִׁי עִנּוּ
וַתָּמוּת: וַאֲחֹז בְּפִילְגָשִׁי וְאֶנְתָּחָה וְאֶשְׁלַחָה
בְּכַל-יְשׁוּדָה נַחֲלַת יִשְׂרָאֵל כִּי עָשׂוּ זָמָה וַנִּבְלָה
בְּיִשְׂרָאֵל: הִנֵּה כָלְכֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חָבוּ לָכֶם
דָּבָר וַעֲצָה הַלֵּם: וַיִּקָּם כֹּל-לַחֲעָם בְּאִישׁ אֶחָד
לֹא אָמַר לֹא נִלְךְ אִישׁ לְאֶחָדוֹ וְלֹא נָסוּר אִישׁ
לְבֵיתוֹ: וַעֲתָה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה לְגַבְעָה
עָלֶיךָ בְּגוֹרָל: וְלִקְחָנוּ עֲשָׂרָה אַנְשִׁים לְמֵאָה
לְכָל | שְׂבָטֵי יִשְׂרָאֵל וּמֵאָה לְאֶלֶף וְאֶלֶף לְרַבְבָּה
לְקַחַת צֵדָה לָעָם לַעֲשׂוֹת לְבוֹאֵם לְגַבַּע בְּנִימֹן
כְּכֹל-לַחֲנַבְלָה אֲשֶׁר עָשָׂה בְּיִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמְרוּ
כֹּל-אִישׁ יִשְׂרָאֵל אֶל-הָעִיר בְּאִישׁ אֶחָד
חֵבְרִים: וַיִּשְׁלַחוּ שְׂבָטֵי יִשְׂרָאֵל אַנְשִׁים בְּכָל-
שְׂבָטֵי בְּנִימֹן לֹאמֹר מַה הָרַעָה הַזֹּאת אֲשֶׁר
נִהְיִיתָה בָּכֶם: וַעֲתָה תָּנוּ אֶת-הָאֲנָשִׁים בְּנֵי-
כָלִיעַל אֲשֶׁר בַּגְּבַעָה וְנִמְיִיתָם וְנִבְעֵרָה רַעָה
מִיִּשְׂרָאֵל וְלֹא אָבוּ [בְּנֵי] בְּנִימֹן לְשַׁמֵּעַ בְּקוֹל
אֲחֵיהֶם בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמְרוּ בְּנֵי-בְּנִימֹן מִן-
הָעָרִים הַגְּבַעְתָּה לְצֵאת לְמַלְחָמָה עִם-בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל: וַיִּתְּפְקְדוּ בְנֵי בְּנִימֹן בַּיּוֹם הַהוּא
מִחֵעָרִים עֲשָׂרִים וְשֵׁשָׁה אֶלֶף אִישׁ שְׁלֹף חֶרֶב
לְבַד מִיִּשְׁבֵי הַגְּבַעָה הַתְּפָקְדוּ שְׂבַע מֵאוֹת אִישׁ
בַּחֹר: מִכָּל | הָעָם הִזָּה שְׂבַע מֵאוֹת אִישׁ
בַּחֹר אֲטֹר יְדִימִינוּ כֹּל-לִזְחָה קָלַע בָּאֶבֶן אֵל-
הַשְּׁעָרָה וְלֹא יִחַטָּא: וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל הַתְּפָקְדוּ
לְבַד מִבְּנִימֹן אֲרָבַע מֵאוֹת אֶלֶף אִישׁ שְׁלֹף חֶרֶב

כֹּל-לִזְחָה אִישׁ מִלְחָמָה: וַיִּקְמוּ וַיַּעֲלוּ בֵּית-אֵל
וַיִּשְׁאָלוּ בָא-לֹהִים וַיֹּאמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִי
יַעֲלֶה-לָנוּ בַתְּחִלָּה לְמַלְחָמָה עִם-בְּנֵי בְּנִימֹן
וַיֹּאמֶר י-הוָה יְהוּדָה בַתְּחִלָּה: וַיִּקְמוּ בְּנֵי-
יִשְׂרָאֵל בַּבֶּקֶר וַיַּחֲנוּ עַל-הַגְּבַעָה: וַיֵּצֵא אִישׁ
יִשְׂרָאֵל לְמַלְחָמָה עִם-בְּנִימֹן וַיַּעֲרְכוּ אֹתָם אִישׁ-
יִשְׂרָאֵל מִלְחָמָה אֶל-הַגְּבַעָה: וַיֵּצֵאוּ בְּנֵי-
בְּנִימֹן מִן-הַגְּבַעָה וַיִּשְׁחִיתוּ בְּיִשְׂרָאֵל בַּיּוֹם
הַהוּא שְׁנַיִם וָעֶשְׂרִים אֶלֶף אִישׁ אֲרָצָה:
בְּיַתְחֹזֵק הָעָם אִישׁ יִשְׂרָאֵל וַיִּסְבּוּ לְעָרֶךְ
מִלְחָמָה בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר-עָרְכוּ שָׁם בַּיּוֹם הַרְאֲשׁוֹן:
וַיַּעֲלוּ בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל וַיִּכְּפוּ לַפְּנֵי-י-הוָה עַד-
הָעָרֶב וַיִּשְׁאָלוּ בִי-הוָה לֹאמֹר הַאֲוִסִּיף לְגִשְׁתָּ
לְמַלְחָמָה עִם-בְּנֵי בְּנִימֹן אָחִי וַיֹּאמֶר י-הוָה
עָלוּ אֵלָיו: וַיִּקְרְבוּ בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶל-בְּנֵי בְּנִימֹן
בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי: וַיֵּצֵא בְּנִימֹן לְקִרְאֹתָם מִן-
הַגְּבַעָה בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי וַיִּשְׁחִיתוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד
שְׁמֹנֶת עֶשְׂרִי אֶלֶף אִישׁ אֲרָצָה כֹּל-אֶלֶף שְׁלֹפֵי
חֶרֶב: וַיַּעֲלוּ כָל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכָל-הָעָם וַיָּבֹאוּ
בֵּית-אֵל וַיִּכְּפוּ וַיִּשְׁבּוּ שָׁם לַפְּנֵי י-הוָה וַיַּצְּוּמוּ
בַּיּוֹם-הַהוּא עַד-הָעָרֶב וַיַּעֲלוּ עֲלוֹת וּשְׁלָמִים
לַפְּנֵי י-הוָה: וַיִּשְׁאָלוּ בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל בִּי-הוָה
וְשָׁם אֲרוֹן בְּרִית הָא-לֹהִים בַּיּוֹם הַהֵם:
וַיִּפְיִנְחֶם בְּדֹ-אֶלְעָזָר בְּדֹ-אֶהֲרֹן עֹמֵד | לַפְּנֵי
בַּיּוֹם הַהֵם לֹאמֹר הַאֲוִסִּיף עוֹד לְצֵאת לְמַלְחָמָה
עִם-בְּנֵי-בְּנִימֹן אָחִי אִם-אֶחְדָּל וַיֹּאמֶר י-הוָה
עָלוּ כִּי מָחָר אֶתְנַנּוּ בִּידֶיךָ: וַיִּשָּׂם יִשְׂרָאֵל
אֲרָבִים אֶל-הַגְּבַעָה סָבִיב: וַיַּעֲלוּ בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל
אֶל-בְּנֵי בְּנִימֹן בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיַּעֲרְכוּ אֶל-
הַגְּבַעָה כַּפְּעַם כַּפְּעַם: וַיֵּצֵאוּ בְּנֵי-בְּנִימֹן
לְקִרְאֹת הָעָם הַנִּתְּקָנוּ מִן-הָעִיר וַיַּחֲלוּ לְהַפּוֹת
מִהָעָם חֲלָלִים כַּפְּעַם | כַּפְּעַם בְּמַסְלוֹת אֲשֶׁר
אָחַת עָלָה בֵּית-אֵל וְאָחַת גְּבַעְתָּה בַּשְּׂדֵה
בְּשָׁלְשִׁים אִישׁ בְּיִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמְרוּ בְּנֵי בְּנִימֹן
נִגְפִים הֵם לַפְּנֵינוּ כַּבְּרָאשֹׁנָה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל

אָמְרוּ נְנוּסָה וְנִתְקַנְוּהוּ מִן־הָעִיר אֶל־הַמְּסֻלֹת:
וְכָל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל קָמוּ מִמְּקוֹמוֹ וַיַּעֲרְכוּ
בְּבַעַל תָּמָר וְאַרְבַּיִם וְיִשְׂרָאֵל מִגִּיחַ מִמְּקוֹמוֹ
מִמַּעֲרָה גִבְעָה: ^מוַיָּבֹאוּ מִן־גִּבְעָה לְגִבְעָה עֵשְׂרֵת
אֲלָפִים אִישׁ בָּחוּר מִכֹּֽל־יִשְׂרָאֵל וְהַמְּלַחְמָה
בְּבָרָה וְהֵם לֹא יָדְעוּ כִּי־נִגְעַת עָלֵיהֶם הָרַעָה:
^מוַיָּגִף יְ-הוָה אֶת־בְּנֵי־מִן לְפָנָי יִשְׂרָאֵל
וַיִּשְׁחִיתוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּבְנֵי־מִן בַּיּוֹם הַהוּא
עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה אֲלָפִים וּמֵאָה אִישׁ כֹּֽל־אֶלֶּה
שְׁלֹף־חֶרֶב: ^מוַיִּרְאוּ בְנֵי־בְנֵי־מִן כִּי נִגְפוּ וַיִּתְּנוּ
אִישׁ־יִשְׂרָאֵל מְקוֹם לְבְנֵי־מִן כִּי בָטְחוּ אֶל־הָאֲרָב
אֲשֶׁר־שָׁמוּ אֶל־הַגִּבְעָה: ^מוְהָאֲרָב הַחִישׁוּ
וַיִּפְשְׁטוּ אֶל־הַגִּבְעָה וַיִּמְשֹׁךְ הָאֲרָב וַיִּךְ אֶת־
כֹּֽל־הָעִיר לְפִי־חֶרֶב: ^מוְהַמּוֹעֵד הָיָה לְאִישׁ
יִשְׂרָאֵל עִם־הָאֲרָב הָרֹב לְהַעֲלוֹתָם מִשְׂאֵת
הָעֵשֶׂן מִן־הָעִיר: ^מוַיַּחֲפֹךְ אִישׁ־יִשְׂרָאֵל
בַּמְּלַחְמָה וּבְנֵי־מִן חָחַל לְחַבּוֹת חֲלָלִים בְּאִישׁ־
יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁלְּשׁוּם אִישׁ כִּי אָמְרוּ אִךְ נִגְוָה נִגְוָה
הוּא לְפָנֵינוּ כַּמְּלַחְמָה הָרֵאשִׁיטָה: ^מוְהַמְּשִׂאֵת
הַחֲלָה לְעֵלּוֹת מִן־הָעִיר עַמּוּד עֵשֶׂן וַיִּפּוּ בְנֵי־מִן

אֲחֵרָיו וְהֵנָּה עָלָה כָּל־יְהוָה הָעִיר הַשְּׂמִימָה: ^מוַאִישׁ
יִשְׂרָאֵל הֲפֹךְ וַיִּבְחַל אִישׁ בְּנֵי־מִן כִּי רָאָה כִּי־
נִגְעָה עָלָיו הָרַעָה: ^מוַיִּפְּנוּ לְפָנָי אִישׁ יִשְׂרָאֵל
אֶל־דָּרֶךְ הַמִּדְבָּר וְהַמְּלַחְמָה הַדְּבִיקָתָהּ וַאֲשֶׁר
מִהָעָרִים מִשְׁחִיתִים אוֹתוֹ בְּתוֹכוֹ: ^מוַיִּפְּתְרוּ אֶת־
בְּנֵי־מִן הַרְדִּיפָהּ מִנִּוּחָהּ הַדְּרִיבָהּ עַד נִבְחַ
הַגִּבְעָה מִמִּזְרַח־שָׁמֶשׁ: ^מוַיִּפְּלוּ מִבְּנֵי־מִן שְׂמִנְחֵי־
עֶשֶׂר אֲלָפִים אִישׁ אֶת־כֹּֽל־אֶלֶּה אֲנָשֵׁי־חֵיל:
^מוַיִּפְּנוּ וַיִּנְסוּ הַמִּדְבָּרָה אֶל־סֶלַע הַרְמֹזִן
וַיַּעֲלֵלוּ בַּמְּסֻלֹת חֲמִשָּׁת אֲלָפִים אִישׁ וַיִּדְבְּקוּ
אֲחֵרָיו עַד־גְּדֻעַם וַיָּפוּ מִמֶּנּוּ אֲלָפִים אִישׁ: ^מוַיְהִי
כִּלְחֻמְּפָלִים מִבְּנֵי־מִן עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה אֲלָפִים אִישׁ
שְׁלֹף חֶרֶב בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־כֹּֽל־אֶלֶּה אֲנָשֵׁי־
חֵיל: ^מוַיִּפְּנוּ וַיִּנְסוּ הַמִּדְבָּרָה אֶל־סֶלַע הַרְמֹזִן
שֶׁשׁ מֵאוֹת אִישׁ וַיִּשְׁבוּ בְּסֶלַע רְמֹזִן אֲרַבְעָה
חֲדָשִׁים: ^מוַאִישׁ יִשְׂרָאֵל שָׁבוּ אֶל־בְּנֵי בְנֵי־מִן
וַיָּפוּם לְפִי־חֶרֶב מִעִיר מֵתָם עַד־בְּהֵמָה עַד
כֹּֽל־הַנְּמָצָא גַם כֹּֽל־הָעָרִים הַנְּמָצָאוֹת שָׁלְחוּ
בָּאֵשׁ:

הלכות ערכים וחרמים פרק ד

חמש.

ד, ח נשאר ליובל ארבע שנים, נותן הפודה ארבע סלעים וארבעה פנדינות לכל חמר; ואם הבעלים פדו אותה, נותנין חמש. וכן לפי חשבון זה, סלע ופנדיון לכל שנה. ואינו נותן שנה בשנה, אלא נותן הכל כאחד.

ד, ט נשאר בינו ובין היובל שנה, אינו יכול לתן סלע ופנדיון לפדותה שנאמר "וחשב לו הפהן... על פי השנים הנותרת", אינה נפדית בגרעון כסף אלא קדם ליובל בשתי שנים או יותר. נשאר בינו ובין היובל שנה וחדשים אם רצה הגזבר לחשב החדשים שנה ויתן שני שקלים ושני פנדינות לכל זרע חמר, הרי זה מתר: לפי שאין מחשבין חדשים להקדש, שנאמר "על פי השנים הנותרת" שנים אתה מחשב להקדש, ואין אתה מחשב חדשים.

ד, י לפיכך אין ראוי לאדם להקדיש שדהו, לפני היובל בפחות משתי שנים. ואם הקדישה הרי זו מקדשת, ואינה נפדית בגרעון כסף: אלא אם רצה הפודה לתן חמשים שקל לכל חמר, פודה אותה; ואם לא פדיה, הרי זו יוצאה לפוהנים ביובל כמו שיתבאר.

ד, יא הקדיש שדהו בשנת היובל עצמה, אינה מקדשת. וכוהן ולוי שהקדישו בשנת היובל עצמה, הרי זו מקדשת: כשם שגואלין לעולם, כך מקדישין לעולם.

ד, יב המקדיש את שדהו אחר היובל אינה נפדית בגרעון כסף עד שיגמר שנה אחר היובל, לפי שאין מחשבין חדשים להקדש; לפיכך אם רצה הפודה לתן חמשים שקל לכל זרע חמר הרי זה פודה אפלו ביום שאחר היובל, ואינו גורע כלום.

ד, יג כשמודדין, אין מודדין אלא מקומות הראויין לזריעה. היו שם סלעים גבוהים עשרה טפחים, או נקעים מלאים מים עמוקים עשרה טפחים אין נמדדין עמה; פחות מכאן, נמדדין עמה. היו בה מקומות נמוכות עשרה או יותר, ואין בהן מים נמדדין בפני עצמן, ומחשבין להן מה שראוי להן.

ד, יד היתה מלאה אילנות אף על פי שלא פרש, הרי הקדיש גם האילנות: שכל המקדיש, בעין יפה הוא מקדיש. ומחשבין את האילנות, בשוייהן; והקרקע

ד, א שדה שירשה אדם ממורישיו, היא הנקראת שדה אחזה; ושדה שלקחה או זכה בה, היא הנקראת שדה מקנה. והמקדיש שדה אחזתו מודדין אותה, וערכה הוא הערך הקצוב בתורה.

ד, ב וכמה הוא: כל מקום שראוי לזרע בו חמר שעורים, יזרענו ביד ולא יקרבו זריעתו ולא ירחיק אותה ערכו חמשים שקל לכל שני יובל, ואין שנת יובל מן המנין. ואחד המקדיש שדה טובה, שאין בכל ארץ ישראל כמותה, או שדה רעה, שאין כמותה לרע כזה מעריכין אותה.

ד, ג כבר בארנו בהלכות שקלים שהשקל האמור בתורה, הוא הנקרא סלע בלשון חכמים; והגרה האמורה בתורה, היא המעה בדברי חכמים. והוסיפו על השקל, ועשו אותו סלע; והסלע ארבעה דינרין, והדינר שש מעין, והמעה שני פנדינות. נמצא לכל שנה, סלע ופנדיון: שאף על פי שהסלע שמונה וארבעים פנדיון כשיתן הפנדינות לקח סלע מן השלחני, נותן תשעה וארבעים.

ד, ד החמר הוא הכור, והוא שני לתכין; והלתה, חמש עשרה סאין. נמצא החמר שלושים סאה שהן עשר איפות, כל שלוש סאין איפה. וכבר בארנו בהלכות שבת, שהמקום שיש בשבורו חמשים אמה על חמשים אמה, הוא בית סאה, והוא מזרע סאה.

ד, ה נמצאת למד, שהמקום שיש בשבורו חמשה ושבעים אלף אמה, שהוא ברבוע מאתים ארבע ושבעים אמות על מאתים ארבע ושבעים אמות בקרוב הוא בית כור, והוא "זרע חמר שערים".

ד, ו כיצד דרך החשבון בערכי שדות: הרי שהקדיש שדה אחזתו, ונשאר ליובל שמונה שנים חוץ משנת היובל שאינה בחשבון כמו שבארנו כל הרוצה לפדותה מיד ההקדש, נותן לכל "זרע חמר שערים" שמונה סלעים ושמונה פנדינות; ואם רצו הבעלים לפדותה, נותנין עשר סלעים ועשרה פנדינות, לפי שהן מוסיפין חמש.

ד, ז וכן כל חמש האמור בתורה, צריך שיהיה הקרן עם התוספת חמשה נמצא שהוסיף רביע הקרן; וכן אם פדת אשתו שלמקדיש, או אחד מיורשיו הרי אלו מוסיפין

מודדין אותה, ויהיה ערפה סלע ופנדיון לכל שנה ולכל זרע חמר, כמו שבארנו.

ד, טו המקדיש שדה שאינה ראויה לזריעה, והיא הנקראת טרשין פודין אותה בשויה; וכן המקדיש את האילנות בלבד, פודין אותן בשויהן. היו האילנות שלוש אילנות לתוך בית סאה, ולא פרש שהאילנות בלבד הוא שהקדיש הרי זה הקדיש את הקרקע ואת האילנות שביניהן.

ד, טז אבל אם היו האילנות נטועות כל שלוש אילנות ביתר מבית סאה, או בפחות, או שהקדישן זה אחר זה הרי זה לא הקדיש את הקרקע, ולא את האילנות שביניהן. הקדיש האילנות, ואחר כך הקדיש את הקרקע פודה את האילנות בשויהן, ואת הקרקע על פי מדתה.

ד, יז המקדיש שדה אחוזתו, והגיע היובל ולא נפדית, אלא הרי היא תחת יד ההקדש הפוהנים נותנין את דמיה, ותהיה אחזה להן: שאין הקדש יוצא בלא פדיון, ואותן הדמים יפלו להקדש בדק הבית.

ד, יח גאלה המקדיש קדם שיגיע היובל הרי זו חוזרת לבעליה, והערך שנתן יפל לבדק הבית כמו שבארנו; וכן אם גאלה בנו שלמקדיש, הרי זו חוזרת לאביו ביובל. אבל אם גאלה אותה בתו, או שאר קרוביו, או נכרי מיד ההקדש אם חזר המקדיש וגאלה מידו, חוזרת לו לעולם; ואם לא גאלה מידו, אלא הגיע היובל והיא תחת יד הבת או שאר קרובים או נכרי הרי זו יוצאה להקדש, ואינה חוזרת לבעליה לעולם, אלא תהיה אחזה לפוהנים, שנאמר "והיה השדה בצאתו ביובל... לכהן, תהיה אחזתו".

ד, יט ואין הפוהנים צריכין לתן דמים, שפבר נפדית מיד ההקדש ולקח ערפה מאחר; אלא תחזר לפוהנים, כאלו הן בעליה. במה דברים אמורים, בישראל. אבל אם היה המקדיש פוהן או לוי, הרי זה גואל לעולם, ואפלו עבר עליה היובל ולא נפדית מן ההקדש, פודה אותה אחר היובל שנאמר "גאלת עולם, תהיה ללוים".

ד, כ האשה שהקדישה שדה אחוזתה, וגאלה בעלה מיד ההקדש, והגיע היובל, והיא תחת יד הבעל הרי הדבר ספק, אם תחזר לאשה או תצא לפוהנים. לפיכך אם קדמה האשה והחזיקה בה אחר היובל, אין הפוהנים

יכולין להוציא מידה; ואם קדמו הפוהנים והחזיקו, אינה יכולה להוציא מידם.

ד, כא המקדיש שדהו, ופדה אותה פוהן מיד ההקדש, והגיע היובל, והיא תחת יד הפוהן לא יאמר הואיל והרי היא יוצאה לפוהנים, הרי היא תחת ידי וזכיתי בה: אלא יוצאה לכל אחיו הפוהנים.

ד, כב כשתצא השדה לפוהנים ביובל, תנתן לפוהנים שבמשמר שפגע בו היובל; ואם היה ראש השנה שליובל בשבת, שהרי משמר יוצא ומשמר נכנס תנתן למשמר היוצא.

ד, כג המקדיש את האילנות, והגיע היובל ולא פדו אותן אינן יוצאין לפוהנים: שנאמר "והיה השדה בצאתו ביובל, קדש", ואין לי אלא שדה. אבל המקדיש את הטרשין, והגיע היובל ולא פדו אותן הבעלים הרי אלו יוצאין לפוהנים: שנאמר "והיה השדה", וזו שדה נקראת.

ד, כד כיצד דין מקדיש שדה מקנתו: שמין אותה בדמיה, ורואין כמה היא שווה עד היובל, ופודה אותה כל מי שירצה; ואם פדה אותה המקדיש, אינו מוסיף חמש. ופדיונה לבדק הבית, כשאר ערכים ודמים. וכשיגיע היובל, תחזר לבעלים הראשונים שמכרוה. בין שנפדית מיד הגזבר, והרי היא יוצאה מיד אחר, בין שלא נפדית, והרי היא יוצאה מיד ההקדש הרי זו חוזרת למוכר, ואינה יוצאה לפוהנים: שאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו.

ד, כה כל שדה ששמין אותה להקדש למכר אותה בדמיה, מכריזין עליה ששים יום רצופין, בבקר בשעת הוצאת פועלים, ובערב בשעת הכנסת פועלים; ומסימין מצריה, ואומדין כך היא יפה ובכך היא שומה, כל הרוצה לקח יבוא ויקח.

ד, כו הלוקח שדה מאביו או משאר המורישין אותו, והקדישה, בין שהקדישה אחר מות אביו או מורישיו, בין שהקדישה בחיי אביו או שאר מורישיו ואחר כך מת אביו או מורישיו הרי זו כשדה אחזה: שנאמר "ואם, את שדה מקנתו, אשר, לא משדה אחזתו", שדה שאינה ראויה להיות שדה אחזה יצאת זו שראויה לו לירשה.

הלכות ערכים וחרמים פרק ה

מום למזבח; ונאמר "אתו" "אתו" אתה עושה נדבה לבדק הבית, ואין אתה עושה תמימים נדבה לבדק הבית. ולא הבא מכלל עשה, הרי הוא כעשה.

ה, ח המקדיש את בהמתו סתם, או שהקדיש את נכסיו סתם רואין: כל בהמה תמימה הראויה להקריב על גבי המזבח הזכרים ימכרו לצריכי עולות, ויקריבו אותן עולות; והנקבות ימכרו לצריכי שלמים, ויקריבו אותן שלמים; והדמים יפלו לבדק הבית, שסתם הקדשות לבדק הבית. ועל זה נאמר "ואם בהמה אשר יקריבו ממנה קרבן, לה: כל אשר יתן ממנו לה, יהיה קדש" כלומר כל הראוי לקרב על גבי המזבח, יקרב.

ה, ט הקדיש נכסיו סתם, והיו בהן יינות שמנים וסלתות ועופות הראוין לקרב על גבי המזבח ימכרו לצריכי אותו המין, ויקריבו אותן; והדמים ילקח בהן זכרים, ויקריבו עולות.

ה, י ומפני מה יקריבו דמי אלו עצמן, ודמי הבהמה התמימה יפלו לבדק הבית: לפי שהבהמה הקדושה למזבח, אם נפל בה מום יש לה פדיון כמו שיתבאר, והסלת והיין והשמן והעופות שנפסלו, אין להן פדיון: שנאמר "והעמיד את הבהמה, לפני הכהן. והעריך הכהן אתה" כל שישנו בכלל העמדה והערכה, יש לו פדיון; ושאינו בכלל העמדה והערכה, אין לו פדיון.

ה, יא הקדיש נכסיו סתם, והיתה בהן הקטרת שנותנין לאמנין בשכרן, עד שיחזרו ויקחו אותה, כמו שבארנו בשקלים הרי זו תנתן לאמנין בשכרן, כמו שעושין במותר הקטרת. וכן עושין אם יש שם בנכסיו אחד מסממני הקטרת.

ה, יב המקדיש בהמה תמימה למזבח, ונפל בה מום ונפסלה הרי זו נערכת ונפדית, ועל זה נאמר "ואם, כל בהמה טמאה, אשר לא יקריבו ממנה קרבן, לה" והעמיד את הבהמה, לפני הכהן; ויביא בדמיה, קרבן אחר כמותה.

ה, יג כל המקדיש בהמה בתיים בין טמאה בין טהורה, בין קדשי בדק הבית בין קדשי מזבח שנפל בהן מום, או תמימה הראויה לקרב כמו שנתבאר הרי זו צריכה העמדה בדין, שנאמר "והעמיד את הבהמה"; לפיכך אם מתה הבהמה קדם שתערך ותפדה, אין פודין אותה

ה, א המקדיש שדה אחתו מצוה עליו לפדותה הוא, שהאדון קודם; ואם לא רצה, אין כופין אותו. במה דברים אמורים, בזמן שמצות יובל נוהגת שאם יגיע יובל ולא יגאלנה, תצא לכוהנים כמו שבארנו.

ה, ב אבל בזמן שבטלו היובלות, שהרי אינה יוצאה לכוהנים, אלא סופה להפדות לעולם כופין את האדון לפתח בה תחלה, והיא נפדית בשויה כשאר ההקדשות. אם נמצא מי שמוסיף עליו וגואל אותה, יגאל; ואם לאו, אומרין לו, הגיעתך, ויתן מה שאמר. ואינו פותח בפחות מארבע פרוטות, כדי שיהיה החמש שמוסיף פרוטה.

ה, ג רצה האדון למכר שדות אחרות משדותיו, או ללוות, כדי לפדות שדה זו שהקדיש הרשות בידו, בין בזמן שהיובל נוהג בין בזמן שאין היובל נוהג; והוא קודם לכל אדם. וכן אם רצה לגאל חציה, גואל מה שאין פאן במוכר להדיוט: וזה חמר בהדיוט, מבהקדש. ה, ד המקדיש את ביתו, או את בהמה טמאה שלו, או שאר מטלטלין הרי אלו נערכין בשווייהן, בין טוב ובין רע. ואם פדה אותן המקדיש, או אשתו, או יורשו מוסיף חמש; וכופין את הבעלים לפתח ראשון. והדמים לבדק הבית.

ה, ה בין שהיה הבית בבתי ערי חומה, בין שהיה מבתי החצרים הרי זה נגאל לעולם. גאלו אחד מיד ההקדש אם היה בית עיר חומה, וקם ביד הגואל שנים עשר חדש נחלט; ואם היה בית החצרים, והגיע היובל והוא ביד הגואל חוזר לבעליו ביובל.

ה, ו המקדיש בהמה טהורה תמימה לבדק הבית אף על פי שעבר על עשה, מה שעשה עשוי, וחלה קדשה עליה, ונפדית כשהיא תמימה; ומעריך אותה הכותן בדמיה, והדמים יפלו לבדק הבית. ואין הפודה אותה פודה אלא על מנת להקריבה למזבח, למה שהיא ראויה שכל דבר הראוי למזבח, אינו יוצא מידי המזבח לעולם.

ה, ז ומנין שאסור להקדיש תמימים לבדק הבית: שנאמר "ישור ושה, שרוע וקלוט נדבה תעשה אתו" מפי השמועה למדו, נדבה לבדק הבית. וכן הדברים מראין שאינה אלא קדשת דמים, שאין מקריבין בעל

אחר שמתה אלא תקבר. אבל אם הקדיש שחוטטה או נבלה לבדק הבית, הרי זו תפדה כשאר מטלטלין. ה' יד שחט בה שנים או רב שנים, ועדין היא מפרפסת הרי היא פחיה לכל דבריה, ונערכת; והרי היא בכלל "והעמיד... והעריך", עד שתמות.

ה' טו המקדיש בהמה תמימה לדמיה, הרי זו נתקדש גופה. פיצד: האומר דמי בהמה זו הקדש למזבח, היא עצמה תקרב. הקדיש אחד מאבריה לדמיו, ואמר דמי רגלה שלפרה זו הקדש למזבח הרי זו ספק אם פשטה קדשה בכלה או לא פשטה; ולפיכך תקרב, ולא תפדה. וכיצד עושין מוכרין אותה פלה, למי שיקריב אותה, ודמיה חלין, חוץ מדמי אותו אבר. ואם היה אבר שהנשמה תלויה בו, פשטה קדשה בכלה.

ה' טז היתה בהמה בעלת מום שאינה ראויה לקרב, והקדיש אבר מאבריה לדמיו בין שהנשמה תלויה בו, ובין שאין הנשמה תלויה בו לא נתקדש אלא דמי אותו אבר בלבד. פיצד: כגון שאמר דמי רגל פרה זו, או דמי לבה הקדש למזבח הוא והקדש שתפין בה. וכן

האומר ראש עבד זה, או לב חמור זה הקדש למזבח, או שאמר ראשי הקדש למזבח אינו חיב אלא בדמי ראשו; ורואין פמה ישוה אותו אבר אלו היה נמכר, ויביא בדמיו קרבן.

ה' יז במה דברים אמורים, בקדשי מזבח. אבל בקדשי בדיק הבית האומר דמי ראש חמור זה, או כבדו הקדש, או דמי ראש עבד זה, או כבדו הקדש הואיל והוא אבר שהנשמה תלויה בו, הרי זה חיב בדמי פלו: שכל הקדש בדיק הבית, קדשת דמים היא.

ה' יח האומר ערפי עלי למזבח, מביא בערפו קרבן; ואם אין ידו משגת לערף שלם, הרי הדבר ספק אם נדון בהשג יד, הואיל והוציאו בלשון ערף, או אינו נדון בהשג יד, הואיל ולמזבח נדר. וכן המקדיש שדה אחתו למזבח הרי זו נפדית, והדמים יביאו בהן עולות למזבח; ויש בדיבר ספק אם פודין אותה בערף הקצוב בה, או פודין אותה בשויה הואיל ולמזבח הקדיש. דנין בכל אלו וכיוצא בהן, להחמיר.

הלכות ערכים וחרמים פירק ו

לעולם, אלא נתנין לפוהגים פתרומה; ועל חרם פוהגים הוא אומר "לא ימכר, ולא יגאל" לא ימכר לאחר, ולא יגאל לבעלים. ואחד המחרים קרקע, או מטלטלין הרי אלו נתנין לפוהגן שבאותו משמר, בשעה שהחרים.

וה חרמי פוהגים כל זמן שהן בבית הבעלים הרי הן הקדש לכל דבריהם, שנאמר "כל חרם, קדש קדשים הוא לה"; נתנן לפוהגן הרי הן פחלין לכל דבריהם, שנאמר "כל חרם בישראל, לך יהיה".

וה פוהגן שהיתה לו שדה חרם שזכה בה אחר היובל, והחרימה הרי זו מחרמת, ויצאה לאחיו הפוהגים: שנאמר "לכהן, תהיה אחותו" מלמד ששדה חרמו לו, כשדה אחוזה לישראל, שאם החרימה, תהיה מחרמת.

וה מכר הפוהגן שדה חרמו, והקדישה לוקח אפלו היה הלוקח הבעלים הראשונים שהחרימוה הרי זו כשדה מקנה, וחוזרת לפוהגן שמכרה ביובל.

וה אבל קרקע או מטלטלין שלכוהנים ולויים אינן מחרמין אותן, שהרי הוא אומר בשדיהן "כי אחות עולם היא, להם", ומטלטלין הקשו לקרקעות פחרמין, שנאמר "מכל אשר לו... ומשדה אחותו".

וה אחד האומר הרי זה הקדש לבדיק הבית, או חרם לבדיק הבית, או חרם לשמים; וכן בכל נכסיו, אם אמר כל נכסיו הקדש, או חרם לבדיק הבית, או חרם לשמים הרי אלו יפלו לבדיק הבית. אבל אם אמר חרם סתם, הרי אלו לפוהגים שסתם חרמים לפוהגים, שנאמר "כל חרם בישראל, לך יהיה".

וה מחרים אדם מצאנו ומבקר, ומעבדיו ומשפחותיו הפנעניים, ומשדה אחותו. אבל לא יחרים כל בהמתו, ולא כל עבדיו, ולא כל שדותיו, ולא כל מין שיש לו משאר המטלטלין שנאמר "מכל אשר לו, מאדם ובהמה"; ואם יחרים את הכל, אפלו יחרים כל נכסיו הרי אלו מחרמין: בין שהחרים לפוהגים, בין שהחרים לבדיק הבית.

וה וכל מי שהחרים או הקדיש כל נכסיו, לוקחין כל מה שיש לו: ואפלו תפלין שבראשו, ואין צריך לומר כלי אמנותו ובגדיו הכל הקדש או חרם.

וה מה בין חרמי פוהגים לחרמי שמים: שחרמי שמים הקדש, ונפדין בשוייהן, ויפלו הדמים לבדיק הבית, ויצאו הנכסים לחלין. וחרמי פוהגים אין להן פדיון

ו, ט המקדיש קדשי מזבח לבדק הבית הרי ההקדש חל עליהן, ותערך בהמה ותפדה ויפלו דמיה לבדק הבית; והבהמה תקרב, למה שהיתה בתחלה. אבל המקדיש קדשי בדק הבית למזבח, ואמר הרי זו עולה או שלמים, או החרימה לפוהגים לא עשה כלום, ואין הקדש מזבח ולא החרם חל על קדשי בדק הבית: שאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו.

ו, י האומר שור זה הקדש לאחר שלושים יום, ושחטו בתוך שלושים יום הרי זה מתר בהנחה; הקדישו למזבח, הרי זה הקדש למזבח. אבל אם אמר הרי זה הקדש מעכשו לאחר שלושים יום, ושחטו בתוך שלושים יום הרי זה אסור בהנחה; ואם הקדישו בתוך השלושים למזבח, אינו מקדש.

ו, יא המקדיש עולה לבדק הבית, אין בה אלא עכוב גזברין בלבד. ומדברי סופרים שלא תשחט, עד שתפדה; לפיכך אם עבר ושחטה, הרי זו כשרה.

ו, יב מחרים אדם בין קדשי קדשים בין קדשים קלים, בין חרמי פוהגים בין חרמי בדק הבית. ואם היו קדשים שהוא חייב באחריותו, נותן את דמיהן בין לפוהגים בין לבדק הבית; ויקרבו אותן הקדשים אחר שיפדו, למה שהן. היו נדבה והחרימן, פיצד פודין אותן: אומרין כמה אדם רוצה לתן בבהמה זו, להעלותה עולה שאינו חייב בה; וכל הנותן אותו שעור, יקריב בהמה זו נדבה כמו שהיתה.

ו, יג ישראל שהחרים את בכור בהמה לשמים, בין שהיה תמים בין שהיה בעל מום הרי זה מחרם; ואינו צריך לומר, אם החרימו הפוהגן לשמים, אחר שבא לידו. וכיצד פודין אותו: אומרין כמה אדם רוצה לתן בבכור זה, כדי שיהיה לו ותהיה רשות בידו לתנו לכל פוהגן שירצה, לקרבו או לרעו. וכל הנותן אותו שעור, יקח הבכור ויתנונו לכל פוהגן שירצה; ויפלו הדמים לבדק הבית.

ו, יד המחרים את המעשר הרי זה כמחרים שלמי נדבה, לפי שאינו חייב באחריותו. המקדיש שקלו לבדק הבית, הרי זה קדש. הקדיש בכורים לבדק הבית, אינו קדש; אבל אם הקדישן הפוהגן אחר שבאו לידו, הרי אלו קדש.

ו, טו המחרים חצי עבדו ושפחתו, הוא והפוהגים שתפין

בו; אבל אם הקדיש או החרים לשמים חצי עבדו, פלו קדש כמו שבארנו. וכל המקדיש עבדו ושפחתו הפנעניים, או המקדיש כל נכסיו והיו בהן עבדים הרי גופן קדש; לפיכך אסור להנות בהן, עד שיפדו. ואין הגזברין רשאים לקח דמיהן מאחרים, ולהוציא אותן לחרות; אלא מוכרין אותן לאחרים, ואחרים מוציאים אותן לחרות, אם רצו.

ו, טז המקדיש ידי עבדו, כל היתר על פרנסתו קדש. וכיצד הוא מתפרנס עבד זה. לווה ואוכל, ועושה ופורע: והוא שיעשה פחות פחות משווה פרוטה, ויפרע שאם עשה בפרוטה, ראשון ראשון קנה הקדש.

ו, יז המקדיש את עצמו לא הקדיש אלא דמיו, והרי הוא חייב בדמי עצמו; ומתו לו לעשות ולאכל, שהרי לא נתקדש גופו כעבד.

ו, יח אין אדם מקדיש, דבר שאינו שלו. פיצד: כגון שהחרים בנו ובתו, ועבדו ושפחתו העבריים, או שדה מקנתו הרי אלו אינן מחרמין, שאין אדם מקדיש דבר שאין גופו שלו.

ו, יט אין אדם מקדיש, דבר שאינו ברשותו. פיצד: היה לו פקדון ביד אחר, וכפר בו זה שהוא אצלו אין הבעלים יכולין להקדישו; אבל אם לא כפר בו, הרי הוא ברשות בעליו בכל מקום שהוא.

ו, כ במה דברים אמורים, במטלטלין. אבל קרקע שגזלה אחר, וכפר בה אם יכול להוציאה בדינין הרי זה יכול להקדישה, ואף על פי שעדין לא הוציאה: שהקרקע עצמה, הרי היא ברשות בעליה.

ו, כא הגוזל את חברו, ולא נתיאשו הבעלים שניהן אין יכולין להקדיש: זה לפי שאינו שלו, וזה לפי שאינו ברשותו. וכן כל פיוצא בזה.

ו, כב מי שהיה מוכר דלועין או ביצים וכיוצא בהן, ובא לוקח ונטל אחת והלך לו אם היו דמי כל אחת ואחת מהן קצובין, הרי זה כמי שפסק; ואין המוכר יכול להקדיש דלעת זו, שהרי אינה ברשותו. ואם אין הדמים קצובין, והקדישה הרי זו מקדשת, שעדין ברשותו היא: שזה שלקחה, לא לקחה דרך גזלה. וכן כל פיוצא בזה. ו, כג אין אדם מקדיש, דבר שלא בא לעולם. פיצד: מה שתעלה מצודתי מן הים קדש, מה שתוציא שדה זו מן הפרות חרם לא אמר כלום. האומר לחברו, שדה

זו שמכרתי לך לכשאקחנה ממך מקדשת, ולקחה ממנו אינה מקדשת, לפי שבשהקדישה לא באת לרשותו.

וכד וכן המקדיש מעשה ידי אשתו הרי זו עושה ואוכלת, והמותר חלין. אמר לה יקדשו ידך לעושיהן הואיל והן משעבדין לו, הרי כל מעשה ידיה קדש; הא למה זה דומה לאומר אילן זה קדש, שכל פרות שעושה להבא קדש. וכן כל פיוצא בזה.

וכה האומר לחברו שדה זו שאני מוכר לך, לכשאקחנה ממך תתקדש הרי זו מקדשת כשיקחנה, שהרי עתה בידו להקדישה. שדה זו שמשכנתי לך, לכשאפדנה תהי קדש כשיפדה אותה תקדש, שהרי בידו לפדותה; ואפלו היתה ממשכנת לזמן קצוב, שהרי בידו לפדותה אחר הזמן. המשכיר בית לחברו, וחזר והקדישו הרי זה קדש, ופקעה השכירות; ואם דר בו השוכר, מעל.

וכו יראה לי, שאף על פי שאין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם, אם אמר הרי עלי להקדישו הרי זה חייב להקדישו כשיבוא לעולם, משום נדר; ואם לא הקדיש הרי זה עובר משום "לא תאחר" ו"לא יחל" ומשום "ככל היצא מפיו, יעשה", כשאר הנדרים.

הלכות ערכים ותרמים פירק ז

ז, א ההקדשות אין פוּדִין אותן לא בקרקעות, ולא בעבדים שהרי הקשו לקרקעות, ולא בשטרות שאין גופן ממון: שנאמר "ונתן את הכסף". אחד הכסף, ואחד שאר המטלטלין ששווין כסף; ואפלו סבין.

ז, ב כל הפודה קדשיו, מוסיף חמש; ואחד המקדיש עצמו, או אשתו, או היורש מוסיפין חמש כמו שבארנו. ואף החמש, לא יהיה אלא מן המטלטלין. והחמש שמוסיף הרי הוא כהקדש עצמו, ודין אחד להם.

ז, ג הפודה קדשיו, אין החמש מעכב; אלא מאחר שנתן את הקרן יצא הקדש לחלין, ומתר להנות בו. ומדברי סופרים שאסור לו להנות, עד שיתן החמש שמא יפשע, ולא יתן; אבל בשבת מפני ענג שבת, התירו לו לאכל, ואף על פי שעדין לא נתן החמש, והרי הגזברין תובעין אותו.

ז, ד קדשי מזבח שנפל בהן מום, ונפדו אם פדה המקדיש עצמו, מוסיף חמש כשאר ההקדשות; והמקדיש שפדה לעצמו, הוא שמוסיף חמש, לא

וכו כיצד: האומר הרי עלי להקדיש כל שתעלה מצודתי מן הים, הרי עלי לתן לעניים פרות שתוציא שדה זו, הרי עלי להחרים או לתן לשבויים כל שאשתפר בשנה זו, וכל פיוצא בדברים אלו הרי זה חייב לעשות בהן מה שאמר, כשיבואו לידו. וזה וכיוצא בו בכלל נדרים הוא, לא בכלל הקדשות.

וכה ראייה לדבר זה מה שאמר יעקוב אבינו "וכל אשר נתן לי, עשר אעשרנו לך", ונאמר "אשר נדרת לי שם נדר". והרי האומר לא אפטר מן העולם עד שאהיה נזיר, חייב לנהג בנזירות, ואף על פי שעדין לא נדר בנזיר הואיל ואמר שידר בנזיר, חייב להנזר. וזה כיוצא בו, וכזה ראוי לדון.

וכט הקדש טעות, אינו הקדש. כיצד: האומר שור שחור שיצא מביתי ראשון הרי הוא הקדש, ויצא לבן אינו הקדש; דינר זהב שיעלה בידי ראשון, הרי הוא הקדש, ועלה שלכסף אינו הקדש; חבית שליין שתעלה בידי ראשונה הקדש, ועלת שלשמן בין שהיין יקר מן השמן באותו מקום, בין שהשמן יקר מן היין אינה הקדש. התפיס בה אחרת, ואמר זו כזו הרי השניה הקדש. וכן כל פיוצא בזה.

המתכפר בה, שפדאה. והקדש ראשון, הוא שחייב בהוספת חמש; אבל הקדש שני, אינו מוסיף עליו חמש: שנאמר "ואם המקדיש יגאל, את ביתו; ויסף חמישית כסף ערכה, עליו" המקדיש, לא המתפיס.

ז, ה לפיכך אם חלל בהמה על בהמה שניה, בין בקדשי בדיק הבית, בין בקדשי מזבח שנפל בהן מום, או שהמיר בקדשי מזבח שנפל מום בהן כשהוא פודה את השניה שחלל עליה או את התמורה, לעצמו אינו מוסיף חמש.

ז, ו המפריש אשם להתכפר בו, ונפל בו מום, והוסיף עליו חמש וחללו על בהמה אחרת, ונתכפר באשם אחר, ונתקה הבהמה שחלל עליה לרעה כמו שיתבאר במקומו הרי היא ספק אם מוסיף עליה חמש, הואיל והיא קרבן עולה והרי היא גוף אחר וקדשה אחרת, או אינו מוסיף עליה חמש, מפני שהיא באה מכוח הקדש הראשון שכבר הוסיף עליו חמש.

ז, ז קדשי בדיק הבית, אין עושין תמורה שלא דנה תורה

בתמורה, אלא בקדשי מזבח. כיצד: היו לפניו בהמת חלין ובהמת קדשי בדק הבית, ואמר זו חליפת זו, או זו תמורת זו לא אמר כלום. אבל אם אמר הרי זו תחת זו, או הרי זו מחללת על זו דבריו קיימין; ויצאת הבהמה הראשונה לחלין, ונתפסה השנייה.

ז, ח אחד קדשי בדק הבית, ואחד קדשי מזבח שנפל בהן מום אין פודין אותן לכתחלה, אלא בשוייהן; ואם עבר וחללן על פחות משוייהן, אפלו הקדש שווה מאה דינר שחללו על שווה פרוטה הרי זה פדוי ויצא לחלין, ומתר להנות בו. ומדברי סופרים שהוא צריך חקירת דמים, וחיב להשלים את דמיו.

ז, ט כיצד: היתה לו בהמת קדשי מזבח שנפל בה מום, והרי היא שווה עשרה, ובהמת חלין ששווה חמשה, ואמר הרי זו מחללת על זו הרי זו נפדית, ויצאת לחלין; אבל צריך להשלים החמשה.

ז, י וכן אם היתה הבהמה הראשונה קדשי בדק הבית הרי זו יצאת לחלין להגזוז ולהעבד, ותפנס השנייה תחתיה דין תורה; אבל מדבריהם צריך חקירת דמים אם היתה זו שחלל עליה שווה, או ישלים דמיה.

ז, יא שמו אותה שלושה, ואמרו שזו בדמיה אפלו באו אחר פן מאה ואמרו שלהקדש היתה יפה, אינו חוזר: הואיל וחקירת הדמים מדבריהם, לא החמירו בה. אבל אם שמו אותה שנים, ובאו שלושה ואמרו שהונה הקדש בכל שהוא חוזר.

ז, יב אין פודין את ההקדש אכסרה, אלא בחקירת דמים כמו שבארנו; ואם פדה, יד ההקדש על העליונה. כיצד: פרה זו תחת פרה זו שלהקדש, טלית זו תחת טלית זו שלהקדש הקדשו פדוי, ויד ההקדש על העליונה: אם היתה השנייה יפה מן הראשונה ביותר, לוקחין אותה הגזברין ושותקין; ואם אינה יפה משלים את הדמים כמו שבארנו, ומוסיף חמש.

ז, יג אבל אם אמר טלית זו בעשר סלעים תחת טלית שלהקדש, ופרה זו בעשר סלעים תחת פרה שלהקדש אפלו היתה פרה שלהקדש שווה חמשה ושלו עשרה, הרי זה מוסיף חמש ונותן שני סלעים ומחצה: שהרי בדמים קצובים פדה. ושניה, אינה טעונה חמש כמו שבארנו.

ז, יד הפודה מיד ההקדש משך במנה, ולא הספיק לתן

הדמים עד שעמד במאתים נותן מאתים: שנאמר "ונתן את הכסף, וקם לו", בנתינת הכסף הוא שלו.

ז, טו משכו במאתים, ולא הספיק לתן את הדמים עד שעמד במנה נותן מאתים: לא יהיה פוח הדיוט חמור מכוח הקדש, והרי קנה במשיכה ונתחייב בדמים.

ז, טז פדה במאתים, ונתן הדמים, ולא הספיק למשכו, עד שעמד במנה כבר קנה בנתינת הכסף; ומושך את שלו, וזכה ההקדש במאתים.

ז, יז פדהו במנה, ונתן הדמים, ולא הספיק למשכו, עד שעמד במאתים מה שפדה פדוי, ואינו נותן אלא המנה שפבר נתן: ואין אומרין כאן, לא יהיה פוח הדיוט חמור מכוח הקדש שאפלו ההדיוט אינו יכול לחזר בו, עד שיקבל מי שפרע כמו שיתבאר במקומו; ואין ההקדש ראוי לקבל מי שפרע.

ז, יח המקדיש כל נכסיו, והיתה עליו כתבת אשה, או שטרי בעלי חובות אין האשה יכולה לגבות כתבתה מן ההקדש, ולא בעל חוב את חובו: שההקדש מפקיע השעבוד שקדם.

ז, יט אבל כשימכר ההקדש הקרקע שלו, ותצא השדה לחלין יש לבעל חוב ולאשה לגבות מן הפודה, שהרי שעבודה עומד על קרקע זו. הא למה זה דומה, לשני לקוחות שכתבה לראשון דין ודברים אין לי עמך, ומכר לשני שהיא טורפת מן השני.

ז, כ וכיצד פודין קרקע זה האיש: משביעין את האשה או בעלי חובות תחלה, בדרך כל הבא לפרע מנכסים משעבדים; ואחר כך מכריזין עליה ששים יום בבקר ובערב, כמו שבארנו, ואומרין כמה אדם רוצה לתן בשדה זו, על מנת לתן לאשה כתבתה ולבעל חוב את חובו.

ז, כא ואחר שפודין אותה, ולוקח אותה הלוקח אפלו בדינר כדי שלא יאמרו הקדש יוצא בלא פדיון חוזר הפודה ומגבה לאשה כתבתה או לבעל חוב את חובו, ואפלו היה החוב מאה והשדה שווה תשעים: על מנת כך פודה אותה, הרוצה לפדותה.

ז, כב אבל אם היה החוב שנים בדמי השדה, כגון שהיתה שווה מאה ויש עליו חוב וכתבת אשה מאתים אין פודין אותה על מנת לתן החוב או הפתבה, אלא פודין אותה סתם: שאם התנו לתן, אינה נפדית כלל.

ז, כג המקדיש כל נכסיו, ואחר כך גרש את אשתו, וגבת כתבתה מן הפודה מיד ההקדש אינה גובה עד שידירנה הנאה, שמא קנוניה עשו על ההקדש; ואין אומדין אלו רצה היה אומר בטעות הקדשתי, וישאל על הקדשו לחכם והיה חוזר לו. וכן אינו נאמן לומר אחר שהקדיש, מנה לפלוני חוב עלי, או כלי זה שלפלוני הוא שמא יעשו קנוניה על ההקדש; ואפלו היה שטר ביד בעל חוב, אינו גובה על פי זה אלא בדרך שגובין כל בעלי חובות כמו שבארנו.

ז, כד במה דברים אמורים, בבריא. אבל חולה שהקדיש כל נכסיו, ואמר בשעה שהקדיש מנה לפלוני בידי

הלכות ערכים וחרמים פרק ח

ח, א בחמשה עשר באדר, בית דין נפנין לחפש ולבדק על צרכי צבור ועל עניני הקדשות; ובודקין עליהן ודורשין וחוקרין, ופודין את ההקדשות ואת החרמים, וגובין את הערכים ואת הדמים מכל החיב בהן כדי שיהיה הפל עתיד עם תרומת שקלים, לחזק את בית אלהינו.

ח, ב אין פודין את ההקדשות, אלא בשלושה בקיאי; וכן כשגובין מטלטלין מממשכנין מחיבי ערכים, שמין אותן בשלושה. וכשמעריכין בהמה וכיוצא בה משאר מטלטלין, שמין אותה בשלושה.

ח, ג אבל כשמעריכין את הקרקעות, או אם הזקקו לגבות ערכי אדם מן הקרקע שלו אין מעריכין אותן אלא בעשרה, ואחד מהן פוהן: שהרי "כהן" כתוב בפרשה.

ח, ד וכן האומר דמי עלי, או דמי פלוני עלי, או דמי ידי, או דמי רגלי כששמין אותו כמה הוא שווה, או כמה דמי ידו או רגלו שמין בעשרה, ואחד מהן פוהן.

ח, ה כשפודין את ההקדשות מידי ההקדש, בין שהיו קרקעות או מטלטלין מכריזין עליהן בפני כל הבאין לפדות. אמר אחד הרי הן שלי בעשר סלעים, ואמר אחד בעשרים, ואמר אחד בשלושים, ואמר אחד בארבעים, ואמר אחד בחמשים, חזר בו שלחמשים לבדו ממשכנין מנכסיו עשר, ונותנין אותן ההקדשות לזה שנתן ארבעים; ונמצא ההקדש נוטל חמשים, עשר מזה וארבעים מזה.

ח, ו חזר בו אחרי כן שלארבעים מממשכנין מנכסיו עשר,

נאמן: שאין אדם עושה ערמה על ההקדש בשעת מיתתו, וחוטא לאחרים שהרי הוא הולך למות. לפיכך אם אמר תנו אותה לו, נוטל בלא שבועה; ואם לא אמר תנו, אין נותנין לו, אלא אם כן היה בידו שטר מקים, הרי זה נוטל מן ההקדש מפני הצואה. ואם אחר שהקדיש אמר תנו אין שומעין לו, אלא הרי הוא כשאר בעלי חובות: אם נתקיים שטרו נשבע וגובה מן הפודה, לא מן ההקדש.

ז, כה מי שיצא עליו קול שהפקיר את נכסיו, או הקדישן, או החרימן אין חוששין לו, עד שתהיה שם ראיה ברורה.

ו, ונותנין את ההקדש לבעל השלושים; וכן עד הראשון. חזר בו הראשון שנתן עשר מכריזין על ההקדש פעם שנייה, ומוכרין אותו: אם נפדה בפחות מעשר, נפרעין משלעשר את המותר.

ח, ז במה דברים אמורים, בשחזרו זה אחר זה; אבל אם חזרו כלן כאחת, משלשין ביניהם בשווה. כיצד: אמר הראשון הרי הוא שלי בעשר, ואמר השני בעשרים, ואמר השלישי בארבע ועשרים, וחזר בו השלישי והשני כאחד נותנין אותו לראשון בעשר, וממשכנים מנכסי שני בשבע ומנכסי שלישי בשבע; ונמצא ההקדש גובה ארבע ועשרים.

ח, ח וכן אם חזרו שלשתן כאחת, ונמכר ההקדש בשלוש ממשכנין מנכסי כל אחד משלשתן שבע סלעים. וכן על דרך זו לעולם.

ח, ט הבעלים קודמין לכל אדם, מפני שהן מוסיפין חמש; ואין מוסיפין חמש על עלוין שלשאר הפודים, אלא על מה שנותנין הן תחלה. כיצד: אמרו הבעלים הרי זה שלנו בעשרים, ובא אחר ואמר הרי הוא שלי בעשרים הבעלים קודמין, מפני שהן מוסיפין חמש ונותנין חמש ועשרים.

ח, י בא אחר ואמר הרי הוא שלי באחד ועשרים אם שתקו הבעלים ולא הוסיפו כלום, מוכרין אותו להם בחמש ועשרים. ואם הוסיפו הבעלים על העשרים ואחד, אפלו פרוטה אחת הרי אלו נותנין שש ועשרים ופרוטה: אחד ועשרים שנתנו מעצמן, וחמש שהן חיבין בו משום חמש המתן שנתנו תחלה.

ה, יא וכן אם בא השני ואמר הרי הוא שלי בעשרים ושנים, ובא שלישי ואמר בעשרים ושלוש, ובא רביעי ואמר בעשרים וארבע, ובא חמישי ואמר בעשרים וחמש, והוסיפו הן על העשרים וחמש אפלו פרוטה אחת כופין אותן לתן שלושים ופרוטה: חמש ועשרים ופרוטה שנתנו מעצמן, וחמש שלחמש שהן חביבין בו לפי שאין הבעלים מוסיפין חמש על עלויו שלזה, אלא חמש מה שנתנו תחלה מוסיפין על מה שנתן האחרון אם רצו. ה, יב במה דברים אמורים, בשלא שמו ההקדש שלושה ממחין; אבל אם שמו אותו שלושה ממחין, ואמרו שהוא שווה מה שנתן האחרון, והוסיפו הבעלים על עלויו, אפלו פרוטה אחת הרי הן מוסיפין חמש על עלויו שלאחרון, ונותנין אחד ושלושים ודינר ופרוטה. ה, יג הרי שלא נשום ההקדש, ונתנו הבעלים תחלה עשרים, ובא אחרון ונתן חמש ועשרים, ושתקו הבעלים ולא הוסיפו כלום הבעלים קודמין: שאף הן חביבין לתן חמש ועשרים, מפני החמש. בא אחרון ונתן שש ועשרים, הוא קודם; ואם רצו הבעלים והוסיפו אפלו פרוטה, נותנין אחת ושלושים ופרוטה כמו שבארנו. ועל דרך זו לעולם.

ה, יד אין מקדישין ולא מעריכין ולא מחרימין בזמן הזה שאין שם מקדש בחטאינו, כדי לחזק את בדיקו. ואם הקדיש או העריך או החרים אם היתה בהמה, נועל דלת בפניה עד שתמות מאליה; ואם היו פרות או כסות או פלים, מניחן עד שירקבו; ואם היו מעות או פלי מתכות, ישליכן לים הגדול ים המלח כדי לאבדן. ה, טו הקדיש או החרים עבד שנכנס למצוות, פודהו וילכו הדמים לים המלח כשאר דמים וערכים שלזמן הזה; ואם היה עבד גוי, לא מעלין ולא מורידין. ה, טז מתר לפדות ההקדשות בזמן הזה לכתחלה, ואפלו

בפרוטה; ומשליך את הפרוטה לים המלח. וחכמים דנו שיפדה בארבעה זוזים או קרוב לזה, כדי לפרסם הדבר. אבל בזמן המקדש, לא יפדה לכתחלה אלא בשויו כמו שבארנו.

ה, יז מי שהחרים בזמן הזה מטלטלין סתם, הרי אלו נתנין לכוהנים הנמצאים באותו מקום. אבל אם החרים שדה בארץ ישראל סתם, או שהחרימה לכוהנים אינה חרם: שאין שדה חרמים נוהגת, אלא בזמן שהיובל נוהג. החרים לכוהנים קרקע בחוצה לארץ, ואפלו בזמן הזה הרי היא כמטלטלין בארץ ישראל, ונתתן לכוהנים. ה, יח אף על פי שההקדשות והערכים והחרמים מצוות, וראוי לו לאדם להנהיג עצמו בדברים אלו, כדי לכף יצרו ולא יהיה פילי, ויקים מה שצוו נביאים "כפד את ה', מהונך" אף על פי כן, אם לא הקדיש ולא העריך מעולם, אין בכף כלום: הרי התורה העידה ואמרה "וכי תחדל, לנדר לא יהיה בך, חטא".

ה, יט לעולם לא יקדיש אדם ולא יעריך ולא יחרים, כל נכסיו; והעושה זה, עבר על דעת הכתוב שהרי הוא אומר "מכל אשר לו", לא כל אשר לו, כמו שבארנו חכמים. ואין זו חסידות, אלא שטות שהרי זה מאבד כל ממונו, ויצטרף לבריות; ואין מרחמין עליו. ובזה וכיוצא בו אמרו חכמים, חסיד שוטה מכלל מכלי עולם. ח, כ אלא כל המפזר ממונו במצוות, אל יפזר יותר מחמש; ויהיה כמו שצוו נביאים "מכלכל דבריו במשפט" בין בדברי עולם בין בדברי תורה. אפלו בקרבנות שאדם חייב בהן הרי חסה תורה על הממון ואמרה, שייביא כפי מסת ידו; קל וחמר לדברים שלא נתחייב בהן, אלא מחמת נדרו שלא ינדר אלא פראוי לו, שנאמר "איש, כמתנת ידו, כברכת ה' אלהיך, אשר נתן לך".

ברוך רחמנא דסייען. נגמר ספר ששי, בעזרת שדי.

צדיק! דו טויגסט! גיי אן!!!

און מיט'ן אייבערשטנים הילף וועסטו אויסוואקסן אן ערליכער איד!

ספר שביעי והוא ספר זרעים

הלכותיו שבע, וזה הוא סדרן: הלכות פלאים, הלכות מתנות עניים, הלכות תרומות, הלכות מעשרות, הלכות מעשר שני ונטע רבעי, הלכות בפורים ושאר מתנות פהנה שבגבולין, הלכות שמטה ויובל.

הלכות פלאים

יש בכללן חמש מצוות לא תעשה; וזה הוא פרטן: שלא לזרע זרעים פלאים; שלא לזרע תבואה או ירק בכרם; שלא להרביע בהמה פלאים; שלא לעשות מלאכה בכלאי בהמה כאחד; שלא ללבש פלאים. ובאור מצוות אלו בפרקים אלו.

הלכות פלאים פרק א

באילנות, אלא הרפכה בלבד.

א, והזרע שני מיני זרעים פלאים, וכן המרפיב אילנות פלאים אף על פי שהוא לוקה הרי אלו מתרין באכילה, ואפלו לזה שעבר וזרען: שלא נאסר אלא זרעיתן בלבד. ומתר לטע יחור מן האילן שהרכב פלאים, ולזרע מזרע הירק שהרכב פלאים.

א, ז הזרעונים נחלקין לשלושה חלקים: האחד מהן, הוא הנקרא תבואה; והיא חמשה מינין החטים, והכסמין, והשעורין, ושבלת שועל, והשיפון.

א, ח והשני מהן, הוא הנקרא קטניות; והן כל זרעים הנאכל לאדם, חוץ מן התבואה כגון הפול, והאפונים, והעדשים, והדחן, והארז, והשמשמין, והפרגין, והספיר, וכיוצא בהן.

א, ט והשלישי מהן, הוא הנקרא זרעוני גנה; והן שאר הזרעונים שאינן למאכל אדם, והפרי שלאותו הזרע מאכל אדם כגון זרע הבצלים והשומין, וזרע החציר והקצח, וזרע לפת, וכיוצא בהן; וזרע פשתן, הרי הוא בכלל זרעוני גנה.

א, י כלשזרעו כל מיני זרעונים אלו, ויצמחו נקרא הצמח כלו כל זמן שלא נכר הזרע דשא, ונקרא ירק. ויש מזרעוני גנה זרעונים שדרפן לזרע מהן שדות, כגון הפשתן והחרדל; ואלו הן הנקראים מיני זרעים.

א, יא ויש מזרעוני גנה זרעים שאין דרך בני אדם לזרע מהם אלא ערוגות ערוגות קטנות, כגון הלפת והצנון והתרדים והבצלים והכספר והכרפס והמרור וכיוצא בהן; ואלו הן הנקראים מיני ירקות.

הלכות פלאים פרק ב

המערב, עד שימעט החטין או יוסיף על השעורים; ואם זרע, לוקה. וכל שהוא פלאים עם הזרע, מצטרף לאחד מעשרים וארבעה.

א, א הזרע שני מיני זרעים פלאים בארץ ישראל לוקה, שנאמר "שדך לא תזרע פלאים"; ואחד הזרע, או המנכש, או המחפה כגון שהיתה חטה אחת ושעורה אחת, או פול אחד ועדשה אחת מנחין על הארץ, וחפה אותן בעפר, בין בידו בין ברגלו בין בכלי הרי זה לוקה. ואחד הזרע בארץ, או בעציץ נקוב; אבל הזרע בעציץ שאינו נקוב, מפין אותו מפת מרהות.

א, ב אסור לזרע פלאים לגוי, ומתר לומר לגוי לזרע לו פלאי זרעים. ואסור לאדם לקים פלאי זרעים בשדהו, אלא עוקר אותן; ואם קים, אינו לוקה. ומתר לישראל לזרע פלאי זרעים בידו, בחוצה לארץ; ואפלו לערב הזרעים לכתחלה, ולזרען בחוצה לארץ מתר. ודברים אלו, דברי קבלה.

א, ג אין אסור משום פלאי זרעים, אלא זרעים הראויין למאכל אדם; אבל עשבים המרים, וכיוצא בהן מן העיקרין שאינן ראויין אלא לרפואה, וכיוצא בהן אין בהן משום פלאי זרעים.

א, ד פלאי האילנות, הרי הם בכלל מה שנאמר "שדך לא תזרע פלאים". פיצד: המרפיב אילן באילן, כגון שהרכיב יחור שלתפוח באתרוג, או אתרוג בתפוח הרי זה לוקה מן התורה בכל מקום, בין בארץ בין בחוצה לארץ; וכן המרפיב ירק באילן, או אילן בירק לוקה בכל מקום. ואסור לישראל להניח הגוי שירפיב לו אילנו פלאים.

א, ה ומתר לזרע זרעים וזרע אילן, כאחד; וכן מתר לערב זרעי אילנות ולזרען, כאחד שאין לה פלאים

ב, א זרע שנתערב בו זרע אחר אם היה אחד מעשרים וארבעה, כגון סאה שלחטים שנתערבה בשלוש ועשרים סאה שלשעורים הרי זה אסור לזרע את

ב, ב פיצד: שלוש ועשרים סאה שלחטים, שנתערב בה שני קבין שעורים, ושני קבין עדשים, ושני קבין פולים הרי זה לא יזרע הכל, עד שימעט סאה שלתערבת, ויבר מקצתה או יוסיף על החטים: שהשעורים והעדשים והפול, כלם פלאים עם החטים.

ב, ג במה דברים אמורים, בשנתערבו מיני תבואה זה בזה, או מיני קטניות זה בזה, או שנתערבה תבואה בקטניות, או קטניות בתבואה. אבל זרעוני גנה שנתערב אחד מהן בתבואה או בקטניות, שעורן אחד מעשרים וארבעה ממה שזרעין בבית סאה מאותו המין: אם נתערב בסאה שלתבואה או קטנית לא יזרע, עד שימעט או יוסיף על התבואה.

ב, ד פיצד: חרדל שנתערב בתבואה, והרי החרדל זורעין ממנו קב בכל בית סאה אם נתערב ממנו אחד מעשרים וארבעה מן הקב בסאה שלתבואה או שלקטניות, חייב למעט; וכן אם היה מין זה מזרעוני גנה זורעין ממנו סאתים בכל בית סאה אם נתערב ממנו חצי קב בכל סאה שלתבואה או שלקטנית, ימעט. לפיכך תבואה שנתערב בה זרע פשתן אם היה שלשת רבעים בכל סאה, הרי זה ימעט; ואם לאו, אינו צריך למעט: לפי שבית סאה זורעין בו שלוש סאים זרע פשתן. ועל דרך זו, משערים בכל הזרעים האחרים.

ב, ה במה דברים אמורים, בשלא נתפון לערב, ובשלא נתפון לזרע השני מינין שנתערבו. אבל אם נתפון לערב זרע בזרע אחר, או לזרע השני מינין אפלו היתה חטה אחת בתוך פרי שלשעורים, אסורה לזרעה. וכן כל פיוצא בזה.

ב, ו הזרע שדהו מין מן המינין, וכשצמח ראה בו פלאים אם היה המין האחר אחד מעשרים וארבעה בשדה הרי זה ילקט, עד שימעטנו, מפני מראית העין, שמא יאמרו פלאים זרע בכונה: בין שהיה המין האחר שצמח תבואה וקטנית בתבואה וקטנית, או זרעוני גנה בתבואה וקטנית ובזרעוני גנה. ואם היה הצומח פחות מכאן, אינו צריך למעט.

ב, ז במה דברים אמורים, בזמן שיש מקום לחשד; אבל בזמן שהדברים מראין שאין זה מדעתו שלבעל השדה, אלא מאליהן עלו אין מחיבין אותו למעט. פיצד: כגון תבואה שעלו בה ספיחי אסטים, ותלתן שזרעה למאכל

אדם שעלו בה מיני עשבים שזה מפסיד הוא. וכן כל פיוצא בזה. ובמה יודע שהתלתן זרועה למאכל אדם בשחיתה זרועה ערוגות ערוגות, ועשה לה גבול סביב. ב, ח וכן מקום הגרנות שעלו בו מינין הרבה, אין מחיבין אותו לעקר שהרי הדבר ידוע, שאינו רוצה שיצמח צמח במקום הגרנות; ואם הסיר מקצתן אומרין לו עקר הכל חוץ ממין אחד, שהרי גלה דעתו שהוא רוצה בקיום השאר.

ב, ט אין נוטעין ירקות בתוך סדן שלשקמה, וכיוצא בה. הטומן אגדת לפת וצנון וכיוצא בהן תחת האילן, אפלו תחת הגפן אם היו מקצת העלין מגלין, אינו חושש: שהרי אינו רוצה בהשרשתן. ואם אינן אגדה, או שלא היו העלין מגלין חושש משום פלאים.

ב, י שדה שהיתה זרועה, וקצר הזרע, ונשארו העיקרין בארץ אף על פי שאינן מוציאין צמח אלא אחר כמה שנים לא יהיה זרע באותה שדה מין אחר, עד שיעקר העיקרין.

ב, יא היתה שדהו זרועה חטים, ונמלך לזרעה שעורים קדם שיצמחו החטים ימתין לה עד שיפסדו החטים ויתליעו בארץ, כמו שלושה ימים אם היתה שדהו רוח; ואחר כך יהפך אותן במחרשה, ויזרע המין האחר. ואינו צריך להפך את כלה, עד שלא תשאר חטה שלא נעקרה אלא חורש את השדה, כדרך שחורשין אותה קדם המטר כדי שתרוה.

ב, יב צמחו החטים, ואחר כך נמלך לזרעה שעורים יהפך ואחר כך יזרע; ואם הוריד בהמתו לתוכה, וקרסמה את הצומח הרי זה מתר לזרע שם מין אחר.

ב, יג באחד באדר, משמעין על הפלאים; וכל אדם יוצא לגנתו ולשדהו, ומנקין אותן מן הפלאים. ובחמשה עשר בו, יוצאים שלוחי בית דין, ומסבבים לבדק. בראשונה היו עוקרין ומשליכין, והיו בעלי בתים שמחים שמנקין להן שדותיהן. התקינו שיהיו מפקירין את כל השדה שמצאו בה פלאים והוא שימצאו בה מין, אחד מעשרים וארבעה; אבל פחות מכאן, לא יגעו בה.

ב, יד וחוזרין שלוחי בית דין בחלו שלמועד הפסח, לראות האפיל שיצא. וכלאים שהנצו, אין ממתנינים להן אלא יוצאין עליהן מיד; ומפקירין את כל השדה, אם יש בה אחד מעשרים וארבעה.

ווען עס קומט חודש ניסן איז די ריכטיגע צייט זיך צו באנייען, צו פארנעסן אלעס וואס עס איז געווען בײַ יעצט, און אנהייבן פון פריש צו דינען דעם אייבערשטן.

דער רבי איז געבוירן געווארן ראש חודש ניסן, ווייל דאס איז דער גאנצער ענין פון רבי'ן, שטענדיג זיך צו באנייען, אזוי ווי דער רבי האט דערציילט (שכח ה"ר סימן ו) אז ער אליין פלעגט שטענדיג אנהייבן פון ניי.

אין די יוגנט יארן פון רבי'ן, ווען עס האט זיך געמאכט אז ער איז אראפגעפאלן ברוחניות, האט ער נישט אויפגעגעבן, נאר ער האט געזאגט: "איך הייב יעצט אן די ערשטע מאל אזוי ווי איך וואלט נאך קיינמאל נישט געדינט דעם אייבערשטן", אזוי פלעגט ער טון יעדע מאל וואס ער איז אראפגעפאלן. דאס פלעגט זיין ביי אים יעדן מאג, און אפילו עטליכע מאל א מאג. וואס ער איז אראפגעפאלן און אנגעהויבן פון פריש. און אזוי האט ער מצליח געווען און געווארן א גרויסער צדיק.

דער רבי האט געזאגט: (תו מוה"רן סימן רמ"ו) "אזא חידוש ווי מיר איז נאך קיינמאל נישט געווען". אנשי שלומינו האבן געזאגט אויף דעם אז דער רבי איז געווען א געוואלדיגער "חידוש" טאקע אין דעם ענין פון "התחדשות", זיך שטענדיג צו באנייען. און דאס לערנט דער רבי אויס אויך פאר אונז, אז מיר זאלן זיך אויך אלעמאל באנייען, און דערפאר איז זייער פאסיג וואס דער רבי איז געבוירן געווארן ראש חודש ניסן, וואס דעמאלט איז די צייט שטארק מסוגל זיך צו באנייען.

דער עיקר דארף מען זיך יעצט באנייען אין די יאך פון רעדן צום אייבערשטן, אזוי ווי דער רבי זאגט (שיחות ה"רן סימן צ"ח) אז אין ווינטער שטארבן אפ אלע ביימער און גראזן, און ווען עס קומט זומער לעבן זיי אלע אויף, און דעמאלט קען זיך דער מענטש מיטכאפן מיט די ביימער, און זיך אויך באנייען אזוי ווי זיי. און דעמאלט איז זייער גוט צו רעדן צום אייבערשטן אויפ'ן פעלד צווישן די גראז און ביימער, און דער אמת איז, אז די גאנצע וועלט איז איין גרויסע פעלד, מען קען איבעראל רעדן צום אייבערשטן, און די גראז און ביימער העלפן צו דעם מענטש צו רעדן צום אייבערשטן.

		תקופה 12:00pm	
7	ראשון Sunday	כה 28	עלות השחר 5:16 סו"ז קר"ש - מג"א 9:07 סו"ז תפלה - מג"א 10:24 שקיעה 7:27 בבלי: בבא מציעא לט • ירושלמי: ערובין כד • תוספתא: בבא קמא ה נ"ך: שופטים ז-ח • רמב"ם: ערכים וחזמים ד
8	שני Monday	כט 29	עלות השחר 5:15 סו"ז קר"ש - מג"א 9:06 סו"ז תפלה - מג"א 10:23 שקיעה 7:28 בבלי: בבא מציעא כו • ירושלמי: ערובין כה • תוספתא: בבא קמא ו נ"ך: שופטים ט-י • רמב"ם: ערכים וחזמים ה
9	שלישי Tuesday	א 1	ראש חודש ניסן עלות השחר 5:13 סו"ז קר"ש - מג"א 9:05 סו"ז תפלה - מג"א 10:22 שקיעה 7:29 בבלי: בבא מציעא מא • ירושלמי: ערובין כז • תוספתא: בבא קמא ז נ"ך: שופטים יא-יב • רמב"ם: ערכים וחזמים ו
10	רביעי Wednesday	ב 2	עלות השחר 5:12 סו"ז קר"ש - מג"א 9:04 סו"ז תפלה - מג"א 10:22 שקיעה 7:30 בבלי: בבא מציעא מב • ירושלמי: ערובין כח • תוספתא: בבא קמא ח נ"ך: שופטים יג-יד • רמב"ם: ערכים וחזמים ז
11	חמישי Thursday	ג 3	עלות השחר 5:10 סו"ז קר"ש - מג"א 9:03 סו"ז תפלה - מג"א 10:21 שקיעה 7:31 בבלי: בבא מציעא מג • ירושלמי: ערובין כח • תוספתא: בבא קמא ט נ"ך: שופטים טו-טז • רמב"ם: ערכים וחזמים ח
12	ששי Friday	ד 4	עלות השחר 5:08 סו"ז קר"ש - מג"א 9:02 סו"ז תפלה - מג"א 10:20 שקיעה 7:32 בבלי: בבא מציעא מד • ירושלמי: ערובין כט • תוספתא: בבא קמא י נ"ך: שופטים יז-יח • רמב"ם: כלאים א
13	חצות: ואיש בא שב"ק Shabbos זמן מוצש"ק 8:46 Shabbos Ends	ה 5	תזריע עלות השחר 5:07 סו"ז קר"ש - מג"א 9:01 סו"ז תפלה - מג"א 10:20 שקיעה 7:33 בבלי: בבא מציעא מה • ירושלמי: ערובין ל • תוספתא: בבא קמא יא נ"ך: שופטים יט-כ • רמב"ם: כלאים ב

תָּאוֹת נְאוּף גֵּיט נִישְׁט אָוועק פֿון אַ מַעֲנַטֶשׁ, נָאר אױב עַר הײט זײַךְ דײ אױגן
 אױךְ דײ מַחֲשָׁבֶה.
 (סֵפֶר הַמִּדּוֹת אוֹת נְאוּף סִימָן ט')